ΖΩΓΡΑΦΕΙΟΣ ΑΓΩΝ

ΠΕΡΙ

ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΖΩΝΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ ΨΙΒ' (τῆς 15 Μαΐου 1883) συνεδριάσει,

ΕΠΕΤΕΙΩΙ ΕΟΡΤΗι ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ,

ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ αὐτῆς

κυρίου ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ.

Ἐνδέκατον ἤδη ἔτος ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος τελεῖ ἀγῶνα γλωσσικόν, ὃν ἡ φιλοπατρία τοῦ κυρίου Χρηστάκη Ζωγράφου ἔθηκε, καὶ ὁσάκις τὸ φιλόμουσον κοινὸν τῆς πρωτευούσης συνῆλθεν ἐνταῦθα ὅπως ἀκούσῃ τὴν κρίσιν τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς περὶ τῶν ἀθλησάντων τὸν φιλότιμον καὶ ἐθνικὸν ἀγῶνα περὶ διασώσεως τῶν καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολὴν ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, κατεκηλήθη τὴν ἀκοὴν ὑπὸ ἐκθέσεων τεχνηεσσῶν ἅμα καὶ εὐφραδῶν. Στερούμενος τῆς περὶ τὸ λέγειν δεινότητος τῶν πρὸ ἐμοῦ εἰσηγησαμένων, πρὸ πάντων τῆς χάριτος, δι' ὧν πολλοὶ κατώρθωσαν νὰ περιβάλωσι τὰς περὶ γλωσσικῶν ὑποθέσεων κρίσεις αὐτῶν, καὶ κατέστησαν ὑμᾶς οὕτως εὐηκοωτέρους πρὸς τὰ λεγόμενα αὐτῶν, αἰτοῦμαι τὴν ἐπιεικῆ ὑμῶν ἀκρόασιν διὰ τὰ ὑπ' ἐμοῦ ἀκόμψως λεχθησόμενα· ἄλλως τε καὶ ὁ γλωσσικὸς ἀγών ἐστι τοιοῦτος ὥστε, ὅπως ἐκτιμηθῇ παρ' ὑμῶν, ἀνάγκη νὰ καταδειχθῇ διὰ γλώσσης σαφοῦς ὁ σκοπός, ὃν ἡ νεωτέρα φιλολογία ἐπιδιώκει διὰ τῆς ὅσον τάχιστα περισυναγωγῆς τῶν γλωσσικῶν λειψάνων τοῦ ἀρχαίου καὶ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ.

Κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην αἱ σήμερον κατὰ τόπους λαλούμεναι ἑλληνικαὶ διάλεκτοί εἰσι λείψανα παρελθούσης ἐποχῆς καὶ οὐχὶ αὐτὴ ἡ νεωτέρα ἑλληνική. Ἡ ἐποχὴ αὕτη ἔληξε πρὸ πεντηκονταετίας, ἡ δὲ νεωτέρα ἑλληνική ἐστιν ἡ γλῶσσα τῶν βιβλίων καὶ τῆς δημοσιογραφίας, ἣ ἔσται πάντη ἀλλοία μετὰ ἕτερον ἥμισυν αἰῶνα. Ἀλλ' ἡ σύγχρονος ἑλληνικὴ ἔχει καὶ τῶν ἐκλειπουσῶν τούτων σημερινῶν διαλέκτων ἀνάγκην, ὅπως καὶ τῶν προγενεστέρων περιόδων τῆς γλώσσης.

Διατί;

Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα πολὺ πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ἀποσπασθεῖσα τῆς πρωτογόνου ἰνδοευρωπαϊκῆς γλώσσης καὶ μικρὸν κατὰ μικρὸν μορφωθεῖσα ἐμφανίζεται εἰς τὸν ἱστορικὸν ὁρίζοντα διὰ τῶν ἀθανάτων μνημείων τῆς ὁμηρικῆς ποιήσεως, ἧς ἡ γλῶσσα ἦν, ὡς εἰκός, μία τῶν τότε μᾶλλον ἀνεπτυγμένων καὶ διαδεδομένων διαλέκτων. Ἀλλὰ καίτοι μετὰ ταῦτα καὶ ἄλλαι ἑλληνικαὶ διάλεκτοι ἰδίαν ἀνέπτυξαν φιλολογίαν, ἀπὸ τῆς ἀκμῆς ὅμως τοῦ ἀθηναϊκοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς διαδόσεως τῆς ἀττικῆς διαλέκτου διὰ τῶν κατακτήσεων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐπὶ ἀπέραντον ἔκτασιν, τὴν Εὐρώπην, τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀφρικήν, αἱ κατὰ τόπους τότε λαλούμεναι ἑλληνικαὶ διάλεκτοι ἤρξαντο βαθμηδὸν ὠχριῶσαι, ἕως οὗ ἐμορφώθη ἡ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις κληθεῖσα Κοινὴ διάλεκτος, ἐπὶ χιλιετηρίδα ὅλην διαβιώσασα. Κατὰ τὸ μακραίωνον τοῦτο διάστημα πολλαὶ μετατοπίσεις καὶ συμμίξεις Ἑλλήνων καὶ ξένων συνέβησαν καὶ αἱ περὶ γλώσσης παραδόσεις οὐσιωδῶς ἐξησθένησαν. Οὕτω πρὸ χιλίων περίπου ἐτῶν ἐμφανίζονται τὰ ἴχνη τῆς μορφολογικῆς ἐκείνης παθήσεως, ἣ ἐκλήθη μεσαιωνικὴ ἑλληνική. Ἡ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἑλληνική, ἡ πλείστας ὅσας ἀρχαίας παραδόσεις τύπων καὶ προφορᾶς διασώσασα, καθίκετο μέχρις ἡμῶν διὰ τῶν κατὰ τόπους ἑλληνικῶν ἰδιωμάτων. Ἐν αὐτοῖς εὑρί-

σκομεν οὐ μόνον τὴν γλῶσσαν τῶν βυζαντινῶν ἡμῶν προγόνων, ἀλλὰ καὶ τῶν τούτων καὶ ἡμῶν προπατόρων ἀρχαίων Ἑλλήνων· διότι παρὰ τὰς βυζαντινὰς λέξεις εὑρίσκομεν καὶ λέξεις καὶ φθόγγους ὁμηρικούς. Ἡ διάσωσις λοιπὸν καὶ μελέτη τοιαύτης γλωσσικῆς ὕλης, οἵαν διασώζουσιν αἱ σύγχρονοι ἑλληνικαὶ διάλεκτοι, ἦν διὰ πολλοὺς λόγους ἐκ τῶν πρώτων καθηκόντων ἡμῶν, καὶ τοῦτο κατανοήσαντες πολλοὶ τῶν ἡμετέρων λογίων πρὸ πολλοῦ ἤρξαντο τῆς συλλογῆς τῆς ἐπὶ ἀπεράντου τοπικῆς ἐκτάσεως διεσκορπισμένης γλωσσικῆς ὕλης.

Ἡ ἑλληνικὴ φυλή, μεθ' ὅσα ὑπέστη ἐπὶ τριάκοντα αἰῶνας, ἐνδιαιτᾶται καὶ σήμερον ἐπὶ μεγάλης ἐκτάσεως χωρῶν. Ἐξέλιπεν ἡ ἀρχαία Φωκαϊκὴ ἀποικία τῆς Μασσαλίας, ἀλλ' οὐ μακρὰν αὐτῆς, ἐν Κύρνῳ, λαλεῖται εἰσέτι ἑλληνική τις γλῶσσα ἔν τισι χωρίοις· ἡ Μεγάλη Ἑλλὰς ἐγένετο Μεγάλη Ἰταλία, ἀλλ' ἐν Καλαυρίᾳ καὶ Ὀτράντῳ ἀνευρίσκομεν ἴσως τοὺς ἀπογόνους τοῦ Πυθαγόρου καὶ ἐν τῇ Σικελίᾳ Piana di Greci τοὺς Συρακουσίους τοῦ Τιμολέοντος ἢ τοὺς Καταναίους τοῦ Χαρώνδα. Ἐν τῷ μυχῷ τῆς Μαιώτιδος λίμνης, πλησίον τῆς Μαριαννουπόλεως, εἴκοσι χωρία διασώζουσιν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, καθ' ἣν τὸ Ὁμηρικὸν «*δέρκομαι*» λέγεται «*δράκου*». Πρὸ ὀλίγων δὲ ἐτῶν ἐπὶ τοῦ ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου ὁ ἀνταποκριτὴς τοῦ Daily News πομπωδῶς ἤγγειλε τοῖς ἐν Λονδίνῳ ὅτι πρὸ τοῦ φρουρίου τοῦ Κὰρς ἀνεκάλυψεν Ἕλληνας, ἀπογόνους τῶν εἰς Περσίαν μετὰ Ξενοφῶντος συναναβάντων δεκακισχιλίων Ἑλλήνων. Ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἴστρου μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ Εὐφράτου καὶ ἀπὸ Δυρραχίου μέχρι Κιλικίας καὶ τῶν ἐν Πόντῳ Ἀθηνῶν πλῆθος πόλεων καὶ χωρίων ποικίλας λαλοῦσιν ἑλληνικὰς διαλέκτους, αἱ ἐλάχιστον εἰσέτι ἠρευνήθησαν. Ἡ παραλία τοῦ Εὐξείνου Πόντου διὰ τῶν ἀγώνων τοῦ κυρίου Ι. Βαλαβάνου μόλις ἐψαύσθη κατὰ τὸ ἥμισυ. Ἡ ἀπὸ Οἰνόης μέχρι Κωνσταντινουπόλεως παραλία καὶ τὰ ἐνδότερα τῆς ὅλης ταύτης ἐκτάσεως ἀπὸ Ὄφεως μέχρι Βυζαντίου διατελοῦσιν εἰσέτι ἀνεξερεύνητα. Ἡ Ἀσιατικὴ παραλία τῆς Προποντίδος καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης μέχρι Κιλικίας καὶ τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς εἰς οὐ μικρὰν ἀπόστασιν μένουσιν ἀνεκμετάλλευτα. Αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους οὐχὶ πᾶσαι ἐξητάσθησαν, ἡ Πελοπόννησος οὐχὶ ὅλη, ἡ Ἤπειρος οὐχὶ καθ' ὁλοκληρίαν, ἡ Μακεδονία καὶ ἡ Θρᾴκη ἐλάχιστον, καὶ ὅμως ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ γλωσσικοῦ ἀγῶνος ἑκατὸν καὶ εἴκοσι συλλογαὶ μικραί τε καὶ μεγάλαι, παντοίας γλωσσικῆς ὕλης ἐν λέξεσι, δημοτικοῖς ᾄσμασι, παραμυθίοις καὶ λοιποῖς ἀπεστάλησαν εἰς τὸν Σύλλογον, ἀνὰ πᾶν δὲ ἔτος, ἐφ' ὅσον ὑφίσταται ὁ περὶ διασώσεως τῶν ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀγών, οὐ παύσονται οἱ κατὰ τόπους σκαπανεῖς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης παρέχοντες τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν αὐτῶν. Οὕτως ἐν μιᾷ ἔτι δεκαετίᾳ συλλεχθήσεται ὑπερτριπλασία ὕλη, διότι ὁ Σύλλογος παντὶ τρόπῳ παροτρύνει τοὺς κατὰ πόλεις καὶ χωρία Ἕλληνας λογίους νὰ σπεύσωσιν εἰς τὴν διάσωσιν τῆς γλωσσικῆς ὕλης, ἣν μετὰ ἥμισυν αἰῶνα μάτην ἀναζητήσομεν. Τὸν ἀρχαῖον Ἑλληνισμὸν ἀκατάσχετος ἀντικαθίστησιν ὁ νεώτερος, ἐξαλείφων καὶ διαλέκτους καὶ ἤθη καὶ ἤθιμα καὶ ἑνοποιῶν τὴν ὅλην ἑλληνικὴν φυλὴν διὰ τῆς καθαρευούσης γραπτῆς ἑλληνικῆς.

Ἡ φιλολογία βαρέως αἰσθάνεται τὴν ἔλλειψιν λεξικοῦ τῶν συγχρόνων ἑλληνικῶν διαλέκτων, ἐξ οὗ ὡς ἀπὸ ἄλλου ἀκενώτου θησαυροῦ δυνήσεται νὰ ἀντλῇ ἡ νεωτέρα Ἑλληνικὴ ὅσων λέξεων στερεῖται ἡ ἀρχαία, αἵ πολλάκις ἀπ' αἰώνων ἕτοιμοι ὑπάρχουσιν ἤδη ἐν τοῖς κατὰ τόπους διαλέκτοις. Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου ἐρωτῶμεν πῶς πρέπει νὰ ὀνομασθῇ ὁ λίθος τῆς ἑστίας, ἐφ' οὗ καίει τὸ πῦρ, καὶ ὁ οἶνος, ὁ μήπω ἀναζυμωθεὶς καὶ τούτου ἕνεκα μὴ πόσιμος; Οἱ παλαιοὶ ἀρχιτέκτονες καὶ οἰνοποιοὶ δὲν παρέδωκαν ἡμῖν εἰδικὰς περὶ τούτων λέξεις, καὶ ὅμως ἀνὰ μέσον τῶν αἰώνων οἱ Ἕλληνες διέσωσαν λέξεις ἀγνώστου ἡλικίας, κάλλιστα ἐκφραζούσας τὰ πράγματα. Διὰ τὸ πρῶτον εὑρίσκομεν ἐν Εὐξείνῳ Πόντῳ τὴν λέξιν *παρακαμίνι* καὶ διὰ τὸ δεύτερον ἐν Αἴνῳ τῆς Θρᾴκης τὴν λέξιν *ἀδάμαστος*. Οὕτω λοιπὸν καθήμενοι παρὰ τῇ ἑστίᾳ πρέπει νὰ γινώσκωμεν ὅτι τὸ πῦρ καίει ἐπὶ τοῦ *παρακαμινίου* καὶ ἡμεῖς καθήμεθα εἰς τὸ *παρακαμίνιον* καὶ οὐχὶ *εἰς τὴν γωνίαν*, ὡς λέγουσι φραγκικώτερον ἀντὶ τοῦ au coin du feu πολλοὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων δι' ἔλλειψιν καταλλήλου ὅρου, ὅταν δὲ πίνωμεν τὸν τῆς σταφυλῆς χυμόν, τὸν μηκέτι γλεῦκος καὶ μήπω οἶνον ὄντα, πίνομεν *ἀδάμαστον*. Αἱ δύω αὗται λέξεις ἀρκοῦσιν ὅπως ἀποδείξωσιν ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἑκατοντάδας καὶ χιλιάδας τοιαύτας ἐδημιούργησεν, αἵ διατελοῦσιν ἄγνωστοι πολλοῖς, κεφαλοπονοῦσι πῶς νὰ μεταφράσωσι τὴν δεῖναν ξένην λέξιν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἑλληνικήν, καὶ καθ' ἑκάστην παρέχουσιν ἡμῖν λέξεις ἀστόχους καὶ ζώσας πολλάκις ὅσον τὰ μικροσκοπικὰ ζωύφια, διότι αἱ λέξεις τῶν σπουδαστηρίων δὲν πολιτογραφοῦνται ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

Τὸ ὑλικὸν λοιπὸν ἀμφοτέρων τῶν περιόδων τῆς γλώσσης χρησιμοποιούμενον ὑπὸ τῶν σήμερον γραφόντων συντελέσει πρὸς ταχυτέραν κατάρτισιν τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς, ὃ δέον νὰ ἐπιθυμῇ πᾶς ὁμογενής.

Μετὰ τὴν ἔκφρασιν τῆς εὐχῆς περὶ ἀποκτήσεως λεξικοῦ τῶν συγχρόνων ἑλληνικῶν διαλέκτων μεταβῶμεν νῦν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς γλωσσικῆς ὕλης, ἣ ἐφέτος παρουσιάσθη εἰς τὸν ἀγῶνα, παρέχουσα τὸν χάλικα αὐτῆς πρὸς κατάρτισιν τοῦ εὐκταίου Λεξικοῦ καὶ λύσιν ἄλλων ζητημάτων τοῦ βίου τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ἐν παραβολῇ πρὸς τὸν τῶν ἀρχαίων.

Αἱ εἰς τὸν ἐφετεινὸν ἀγῶνα σταλεῖσαι γλωσσικαὶ συλλογαί εἰσι δώδεκα τὸν ἀριθμόν, ἐγκλείουσαι ποικίλην γλωσσικὴν ὕλην, προερχόμεναι δὲ ἐκ διαφόρων τῆς Ἀνατολῆς μερῶν, ἤτοι ἐξ Ἑλλάδος, Ἠπείρου, Μακεδονίας, Θρᾴκης, νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους, Ἰωνίας καὶ Εὐξείνου Πόντου, ἀνήκουσι δὲ ἐξ ἡμισείας εἰς συγγραφεῖς πρῶτον νῦν ἐμφανιζομένους εἰς τὸν ἀγῶνα ἢ πολλάκις ἤδη ἀθλήσαντας καὶ ἀμειφθέντας.

Ἴδωμεν κατὰ χώρας τὰς συλλογὰς ταύτας.

Ἐξ Ἑλλάδος ἔχομεν τρεῖς·

Πρῶτον, τὴν τῆς Κυρίας Μαριάννας Καμπούρογλου, ἐπιγραφομένην,

Ἀθηναϊκὰ παραμύθια.

Δεύτερον ἤδη καὶ τὸ γυναικεῖον φῦλον φιλοτίμως πάνυ ἀμιλλώμενον ἐμφανίζεται εἰς τὸν περὶ συλλογῆς τῶν ζώντων γλωσσικῶν μνημείων ἀγῶνα. Τὸ δὲ παρουσιαζόμενον ἔργον ἐστὶ συλλογὴ ἐξ Ἀθηναϊκῶν παραμυθίων, ὧν τινα ἔχουσι πολλὴν ὁμοιότητα πρὸς ἀρχαῖα, ἰδίᾳ τὸ δεύτερον, ὁ *Πολυφημισμένος Δράκος*, ἀντιστοιχοῦν τῷ μύθῳ τοῦ Πολυφήμου Κύκλωπος, τὸ τρίτον Ὀβιδιακαῖς μεταμορφώσεσι, τὸ πέμπτον τῷ μύθῳ τοῦ Πυγμαλίωνος, τὸ δὲ τελευταῖον ὑπενθυμίζει τὸν Μεφιστόφελλον τοῦ Γοιθίου. Πάντα δὲ τὰ παραμύθια φαίνεται διηγούμενον ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον· διότι τὸ λεκτικόν ἐστιν ἐν πᾶσι τὸ αὐτό.

Περὶ παραμυθίων προκειμένου καὶ πάλιν ἡ ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ συνίστησι τοῖς συλλογεῦσι τὸ καταγράφειν αὐτά, ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ διηγουμένων, καὶ οὐχὶ ἀπὸ μνήμης μετέπειτα συντάττειν. Ἐν τοῖς παραμυθίοις ζητεῖται μὲν καὶ ἡ τῶν μύθων ὑπόθεσις, ἀλλὰ πρὸ πάντων τὸ ἀνεπιτήδευτον καὶ γνήσιον τῆς κατὰ τόπους διαλέκτου. Καὶ ἡ περυσινὴ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ διὰ τοῦ εἰσηγητοῦ αὐτῆς κυρίου Παππαδοπούλου Κεραμέως ἀντιπαρατηροῦσα τῷ κυρίῳ Μανασσείδῃ, μεταχειρισθέντι γλῶσσαν καθαρεύουσαν πρὸς καταγραφὴν τῶν παραμυθίων τῆς Αἴνου εἶπε τὰ ἑξῆς· «Ἡ χάρις καὶ οὐσία τῶν παραμυθίων δὲν συνίσταται τόσον εἰς τὸ διήγημα, ὅσον εἰς τὴν ἁπλότητα τῆς ἐκφράσεως, μεθ' ἧς ἀπαγγέλλεται ὑπὸ τῆς μάμμης ἢ τοῦ πάππου ἐν καιρῷ χειμῶνος πέριξ τῶν συγγενῶν καὶ τῆς ἑστίας· ἔπειτα δὲ διασώζουσι λέξεις καὶ φράσεις ἐν τῇ ἐνεργητικότητι αὐτῶν, τοῦθ' ὅπερ συμβάλλει κατὰ πολὺ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν διαλέκτων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ τέλος παρατηρεῖται ἐμψύχως, οὕτως εἰπεῖν, ὁ βαθμὸς τοῦ πνεύματος τοῦ λαοῦ, ἡ φυσικὴ ἀλληλουχία τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ καὶ αἱ προλήψεις του περὶ τῶν ἐξιστορουμένων πραγμάτων ἐν τῇ ἀθῴᾳ καὶ ἀφελεῖ αὐτῶν καταστάσει.

Αἱ παρατηρήσεις αὗται ἔστωσαν τοῦ λοιποῦ ἀπαρέγκλιτοι ὁδηγοὶ τοῖς βουλομένοις νὰ ὑπηρετήσωσι σκοπίμως τὸν γλωσσικὸν ἀγῶνα διὰ τοῦ εἴδους τούτου τῶν συλλογῶν.

Ἐν τούτοις ἡ κυρία Μαριάννα Καμπούρογλου ἐστὶ λίαν ἀξιέπαινος διὰ τὴν προθυμίαν μεθ' ἧς προσῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ ἓν μόνον ἔλειπεν ὅπως τὸ ἔργον αὐτῆς ᾖ τέλειον, τὸ εἶναι γεγραμμένον κατὰ τὴν διήγησιν ἁπλοϊκῶν δημοτῶν Ἀθηνῶν.

Δεύτερον ἐξ Ἑλλάδος ἔχομεν τὴν τοῦ κυρίου Γεωργίου Δροσίνη, ἐπιγραφομένην

Δημώδη δίστιχα.

Εἰς 525 ἀνερχόμενα τὰ δίστιχα ταῦτα συνελέγησαν κατὰ τὸ πλεῖστον, ὡς λέγει ὁ συλλογεύς, ἀπὸ στόματος Ἑλλήνων στρατιωτῶν, καταγομένων ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, δι' ὃ ἐν οὐκ ὀλίγοις ἐξ αὐτῶν ἀπαντῶσι λέξεις τουρκικαί, ὡς: *σεβντᾶς, ντουνιᾶς, μπουγιουρντί, καλντιρίμια, ντζαμιά, μπελᾶς, γιαχνί, καβγᾶς*, καὶ ἄλλα πολλά. Ἡ συλλογὴ αὕτη, καθ' ἃ προσέτι διατείνεται ὁ συλλογεύς, περιέχει ὕλην ἢ ἐντελῶς ἀνέκδοτον ἢ σπουδαίως παραλλάττουσαν.

Τὰ δημοτικὰ ᾄσματα εἰσὶ προϊόντα τῆς καρδίας λίαν κοσμοπολιτικά, δι' ὃ οὐδὲν θαυμαστόν, εἰ ἀνευρίσκομεν αὐτὰ πανταχοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ὅμως τῆς γλώσσης ἐξεταζόμενα παραλλάσσουσιν ἀπὸ τό-

που εἰς τόπον, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ καταγράφωνται καὶ ὁσάκις εὑρηνται παραλλάσσοντα. Ἐκ τούτου καταδειχθήσεται ὁποίας τινὰς ἀλλοιώσεις δύνανται νὰ ὑποστῶσιν αἱ αὐταὶ λέξεις, ἀλλαχοῦ ἐπαναλαμβανόμεναι, καὶ νὰ ἀνακαλυφθῶσιν οὕτω φθογγολογικοὶ νόμοι, διαφυγόντες ἴσως μέχρι τοῦδε τὰς ἐρεύνας τῶν γλωσσολόγων.

Παραβαλόντες τὰ δίστιχα τῆς συλλογῆς Δροσίνη πρὸς τὰ ἄλλων ἐκδεδομένων συλλογῶν ἐλάχιστα εὕρομεν παραλλάττοντα καὶ μόλις δύο ἢ τρία ἀπαραλλάκτως ἔχοντα ἐν ἄλλαις συλλογαῖς, συγχρόνως ἐμφανισθείσαις εἰς τὸν ἐφετεινὸν ἀγῶνα. Ὅθεν τὰ μάλιστα ἐπαινετέος ὁ κύριος Δροσίνης διὰ τοὺς κόπους καὶ τὴν προσοχήν, οὓς κατέβαλεν ὅπως πλουτίσῃ τὴν γλωσσικὴν συλλογὴν διὰ διστίχων ἀνεκδότων μέχρι τοῦδε.

Τρίτον, ἐξ Ἑλλάδος ἔχομεν τὴν τοῦ κυρίου Ν. Γ. Πολίτου ἐπιγραφομένην

1) *Ἑλληνικαὶ παραδόσεις.*

2) *Αἱ ἀσθένειαι κατὰ τοὺς μύθους τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.*

Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ πονήματος τούτου, ἐπιγραφόμενον «*Ἑλληνικαὶ παραδόσεις*», περιέχει δεκαεπτὰ μόνον τοιαύτας, ἐξ ὧν πέντε ἀνήκουσι τῇ Κορινθίᾳ, δύο τῇ Μεσσηνίᾳ καὶ ἀνὰ μίαν τῇ Ἀχαΐᾳ, Καλάμαις, Μάνῃ, Ἐλευσῖνι, Ἀθήναις, Λεβαδείᾳ, Λακεδαίμονι, Ἀβίᾳ Λακωνίας καὶ Κρήτῃ. Ἀλλὰ γνωστὸν ὅτι πᾶσα πόλις καὶ χωρίον ἔχει ἰδίας παραδόσεις, πολλαὶ δὲ τοιαῦται συνελέγησαν ἤδη καὶ δὲν περιμένουσιν ἄλλο ἢ χεῖρα δεξιὰν ὅπως καὶ ἐξ αὐτῶν ἐξαχθῇ σχέσις τις πρός τινα τῶν ἀρχαίων μυθολογημάτων ἢ ἱστορημάτων. Ὁ κύριος Πολίτης πλεῖον παντὸς ἄλλου, ἕνεκα τῶν προηγηθεισῶν αὐτοῦ μελετῶν περὶ τοῦ βίου τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων, ἐστὶν ἁρμόδιος νὰ ἀναλάβῃ τὴν σύνταξιν πονήματος ἐπιστημονικῶς ἐρευνῶντος πάσας τὰς κατὰ τόπους φερομένας ἑλληνικὰς παραδόσεις. Περὶ τοιούτου ἔργου προκειμένου παρατηροῦμεν ὅτι οἱ περιληπτικοὶ ὅροι *Κορινθία, Μεσσηνία, Ἀχαΐα* κτλ. εἰσὶν ἀνεπαρκεῖς. Ἀνάγκη νὰ ὁρισθῇ ἀκριβῶς τὸ μέρος ὅθεν προέρχεται ἡ παράδοσις. Ἡ τῆς Σπάρτης λόγου χάριν δὲν πρέπει νὰ ἀποδοθῇ τῷ Γυθίῳ ἕνεκα τοῦ περιληπτικοῦ ὅρου Λακωνία. Καλὸν δὲ ἦν ἂν εἰ αἱ ἑλληνικαὶ παραδόσεις ἔφερον καὶ τὸ ἔνδυμα τῆς ἐπιχωρίου διαλέκτου. Ἐκ τῶν δεκαεπτὰ παραδόσεων τοῦ κυρίου Πολίτου μόνον μία, ἡ ἐπιγραφομένη «*ἡ μαύραις ἀλεμματαῖς τοῦ φεγγαριοῦ*», ἐστὶ γεγραμμένη ἐν διαλέκτῳ κρητικῇ, αἱ ἄλλαι δεκαὲξ εἰσὶ γεγραμμέναι καθ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν τύπον καὶ ἔκ τινων ἐν αὐταῖς ἀπαντωσῶν λέξεων εἰκάζομεν ὅτι ὁ γλωσσικὸς τύπος τῶν παραδόσεων τούτων ἀνήκει αὐτῷ τῷ Πολίτῃ, μεταδιδόντι τὰς παραδόσεις δημωδῶς.

Τὸ δεύτερον μέρος τοῦ πονήματος τὸ ἐπιγραφόμενον «*Αἱ ἀσθένειαι κατὰ τοὺς μύθους τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ*» ἐστιν ἔργον ἐπίσης μικρόν, ἀλλ' ἐπιστημονικῶς ἐπεξειργασμένον. Διὰ τῆς μελέτης ταύτης καταδείκνυσιν ὁ κ. Πολίτης ὅτι τὰ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἤθιμα ἕλκουσι τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, ἑπομένως καὶ δι' αὐτῶν, ὡς καὶ διὰ τῆς γλώσσης, ἀποδείκνυται ὅτι οἱ κρίκοι οἱ συνδέοντες τὸν σύγχρονον Ἕλληνα πρὸς τὸν ἀρχαῖον οὐδέποτε διεσπάσθησαν. Ἐπὶ παραδείγματι παρατίθεμεν τὸ ἑξῆς. «Πρὸς ἀποσόβησιν τῶν ἐπιδημιῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς πανώλους, λέγει ὁ Πολίτης, πιστεύουσιν ἐν Κορινθίᾳ ὅτι δέον δίδυμα μοσχάρια νὰ χαράξωσι διὰ τοῦ ἀρότρου γραμμὴν περὶ τὴν πόλιν ἢ τὸ χωρίον. Καὶ τῷ ὄντι κατὰ τὰ σημειούμενα ὑπὸ Θ. Βενιζέλου ἐν τῷ περὶ ἰδιωτικοῦ βίου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων: ἐν Ἀθήναις εἰς τὸ δεύτερο θανατικὸ ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Χαραλάμπου (ἤτοι τῇ 10 Φεβρουαρίου 1792) ἐμάζωξαν σαράντα μονοστέφαναις, αἱ ὁποῖαι προσέφερον ἓν ποσὸν χρηματικόν, καὶ μὲ αὐτὸ ἔκαμαν ἓν ἀλετράκι καὶ ἓν κακκάβι ἀργυροῦν καὶ ἐπῆραν δύο μοσχάρια δίδυμα, τὰ ὁποῖα ἔζευξαν εἰς τὸ ἀλέτρι καὶ ἔφεραν τρεῖς γύρους εἰς τὴν χώραν καὶ μετὰ ταῦτα ἔγραψαν τὰς ἀσθενείας ὅλας καὶ τὰς ἔθεσαν εἰς τὸ κακκάβι καὶ μετέβησαν εἰς τὸν δρόμον τοῦ Πειραιῶς, ὅπου ἤδη ὑπάρχει τὸ πηγάδι καὶ ὁ σταθμός, ἔσκαψαν ἕνα λάκκον, ἔσφαξαν τὰ μοσχάρια καὶ ἔχωσαν ὅλα, ἀλέτρι, κακκαβάκι μὲ τὰς ἀσθενείας, καὶ τὰ μοσχάρια καὶ τὰς ἐσκέπασαν θέτοντες καὶ μίαν κολώναν, τὴν ὁποίαν ἔβγαλαν οἱ Γερμανοί, ὅτε ἔκαμαν τὸν δρόμον τοῦ Πειραιῶς τῷ 1835. Ὅτι ἕνεκα τῆς καταστροφῆς τοῦ στηλιδίου ἔπαθε δεινῶς ἡ τῆς πόλεως ὑγιεία, διότι ἐξεχύθησαν εἰς τὴν πόλιν πᾶσαι αἱ ἀσθένειαι, κεκλεισμέναι οὖσαι ἄχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου ἐντὸς τοῦ λέβητος καὶ ὅτι ἂν καταστραφῇ καὶ τὸ παρὰ τὸ Μουσεῖον σωζόμενον κολωνάκι—τεθέν, ὡς λέγει ὁ Καμπούρογλους ἐν τῇ *Ποικίλῃ Στοᾷ*, πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ πρώτου λοιμοῦ κατὰ τὸ 1789—τότε οὐαὶ εἰς τὰς Ἀθήνας.

»Ταῦτα παραβαλλόμενα πρὸς τὴν ὑπὸ Πανσανίου ἐξήγησιν τῆς παραστάσεως τοῦ ἐν Τανάγρᾳ τῆς Βοιωτίας ἀγάλματος τοῦ Ἑρμοῦ, ὃ ἐποίησεν ὁ Κάλαμις, «Τοῦ μὲν (Ἑρμοῦ τοῦ κριοφόρου) εἰς τὴν ἐπίκλησιν λέγουσαν, ὡς ὁ Ἑρμῆς σφίσιν ἀποτρέψαι νόσον λοιμώδη περὶ τὸ τεῖχος κριὸν περιενεγκὼν καὶ ἐπὶ τούτῳ Κάλαμις ἐποίησεν ἄγαλμα Ἑρμοῦ κριὸν φέροντα ἐπὶ τῶν ὤμων· ὃς δ' ἂν εἶναι τῶν ἐφήβων προκριθῇ τὸ εἶδος κάλλιστος, οὗτος ἐκ τοῦ Ἑρμοῦ τῇ ἑορτῇ περίεισιν ἐν κύκλῳ τοῦ τείχους ἔχων ἄρνα ἐπὶ τῶν ὤμων», ἀποδείκνυται, λέγει ὁ κ. Πολίτης ὅτι ἡ παράστασις δὲν ἀνεφέρετο εἰς μύθους περὶ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' εἰς τὴν λατρείαν αὐτοῦ, καὶ δὴ εἰς ἔθος παραπλήσιον τῷ μέχρι τοῦδε διατηρηθέντι παρὰ τῷ καθ' ἡμᾶς λαῷ, καὶ κατὰ τοῦτο διαφέροντι ὅτι δὲν ἐγίνετο ἀροτρίασις καὶ τὴν θέσιν τῶν μόσχων ἐπεῖχε κριός».

Τοιοῦτον τὸ μικρὸν τοῦτο ἔργον τοῦ κ. Πολίτου, ἐν ᾧ βλέπει τις τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν ἐπιτυχῶς ἀνακαλύπτουσαν τὰς σχέσεις τῶν σημερινῶν ἐθίμων πρὸς τὰ ἀρχαῖα.

Ἐξ Ἠπείρου ἔχομεν δύο,

Πρῶτον τὴν τοῦ κ. Α. Γονίου, ἐπιγραφομένην:

Συλλογὴ λέξεων, φράσεων, κυρίων ὀνομάτων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, παροιμιῶν καὶ παραμυθίων τῶν κάτω Σουδερῶν τῆς Ἠπείρου.

Αἱ λέξεις τῆς συλλογῆς ταύτης ἀνέρχονται μόλις εἰς 74, τὰ κύρια ὀνόματα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν εἰς 13, αἱ παροιμίαι εἰς 102 καὶ τὰ παραμύθια εἰς 5. Ἐκ τῶν λέξεων αἱ πλεῖσται εἰσὶ κοιναί. Ἐκ τῶν παροιμιῶν τινές εἰσι πρωτότυποι. Τὰ παραμύθια ἐκτίθενται μετὰ πολλῆς φυσικότητος, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἄγνωστον, εἰ κατεγράφησαν, ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ διηγουμένων αὐτά.

Ἀλλὰ καίτοι ἡ συλλογὴ αὕτη μικρά ἐστι, μόλις ἐκ σελίδων 24 εἰς σχῆμα ὄγδοον συγκειμένη, ὁ κ. Α. Γόνιος ἐστὶν ἀξιέπαινος δι' ὅσην γλωσσικὴν ὕλην ἀνὰ πᾶν ἔτος τακτικῶς ἐπιστέλλει τῷ ἀγῶνι ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ.

Ἐξ Ἠπείρου ἔχομεν,

Δεύτερον τὴν τοῦ κ. Ζηκίδου, ἐπιγραφομένην:

Νεοελληνικῶν ἀναλέκτων τῆς Ἠπείρου τεῦχος Η'.

Ἡ συλλογὴ αὕτη περιέχει τὴν ἑξῆς ὕλην·

1) Καθομιλουμένης ἑλληνικῆς γραμματικὰς παρατηρήσεις.

2) 150 παροιμίας τῆς καθωμιλημένης ἐν παραλληλισμῷ πρὸς ὁμοίας ἀρχαίας.

3) Ἄσματα δημώδη.

4) Μυρολόγια.

5) Δίστιχα.

6) Παραμύθια.

7) Λεξιλόγιον 162 λέξεων.

Ὀκτὼ ἤδη τεύχη ὁ κύριος Ζηκίδης ἀπέστειλε μέχρι τοῦδε τῷ Συλλόγῳ, περιέχοντα ποικίλην ὕλην τῆς ἀνὰ τὴν Ἤπειρον λαλουμένης ἑλληνικῆς, ἐξ ὧν φαίνεται οὐ μόνον ζηλωτὴς τῆς τῶν ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ διασώσεως, ἀλλὰ καὶ κάτοχος γνώσεων τοιούτων ὥστε αἱ συλλογαὶ αὐτοῦ νὰ ὦσιν ἀπηλλαγμέναι ἁμαρτημάτων καὶ πλάνης, ἀναποφεύκτων παρ' ἄλλοις, ἐλάττονα κεκτημένοις γραμματικὰ καὶ ἄλλα κεφάλαια. Δυστυχῶς ὅμως ὁ κ. Ζηκίδης φαίνεται ὅτι δὲν ἀντελήφθη καλῶς τοῦ σκοποῦ ὃν ἐπιδιώκει ὁ περὶ συλλογῆς τῶν ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀγών. Διὰ τούτου ζητεῖται κυρίως καὶ μόνον ἡ καταγραφὴ πάσης τῆς κατὰ τόπους γλωσσικῆς ὕλης, πρῶτον ἀπαραλλάκτως κατὰ τὴν προφορὰν καὶ τὸν τύπον, ὅπως ἔν τινι πόλει ἢ χωρίῳ ἐστὶν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς κατοίκοις, καὶ δεύτερον, παρατηρήσεις τοῦ συλλογέως γλωσσικαὶ καὶ ἄλλαι, εἰ δύναται παρασχεῖν τοιαύτας. Τοῦτο ἐν ὀλίγαις λέξεσίν ἐστι τὸ ζητούμενον, ἀλλ' ὁ κ. Ζηκίδης ἀντὶ τοῦ προσενεγκεῖν γραμματικὰς παρατηρήσεις τῆς διαλέκτου, ἧς συλλέγει τὴν ὕλην, πειρᾶται νὰ σχεδιογραφήσῃ τοὺς χαρακτῆρας τῆς ὑπὸ τῶν λογίων κληθείσης καθωμιλημένης Ἑλληνικῆς ἐν τῷ περιληπτικῷ ὅρῳ, διότι ὡς γραμματικὴ βάσις τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἄλλη ἢ ἡ τῆς κληθείσης *ἀρχαίας κοινῆς διαλέκτου.*

Αἱ παροιμίαι τοῦ κυρίου Ζηκίδου παραλληλίζονται εὐτυχῶς πρὸς ἀρχαίας ἑλληνικὰς καί τινας γαλλικάς.

Τὰ ἄσματα μετὰ τῶν μυρολογίων εἰς 23 ἀνερχόμενα εἰσὶ τοσοῦτον ἀνώμαλα κατὰ τὸ μέτρον καὶ τὸν ῥυθμόν, ὅσον οὐδεμιᾶς ἄλλης ἐφετεινῆς συλλογῆς, τὸ δὲ παραδοξότατον ἐν τούτῳ ἐστὶν ὅτι, ἐνῷ αἱ κατὰ τὸ 1876 καὶ 1877 φιλολογικαὶ ἐπιτροπαὶ διὰ τῶν εἰσηγητῶν αὐτῶν κυρίων Χ. Χατζηχρήστου καὶ Αἰμ. Νοννόττη ὑπέδειξαν τὰς τοιαύτας ἀνωμαλίας τῶν ποιητικῶν συλλογῶν τοῦ Ζηκίδου, οὗτος δὲν ἔστερξε νὰ ἐπωφεληθῇ τὰς παρατηρήσεις αὐτῶν καὶ ἐξακολουθεῖ πέμπων ἄμετρα καὶ ἄρρυθμα ποιήματα.

Ὅπως πεισθῇ περὶ τούτου ὁ κύριος Ζηκίδης

ἐξετάζομεν ὑπὸ μετρικὴν καὶ ρυθμικὴν ἔποψιν ἓν μόνον ἄσμα, τὸ πρῶτον, ἐπιγραφόμενον·

ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟΝ ΤΗΣ ΞΕΝΙΤΕΙΑΣ.

'Ανοῖξτε, πικραμμένα χείλη μου καὶ παραπονημένα,
καὶ πᾶρτέ μας κἄνα τραγοῦδι' πικρό, φαρμακευμένο.
—Μὲ τί καρδιὰ νὰ 'πῶ τραγοῦδι καὶ πῶς νὰ τραγουδήσω;
μοῦν' τώρα θὰ σᾶς 'πῶ ἕνα πικρὸ φαρμάκι·
θυμήθηκα τὰ πάθεα, 'ποῦ τραβοῦν 'ς τὰ ξένα τὰ παιδιά
[μας,
Μιὰ μανοῦλα ὀρφανή, πικρή, φαρμακωμένη,
ἕνα παιδί της μοναχὸ τὸ ἔστειλε 'ς τὰ ξένα·
ἦρθαν τὰ χρόνια δύστυχα κὴ-ἀρρῶστσε τὸ παιδί της,
δὲν ἔχει ποιὸς νά του δώσ' νερὸ καὶ νά του κάν' χατῆρι,
'μέρα καὶ νύχτα κατὰ γῆς 'ς τὴ μαύρη γῆς κυλιέται.
Τὸ μαῦρο κλαίει τὰ βάσανα, τὰ ντέρτια πῶχει 'ς τὰ ξένα,
ἀνοιγοκλειάει τὰ 'μάτια του, ξηραίνεται ἡ γλῶσσά τ',
ἀναστενάζει καὶ δακρύζ', τὸ σπίτι του θυμέται,
θυμεέται τὴ μανοῦλά του, τὴ μαύρη του γυναῖκα.
«Ἄχ! ποῦ εἶσαι, μανοῦλά μου καὶ σὺ καϋμένη κόρη,
ἐλᾶτε 'ς τὸ προσκέφαλό μ' τώρα 'ς τὴν ἀρρωστιά μου,
φέρτε ἕνα στρωματάκι νὰ βάλω τὸ κορμί μου,
γιὰ τί τὸ μαῦρο πλήγιασε 'ς τῆς μαύρης γῆς τὸ χῶμα,
πιάστε καὶ τὸ χεράκι μου, σηκῶστέ μ' τὸ κεφάλι,
δῶστέ μου καὶ γιατρικὰ νὰ πάρω τὸ καϋμένο,
νὰ σηκωθῶ 'ς τὰ πόδια μου νὰ 'γιάνουν αἱ πληγαίς μου,
νὰ θυμηθῶ τὰ νεάτα μου, τὴ μαύρη λεβεντιά μου.
Ποῦ εἶσαι, καϋμένη λεβεντιὰ καὶ σεῖς μαῦρά μου νεάτα,
δῶστέ μ' τὰ ποδάρια μου κὴ-ὅλη τὴ δύναμί μου,
νὰ πεταχτῶ 'σὰ' σταυραετὸς νὰ πάω 'ς τὸ μαῦρο σπίτι».

'Εκ τῶν 25 στίχων, ἐξ ὧν τὸ ἄσμα τοῦτο σύγκειται, εἷς ἐστι τρισκαιδεκασύλλαβος, δύω δεκαπεντασύλλαβοι, εἷς δεκαεξασύλλαβος, εἷς δεκαεπτασύλλαβος καὶ οἱ ἑξῆς ἐπαμφοτερίζουσιν, ἤτοι εἷς ἐστι δεκατετρασύλλαβος ἢ δεκαπεντασύλλαβος, ἑπτὰ δεκαπεντασύλλαβοι ἢ δεκαεξασύλλαβοι, δύω δεκαεξασύλλαβοι ἢ δεκαεπτασύλλαβοι, εἷς δεκαοκτασύλλαβος ἢ δεκαεννεασύλλαβος, δηλαδὴ ἀπὸ τῶν στίχων τούτων λείπει τὸ σημεῖον τῆς ὑφέν, ἧς προστιθεμένης, ἐλαττοῦνται κατὰ μίαν συλλαβήν, ἓξ δεκαπεντασύλλαβοι ἢ δεκαεπτασύλλαβοι, δύω δεκαεξασύλλαβοι ἢ δεκαοκτασύλλαβοι, ἤτοι στεροῦνται δύω ὑφέν, καὶ εἷς δεκαπεντασύλλαβος ἢ δεκαοκτασύλλαβος, δηλαδὴ στερεῖται τριῶν ὑφέν.

'Αλλὰ καὶ εἰ ἐσημειοῦτο τὸ ἀναπόφευκτον διὰ τὴν σύγχρονον ἡμῶν δημῴδη ποίησιν σημεῖον τῆς ὑφέν, οἱ στίχοι οὗτοι δὲν παύουσιν ὄντες ἡμαρτημένοι κατὰ τὸ μέτρον καὶ τὸν ρυθμόν, διότι ἡ χωλότης αὐτῶν δὲν θεραπεύεται καὶ γενομένης χρήσεως τῆς ὑφέν.

'Ο κύριος Ζηκίδης ἐνταῦθα δύναται εἰπεῖν —δὲν ζητεῖται νὰ σημειῶνται τὰ ἄσματα, ὡς λέγονται; 'Εσημείωσα αὐτά, ὡς ἤκουσα.— Πρῶτον, δυνατόν, ὑπαγορευομένων αὐτῶν νὰ μὴ ἀντελήφθη ὁ κ. Ζηκίδης καλῶς τῆς συνιζήσεως, καὶ δεύτερον, ἰδὼν τὴν τοσαύτην ἀρρυθμίαν ἔπρεπε νὰ ὑποπτεύσῃ ὅτι ὁ ῥαψῳδὸς αὐτοῦ ἐσφαλμένως ἀπήγγειλε τοὺς στίχους, καὶ ὤφειλε νὰ ἀποταθῇ καὶ εἰς ἄλλον, γινώσκοντα τοὺς αὐτοὺς στίχους, ἄλλαις λέξεσιν ἔπρεπε νὰ ἐξελέγξῃ τὴν ἀρρυθμίαν τῶν στίχων πρὶν καταγράψῃ αὐτοὺς ἐν τῇ συλλογῇ, ἣν ἐπέστειλε τῷ Συλλόγῳ.

Τὰ τρία παραμύθια τοῦ κυρίου Ζηκίδου εἰσὶ γεγραμμένα ἐν γλώσσῃ δημώδει, ἀρκούντως καθαρευούσῃ ἢ ὥστε ἀνήκειν τῷ γνησίῳ ἠπειρωτικῷ ἰδιώματι. Δηλαδὴ ἐλάχιστα ἐφρόντισε νὰ δῷ ἡμῖν δεῖγμα τοῦ πεζοῦ λόγου τῆς ἀνὰ τὴν Ἤπειρον ἰδιωτικῆς, ὑποπεσὼν οὕτως ὡς ἔγγιστα εἰς τὸ αὐτὸ σφάλμα εἰς ὃ καὶ ὁ κύριος Μανασσείδης διὰ τῶν περυσινῶν αὐτοῦ παραμυθίων. 'Αλλ' ἂν διὰ τῶν παραμυθίων πρόκηται νὰ γνωσθῇ καὶ ὁ πεζὸς χαρακτὴρ τοῦ λόγου παρὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ μύθου, τότε εἷς μόνος τρόπος καταγραφῆς τῶν μύθων ὑπολείπεται, ὁ τοῦ σημειοῦν αὐτὰ ἅμα ὑπαγορευόμενα ὑπὸ ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ καὶ οὐχὶ μετέπειτα ἐν ὥρᾳ σχολῆς ἀπὸ μνήμης συντάττειν.

Τὸ λεξιλόγιον τοῦ κυρίου Ζηκίδου ἐστὶ τὸ σπουδαιότατον μέρος τῆς συλλογῆς αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς· πρῶτον, ὅτι τὰ φωνήεντα, τὰ κατὰ συνίζησιν προφερόμενα, δὲν φέρουσιν ὑφ' ἑαυτὰ τὸ σημεῖον τῆς ὑφέν, οἱ δὲ συλλογεῖς τῶν λέξεων οὐδαμῶς δικαιοῦνται νὰ παραλείπωσι τὸ σημεῖον τῆς συνιζήσεως ἐκεῖ ἔνθα ἀπαιτεῖται. Ἡ ἔλλειψις αὐτοῦ τὰ μέγιστα ζημιοῖ τὸ περὶ προφορᾶς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ζήτημα. Δεύτερον, ἐπειδὴ ὁ κύριος Ζηκίδης φιλοτιμεῖται νὰ πλουτίζῃ τὴν συλλογὴν αὐτοῦ δι' ἐτυμολογικῶν ἐρευνῶν, ἐπικινδύνων, ὡς πολλάκις ἀπεδείχθη, διὰ τοὺς μὴ ἐπαρκῶς μεμυημένους εἰς τὰ τῆς συγκριτικῆς γλωσσολογίας, ὀφείλομεν νὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἑξῆς.

Ἡ λέξις *γραίνω* ἐπὶ ἐρίων λεγομένη σημαίνει, κατὰ τὸν κύριον Ζηκίδην, *διαλύω* τὸ συνεστραμμένον μαλλίον διὰ τῶν χειρῶν. 'Ετυμολογεῖ δὲ αὐτὸ παρὰ τὸ *ὑγραίνω*, «διότι, λέγει, πολλάκις σιελίζονται οἱ δάκτυλοι πρὸς τοῦτο, καθὰ καὶ ἐν τῇ νήσει διὰ τῆς ἠλακάτης». Παραδείγματα δὲ φέρει τὰ ἑξῆς: «*Γραίνει τὰ μαλλιὰ καὶ ὕστερα τὰ λαναρίζει.— Γραίνονται καλὰ τὰ μαλλιά*».

Εἰ τὸ *γραίνω* παράγεται ἐκ τοῦ *ὑγραίνω* διὰ τὸν λόγον, ὡς λέγει ὁ κύριος Ζηκίδης, ὅτι διαλύων τις τὸ συνεστραμμένον μαλλίον σιελίζει συνεχῶς τοὺς δακτύλους αὐτοῦ, τότε ἐκ τοῦ αὐτοῦ ῥήματος ἔπρεπε νὰ παράγηται καὶ τὸ *νήθω* καὶ πᾶν ἄλλο ῥῆμα δηλοῦν ἐνέργειαν καθ' ἣν ἐμπτύομεν εἰς τοὺς δακτύλους ἢ εἰς τὰς παλάμας πρὶν ἀρξώμεθα αὐτῆς, ὅπερ ἄτοπον.

Οὐδαμῶς ἦν ἀνάγκη νὰ παρίδῃ ὁ κύριος Ζηκίδης τὸ ἀρχαῖον «*γραίνω*», ἑρμηνευόμενον, *ξύνω, κατατρώγω*, ὃ καθ' ἡμᾶς ἔδει κάλλιον νὰ ἐξηγῆται *ξαίνω*. 'Εν Τραπεζοῦντι τὸ *γράνω*, ὅπερ ἐστὶν αὐτὸ τὸ *γραίνω*, κατὰ τὰ ἐν χρήσει ἐν Εὐξείνῳ Πόντῳ, *ξάνω, μαθάνω, παθάνω* ἀντὶ *ξαίνω, μαθαίνω, παθαίνω*, σημαίνει *παλαιόω, φθείρω, σχίζω*, ἐξ οὗ δῆλον ὅτι τὸ *γραίνω* ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ *ξαίνω* ἔριον, ἣν σημασίαν ἀνευρίσκομεν ἐν τοῖς ὑπὸ τοῦ κυρίου Ζηκίδου ἀναφερομένοις παραδείγμασι, δὲν ἀπέχει πολὺ τοῦ τῶν Τραπεζουντίων *γράνω* ἐν τῷ «*ἐγράσται τὰ λώματά μ'*»=*ἐφθάρησαν (ἐσχίσθησαν) τὰ φορέματά μου.*

Ἡ *ζάμπα*, λέγει ὁ κ. Ζηκίδης, σημαίνει *μέγαν βάτραχον* καὶ ἐρωτᾷ «*πόθεν καὶ τίς ἡ λέξις εἶναι*». Τὴν εἰς τοῦτο ἀπάντησιν ἠδύνατο λαβεῖν καὶ ἐν Καβάλλᾳ, ὅθεν ἐπιστέλλει καὶ ἔνθα βεβαίως εὑρίσκονται καὶ ἄνθρωποι λαλοῦντες σλαυϊκήν τινα γλῶσσαν, διότι ἡ σζιαδα (jaba) ἐστὶ καθαρῶς σλαυϊκῆς καταγωγῆς καὶ σημαίνει τῷ ὄντι τὸν μέγαν βάτραχον ἢ φρῦνον.

Ἡ λέξις *μποῦμπα* κατὰ τὸν κύριον Ζηκίδην ἐν Ζαγορίῳ τίθεται ἐν γένει πρὸς ἐκφόβησιν μικρῶν παιδίων. Γράψας δὲ ἄλλοτε περὶ τῆς λέξεως ταύτης ἐφρόνει ὅτι γίνεται παρὰ τὸ *μπάμπω*=*βαυβῶ*, νῦν δὲ φρονεῖ ὅτι ἴσως γίνεται παρὰ τὸ *πόπος*, διότι οἱ Δρύοπες, κατὰ Πλούταρχον, τοὺς δαίμονας καλοῦσι *πόπους*.

Εἰς ταῦτα παρατηροῦμεν ὅτι *βαυβῶ* ἐλέγετο ἡ τροφὸς τῆς Δήμητρος, ἣ ὡς οὐχὶ λίαν νεαρὰ γυνὴ πολλὴν ἔχει τὴν σχέσιν πρὸς τὴν σήμερον ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἐν Εὐρώπῃ Ἕλλησι *μπάμπω*, σημαίνουσαν *τὴν ἡλικιωμένην γυναῖκα, τὴν γραῖαν*. Ἡ λέξις δαδα (baba) παρὰ τοῖς σλαβικοῖς λαοῖς ἐπίσης σημαίνει δημωδῶς τὴν γυναῖκα.

Εἰς ταῦτα προστιθέντες ὅτι *βαβῶ* καθ' ἑτέραν σημασίαν λέγεται νυκτερινή τις θεότης συμπεραίνομεν ὅτι τὸ ἐν Ζαγορίῳ ἐν χρήσει *μποῦμπα*, σημαῖνον φόβητρον τῶν μικρῶν παιδίων, ἐστὶ κατὰ διάφορον προφορὰν ἡ τῶν ἐν Οἰνόῃ μητέρων *βουβοῦ*, ᾗ χρῶνται πρὸς ἐκφόβησιν τῶν μικρῶν παιδίων, ὅταν δυστροπῶσι νὰ ἀποκοιμηθῶσι. «*Κοιμήθου*, λέγουσι, *καὶ ἂν 'κὶ ἔνι ἡ βουβοὺ θὲ νὰ 'παίρῃ σε*» = *κοιμήσου, εἰ δὲ μὴ θὲ νὰ σὲ πάρῃ ἡ μποῦμπα* (ὡς ἂν εἴποι τις ἐν Ζαγορίῳ). Ὥστε ἡ τῶν Οἰνοέων *βουβοὺ* καὶ ἡ τῶν Ζαγοριανῶν *μποῦμπα* προφανῶς εἰσιν αὐτὴ ἡ νυκτερινὴ θεότης τῶν ἀρχαίων *βαβώ*.

Τὸ *τσεκρίκι*, λέγει ἔτι ὁ κ. Ζηκίδης, παραδέχονται κοινῶς ὅτι γίνεται παρὰ τὸ *κρίκος* μετ' ἀναδιπλώσεως *κικρίκιον*, ὡς *κρίδη κικρίδη* (κοιν. *τσικρίδα*). Τὴν γνώμην ταύτην παραδέχεται ὁ Κοραῆς, ὁ δὲ κ. Ι. Πανταζίδης (ἐν τῇ λέξει *ροδάνη*) ἐν τῷ 'Ομηρικῷ αὐτοῦ λεξικῷ νομίζει ταύτην τουρκικήν. Ἴσως μᾶλλον ἡ λέξις γίνεται παρὰ τὸ *κέκριξ* ('Ησυχ. ἐν λέξει *μαλλὸς*) καὶ εἶναι λέξις πεποιημένη διὰ τὸν ἐν τῷ περιστρέφεσθαι κρότον ('Ασωπ. Εἰσαγ. εἰς Πίνδ. σελ. 41 § 110). Ἡ γνώμη τοῦ κ. Πανταζίδου ὅτι ἡ λέξις *τσικρίκι* καὶ οὐχὶ *τσεκρίκι*, ὡς σημειοῦται μὲν ὑπὸ Ζηκίδου ὅτι φέρεται κατ' Ἤπειρον οὐ διασαφηνίζεται δὲ τί σημαίνει, ἐστὶ τουρκικὴ τὸν τύπον προερχομένη ἐκ τοῦ tchark ἢ tcharx σημαίνοντος *κύκλον, τροχόν, τόρνον*, προσληφθέντος δὲ ἐκ τῆς περσικῆς. Τοῦτο δὲ σχετίζεται πρὸς τὸ Σανσκριτικὸν cakra σημαῖνον *τροχόν, κύκλον, δίσκον* ἢ τὸ çakrî, δηλοῦν *τροχόν*[1]), οἷς ἀμφοτέροις εἰσὶ συγγενῆ τὰ ἑλληνικὰ *κίρκος* ἢ *κρίκος* καὶ *κύκλος*, τροπῇ τοῦ ἀρχαιοτέρου ρ εἰς τὸ μεταγενέστερον *λ* καὶ τὸ λατινικὸν *circus*. 'Επειδὴ δὲ κυρίως τὸ νηματοκλωστικὸν ἐργαλεῖον *τσικρίκι* ἢ ὡς προφέρουσιν οἱ Τοῦρκοι *τσικρίκ* (tchikrik) σύγκειται ἐκ τριῶν μερῶν, τῆς ἠλακάτης, τῆς ἀτράκτου καὶ τοῦ κύκλου ἢ τροχοῦ, ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ σπουδαιοτάτου μέρους, τοῦ κύκλου, σανσκριτικώτερον κατὰ μορφὴν καὶ προφορὰν ἐν Οἰνόῃ τοῦ Εὐξείνου Πόντου *Τσάχρα* (tchâχρα). Ὥστε, ὡς βλέπει ἕκαστος, ἡ ὀνομασία τοῦ ἐργαλείου ἀπὸ συστατικοῦ αὐτοῦ μέρους ἐκλήθη, καὶ οὐδὲν τὸ πεποιημένον ἐνταῦθα ἐνεριλοχώρησεν. Εἰ δὲ οἱ ἐκτὸς τοῦ Εὐξείνου Πόντου Ἕλληνες μὴ διέσωσαν τὴν ἀρχῆθεν ἑλληνικὴν ὀνομασίαν τοῦ ἐργαλείου ἢ μηδέπω εὗρον κατάλληλον ὀνομασίαν διὰ νηματοκλωστικὸν ἐργαλεῖον μεταγενέστερον καὶ τελειότερον τῆς ἠλακάτης οὐδαμῶς σήμερον ἡμεῖς δικαιούμεθα νὰ

1) Ὅρα les origines indo-européennes σελ. 109, par Adolphe Pictet. Paris 1863.

θεωρῶμεν ἑλληνομόρφους λέξεις τὸ *τσικρὶκ* καὶ τὸν *τσικρικτσὶ* (tchikriktchi).

Τελευταῖον τὸ *χαλεύω*, σημαῖνον *σκαλίζω ζητῶ τὰ εὕρω τι*, νομίζει ὁ κ. Ζηκίδης ὅτι ὀρθότερον παράγεται ἐκ τοῦ *ἁλεύω*, ἐνῷ ἡ μὲν δασεῖα προφέρεται *χ*, τὸ δὲ *ι* κατεπόθη. Ἡ τοιαύτη ἀλλοίωσις τῆς προφορᾶς καὶ μεταφορὰ τῆς σημασίας οὐδαμῶς ἦν ἀναγκαία. Καὶ ἐνταῦθα προτιμητέα ἡ γνώμη τοῦ Σκαρλάτου Βυζαντίου, καθ' ἣν τὸ *χαλεύω* παράγεται ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου *σκαλεύω*, σήμερον ἐν Προποντίδι καὶ Μεσογείῳ λεγόμενον *σκαλίζω*, ἐν Οἰνόῃ τοῦ Εὐξείνου Πόντου *σγαλίζω*, ἐν τῇ ἄνω Ἀμισῷ *γαλσεύω* ἢ *γαλτσεύω* καὶ ἐν Τραπεζοῦντι *χταλεύω*, ὥστε ὁ Ἀμισηνὸς καὶ ὁ Τραπεζούντιος τύπος τῆς λέξεως ἀριδήλως δεικνύουσιν ὅτι τὸ *χαλεύω* προῆλθεν ἐκ τοῦ *σκαλεύω*, γενομένου κατ' ἀρχὰς *σγαλεύω*, μετέπειτα *σχαλεύω* ἢ *χταλεύω* καὶ τελευταῖον *χαλεύω*.

Ἀλλὰ καίτοι τοιαύτη ἡ συλλογὴ τοῦ κ. Ζηκίδου ὁμολογητέον ὅτι ἀποδείκνυσιν αὐτὸν ἄνδρα πάσῃ δυνάμει καὶ παντὶ τρόπῳ πειρώμενον νὰ καταστήσῃ τὰ ἔργα αὐτοῦ ὅσον τὸ δυνατὸν τέλεια. Εἰ δὲ μὴ ἐπιτυγχάνει ἐν πᾶσι, τοῦτο ἀποδοτέον ἴσως εἰς περιστάσεις ἀνεξαρτήτους τῆς προθυμίας αὐτοῦ· δι' ὃ πολὺς ὀφείλεται αὐτῷ ἔπαινος δι' ὅσους καταβάλλει κόπους πρὸς πλουτισμὸν τῆς συλλογῆς τῶν ζώντων μνημείων τῆς γλώσσης.

Ἐκ Μακεδονίας ἔχομεν μίαν, τὴν τοῦ κ. Κλεάνθους Νικολαΐδου, φοιτητοῦ τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου, ἐπιγραφομένην:

Συλλογὴ ζώντων ἐν τῇ τοῦ λαοῦ γλώσσῃ μνημείων ἐκ τῶν τῆς Μακεδονίας κωμῶν Νιγρίτης καὶ Πολυγέρου καὶ τῶν ταῖς περιφερείαις αὐτῶν ἀρηκόντων χωρίων.

Ὁ συλλογεὺς οὗτος πρῶτον νῦν ἐμφανιζόμενος εἰς τὸν γλωσσικὸν ἀγῶνα παρίσταται μεθ' ἔργου ἀπαρτιζομένου ἐκ δύο μερῶν ἐν 166 σελίσιν εἰς σχῆμα τέταρτον. Τὸ πρῶτον περιέχει ποικίλην γλωσσικὴν ὕλην, οἷον λέξεις 390, κυρία ὀνόματα ἀνδρῶν, γυναικῶν, τοποθεσιῶν, φράσεις, εὐχάς, ἀράς, παροιμίας, αἰνίγματα, δεισιδαιμονίας, διηγήματα, παραμύθια 2, ᾄσματα 32 ἐν 542 στίχοις καὶ διάφορα. Τὸ δὲ δεύτερον τοῦ ἐν Εὐξείνῳ Πόντῳ χωρίου Τρουτζί, τρίωρον ἀπέχοντος ἀπὸ Νικοπόλεως, λέξεις 32, φράσεις τινάς, αἰνίγματα, ἔμμετρα διάφορα ἐν 72 στίχοις καὶ ἓν παραμύθιον. Ἐν τῷ δευτέρῳ τούτῳ μέρει ἡ τῷ παραρτήματι, ὡς ἀποκαλεῖ αὐτὸ ὁ συλλογεύς, ἀναλαβὼν ἐπιχείρησιν, ἐκτὸς τοῦ κύκλου τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ κειμένην, δὲν ἠδύνατο οὔτε νὰ προσενέγκῃ τι πλούσιον οὔτε νὰ ἐπιτύχῃ, ὡς τοῦτο συνέβη καὶ ἄλλοις, πόρρωθεν ἐπιχειρήσασι διαλεκτικὰς συλλογάς. Ἄλλως τε ἐκ τῆς περιφερείας τῆς Νικοπόλεως ἔχομεν ἤδη πολλὰ καὶ ἀκριβέστερα διὰ τοῦ ἐπιτοπίως ἐνεργήσαντος τὰς γλωσσικὰς αὐτοῦ ἐρεύνας κυρίου Ἰωάννου Βαλαβάνογλου. Ἐν τῷ πρώτῳ ὅμως μέρει ὁ συλλογεὺς ἐπραγματεύθη γλωσσικὴν ὕλην τῆς πατρίδος αὐτοῦ μεθ' ἱκανῆς ἐπιτυχίας, καίτοι νεάζων καὶ ἄπειρος, ὡς ὁμολογεῖ καὶ αὐτός, τοιούτου εἴδους ἐργασίας· δι' ὃ τὸ ἔργον αὐτοῦ διακρίνεται ἐπὶ ἀκριβείᾳ ἐν τῇ σημειώσει τῆς προφορᾶς καὶ τοῦ τύπου τῶν λέξεων, ὅπερ ἐστὶν ἡ πρωτίστη τῶν ἀρετῶν πάσης γλωσσικῆς συλλογῆς. Ἔτι δὲ καὶ αἱ λέξεις ἑρμηνεύονται καλῶς καὶ ἡ χρῆσις αὐτῶν διασαφηνίζεται ἀποχρῶσι παραδείγμασιν. Ἐλλείπουσιν ὅμως ἀπὸ πασῶν τῶν λέξεων αἱ ἀντιστοιχοῦσαι ἀρχαῖαι ἑλληνικαὶ ἢ σύγχρονοι τῶν *ἄλλων δημωδῶν* διαλέκτων. Τὸ «*ἀντήλους*», λόγου χάριν, ἐστὶν αὐτὸ τὸ ἀνθήλιος, ἀδιάφορον εἰ ἐν τῇ Μακεδονικῇ διαλέκτῳ σημαίνει τὴν *ἀντανάκλασιν τῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων*, τὸ «*βουλκά*» ἐστιν αὐτὸ τὸ παρ' ἄλλοις Ἕλλησι *βουλκά*. Ἔπειτα αἱ φράσεις οὐδαμοῦ σχεδὸν συγκρίνονται πρὸς ἴσας ἢ ἰσοδυνάμους ἀρχαίας. Λέξεις δὲ ξενικῆς καταγωγῆς, Φραγκικῆς, Τουρκικῆς καὶ Σλαβικῆς εὑρηνται ἐν τῇ συλλογῇ ἱκαναί.

Περὶ τῶν ξενικῶν λέξεων φρονοῦμεν ὅτι τότε μόνον πρέπει νὰ καταγράφωνται ἐν τοῖς λεξιλογίοις ὁσάκις ἔν τινι πόλει ἢ χωρίῳ ἡ ἀντίστοιχος Ἑλληνικὴ ἐξέλιπε παρὰ τῷ λαῷ. Παράδειγμα τοῦ τοσούτου ἔστω ἡ ἐν Εὐξείνῳ Πόντῳ ἀπὸ Οἰνόης μέχρι Τραπεζοῦντος ἐξαφάνισις τοῦ ἀπολύτου ἀρνητικοῦ μορίου *οὐ*. Ἐρωτώμενος ὁ ἐν Εὐξείνῳ Πόντῳ Ἕλλην «*Εἶδες τὸν Νικόλαον*»; ἀποκρίνεται μὲν «*'κ' εἶδ' ἀτον*»=οὐκ εἶδον αὐτόν, ἀπολύτως δέ, ἤτοι ἄνευ ρήματος, λέγει ἰόκ, ὃ βεβαίως δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκλάβωμεν ἀντὶ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ *οὐκ*, ἀλλ' ἔστι καθαρῶς τουρκικόν, καὶ ὅμως οἱ ἐν Προποντίδι καὶ Μεσογείῳ Ἕλληνες σώζουσιν ἐν ἀπολύτῳ χρήσει τὸ «*οὐχί*», προφέροντες αὐτὸ *ὄχι*. Ἔτι δὲ ἐνῷ πάντες οἱ Ἕλληνες διεφύλαξαν λέξιν ἑλληνικὴν πρὸς παράστασιν τῆς ἐννοίας τοῦ συνδιαλέγεσθαι, λέγοντες *ὁμιλῶ* ἢ *συντυχαίνω*, ἐν Τραπεζοῦντι *συντσαίνω* (προφ. chyndjéno), οἱ Οἰνοεῖς στεροῦνται ὅρου ἑλληνικοῦ, λέγοντες τουρκιστὶ *χορατσεύω* ἢ *κορουσεύω* (konouchevo), καὶ ἀλλαχοῦ χρῶνται ἄλλαις ξενικαῖς λέξεσιν ἀντὶ ἐκλιπουσῶν ἑλληνικῶν.

Ἡ σημείωσις τῆς τοιαύτης ἐπικρατήσεως τῶν ξενικῶν λέξεων ἀντὶ τῶν ἑλληνικῶν ἐστιν ἀναγκαία, ὅταν μάλιστα πρόκηται περὶ αὐτῶν τῶν στοιχείων πάσης ὁμιλίας, οἷά εἰσι τὰ μόρια *ναὶ* καὶ *οὐ*, αἱ λέξεις *λέγω* καὶ *σιωπῶ* καὶ ἄλλα· διότι διδάσκει ἡμᾶς τίνων λέξεων βαθμηδὸν ἀπολλυμένων, ἐπέρχεται ἐπὶ τέλους ὁ θάνατος τῶν γλωσσῶν. Ἀλλὰ παρατηροῦμεν καὶ τοῦτο ὅτι ἐνιαχοῦ γίνεται χρῆσις δύο λέξεων ξενικῆς τε καὶ ἑλληνικῆς περὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἰδέας ἢ πράγματος, οἷον *ἀλάργα* καὶ *μακρυά*, *ἄτι* καὶ *ἄλογον*, *γκόλιους* καὶ *γυμνός*. Εἰ τοιοῦτόν τι συμβαίνει ἐν τῇ πόλει ἢ ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ συλλογέως, νομίζομεν ὅτι ἡ καταγραφὴ τῶν ἀντιστοίχων πρὸς σωζομένας ἑλληνικὰς λέξεις ξενικῶν ἐν τῷ γλωσσαρίῳ αὐτοῦ ἐστι περιττή. Ἄλλο τὸ ζήτημα, εἰ ξέναι λέξεις ἀπαντῶσιν ἐν τοῖς δημοτικοῖς ᾄσμασιν. Αὗται πρέπει νὰ σημειωθῶσιν, ὡς ἔχουσι, καὶ οὐχὶ νὰ ἀντικατασταθῶσι διὰ τῶν ἀντιστοίχων ἑλληνικῶν. Τοῦτο δὲ καὶ μόνον ἀρκεῖ ὅπως ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις δεικνύηται ὁποία τις ἦν ἡ σύγχρονος ἡμῖν γλῶσσα τῆς δημώδους ποιήσεως τῶν κατὰ τόπους ἰδιωμάτων. Πᾶσα ἄλλη περισυναγωγὴ ξενικῶν λέξεών ἐστι περιττὴ καὶ ἄσκοπος.

Ἡ τῶν δημωδῶν ὅμως ᾀσμάτων γλῶσσα συνεπάγεται ἕτερον ζήτημα, τὸ τῆς γλώσσης τῶν παραμυθίων. Τί ποιητέον, εἰ καὶ ἐν τούτοις ὁ διηγούμενος χρῆται ὀθνείαις λέξεσιν; Ἀναμφιβόλως καὶ ἐν τούτοις πρέπει νὰ τηρηθῇ ὁ περὶ δημωδῶν ᾀσμάτων κανών. Εἰ ἐν ἑκατέροις τῶν γλωσσικῶν τούτων μνημείων εὑρηνται ξέναι λέξεις, πρέπει νὰ σημειῶται ἁπλῶς ἡ σημασία καὶ ἡ καταγωγὴ αὐτῶν ὑποκάτωθι πάσης σελίδος, ἐν ᾗ ἀπαντῶσι, μὴ καταχωριζομένων ἐν τοῖς λεξιλογίοις καὶ μὴ γενομένων θέμα ἐτυμολογικῶν παρεκβάσεων, ἀσχέτων πρὸς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν διὰ τῆς περισυναγωγῆς τῶν ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, εἰς ὃ σφάλμα ὑπέπεσαν πολλοὶ μέχρι τοῦδε συλλογεῖς, πειραθέντες ν' ἀποδῶσιν ἑλληνικὴν καταγωγὴν εἰς λέξεις πάντη ξένας καὶ μήπω φερούσας ἱστορικὸν χαρακτῆρα, ὡς, λόγου χάριν, τὸ «*σαστίζω*» πρὸ δεκαετίας ὁ μακαρίτης Ι. Σταματέλος, σχολάρχης Λευκάδος, ἐνόμισεν ὅτι αὐτὸ ἐστὶν τὸ ὁμηρικὸν «*ἀτύζω*», καὶ ὅμως οἱ Τοῦρκοι πεποίθασιν ὅτι ἐστὶν αὐτὸ τὸ chachmàk.

Τοσαῦτα περὶ τῶν ἀπαντωσῶν ξένων λέξεων ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ κυρίου Κλεάνθους Νικολαΐδου ὡς καὶ περὶ τῶν ἐν πάσῃ ἄλλῃ τοῦ ἐφετεινοῦ ἀγῶνος. Περὶ δὲ τῶν δύο παραμυθίων τοῦ πρώτου μέρους ἐροῦμεν ὅτι πλεῖον τῶν πάσης ἄλλης συλλογῆς προδιδοῦσι τὴν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἐπιστείλαντος σύνταξιν αὐτῶν.

Ἐκ Θρᾴκης ἔχομεν μίαν τὴν τοῦ κυρίου Συμεὼν Μανασσείδου δημοδιδασκάλου, τοῦ ἐξ Αἴνου, ἐπιγραφομένην:

Ἕτερα ζῶντα μνημεῖα τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ἐν Χατζηγηρίῳ Κισσάρης 1882.

Ἡ συλλογὴ αὕτη ἀπὸ πέρυσιν παρουσιασθεῖσα εἰς τὸν ἀγῶνα περιεῖχε πρὸς τοῖς ἄλλοις εἴκοσι καὶ ἑπτὰ παραμύθια, γεγραμμένα ἐν γλώσσῃ καθαρευούσῃ, ἐναντίον τῶν περὶ συλλογῆς τῶν ζώντων γλωσσικῶν μνημείων προγράμματος· δι' ὃ ἡ Φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ ἐπέστρεψε τὸ χειρόγραφον τῷ ἐπιστείλαντι, παρακαλέσασα αὐτὸν νὰ μετενέγκῃ τὰ παραμύθια εἰς τὸ ἰδίωμα τῆς κοινῆς διαλέκτου τῶν Αἰνίων. Ἡ συλλογὴ ἐπανῆλθεν ἐφέτος πλουσιωτέρα καὶ ποικιλωτέρα. Περιέχει 20 παραμύθια γεγραμμένα κατὰ τὸ ἰδίωμα τῆς Αἴνου, γραμματικὰς παρατηρήσεις, Ἔθιμα Αἴνου, Χατζηγηρίου, ἄλλων χωρίων καὶ Ἴμβρου, ἱστορικὰς παραδόσεις Αἴνου, δεισιδαιμονίας καὶ γοητείας Χατζηγηρίου καὶ Αἴνου, λεξιλογίαν καὶ φρασιολογίαν, κύρια ὀνόματα, ἐπώνυμα δημοτικά, ᾄσματα Αἴνου, Κισσάνης, Ἴμβρου, Χατζηγηρίου ἐν στίχοις 871, δίστιχα 600 καὶ παράρτημα μουσικόν, ἐν συνόλῳ ποίησιν ἐκ 2071 στίχων.

Ὡς πρὸς τὰ παραμύθια παρατηροῦμεν ὅτι εἰσὶ μὲν γεγραμμένα ἐν πιστοτάτῃ Αἰνιακῇ διαλέκτῳ, ἀλλ' ἄγνωστον εἰ ἐγράφησαν, δημοτῶν διηγουμένων αὐτά, ὃ, ὡς ἤδη εἴπομεν ἀνωτέρω, ἐστὶ τὸ ἕτερον τῶν ζητουμένων ἐν τοῖς παραμυθίοις.

Ἐκ τῶν παραμυθίων τούτων τὸ ἐπιγραφόμενον «*τὸ φερεντέ*», μικρὸν παραλλάττον ἀπαντῶμεν συγχρόνως καὶ ἐν τῇ τῆς κυρίας Μαριάννας Καμπούρογλου συλλογῇ, ἐν ᾗ ἐπιγράφεται *Ντολτσέτα*, καίτοι τὸ κύριον πρόσωπον καὶ ἐνταῦθά ἐστιν ὁ *Φλορεντίνος* ἤτοι τὸ *Φλορεντὶ* τοῦ κυρίου Μανασσείδου.

Ἡ λεξιλογία περιέχει 829 λέξεις, ἐξ ὧν πολλαὶ ἀπαντῶσι καὶ παρ' ἄλλαις διαλέκτοις,

ἀλλ' οὐκ ὀλίγαι ἰδιάζουσι τῇ Αἰνιακῇ διαλέκτῳ, ὡς, «*ἀδάμαστο*», ὁ ἀναζυμούμενος εἰσέτι οἶνος καὶ ὡς ἐκ τούτου μὴ πόσιμος, «*ἀγωροῦ*» ἤτοι *ἀγωρώ*, νεᾶνις τρόπους ἔχουσα ἀγώρου, ὅ ἐστιν ἀνδρός, *ἀναδουσὰ* ἀντὶ ἀναδοσία (ἐκ τοῦ ἀναδεύω)=ὑγρασία, «*ἀρτόκουρα*», τὸ πρῶτον κουρευόμενον μαλλίον ἀπὸ τῶν ἀρνίων, «*διπλαρίζω*», τίκτω δίδυμα, «*κἄταστατός*», ἄμυλος, «*παραφωτίζομαι*, βλέπω λάθος, «*ἀλισάχνη*», (ἐκ τοῦ ἁλὸς ἄχνη), ἀπαντῶσα καὶ ἐν Σινώπῃ καὶ σημαίνουσα τὸ *ψιλὸν ἅλας* καὶ ἄλλα.

Λέξεις νεολατινικαί, τουρκικαὶ καὶ σλαβικαὶ ἀπαντῶσι περὶ τὰς πεντήκοντα.

Ἡ ὅλη συλλογὴ ἐκ σελίδων 481 συγκειμένη ἐστὶν ἡ ὀγκωδεστάτη καὶ περιεκτικωτάτη πασῶν τῶν εἰς τὸν ἐφετεινὸν ἀγῶνα παρουσιασθεισῶν, ὃ ἀποδείκνυσι τὸν κύριον Μανασσείδην καὶ ἕνεκα τῶν προηγουμένων αὐτοῦ συλλογῶν ἄνδρα φιλοπονώτατον καὶ ἔρωτι ἀγνῷ πρὸς ταχεῖαν διάσωσιν τῶν ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ φλεγόμενον.

Ἐκ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἔχομεν δύω.

Πρῶτον τὴν τοῦ κυρίου Δημοσθένους Χαβιαρᾶ, ἐπιγραφομένην:

Συλλογαὶ

α') ἠθῶν, ἐθίμων, προλήψεων, δεισιδαιμονιῶν παρὰ Συμαίοις·

β') ὅρκων, ἀρῶν καὶ εὐχῶν παρὰ Συμαίοις·

γ') κυρίων ὀνομάτων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς κατοίκοις τινῶν ἐκ τῶν Σποράδων·

γ') τριῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων τῆς νήσου Τήλου.

Τὸ ἔργον τοῦτο, καίτοι μικρόν, προσφέρει ὕλην περιεργοτάτην καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἰδιάζουσαν μόνον τοῖς κατοίκοις τῶν μνημονευομένων μερῶν, διότι πλὴν ἄλλων περιέχει ἔθιμα καὶ δεισιδαιμονίας σπογγαλιευτῶν, οὓς δὲν εὑρίσκομεν ἐν ἁπάσαις ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου. Δι' ὃ ἡ συλλογὴ αὕτη ἐστὶ πολλαχῶς ἀξία μελέτης δι' ὅσην περιέχει παραβλητέαν ὕλην πρὸς τὰ ἔθιμα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ ἰδίως τῶν ναυτῶν.

Ἡ Φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ δεόντως ἑκάστοτε ἐκτιμήσασα τὰς συλλογὰς τοῦ κυρίου Χαβιαρᾶ προσδοκᾷ τὴν ἐξακολούθησιν αὐτῶν μέχρι τῆς τελείας καταγραφῆς ἁπάσης τῆς γλωσσικῆς ὕλης τῶν ἐν οἷς οὗτος εὑρίσκεται μερῶν.

Δεύτερον, τὴν τοῦ κυρίου Κανελλάκη, ἐπιγραφομένην:

Συλλογὴ Κ. Κανελλάκη, τοῦ ἐκ Νενήτων τῆς Χίου.

Ἡ συλλογὴ αὕτη ἐστὶν ἀνδρὸς ἀνεπαρκῶς ἔχοντος πρὸς γλωσσικὰς ἐρεύνας, ἀλλ' ἡ προθυμία αὐτοῦ ὅπως τὸ κατὰ δύναμιν ὑπηρετήσῃ τὸν περὶ διασώσεως τῶν ζώντων γλωσσικῶν μνημείων ἀγῶνά ἐστιν ἀξία ἐκτιμήσεως, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ προσφέρει τῷ Συλλόγῳ ὕλην ὀλίγην μέν, ἀλλὰ ποικίλην. Σύγκειται δὲ αὕτη ἐκ λέξεων 42 μετὰ σχημάτων τινῶν ἐξ αὐτῶν καὶ φράσεων, καταρῶν 6, αἰνιγμάτων 5, δημοτικῶν ᾀσμάτων 8, δημοσίων ἐγγράφων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος 3.

Ἐκ τῶν λέξεων ἀξιοσημειωτοί εἰσιν αἱ ἑξῆς· «*σιφουνιστήρι*'» ἀντὶ τοῦ ἀρρήτου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις *σιφωνιστήριον*, παραγόμενον ἐκ τοῦ «*σιφωνίζω*« καὶ τούτου ἐκ τοῦ «*σίφων*», σημαίνοντος σωλῆνα, δι' οὗ ῥοφῶντες ἐξάγομεν ἀπὸ τοῦ πίθου οἶνον ἢ ἄλλο τι ὑγρόν. Κατὰ ταύτην ἀκριβῶς τὴν σημασίαν, ἣν καὶ μόνην εἶχε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ λέξις *σίφων*, σώζουσι καὶ ἐν Ὀλύμποις τῆς Χίου τὴν λέξιν «*σιφουνιστήρι*'». Ὁ κοινὸς παρὰ τοῖς συγχρόνοις Ἕλλησι «*σίφουνας*» ἢ «*σίφωνας*» ἤτοι «*σίφων*», σημαίνων συστροφὴν ἀνέμου, ἀνασπῶσαν ὕδωρ καὶ λοιπά, ἐλέγετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων «*τυφών*». Ἄλλη λέξις ἡ «*ῥύμη*», σημαίνουσα ἐν Νενήτοις τῆς Χίου κενὸν διάστημα μεταξὺ οἰκίας καὶ ναοῦ ἐστιν αὐτὴ ἡ τῶν Γραφῶν ῥύμη, ἡ ὑπὸ Φρυνίχου χαρακτηριζομένη ὡς λέξις τῶν ἀμαθῶν ἀντὶ τῆς *στενωποῦ*. Ἡ *ἀγκλία*, κολοκύνθη ἀπεξηραμένη καὶ τετρυπημένη ἐπὶ τῆς κοιλίας, δι' ἧς ἀντλοῦσιν ὕδωρ, ἐστὶν ἡ ἀρχαία *ἀρτλία*. Ὁ «*ἁρπυίαλος*», σημαίνων τὸν παντὶ τρόπῳ ζητοῦντα νὰ ἁρπάξῃ καὶ αὐτὸν τὸν ἄρτον ἀπὸ τοῦ στόματος ἄλλου, ἐστὶν ἀναμφιβόλως αὐτὸ τὸ ὁμηρικὸν «*ἁρπαλέος*». Ἡ «*ἄμμα*» ἐργαλεῖον, «δι' οὗ, ὡς λέγει ὁ κύριος Κανελλάκης, ἀνακατώνουν τὴν λάσπην, σύρουν καὶ καθαρίζουν τὰ χαλίκια καὶ ὅλας τὰς βορβορώδεις ὕλας», ἐστὶν αὐτὴ ἡ παρὰ Θουκυδίδῃ «*ἅμη*», ἐξηγουμένη ὑπὸ τοῦ Σχολιαστοῦ «*σκαφίον πλατύ*». Περιεργοτάτη δέ ἐστιν ἡ χρῆσις τῆς λέξεως «*οἶος*» ἐν τῇ φράσει «*δὲν ἐντρέπεσαι νὰ τρῶς τόσον οἶος*»; ἣν οἱ γονεῖς λέγουσι πρὸς τὸ ἑαυτῶν τέκνον ὅταν, ἐννοεῖται, τρώγῃ πολύ. «Πιθανόν, λέγει ὁ κύριος Κανελλάκης, ἡ λέξις αὕτη ἐγεννήθη ἐκ τῆς συγκοπῆς τοῦ «*οἰεῖος*», *προβατήσιος*, καὶ ὁ πρῶτος συγκόψας αὐτὴν νὰ ἐννοοῦσεν, ἡ φύσις σου εἶναι τοιαύτη ὥστε νὰ τρώγῃς πολὺ κρέας». Ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι τὸ οἶος ἐν τῇ φράσει ταύτῃ πρέπει νὰ γράφηται ἐπιρρηματικῶς οἴως, καὶ τότε τὸ «δὲν ἐντρέπεσαι νὰ τρῶς τόσον οἶος» σημαίνειν, *δὲν ἐντρέπεται νὰ τρῶς τόσον ὅσον τρῶς*», ἤτοι *τόσον πολύ*, ὃ φαίνεται σαφῶς ἐκ τῆς προφορᾶς τῆς αὐτῆς λέξεως καὶ παρ' Ἑπτανησίοις, λέγουσιν, οἶος, ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ *ὅστις, ὁποῖος*, ὅ ἐστιν αὐτὸ τὸ ἀρχαῖον *οἷος*. Ὁπωσδήποτε τὸ οἶος τοῦτό ἐστιν ἐκ τῶν ὀλίγων ἀρχαίων λέξεων, ἐν αἷς καὶ σήμερον ἀναλύονται αἱ δίφθογγοι.

Ἑτέρα λέξις ἀξία παρατηρήσεώς ἐστιν ἡ πρόθεσις «*ἂς*», σωζομένη καὶ ἐν Εὐξείνῳ Πόντῳ, ἀπὸ Οἰνόης μέχρι Τραπεζοῦντος. Ὁ Πύργιος, λέγει ὁ κύριος Κανελλάκης, ἐρωτώμενος «*πότε ἤλθετε ἐδῶ*»; ἀποκρίνεται «*ἂς τὰ ψές, ἂς τὰ πρώ, ἂς τὰ χθές*», δηλαδὴ *ἀπὸ τὰ ἐψές, ἀπὸ τὸ πρωΐ, ἀπὸ τὰ χθές*».

Τελευταῖον σημειοῦμεν τὰς φράσεις «*ἔλα Δία*» καὶ «*ἔλα Θέ*». Ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι τῆς Χίου λέγουσιν «ἔλα Δία, τί ἄνθρωπος εἶναι τοῦτος», καὶ «ἔλα Θέ, τί ἄνθρωπος εἶναι τοῦτος», ὁ κύριος Κανελλάκης φρονεῖ ὅτι τὸ «*ἔλα Δία*» ἐστιν ἐπίκλησις πρὸς τὸν Δία.

Παρὰ τὰ σύγχρονα μνημεῖα τῆς γλώσσης τοῦ λαοῦ ὁ κύριος Κανελλάκης χάριν ἱστορικῆς μελέτης τῆς γραφομένης πρὸ 120 καὶ 160 ἐτῶν ἀντέγραψε καὶ τρία ἐπίσημα ἔγγραφα ἐκ τῶν κωδίκων τοῦ χωρίου Νενήτων, ὧν τὸ μέν ἐστι προικοσύμφωνον, τὸ δὲ διαθήκη, τὸ δὲ συμβιβασμός.

Τὰ ἔγγραφα ταῦτα τοῖς περὶ τῆς ἱστορίας τῆς γλώσσης ἀσχολουμένοις εἰσὶ μνημεῖα ἄξια προσοχῆς διὰ πολλὰς περιέργους λέξεις, ἃς ἐμπεριέχουσιν, οἷον· *πιθόπουλα, ἐμπασίδιον, χαριστήρι', σύψωμον, πάπλωμα ξερικόν, πλησιαστάδες, καρπολογῶ* καὶ ἄλλα πολλὰ περίεργα ὀνόματα τοποθεσιῶν καὶ ὀνόματα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν· τὸ δὲ περιεργότατον δι' ἡμᾶς τοὺς συγχρόνους Ἕλληνάς ἐστιν ὅτι ὁ τῶν συμβολαίων τούτων συντάκτης ἤτοι ὁ συμβολαιογράφος ἐστὶν ἱερεύς, δι' ὃ καὶ ὑπογράφεται «Παπᾶ Γεώργις Δεκουτούδιν *νοτάριος*».

Τοιαύτης οὔσης τῆς μικρᾶς ταύτης συλλογῆς ἐκ σελίδων 15 εἰς σχῆμα τέταρτον προτρέπεται ὁ ἐπιστείλας αὐτὴν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἔργον, ὃ μετὰ τοσούτου ζήλου ἤρξατο, συλλέγων ὅσην πλείστην γλωσσικὴν ὕλην δύναται.

Ἐξ Ἰωνίας ἔχομεν δύω·

Πρῶτον, Ἀνωνύμου, ἐπιγραφομένην:

Νεοελληνικὰ ἀράλεκτα Σμύρνης καὶ Πάτμου.

Ἡ πρώτη γλωσσικὴ ὕλη ἡ ἐκ τῆς Ἰωνικῆς παραλίας ἐμφανισθεῖσα εἰς τὸ ζωγράφειον διαγώνισμα, ἐστὶν αὕτη, ἀλλ' ἐκπροθέσμως πέρυσιν ἀποσταλεῖσα ἐκρίθη ἐφέτος καὶ συμπεριελήφθη ἐν τῇ παρούσῃ ἐκθέσει. Ἡ συλλογὴ αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ δημοτικῆς ποιήσεως, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἱστορικῆς ἢ ἄλλης σημειώσεως, διαιρεῖται δὲ εἰς δύω μέρη, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον ἐμπεριέχει τῆς δημώδους ποιήσεως τῆς Σμύρνης 25 ᾄσματα, 19 ναναρίσματα, 103 δίστιχα καὶ 44 αἰνίγματα, τὸ δὲ δεύτερον δίστιχα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος καὶ 19 λέξεις ἰδιαζούσας τῇ Πάτμῳ, ἐν συνόλῳ στίχους 1037.

Τοῦ δευτέρου μέρους τὰ δίστιχα ἀντεγράφησαν ἐκ χειρογράφου, εὑρισκομένου παρὰ τῷ ἐν Σμύρνῃ βιβλιοπώλῃ Ἀθανασίῳ Ζαχαρίου, καὶ ἐπιγραφομένου «Μαντινάδες διάφοραις» ἤτοι ὡς σήμερον δημωδῶς λέγομεν «πατινάδαις». Ἐγράφησαν δὲ αὗται κατά τινα σημείωσιν, ἑπομένην ἀμέσως τῇ ἐπιγραφῇ, ἐν Πάτμῳ μηνὶ Ἰουλίῳ τοῦ 1773, ἤτοι ἀκριβῶς πρὸ 110 ἐτῶν. Ὡς τοιαύτης ἐποχῆς γλωσσικὸν μνημεῖον τὰ δίστιχα ταῦτα παρέχουσιν ἡμῖν ἀκριβῆ ἰδέαν τῆς πρὸ ἑνὸς αἰῶνος λαλουμένης γλώσσης ἐν Πάτμῳ. Πλὴν τούτου ἐνέχουσι καὶ δύναμιν ποιητικὴν καὶ λεπτότητα αἰσθήματος οὐκ ὀλίγην, ὥστε, νομίζει τις ὅτι ὁ πρό ἑνὸς αἰῶνος συλλογεὺς διέλεξε καὶ κατέγραψε τὰ ἄριστα ἐκ τῶν ἐν χρήσει διστίχων.

Λέξεις ἰδιαζούσας τῇ Πατμίᾳ ταύτῃ συλλογῇ τῶν διστίχων ἀπαντῶμεν τὰς ἑξῆς· *συνεπιτήδειο, χρυσφός, λιτσέρα, χολέω, ἀρταμπέλλα*, καὶ τὰς ἑξῆς ποιητικάς· *ζαχαροκαδιοζύμωτη, ψιλομελάχριτο, καμαρόφρυδο.*

Τοιαύτη καὶ ἡ συλλογὴ αὕτη· ἡ φιλολογικὴ ὅμως ἐπιτροπὴ φρονοῦσα ὅτι ἡ Σμύρνη μετὰ τῶν περιχώρων αὐτῆς παρέχει μείζονα ὕλην πρὸς γλωσσικὰς συλλογὰς προσδοκᾷ παρὰ τοῦ ἀποστολέως συνέχειαν τῆς Ἰωνικῆς ταύτης συλλογῆς.

Δεύτερον, ἐξ Ἰωνίας ἔχομεν τὴν τοῦ κυρίου Ἀντ. Γ. Πουλάκη, ἐπιγραφομένην·

Συλλογὴ τῆς ἐπαρχίας Κρήνης καὶ Ἀνέων.

Ἐν Κρήνῃ (Τσεσμὲ) 1882.

Ἡ συλλογὴ αὕτη τοῦ πρώτου νῦν προσερχομένου εἰς τὸν ἀγῶνα κυρίου Ἀντ. Πουλάκη περιέχει·

1) Δημοτικὰ ᾄσματα ἐκ Κρήνης (Τσεσμὲ) 9.

2) Βαυκαλήματα ἐκ Κρήνης καὶ τῶν πέριξ 8.

3) Δημοτικὰ ᾄσματα, ᾀδόμενα ἐν Κρήνῃ καὶ τοῖς πέριξ 4.

4) Γαμήλια δημοτικὰ ᾄσματα τῆς ἁγίας Παρασκευῆς 4.

5) Δημοτικὰ ᾄσματα ἐκ τῆς κωμοπόλεως Πριήνης (Κελεμπησίου) 6.

6) Γαμήλια δημοτικὰ ᾄσματα ἐκ Δωματίων κωμοπόλεως τοῦ ἐπαρχιακοῦ τμήματος Σωκίων 2.

7) Δημοτικὰ ᾄσματα ἐκ τῆς νήσου Καρπάθου 9.

8) Μοιρολόγια ἐκ Σωκίων 11.

9) Καὶ ἕτερα μοιρολόγια ἐκ Πριήνης ἐν διστίχοις 57.

Ἐν συνόλῳ στίχους 1053.

Ἡ συλλογὴ αὕτη δημοτικῶν ᾀσμάτων τοῦ Πουλάκη καίτοι πλουσία κατά τε τὸ ποσὸν καὶ εἶδος στερεῖται ἱστορικῶν καὶ ἄλλων σημειώσεων, ἀναγκαίων διά τινα ᾄσματα.

Ἡ ἀκρίβεια ὅμως ἡ παρατηρουμένη ἐν τῇ γραφῇ τῶν τύπων καὶ φθόγγων ἀποδείκνυσι τὸν κύριον Πουλάκην ἁρμόδιον διὰ τοιούτου εἴδους συλλογάς· δι' ὃ ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ προτρέπει τὸν νέον τοῦτον ἀθλητὴν περὶ τὴν συλλογὴν τῶν ζώντων μνημείων τῆς γλώσσης τοῦ λαοῦ νὰ ἐπεκτείνῃ τὰς συλλογικάς αὐτοῦ ἐνεργείας καὶ εἰς τὴν λεξιλογίαν, τὰ ἔθιμα, τὰς παραδόσεις καὶ λοιπὰ τῶν ἐν οἷς εὑρίσκεται μερῶν, προσπαθῶν πάντοτε νὰ καταγράφῃ τὰ τοιαῦτα ἀπὸ στόματος ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ καὶ ἀκριβῶς καὶ ἀπαραλλάκτως ὡς ὑπαγορεύονται ὑπ' αὐτῶν, ἤτοι ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀλλοιώσεως τῶν φθόγγων, τοῦ τύπου τῆς φρασιολογίας καὶ τῆς πλοκῆς τῶν λέξεων.

Ἐκ τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἔχομεν μίαν, τὴν τοῦ κυρίου Ἰωάννου Βαλαβάνου, ἐπιγραφομένην·

Μνημεῖων τῆς ἀπὸ τὸν Πόντον ἰδιωτικῆς συνέχεια.

Ὁ κύριος Ἰωάννης Βαλαβάνης ἀπὸ ἐτῶν καταγινόμενος εἰς τὴν συλλογὴν τῶν ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν ἐν Εὐξείνῳ Πόντῳ Ἑλλήνων πολλὰ καὶ ποικίλα μέχρι τοῦδε προσεκόμισε τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ καὶ ἡ παροῦσα δὲ συλλογὴ ἐκ σελίδων 65 εἰς σχῆμα ὄγδοον ἐμπεριέχει 760 λέξεις διαφόρων πόλεων καὶ χωρίων τῆς Ἀσιατικῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου, παροιμίας τινάς, ὧν 'δὲν σημειοῦται ὁ τόπος τῆς προελεύσεως, αἰνίγματα Οἰνόης 17 καὶ δημώδη ἰατρικὴν ἐν 23 παθήσεσι μετὰ τῆς θεραπείας αὐτῶν.

Ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ ἡ ἐπὶ μεγίστης τοπικῆς ἐκτάσεως, ἀπὸ Σινώπης μέχρις Ὄφεως, λαλουμένη ἑλληνικὴ γλῶσσα παρίσταται ὡς μία καὶ ἡ αὐτὴ διάλεκτος· εἰς τὸ ἰδίωμα τὸ καλούμενον ἐν Εὐξείνῳ *Χαλδαϊκόν*, καὶ λαλούμενον ἐπὶ μεγάλης ἐκτάσεως τῆς παραλίας, ἀπὸ Βαδισάνης μέχρις Ὄφεως, καὶ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ εἰς οὐ μικρὰν ἀπόστασιν, ἄρχεται ὁ κύριος Βαλαβάνης προσαρτῶν καὶ τὴν διάλεκτον Οἰνόης, Ἀμισοῦ καὶ Σινώπης, ὃ δὲν φαίνεται ὀρθόν· διότι τὰ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Οἰνόης ἰδιώματα ἀποτελοῦσι διάλεκτον διάφορον τῆς τῆς Οἰνόης, Ἀμισοῦ καὶ Σινώπης. Οἱ μὲν Τραπεζούντιοι λέγουσι *θέλω, θέλς ἢ θέλτς, θέλ', γράψον, στεῖλον, τὸ βοῦδ', τὸ παραθύρ', τὸ ποδάρ', ἡ βροθάκα, ἐκοιμέθα, ἐσκώθα, ἔκσα, ἐθέκα, ζμώνω, ντὸ* καὶ ἄλλα πολλά, ἐν Οἰνόῃ δὲ *θέλω, θέλεις, θέλει, γράψε, στεῖλε, τὸ βῶδιν, τὸ παραθύριν, τὸ πράδιν, ἡ μαθράκα, ἐκοιμήθα, ἐσηκώθα, ἤκουσα, ἔθηκα, ζυμώνω, τί.* Ἔτι δὲ ἐν Τραπεζοῦντι *ἐλέπω, ἔγκα, ἐπώλεκα, ἐνέσπαλα, ξαμώνω, ἀφηκράσκομαι, παλαλός, τραπέζ', λαίζω, μαμαντσέκα*, καὶ ἄλλα πολλά, πάντη διάφορα τῶν ἐν Οἰνόῃ *θωρῶ, ἔφερα, ἀφῆκα, ἐλησμόνησα, μετρῶ, 'πινωτίσκομαι, τσανός, παλαρέα, κουνίζω, κύρη*. Ταῦτα πάντα μορφολογικῶς, φθογγολογικῶς καὶ λεξιλογικῶς εἰσιν ἀρκοῦσα ἀπόδειξις διαλεκτικῆς διαφορᾶς.

Ἐν τῷ προλόγῳ τῆς συλλογῆς αὐτοῦ ὁ κύριος Βαλαβάνης ἀνακοινοῖ ὅτι νέα πλούσια μεταλλεῖα, τέως σχεδὸν ἀνεκμετάλλευτα, ἔχει νὰ ἐκμεταλλευθῇ ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Ἀμισοῦ, κατὰ δὲ τὰς διακοπὰς καὶ τῆς Σινώπης, ἀλλ' ὅτι πετῶντι καλάμῳ ἔχει ποιησάμενος καί τινας σημειώσεις περὶ ἰδιοτρόπων τινῶν γλωσσικῶν φαινομένων τοῦ διαλεκτικοῦ ἰδιώματος τῆς Ἄνω Ἀμισοῦ, κρείττονος μὲν τοῦ τῆς Οἰνόης, ἐλαττουμένου δὲ τοῦ τῆς Σινώπης.

Ἄγνωστον τίνι γλωσσικῷ μέτρῳ κρίνων τὴν διάλεκτον τῆς Ἄνω Ἀμισοῦ ὁ κύριος Βαλαβάνης ἀνακηρύσσει αὐτὴν ἀνωτέραν μὲν τοῦ τῆς Οἰνόης, κατωτέραν δὲ τοῦ τῆς Σινώπης. Ἐκ τῶν εἴκοσι μόλις τῆς Ἄνω Ἀμισοῦ λέξεων, τῶν ἀπαντωσῶν ἐν τῇ συλλογῇ, τινές εἰσιν αἱ αὐταὶ ταῖς τῆς Οἰνόης, ὡς· *ἀπέσου, καμαρόνω, ὀγώ, πορῶ, ἄφτω, χαλκί(ν), κοτύλι(ν), καὶ κωλῶ*, ἐν Οἰνόῃ κάλλιον *κατακωλῶ, νῆβα*, ἐν Οἰνόῃ κάλλιον *ἐνῆβα, ὄρκαιρος*, ἐν Οἰνόῃ κάλλιον *εὔκαιρος, γαλτσεύω*, ἐν Οἰνόῃ *κάλλιον σγαλίζω, ἀντὶ* τοῦ *σκαλίζω, ἔρουσα*, ἐκ τοῦ χαλδαϊκοῦ *ἐγέρουσα*, ἐν Οἰνόῃ κάλλιον *ἐγένουμουνε, κούρτσι*, ἐν Οἰνόῃ κάλλιον *κόρτσιν*, ὥστε ἐπὶ τοῦ παρόντος κατὰ μὲν τὸ πρῶτον ἥμισυ ἡ τῆς Οἰνόης διάλεκτός ἐστιν ὁμοία τῇ τῆς Ἀμισοῦ, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἥμισυ ὑπερέχει αὐτῆς, ὅπερ ἀντίκειται τῇ ἰδέᾳ τοῦ κυρίου Βαλαβάνου ὅτι ἡ διάλεκτος τῆς Οἰνόης ἐλαττοῦται τῆς τῆς Ἀμισοῦ.

Περὶ τῶν διαλέκτων Οἰνόης, Ἀμισοῦ καὶ Σινώπης συμπεσόντος ἐνταῦθα τοῦ λόγου, σημειοῦμεν γεγονὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Πόντου, ἄγνωστον ἴσως πολλοῖς. Περὶ τὸ τελευταῖον ἔτος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἢ τὸ πρῶτον τοῦ παρόντος οἱ κατὰ τὴν παραλίαν τοῦ Εὐξείνου Πόντου Δερέμπεϊδες Τραπεζοῦντος καὶ Οἰνόης συνεπλάκησαν πρὸς ἀλλήλους εἰς πόλεμον. Βλέποντες δὲ οἱ Οἰνοεῖς ἑαυτοὺς ἐκτεθειμένους εἰς τὸν κίνδυνον τῆς ἐπιδρομῆς καὶ τῆς λεηλασίας ἐπέβησαν ἐγκαίρως τῶν 80 αὐτῶν πλοίων, ἃ ἐκέκτηντο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καὶ κατέφυγον εἰς Σινώπην, ἀμέτοχον τοῦ πολέμου. Οἱ Λαζοὶ ἐπέδραμον τῷ ὄντι μέχρις Οἰνόης καὶ ἐλεηλάτησαν αὐτήν. Οἱ δὲ Οἰνοεῖς μετὰ διετῆ ἢ τριετῆ διαμονὴν ἐν Σινώπῃ ἐπανῆλθον εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν. Οἱ τῶν Οἰνοέων αὖτη διαμονὴ ἐν Σινώπῃ ἐστὶ μία τῶν σπουδαιοτάτων αἰτιῶν, δι' ἃς ἡ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος διάλεκτος τῆς Οἰνόης ὡμοίαζε πολὺ τῇ τῆς Σινώπης, ἣν αἱ ἑκατοντούτιδες γραῖαι τῆς Σινώπης λαλοῦσιν ἔτι, καὶ σήμερον δὲ μετὰ ἕνα περίπου αἰῶνα καὶ ἀφοῦ ἐπὶ πεντηκονταετίαν ἡ διὰ τῶν ἀτμοπλοίων συγκοινωνία πολὺ προσήγγισε τοὺς Σινωπεῖς πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἡ διάλεκτος αὐτῶν διασώζει πολλὰ τὰ ὅμοια πρὸς τὴν τῶν Οἰνοέων, ὡς ἔστιν ἰδεῖν τοῦτο ἐν ταῖς συλλογαῖς, ταῖς σταλείσαις τῷ Συλλόγῳ ἐκ Σινώπης ὑπὸ Π. Χορτοπούλου καὶ Λαναρᾶ.

Ἡ μνημονευθεῖσα ἄλωσις τῆς Οἰνόης ὑπὸ τῶν Λαζῶν καλεῖται ὑπὸ τῶν γερόντων «πορτὴ» ἤτοι πορθή, πόρθησις, ἐξ οὗ καὶ ἡ τόπον χρονολογίας ἐπέχουσα φράσις «*ἀς τῆς πορτῆς τὸν καιρὸν*»=*ἀπὸ τῆς πορθήσεως τὸν καιρόν*.

Περὶ δὲ τῆς ἐν πολλοῖς ὁμοιότητος τῆς διαλέκτου τῆς Ἀμισοῦ πρὸς τὴν τῆς Οἰνόης ἐροῦμεν ὅτι μεταξὺ Οἰνόης καὶ Ἀμισοῦ ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν ἀδιάκοπος ἐπιμιξία εἴτε δι' ἀποικούντων Οἰνοέων εἰς Ἀμισόν, εἴτε διὰ παμπληθῶν ἐργατῶν Οἰνοέων ἀπὸ ἡμίσεος ἤδη αἰῶνος, ἀφ' ἧς δηλαδὴ ἐποχῆς τὰ προσεγγίζοντα ἀτμόπλοια εἰς Ἀμισὸν σπουδαίως ἀνέπτυξαν τὸ ἐμπόριον αὐτῆς καὶ πολλὴν ἐργασίαν παρέχουσι τοῖς ἐργάταις τῶν πέριξ πόλεων καὶ χωρίων.

Περὶ δὲ γλώσσης καὶ διαλέκτων προκειμένου παφατηροῦμεν ὅτι, εἰ ὁ πραγματευόμενος περὶ αὐτῶν ἐνεργεῖ μακρὰν τοῦ τόπου ἔνθα λαλοῦνται, παρὰ τῶν ἐκεῖθεν ὁρμωμένων σταχυολογῶν λέξεις καὶ φράσεις, ὀφείλει νὰ πράττῃ τοῦτο λίαν περιεσκεμμένως· διότι αἱ μὴ ἐπιχωρίως καὶ μετὰ πολλὴν διατριβὴν ἐν τῷ τόπῳ γινόμεναι ἔρευναι ἐμβάλλουσι συνήθως εἰς πολλὰς καὶ ἀναποφεύκτους πλάνας. Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου ἀρκεῖ νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἐκ τῶν 292 λέξεων τῆς Οἰνόης, ἃς μεταξὺ ἄλλων ἐμπεριέχει ἡ συλλογὴ τοῦ κυρίου Βαλαβάνου, καὶ ἃς οὗτος συνέλεξε μακρὰν τῆς Οἰνόης, παρὰ τῶν ἐν Ἀμισῷ ἐνδημούντων Οἰνοέων ἢ παρ' ἀντεπιστελλόντων μαθητῶν, ἀπείρων διὰ γλωσσικὰς συλλογάς, αἱ ἑξῆς εἰσιν ἐσφαλμέναι κατὰ τὴν προφοράν. Οἱ Οἰνοεῖς λέγουσι καὶ προφέρουσιν «*ἄδολος, ἄθρωπος, ἀρημέρευτος, ἀραγκώθω, ἁμαρτία, ἁμαρτάνω, ἁμαρτωλός, ἀρεμίδιν, ἀπόθεν, ἀχαρτόχερον* (ἀχανδόcheρον), *γαλεόχλιν, γλαρέιος, γωνέα, ἐξωπίσου, ὀπίσου, σβήνω, αὐτηρία, ἐχτρεύκομαι, ἐψές, καϊσαρίκιν* (kachanίκιν), *καινουργώνω, κηφάλιν, καρδέλαδον, κωφόσυκον, κοζάκιν, κυλίζω, λεχράμιν, λίγος, λαβίδιν, ξαστή?, μουμουδέω*(eu), *μηρμυκάδεναις, τὸ 'μόν, τὸ σόν, 'ψου'χούδιν* (pchouchoúδιν), *χτουβαρίσκομαι, νεκροστόλεκτος*, καὶ οὐχὶ *ἄδουλος, ἄθρεπος, ἀλημέρωτος, ἀραγκώσκω, ἁρματάνω, ἁρματία, ἁρματωλός, ἀρημίδιν, ἀπόθε, ἀχαρτόχοιρος, γαλόχλιν, γλαρέος, γουρέα, ἐξεπίσου, ἐπίσου, ἐσβήνω, εὐτηρία, ἐχτρεύομαι, ἐψέ, καϊσαρίκιν* (kachinίκιν), *καινουργώνω, κιουφάλιν, καρδόλαδον, κουφόσυκον, κουζάκιν, κυλίγω, λιαχράμιν, λίος, λαβίδα, ξαρθή, μουμουδιάζω, μηρμυκάδεναις, τἀμόν, τασόν, ψου'χούδιν* (psouchoudiν), *χτουβουρίσκομαι, νεκροστόλεκτος*. Ὡς πρὸς ἄλλας δέ τινας λέξεις παρατηροῦμεν ὅτι ὁ ἐπαίτης ἐν Οἰνόῃ λέγεται «*γηρεύος*» καὶ οὐχὶ *ζητουλιάρος*, ὅτι *ἀράνταινα* λέγεται ὁ ἐξώστης (τὸ *μπαλκόνι*) καὶ οὐχὶ ὁ παρὰ τοῖς Τούρκοις *σοφᾶς*, ὅτι πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ εἰς *ιον* οὐδέτερα ὑποκοριστικὰ ἀπέβαλον μόνον τὸ *ο*, ὡς *κλωστάριν* καὶ οὐχὶ *κλωστάρι*, ὡς σημειοῦται ἐν τῇ συλλογῇ. Τελευταῖον καὶ ὡς

πρὸς τὴν παραγωγὴν τῆς ἐν Οἰνόῃ λέξεως «*ἀχτράπελος*»=*φιλοπαίγμων*, *ἄτακτος* παρατηροῦμεν ὅτι εἰ μή ἐστιν αὐτὸ τὸ *εὐτράπελος*, προελθὸν ἐκ τοῦ *αὐτράπελος*=*ἀφτράπελος*, ὅπως τἀνάπαλιν τὸ ἐν Οἰνόῃ «*ἀφγίζω*» ἐκ τοῦ *ἀχγίζω*, τότε ἠδύνατο κάλλιστα νὰ προέλθῃ ἐκ τοῦ ἐπίσης ἀρχαίου *ἐκτράπελος* καὶ οὐδεμία ἦν ἀνάγκη τῆς βεβιασμένης παραγωγῆς ἐκ τοῦ *ἀχ*=*ἐξ*, *τρα*=*τρι* ἢ *τέτρα*, *πελλός*, καθ' Ἡσύχιον *ἄφρων* (?).

Ἔτι δὲ ἡ γλῶσσα τῶν 17 αἰνιγμάτων τῆς Οἰνόης ἐστὶν ἐν τοῖς πλείστοις ἡμαρτημένη. Οἱ Οἰνοεῖς προφέρουσιν «ὁ ποπᾶν καταρωτᾶ» καὶ οὐχὶ *ὁ ποπᾶς κατερωτᾶ*, ὅπερ ἐστὶ Χαλδαϊκόν, «*ἔνι χιλιαμπάλωτον* (chiliampálwton) καὶ οὐχὶ *εἶνε χιλιαμπαλωμένον* καὶ ἄλλα.

Περὶ τῆς ἀκριβοῦς καταγραφῆς τῶν λέξεων, τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὴν διάλεκτον τοῦ *κτο*, οὐδεμία ἔνστασις δυνατὸν νὰ γένηται, διότι ὁ κύριος Βαλαβάνης διαρκῶς εὑρισκόμενος ἐν ταῖς χώραις, ἔνθα λαλεῖται ἡ διάλεκτος αὕτη, ἐστὶν εἰδικὸς περὶ τοῦτο, ἀλλὰ παρατηρεῖται ἐν τῇ συλλογῇ αὐτοῦ ὅτι δὲν σημειοῖ πάντοτε ἐν τίνι πόλει ἢ χωρίῳ ἀπαντᾷ ἡ λέξις, καὶ ὅμως διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν τε ἀρχαίων καὶ συγχρόνων ἑλληνικῶν διαλέκτων ἀναγκαία ἡ ἐξακρίβωσις τοῦ τοιούτου.

Τέλος διὰ τὰς 23 παθήσεις τῆς δημώδους ἰατρικῆς ἐροῦμεν ὅτι καὶ ἐν τούτοις δὲν ἔπρεπε νὰ παρίδῃ ὁ κύριος Βαλαβάνης τὸ μάλιστα ἐνδιαφέρον γλωσσικῶς, ἤτοι τὰς ἐπιτοπίους τῶν περὶ ὧν πραγματεύεται ἀσθενειῶν καὶ βοτάνων ὀνομασίας, ἃς παρέρχεται ἐν σιγῇ, χρώμενος τοῖς ἀρχαίοις ὅροις. Τοσούτῳ δὲ μᾶλλον δὲν ἔπρεπε νὰ παραλειφθῇ τοῦτο ὅσῳ πλεῖστα ὑπάρχουσιν ἀνέκδοτα ἰα-τροσόφια τῆς πρὸ τοῦ 1453 ἐποχῆς καὶ τῆς μετὰ ταῦτα, τὰ μάλιστα δὲ ἐνδιαφέρει τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς γλώσσης τὸ γνῶναι, εἰ τὰ παρ' ἐκείνοις φερόμενα ὀνόματα παθήσεων καὶ βοτάνων σώζονται καὶ παρὰ τοῖς σημερινοῖς Ἕλλησιν.

Διὸ ἡ Φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ φρονεῖ ὅτι ἂν ὁ κύριος Βαλαβάνης τὴν περὶ διαλέκτου Οἰνόης, Ἀμισοῦ καὶ Σινώπης συλλογὴν αὐτοῦ, ἣν ὑπισχνεῖται προσεχῶς νὰ παρασκευάσῃ, χωρίσῃ ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς διαλέκτων καὶ προτάξῃ αὐτῆς καὶ γραμματικάς τινας σημειώσεις περὶ τοῦ τύπου τῶν λέξεων μέλλει προσενεγκεῖν τῷ Συλλόγῳ ἔργον τοσούτῳ σπουδαῖον ὅσῳ καὶ τὰ προηγουμένως ὑπ' αὐτοῦ σταλέντα.

Ἤδη περάναντες τὴν ἐξέτασιν ἑκάστης συλλογῆς ἰδίᾳ ἀποτείνομεν τοῖς συλλογεῦσι δύω ἔτι γενικὰς παρατηρήσεις διὰ τὸ μέλλον, *πρῶτον* ὅτι, ὡς εἴπομεν καὶ ἐν ἄλλαις ἐκθέσεσι, δέον νὰ καταγράφωσι τὴν γλωσσικὴν ὕλην πάσης πόλεως ἢ χωρίου κεχωρισμένως, σημειοῦντες ἀνεξαιρέτως πᾶσαν λέξιν μετὰ τῆς φρασιολογίας αὐτῆς. Ἐκ τῆς τοιαύτης κατατάξεως τῆς ὕλης γνωσθήσεται ἐπὶ πόσης τοπικῆς ἐκτάσεως σώζεται ἑκάστη λέξις, διότι πᾶσαι αἱ λέξεις δὲν συμβαίνει νὰ ὦσιν ἐξίσου κοιναὶ καὶ ἄλλαι ἔν τινι μόνον πόλει ἢ χωρίῳ σώζονται. Ἐνδιαφέρει ὅμως νὰ γένηται γνωστὸν πόσαι λέξεις εἰσὶ κοιναὶ τοῖς πλείστοις τοὐλάχιστον τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων καὶ πόσαι ἰδιάζουσί τισι μόνον. Δεύτερον ὅτι πρέπει νὰ σημειῶσιν ἀκριβῶς τὰ συνεκφωνούμενα μετὰ συνιζήσεως φωνήεντα ἔν τε τῷ πεζῷ καὶ τῇ ποιήσει, χρώμενοι τῇ *ὑφέν*, ὃ δὲν πράττουσι, πάντοτε ἀφιέντες τῷ ἀναγνώστῃ ἔλλειψιν, περὶ' ἧς δὲν θέλουσι νὰ προνοήσωσιν αὐτοί, καὶ ὅμως, ὡς εἴδομεν ἐν τοῖς προηγουμένοις, τὸ σημεῖον τῆς συνιζήσεως ἐστὶν ἀναπόφευκτον διὰ τὸ μέτρον καὶ τὸν ῥυθμὸν τῶν στίχων ἔτι δὲ καὶ διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς προφορᾶς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

Τδιαῦται, φιλόμουσοι ἀκροαταί, εἰσὶν ἐν ὀλίγοις αἱ δώδεκα συλλογαὶ αἱ ἐμφανισθεῖσαι εἰς τὸν ἐφετεινὸν ἀγῶνα μαρτυροῦσαι τὴν φιλοπονίαν τῶν ἐπιδοθέντων εἰς αὐτὰς καὶ παρέχουσαι τὴν ἐλπίδα τῆς διασώσεως τῶν συγχρόνων γλωσσικῶν μνημείων παρὰ τοῖς κατὰ τόπους Ἕλλησι.

Δι' ὃ ἡ Φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ ἐπαινεῖ μὲν ἐπαξίως διὰ τὸν ζῆλον τὴν κυρίαν Μαριάνναν Καμπούρογλου καὶ τοὺς κυρίους Γόνιον καὶ Κανελλάκην, τοῖς δὲ κυρίοις Πολίτῃ, Δροσίνῃ, Ζηκίδῃ, Νικολαΐδῃ, Μανασσείδῃ, Χαβιαρᾷ, Πουλάκῃ, Ἀνωνύμῳ καὶ Βαλαβάνῃ ἀπονέμει ἑκάστῳ τὴν δεκάλιρον ἀμοιβήν.

Ἡ φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ

Ηρ. Βασιάδης, πρόεδρος.
Κ. Ξανθόπουλος.
Χρ. Χατζηχρήστου.
Α. Παπαδοπουλος Κεραμευς.
Κ. Κοντόπουλος, εἰσηγητής.

ΚΑΡΑΠΑΝΕΙΟΣ ΑΓΩΝ

ΠΕΡΙ

ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΜΕΘΟΔΙΚΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ ΨΙΒ' (τῆς 15 Μαΐου 1883) συνεδριάσει,

ΕΠΕΤΕΙΩΙ ΕΟΡΤΗΙ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ,

ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ αὐτῆς

κυρίου ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ.

Ἅπας ὁ βίος ἡμῶν τυγχάνει ἀγών, ὅ τε ἰδιωτικὸς καὶ ὁ δημόσιος, ὁ τῶν κοινωνιῶν καὶ ὁ τῶν ἐθνῶν, ἀπὸ τοῦ κατωτάτου τῆς συντηρήσεως τοῦ καὶ πᾶσι τοῖς ζῶσι κοινοῦ ὑψούμενος κατὰ ποικίλους ὅσους ἀναβαθμοὺς πολλάκις δὲ ἐσωτερικοὺς μᾶλλον μέχρι τοῦ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς ἀγῶνος, τοῦ ἰδίου καὶ εὐγενεστάτου τῆς ἀνθρωπότητος κλήρου.

Ἄρχεται δὲ ὁ ἀγὼν οὗτος ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας καὶ διήκει δι' ὅλου τοῦ βίου, φαινόμενος μὲν πόθος καὶ σπουδὴ εἰς τὸ αἰὲν ἀριστεύειν ἐν τῷ μανθάνειν καὶ νοεῖν καὶ πράττειν, ὧν δὲ νόμος καὶ ὅρος τῆς ἀεὶ ἐπὶ τὰ κρείττω ἀναπτύξεως· διότι ἐκ τοῦ οἱουδήποτε ἀγῶνος τοῦ κρείττονος προκύπτει ἀεὶ τὸ τελειότερον. Εἶνε δὲ τοσοῦτον συμφυὴς ἡμῖν ὁ νόμος οὗτος τοῦ βίου, ὥστε καὶ κατὰ τὰς ἀναπαύλας τῶν πόνων καὶ τῶν ἔργων ὑποδύεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὁ ἀγὼν τὴν μορφὴν τῆς παιδιᾶς, ὡς σκιαγραφία τις ἐν μὲν τῷ παιδίῳ τοῦ μέλλοντος, ἐν δὲ τῷ ἐνηλίκῳ τοῦ παρόντος βίου εἰς τέρψιν καὶ ἀνάρρωσιν.

Μέγας δὲ πάντων τούτων ἀγωνοθέτης εἶναι αὐτὸς ὁ θεὶς τὸν νόμον τοῦτον τῆς ἀναπτύξεως καὶ βαθμιαίας τελειοποιήσεως ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, δι' ἀτρύτων πόνων καὶ ἀγώνων, εὐδαιμονίᾳ μὲν θείᾳ καὶ ἀθανασίᾳ στέφων τὸν εὖ καὶ καλῶς τὸν ἀγῶνα τῆς ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης τελέσαντα καὶ λαμπρῶς εἰς πέρας τοῦ βιωτικοῦ σταδίου ἀφικόμενον, κακοδαιμονίᾳ δὲ καὶ ἀφανείᾳ παραδιδοὺς τὸν ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ ταύτῃ ἐλαττούμενον εἴτε ἡδυπαθείᾳ καὶ ἀμελείᾳ εἴτε καὶ ἐλπίσιν ἀπατηλαῖς.

Τὸν νόμον τοῦτον τῆς πνευματικῆς ἡμῶν φύσεως πρωίμως λίαν ἀντιληφθέντες βαθέως καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι, οἱ ἔξοχοι ἐκεῖνοι καὶ ὀξεῖς τῆς φύσεως παρατηρηταί, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἤδη αἰώνων συνέστησαν τούς τε μεγάλους ἐκείνους καὶ πανελληνίους ἀγῶνας καὶ τὰς πανηγύρεις καὶ τοὺς μικροὺς καὶ κατὰ πόλεις, ἁπανταχοῦ πρὸς τὸ θεῖον ἀναγαγόντες αὐτούς, καὶ μετὰ τῆς θείας λατρείας συνδέσαντες καὶ μετ' οὐρανίου αἴγλης τὴν ἐντεῦθεν νίκην καὶ χαρμονὴν περιβαλόντες· διότι ὁ νικῶν λοιπὸν ἀμφὶ βίοτον εἶχε μελιτόεσσαν εὐδίαν ἀέθλων γ' ἕνεκεν.

Πρὸς τὸν ὅλον δὲ τοῦ ἀνθρώπου βίον ἀποβλέψαντες ἱδρύσαντο οὐ μόνον γυμνικοὺς καὶ ἱππικοὺς ἀγῶνας, ἀλλὰ καὶ μουσικούς, πολλάκις λαμπρὸν τῇ ἀνθρωπότητι καταλιπόντες καὶ ἐν τούτῳ παράδειγμα, καθ' ὃ καὶ τὰ τῶν νεωτέρων χρόνων διαγωνίσματα ὑπὲρ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν γραμμάτων καὶ αἱ τῶν τεχνῶν ἅπασῶν καὶ τῶν καλλιτεχνιῶν παγκόσμιοι ἐκθέσεις.

Τὸν ἀγῶνα λοιπὸν τοῦτον τῶν γραμμάτων ἀγωνιζόμενος καὶ ὁ ἐνταῦθα ἡμέτερος Σύλλογος ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς σεβαστῆς κυβερνήσεως πρὸς τοῖς ἄλλοις ἱδρύσατο ἀπὸ ἱκανῶν ἤδη ἐτῶν καὶ διαγωνίσματα ὑπὲρ συγγραφῆς ἁρμοδίων διδακτικῶν βιβλίων ἐξ ὧν καὶ ἑβρα-

βεύθησαν ἤδη, ἀγωνοθετούντων φιλομούσων ὁμογενῶν, παιδιαί, ἀλφαβητάριον, ἱερὰ ἱστορία καὶ ἀριθμητική, σκόπιμον καὶ ἐπεῖγον τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἡγούμενος· διότι ἐλλείπουσιν ἡμῖν πολλὰ καλῶς γεγραμμένα διδακτικὰ βιβλία.

Καὶ δὴ προεκήρυξε πέρυσι δύο διαγωνίσματα εἰς τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα, τὸ μὲν περὶ γεωγραφίας προσφόρου τοῖς μαθηταῖς δημοτικῶν σχολείων καὶ ἀστικῶν, τὸ δὲ περὶ φυσικῆς ἱστορίας, [ἤτοι στοιχειώδους ζωολογίας, βοτανικῆς καὶ ὀρυκτολογίας ὁμοίως, ἀμφότερα δ' εἰς τρεῖς κύκλους ὁριζόμενα].

Ἐστάλησαν λοιπὸν ἐγκαίρως τῷ Συλλόγῳ δύο γεωγραφίαι καὶ δύο ὁμοίως φυσικαὶ ἱστορίαι, αἳ παρὰ τοῦ σεβαστοῦ Προεδρείου παραπεμφθεῖσαι τῇ ἐκπαιδευτικῇ ἐπιτροπῇ ἐπιμελῶς ἐμελετήθησαν καὶ ἐκρίθησαν, καὶ ὧν κατὰ τὰ νενομισμένα θ' ἀκούσητε σήμερον δι' ἐμοῦ τὴν ἐπὶ τούτων γνώμην τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς.

Πρῶτον δὲ περὶ τῆς γεωγραφίας ἔστω ὁ λόγος, καὶ δὴ περὶ τοῦ χειρογράφου τῆς γεωγραφίας τοῦ φέροντος τὸ ῥητόν: «Οὐδὲν ἀληθέστερον, τερπνότερον καὶ διδακτικώτερον τῆς φύσεως». Τοῦ ἔργου τούτου καλῶς γεγραμμένου εἰς 4^{ον} κόλ. γραφικῆς τὰ μέρη εἶνε τάδε·

α' ἐπιστολὴ ἀναλυτικὴ ἐκ σελ. 5 εἰς 2^{ον}.

β' τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς γεωγραφίας ἐκ σελίδων 96·

γ' πρόκυκλος ἐκ σελ. 44 μετὰ χάρτου γεωγραφικοῦ χειρογράφως τῆς Θρᾴκης·

δ' κύκλος α' σελ. 61 περιέχων τὴν Ἰλλυρ. Χερσόνησον·

ε' κύκλος β' σελ. 165 περιέχων τὴν Εὐρώπην.

ς' κύκλος γ' σελ. 272 περιέχων πάντα τὰ λοιπά.

Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ περιεχομένων ἡ ἐπιτροπὴ θεωρεῖ ἀνεπαρκῆ ὂν ὑποδηλοῖ χρόνον τῆς διδασκαλίας τῶν ἀστικῶν σχολείων, φρονεῖ δὲ ὅτι γεωγραφίαν δὲν πρέπει νὰ διδάσκηται ἰδίᾳ οὔτε τὸ α' οὔτε τὸ β' σχολικὸν ἔτος, ἀλλὰ νὰ ὑπάγηται μᾶλλον ἐν τῇ καθόλου πραγματογνωσίᾳ.

Περὶ τῆς μεθόδου παρατηρεῖ ὅτι εἶναι τῳόντι ἀναλυτικὴ καὶ συνθετικὴ ἐν τοῖς τρισὶ κύκλοις, ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς καθαρῶς συνθετική. Τὰ δὲ περὶ χαρτογραφίας καὶ χαρτῶν γεωγραφικῶν λεγόμενα εὑρίσκει ἡ ἐπιτροπὴ λίαν ὀρθὰ· πλὴν τὴν ἔλλειψιν ὁδηγιῶν καὶ τῶν χαρτῶν νομίζει ἀδικαιολόγητον. Εἰς τὸ λεκτικὸν παρετήρησέ τινα, ἅπερ θεωρεῖ σφάλματα, οἷον κακὴν χρῆσιν τῆς διὰ μετὰ αἰτιατικῆς: διὰ τὴν δημοσίαν παίδευσιν: δι' αὐτούς. Τό: νὰ δώσωμεν ἀνάλυσιν ἀντὶ νὰ ἐκθέσωμεν. Τὸ σύνθετον πρόκυκλος ἄτοπον, μετάφρ. ἐκ τοῦ γερμανικοῦ vorstue· τὴν φράσιν: ὀφείλω ἵνα· διότι ἡ χρῆσις τοῦ τελικοῦ ἵνα καὶ ὅπως ἐνταῦθα ἄτοπος· τὸ ἐὰν δὲν ἀντὶ ἐὰν μή.

Μεταβαίνομεν νῦν εἰς τὰ ἐπιγραφόμενα πρῶτα μαθήματα.

Τὰ πρῶτα ταῦτα μαθήματα ὡς εἰσαγωγὴ εἰς τὴν γεωγραφίαν εἶνε μᾶλλον περιττολογία ἀφόρητος· πολλαὶ ἐν τούτοις γνώσεις ἀνάγονται εἰς τὴν πραγματογνωσίαν, αἱ δὲ ἐκ τοῦ οἴκου καὶ τοῦ ταπεινοτάτου κτῶνται.

Φρονοῦμεν δὲ ὅτι ἡ γεωγραφία διδακτέα τὸ τρίτον σχολικὸν ἔτος καὶ κατὰ διάφορον μέθοδον· ὅθεν τὰ πρῶτα μαθήματα ταῦτα καὶ ὁ λεγόμενος πρόκυκλος, ἄλλως διεσκευασμένα βεβαίως ἔδει ν' ἀποτελῶσι τὴν γεωγραφίαν τοῦ τρίτου τούτου ἔτους.

Κατὰ τὸ λεκτικὸν παρατηροῦνται ἀκυρολεξίαι, ἀσάφεια ἔστιν ὅτε καί τινες ἀνορθογραφίαι· τοιαῦτα τάδε· γενέθλους πατρίς· πατριδογνωσία· αὐτῶν ἀντὶ αὐτῶν· παρετηρημένα· δεξιᾷ, ἀριστερᾷ δοτική, πολλάκις ἀτόπως· ποδηγητήσωσιν· μέχρις ἀντὶ μέχρι· νὰ πράξῃ, νὰ δείξῃ ἀντὶ νὰ πράττῃ, νὰ δεικνύῃ· δὰ δὲν δύνανται: κάμωμεν λόγον: ἀναφορικῶς ἀντὶ ὡς πρός· λέξεις διαζευγνύμεναι διὰ τοῦ ἢ ἔχουσι πολλαχοῦ κόμμα· ὅπως ὑπάρχει, ἐνῷ εἶνε τελικόν· ποῖον ἀντὶ τί· τὰ παιδία μόνα ἀντὶ ἀφ' ἑαυτῶν· παρ' ὅπως ἄλλως ἤθελε γείνει· μικρὸς μικρὸν ἀντὶ παιδίον· ἀφορώντων· ἀνανεχθῇ· ἐρωτᾷ ὁ διδάσκαλος διὰ τίνος χειρὸς κρατοῦσι τὸ κοχλιάριον εἰς τὴν τράπεζαν· ἀπὸ τὸν δρόμον· συνορεύει σύνορον· παραδόξως μετὰ τοσαῦτα θέλει, ἤθελε—ἔρχεται ὁ ἀρχ. μέλλων δειχθήσονται· ὁμοίως μετὰ τοσαῦτα μας καὶ σας, τὸ στεκόμεθα ἔρχεται τὸ προστίθηται, ὑπισχνούμεθα, δεικνῦντες.

Ἀλλ' ἀρκοῦσι τὰ ὀλίγα ταῦτα, ἵνα χαρακτηρίσωσι πόσον ἀνώμαλον καὶ ἐνιαχοῦ ἐσφαλμένον τὸ λεκτικὸν τοῦ συγγραφέως. Ἐπὶ τούτοις παρατηροῦμεν ὅτι ἡ περὶ ἀστέρων διδασκαλία πρόωρος καὶ ἀνάρμοστος τῇ ἡλικίᾳ ταύτῃ· ἡ δὲ φράσις ἐν αὐτῇ ἡ ἑξῆς: πρὸ τῆς βροντῆς δὲν πρέπει νὰ φοβώμεθα, ἄτοπος· ὡς καὶ ἡ ἑξῆς: ἴσως θὰ ἔχῃ κεραυνόν· διότι ὑπάρχει καύσων πολύς· ἡ δὲ φράσις: λέγομεν εἰς τὰ παιδία ὅτι ὑπῆρξαν ἤδη καὶ αὐτὰ εἰς τὰ νέφη· ἀσαφὴς ὅλως. Ἡ κατόπιν περὶ μετεώρων διδασκαλία ὁμοίως λίαν πρόωρος· ἄτοπα δὲ καὶ τὰ ἑξῆς: πολλὰ θηρία κοιμῶνται π. χ. αἱ ὄρνιθες· τινὰ εἶναι ἔξυπνα καὶ περιφέρονται ἢ περιίπτανται, π. χ. αἱ νυκτερίδες· εἶτα: περὶ τοῦ φθινοπώρου π. χ. λέγομεν ὅτι ὁ ἥλιος ἀνατέλλει πρὸ τῶν ἓξ ὡρῶν· βεβαίως ἀπροσεξία τοῦτο.—Τοιαῦτα μὲν τὰ πρῶτα μαθήματα, τὰ προτασσόμενα τῆς γεωγραφίας κατὰ τὸν συγγραφέα.

Μεταβαίνομεν νῦν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ προκύκλου ἤτοι τῆς πατριδογνωσίας αὐτοῦ πρὸς χρῆσιν τῶν σχολείων τῆς Θρᾴκης, ὡς τὸν ἐπιγράφει. Οὗτος περιέχει γεωγραφίαν τῆς Θρᾴκης, σχῆμα αὐτῆς, μέγεθος, θέσιν, ἄποψιν, ξηράν, ὕδατα, προϊόντα, κατοίκους, γλῶσσαν, θρησκείας, ἤθη, ἔθιμα κτλ. Εἶτα τὴν πολιτικὴν διαίρεσιν· νομὸν Κωνσταντινουπόλεως, Ἀδριανουπόλεως καὶ Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας. Οἱ νομοὶ διαιροῦνται εἰς διοικήσεις καὶ ἑκάστη διοίκησις ἐξετάζεται ἰδιαιτέρως ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ἐπιφέρεται ἀναθεώρησις τῆς Θρᾴκης (ξηρά, ὕδατα, κλίμα, ζῷα, φυτά), ἐπισυνάπτεται δὲ καὶ χάρτης. Ἐκ τούτων φαίνεται ὁ συγγραφεὺς ὅτι γράφων οὕτω γεωγραφίαν τῆς Θρᾴκης, νομίζει ὅτι ὁδηγεῖ πως εἰς τὴν γεωγραφίαν τῆς πατρίδος πρὸς χρῆσιν παντὸς σχολείου. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἔδει ὁδηγίας νὰ δώσῃ καὶ οὐδὲν πλέον.

Εἶτα καὶ τὴν γεωγραφίαν ταύτην τῆς Θρᾴκης ἄπορον πῶς διδάσκει εὐθὺς εἰς τοὺς παῖδας· πῶς τὸ σχῆμα, τὴν θέσιν, τὸ μέγεθος, τὴν ξηράν, τὰ ὕδατα κτλ. θ' ἀντιληφθῶσιν ἔστω καὶ οἱ παῖδες σχολείου δημοτικοῦ τῆς Θρᾴκης; Ἡ μέθοδος λοιπόν, ᾗ χρῆται ὁ συγγραφεὺς ἐνταῦθα, ἀπὸ τοῦ καθόλου εἰς τὸ ἐπὶ μέρος δὲν ἁρμόζει εἰς μαθητὰς πρωτοπείρους. Ἄλλως ἡ ἐν τῷ τεύχει τούτῳ ὕλη εἶναι πολύτιμος καὶ σπουδαία, πλὴν χρῆται ἤδη ὅροις τισίν, οἷοι μίλια καὶ ἑκατομμύρια καὶ ὥρας καὶ ὡρισμὸν ἀποστάσεων λίαν ἀπροσφόρως πρὸς τοὺς μόλις ἀρχομένους τοῦ μαθήματος τῆς γεωγραφίας. Ὁμοίως ἀκατάλληλοι καὶ λίαν ποιητικαὶ θεωροῦνται περιγραφαί τινες καὶ φράσεις, οἷας ἀπὸ τῆς πρώτης σελίδος εὑρίσκει τις ἐν τούτῳ. Τὰ δὲ θέματα, ἅπερ προβάλλεται τοῖς μαθηταῖς, δύσκολα ἐν γένει καί τινα ἀνάρμοστα· οἷον τὸ 6 θέμα: εἰπέ μοι εἰς τί χρησιμεύουσι τὰ ἐκκλησιαστικὰ κέντρα; καὶ ἡ βιομηχανία ἢ τὸ ἐμπόριον τῆς Θρᾴκης εἶνε μᾶλλον ἀνεπτυγμένον;

Περὶ τοῦ λεκτικοῦ πλὴν τῶν ἤδη παρατηρηθέντων ἐν τοῖς προηγουμένοις τοῦ συγγραφέως ἔργοις σημειοῦνται καὶ ἄλλα τινά: οἷα τὸ ρ ἀπανταχοῦ ἐν ἀρχῇ λέξεως ἄνευ δασείας· ἡ λέξις καλλιέργεια ἀντὶ καλλιεργία· κατῳκημένη ἡ χώρα ὑπὸ ὀλιγανθρωποτάτων ὀθωμανικῶν χωρίων· ἡ χώρα ὑπὸ χωρίων κατοικεῖται! ἡ πεδιὰς εἰσκολπίζεται ὑπὸ τοῦ κόλπου... Ἀϊρόπολις ἀντὶ Χαριούπολις· παραπόταμος ἀντὶ παραποτάμιον· καὶ παραλιοπόταμος, παράξενος σύνθεσις ἀντὶ παράλιον ποτάμιον· γιγάντιοι στρατῶνες! ποῦ ἠκούσθησαν; μᾶλλον μεγαλειτέρα· ἡ φράσις: ὑπὸ τὰς ὑπωρείας! Σωζόπολις· ἡ πνευματικὴ μόρφωσις ἵσταται εἰς ὑψηλοτέραν βαθμίδα! καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Ἴδωμεν νῦν τὰ τοῦ α' κύκλου πρὸς χρῆσιν τῶν ἀνωτέρων τάξεων τῶν ἀστικῶν σχολείων.

Περιεχόμενον αὐτοῦ εἶνε: α') Ἄποψις ὅλης τῆς γῆς, σχῆμα, μέγεθος, ἀνάπτυξις, ξηρά, θάλασσα, καὶ β') Εὐρώπη, θέσις, ὅρια, μέλη, διαίρεσις. Χῶραι ἑλληνοτουρκικαί. Ἰλλυρικὴ χερσόνησος· σχῆμα, θέσις αὐτῆς· ξηρὰ καὶ ὕδατα. Δυτικὸν ὀρεινὸν σύστημα· ἀνατολικὸν ὀρεινὸν σύστημα. Νότιος χερσόνησος—Πελοπόννησος ἢ Μορέας. Εἶτα διαίρεσις τῆς Ἰλλυρικῆς χερσονήσου.

Αὐτοκρατορία Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, ἐν ᾗ καὶ Βουλγαρία. Ἡγεμονία Μαυροβουνίου. Βασίλειον Σερβίας. Βασίλειον Ῥωμουνίας. Βασίλειον Ἑλλάδος. Ἑκάστην πολιτείαν ἐξετάζει κατὰ νομοὺς μόνον πολιτικῶς. Ξηρὰ καὶ ὕδατα· πανταχοῦ λέγει κατὰ τὸν Χάρτην· ὀνόματα πόλεων καὶ χωρίων πληθύς. Ἐν τέλει δὲ ποιεῖται ἀναθεώρησιν τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν ὑδάτων. Ἐκ τῆς ἀνελίξεως τοῦ περιεχομένου κατανοεῖται, πιστεύομεν, ἡ μέθοδος. Πρῶτον ἡ διαίρεσις εἶνε ἐνιαχοῦ συγκεχυμένη. Ἐν τῇ Ἰλλυρικῇ χερσονήσῳ τελευταία ἡ Ἑλλάς. Ἐν τοῖς θέμασι προσκαλοῦνται οἱ τοῦ δ' σχολικοῦ ἔτους παῖδες νὰ περιγράψωσιν ἐπιστημονικῶς διακεκριμένα τὰ μέρη τῆς γῆς καὶ τῶν μερῶν ταύτης! γίνονται ἐρωτήσεις ἄκαιροι τῇ ἡλικίᾳ, οἷαι ἐὰν σιδηρόδρομός τις εἰς μίαν ὥραν διανύῃ 4 μ., πόσας ἡμέρας χρειάζεται, ἵνα διανύσῃ τὴν περίοδον τῆς γῆς καὶ τὴν διάμετρον αὐτῆς; σύγκρινε (ον) τοὺς μεσημβρινοὺς κατὰ τὸ μῆκος, ὁμοίως καὶ τοὺς παραλλήλους κύκλους. Διὰ τί ὁ 10^{ος} παράλληλος κύκλος εἶνε μεγαλείτερος τοῦ 86^{ον} κλπ.

Κατὰ τὴν γνώμην τῆς ἐπιτροπῆς ἄλλως ἔδει νὰ χωρῇ ἡ διαίρεσις καὶ κατάταξις· ἀλλὰ νῦν δὲν πράκειται περὶ τούτου. Τέλος ἐν τῷ χειρογράφῳ τούτῳ ἀναγινώσκει τις ὅτι οἱ

μεσημβρινοὶ λέγονται καὶ μεριδιάναι, ὅτι τὸ Ναύπλιον καὶ αἱ Πάτραι κεῖνται ἐπὶ λόφου καὶ ἄλλα τινὰ ἄγνωστα ἡμῖν καὶ τοῖς Ἕλλησι γεωγράφοις. Ἐπειδὴ δὲ καὶ οἱ ἀκόλουθοι κύκλοι τὴν αὐτὴν τηροῦσι μέθοδον, περιττὸν θεωροῦμεν νὰ ἐξακολουθήσωμεν· τοῦτο μόνον παρατηροῦμεν ὅτι ἀτυχῶς ὁ ἑλληνόπαις καταδικάζεται ὑπὸ τῆς μεθόδου ἴσως νὰ μάθῃ τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν Ῥωμουνίαν καὶ τὰς περὶ τὸ Αἰγαῖον ἐν τῇ Μεσογείῳ χώρας καὶ νήσους, δηλ. Μ. Ἀσίαν, τὴν Ἁγίαν Γῆν, τὴν Αἴγυπτον κλπ. μετὰ τὴν Σουηδίαν καὶ Νορβηγίαν, μετὰ τὴν Λαπωνίαν καὶ Ἰσλανδίαν!

Ἐν τούτοις εὐχαρίστως ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ ἐν αὐτῷ ὕλη ἀξία λόγου τυγχάνει καὶ βεβαίως ἄλλως ἐπεξεργαζομένη καὶ μεθοδικώτερον διασκευαζομένη δύναται ν' ἀποτελέσῃ ἓν τῶν ἀρίστων γεωγραφικῶν ἐγχειριδίων ἴσως καὶ τῶν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου προσδοκιῶν ἄξιον.

Ἔρχεται νῦν ἡ ἐξέτασις τοῦ ἑτέρου χειρογράφου τῆς γεωγραφίας, τοῦ ἐπιγραφομένου μὲν ἐγχειρίδιον γεωγραφίας πρὸς χρῆσιν δημοτικῶν καὶ ἑλληνικῶν σχολείων, φέροντος δὲ τὸ ἑξῆς ῥητὸν γερμανιστὶ Kein phaenomen erklârt sich an und aus sich selbst κλ. Gôthe. Οὐδὲν φαινόμενον ἑρμηνεύεται καθ' ἑαυτό.

Τρία μέρη ἀποτελοῦσι τὸ χειρόγραφον τοῦτο· α' Ὁδηγίαι πρὸς διδασκαλίαν τῆς γεωγραφίας τοῦ γενεθλίου τόπου, σελ. 24 εἰς 2ον γραφικῆς μεγ. κόλλας· β' ἡ γεωγραφία ἐν τῇ δημοτικῇ σχολῇ, ὁδηγίαι δηλονότι διδακτικαὶ κλ. σελ. 44, ὁμοίως τοῦ αὐτοῦ σχήματος· γ' ἐγχειρίδιον γεωγραφίας πρὸς χρῆσιν κλ. ἐν σελίσιν 279, ὁμοίως.

Πρῶτον λοιπὸν περὶ τῶν ὁδηγιῶν· αὗται εἰσιν ὁδηγίαι πρὸς διδασκαλίαν τῆς γεωγραφίας ἐν τοῖς δυσὶ πρώτοις ἔτεσι. Τὰ λεκτικὰ ἁμαρτήματα ἐν τούτῳ εἰσὶ πολὺ ὀλιγώτερα πρὸς τὰ τοῦ ἑτέρου· σημειούμεθά τινα· ἐνῆλιξ ἀντὶ ἐνήλικος· παραγγέλλῃ ἄλλοις ἀντὶ ἄλλους· δρόμον ἀντὶ ῥοῦν· εἶτα δρόμον ἀντὶ ὁδόν. ἡ φράσις—οὐδὲν νὰ ὑπολείπηται ὅπως εἴπῃ τι περὶ αὐτοῦ—δὲν εἶνε ἑλληνική· προφανὴς γερμανισμός. Εὑρηται δὲ καὶ ἐν ταύταις ὕλη πρόωρος τοῖς παισὶ μάλιστα ἀπὸ τῆς 19 σελίδος καὶ ἐφεξῆς. Παρατηρεῖται δὲ ὅτι τὰ πρῶτα μαθήματα τοῦ ἑτέρου χειρογράφου καὶ αἱ ὁδηγίαι αὗται εἰσὶ σχεδὸν ἓν καὶ τὸ αὐτό· ἀλλ' ἐνταῦθα διεξηγμέναι πολλῷ κάλλιον. Τὸ β' μέρος, ἡ γεωγραφία ἐν τῇ δημοτικῇ σχολῇ, εἶνε πραγματεία ἀρίστη διδακτικῆς τῆς γεωγραφίας, ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν τῶν μὴ ὀρθῶς ἐχόντων κατά γε τὴν γνώμην τῆς ἐπιτροπῆς. Ὄντως τυγχάνει λογικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ διεξαγωγὴ τοῦ θέματος. Λεκτικὰ ἁμαρτήματα εὑρηνται καὶ ἐνταῦθα ὀλίγα: τῷ ὅπως χρῆται πολλάκις ἀντὶ τοῦ νά· τοῦτο δὲ δυστυχῶς πλεονάζει σήμερον παρὰ πολλοῖς τοῖς γράφουσι· τῇ διὰ ἀντὶ τῆς εἰς, ὡς πρός· πολυϊστορία, λέξις ἀνύπαρκτος· γαιοκεντρικόν· ἐπίσης σύνθεσις ἄτοπος· ἡ φράσις: ἀφ' ἑνός, ἀφ' ἑτέρου· περιέργεια ἀντὶ περιεργία· διὰ νὰ ἀντὶ ἵνα· (συνῳδὰ) πρὸς ῥοπήν, πρὸς τὴν εὐημερίαν, ἀσαφεῖς· ἀντενέργειαν, ἀντὶ ἀντενεργίαν· κοσμογνωσία τὸ γερμανικὸν Weltkunde εἶνε ἴσως κατ' ἀναλογίαν ὀρθῶς ἐσχηματισμένη λέξις· ὁριζόντιαι γραμμαὶ ἀντὶ ὁριζόντιοι· γενομένῳ ἀντὶ γενομένου· ἑνοήσωσιν ἀντὶ ἐννοήσωσιν· πλῆρές τι, κακὴ στίξις· εὔρροιαν λόγου μὲ δύο ρ· ἡμαρτημένως· προτιμώτερον· καὶ πλ. τ. θεωρητέα μᾶλλον παρορᾶματα ἐν τῇ ἀντιγραφῇ.

Τὸ γ' μέρος, τὸ ἐγχειρίδιον τῆς γεωγραφίας, ἐν σελίσι 279 εἰς 2ον μεγάλης γραφικῆς κόλλας, περιλαμβάνει ἅπασαν τὴν φυσικήν, μαθηματικὴν καὶ πολιτικὴν γεωγραφίαν. Οἱ τρεῖς κύκλοι ὁμοῦ συναναμίγνυνται καὶ μόνον διὰ τοῦ Β' καὶ Γ' ἐρυθροῦ διακρίνονται. Ἡ ἀρχὴ ἐκ τῆς γῆς καθόλου θεωρουμένης, ἐκ τοῦ σχήματος· ἡ μέθοδος πραγματικῶς ἀναλυτική, ἐκ τοῦ καθόλου εἰς τὸ ἐπὶ μέρους. Ἡ πορεία λίαν ἀξιόλογος, ἀλλ' ἐπιστημονικὴ καὶ οὐχὶ στοιχειώδης καὶ τοῖς παισὶν ἁρμόζουσα. Ἐν τούτῳ προτάσσεται μὲν ἡ Ἑλλάς, οὐχ ἧττον ὁ κύκλος δὲν σχηματίζεται φυσικῶς. Ἡ διαίρεσις ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ ἑτέρου χειρογράφου καὶ βοηθήματα καὶ πηγαὶ αἱ αὐταί· καὶ ἐνταῦθα αἱ Πάτραι ἐπὶ λόφου. Ἡ ἔλλειψις τῆς ἁπλότητος τῆς διεξαγωγῆς καὶ διατάξεως τῆς ὕλης εἶνε χαρακτηριστική. Τὸ ῥητὸν τὸ ἔξωθεν τοῦ χειρογράφου ἐλησμονήθη· διότι τὰ πράγματα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ καὶ ἀπολύτως λαμβάνονται καὶ ἐξετάζονται.

Ἐν τούτοις ὕλη ὑπάρχει ἄφθονος καὶ λίαν καλὴ καὶ μᾶλλον εἰς μαθητὰς τῶν ἡμετέρων γυμνασίων πρόσφορος. Φαίνεται δὲ ἡμῖν ὅτι ὁ συγγραφεὺς δὲν εἶχε τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον πρὸς ἐπεξεργασίαν καὶ διασκευὴν αὐτῆς σκοπιμωτέραν. Διὰ ταῦτα ἡ ἐπιτροπὴ κρίνει τὸ ἔργον τοῦτο ἐν συνόλῳ *ἐπαίνου ἄξιον*.

Εἰς τὸ προκηρυχθὲν τῷ αὐτῷ ἔτει Καραπάνειον διαγώνισμα περὶ καταλλήλου ἐγχειριδίου

φυσικῆς ἱστορίας πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν καὶ ἀστικῶν σχολείων ἀπεστάλησαν ὁμοίως δύο ἔργα, ὧν ἡ μὲν τῶν σταλεισῶν φυσικῶν ἱστοριῶν φέρει τὸ ἑλληνικὸν ῥητὸν ἐκ τῶν τοῦ Ἀρις. Φύσις τά τε ζῷα καὶ τὰ μέρη αὐτῶν καὶ τὰ φυτὰ κλ. καὶ ἐπιγράφεται Φυσικὴ ἱστορία πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων, ἡ δὲ φέρει γερμανικὸν ῥητὸν Die Natur ist aller Meister Meister! κλ. ἐκ τῶν τοῦ Gôthe καὶ ἐπιγράφεται Στοιχεῖα φυσικῆς ἱστορίας πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν καὶ ἑλληνικῶν σχολείων. Ἀμφότερα τὰ χειρόγραφα ἔχουσι τὴν πᾶσαν ὕλην κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, τήν τε ζωολογίαν καὶ τὴν βοτανικὴν καὶ τὴν ὀρυκτολογίαν εἰς τρεῖς κύκλους· πλὴν τούτου τὸ φέρον τὸ ἑλληνικὸν ῥητὸν ἐν τῇ Ζωολογίᾳ ὡς ἐπίμετρον ἔχει καὶ ἡμικύκλιον β' τοῦ γ' κύκλου, περιέχον στοιχειώδη σωματολογίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Διελθοῦσα ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ Συλλόγου ἐπισταμένως καὶ τὰ δύο χειρόγραφα παρατηρεῖ τὰ ἑξῆς· καὶ πρῶτον ἐπὶ τοῦ χειρογράφου τοῦ φέροντος τὸ ἑλληνικὸν ῥητὸν καὶ δὴ ἐπὶ τοῦ α' κύκλου τῆς ζωολογίας:

Δὲν ἐξαίρεται τὸ ἐξ οὗ τὸ γένος, ἡ οἰκογενεία κτλ. ἀποτελεῖται· ἐν σελ. 5 καὶ 22 ἀσάφειά τις λεκτικοῦ· διὰ τὴν λεύκανσιν τοῦ τριχώματος· ἴσως θέλει νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ δέρμα τῆς λευκῆς ἰκτίδος πολυτιμότερον· ἐνῆλιξ κάλλιον ἐνήλικος· ἡ χρῆσις τῆς διὰ ἀκατάλληλος ἐν σελ. 5, 18· ἀνάγκη ὅπως· ἄτοπον· ὁ βοῦς ζῷον φορτηγὸν ἐν σελ. 7· λέγει ἀνασταλτὸν ἀντὶ συσταλτὸν σελ. 8, 11, 24, 25· μέχρις ἀντὶ μέχρι· ἐν σελ. 9 *περὶ κυνὸς ἀπρεπὲς τὸ περὶ οὐρήσεως*· ὅταν ἀντὶ ἐὰν—9· ἰσοπαχὺς ἀντὶ ἰσοπαχής—10· πολυπλασιάζεται ἀντὶ πολλαπλασιάζεται—17· γλυφειοειδὲς ἀντὶ ἐν εἴδει γλυφίδος—18. Ἐνιαχοῦ παρελείφθησαν σημεῖα περιγραφῆς· ἡμίσεως ἀντὶ ἡμίσεος· ἰδιότητες λέοντος σπουδαῖα ἐλλείπουσιν—27· ἐγκαθιστοῦ ἀντὶ ἐγκαθέτου ἴσως—37· ἐλλείπει τὸ τί ἐστι πτηνόν. Δὲν περιγράφονται δὲ τὰ ζῷα κατὰ τάξεις, ὅπερ θὰ ἦτο καλὸν εἰς τὴν ταξινόμησιν. Ἐν τοῖς θέμασι τὸ ἑξῆς (γ') εἰς πόσας τάξεις δύνασαι νὰ ὑπαγάγῃς τὰ πτηνὰ ἀποβλέπων εἰς τοὺς κοινοὺς χαρακτῆρας καὶ εἰς οὐσιώδεις ἰδιότητας νομίζομεν ἄδικον. Ὁμοίως καὶ τὸ VII· τίνας χαρακτῆρας ἔχουσι τὰ πτηνὰ καὶ τὰ θηλαστικὰ κοινούς· τὰ τοιαῦτα δὲν ὑπερβαίνουσι τὴν ἀντίληψιν τῶν παίδων;

Τάξις καὶ κλάσις συγχέονται ἐν σελ. 93· ἀντὶ δὲ κλάσις νομίζομεν κάλλιον ὁμοταξία· ἰχθυοειδῆ ἀντὶ κήτη—93· σπονδυλόζωα, ἀρθρόζωα συγκεχυμένα· τὸ ὄνομα κήλων ἐπὶ τοῦ ἄρρενος ἵππου δὲν εἶναι καθιερωμένον ἐν τῇ νεωτέρᾳ· ὁ ἄκρος ποῦς συνίσταται ἐκ δύο χηλῶν—ὀρθότερον θὰ ἔλεγε: λήγει ἢ περατοῦται εἰς δύο δακτύλους, οὓς ὑπενδύουσι δύο χηλαὶ καὶ οὐχὶ ὁπλαί. Χρῆται λίαν ἀκαταλλήλως τῷ ἐπιθέτῳ προσφιλέστατον, ὅπερ πολλάκις ἐπαναλαμβάνεται ἐπὶ διαφόρων ζῴων· περὶ τοῦ βοὸς προτιμότερον ἂν ἔλεγε τυλώδης ταινία ἀντὶ χονδρώδης ταινία· ἡ λέξις λωγάνιον λίαν ἀρχαΐζει ἀντὶ ὑποδερίς· κατασπαράττει ἐπὶ βοὸς ἄκυρον. Ὁ κύων οὐχὶ ἐν ἀνάγκῃ τρώγει ὀστᾶ, ἀλλ' ἰδίως εὐχαριστεῖται περιτρώγων ὀστᾶ· λέγει *σύνεσιν* κυνὸς ἀντὶ νοημοσύνην· ἀτενίζει εἰς τὴν ὄψιν τοῦ ἀνθρώπου ἀντὶ εἰς τὸ πρόσωπον· ῥιπίζει ἀντὶ σείει τὴν οὐράν· θαυμασία κλίσις πρὸς τὸ δάκνειν ἀντὶ μεγάλη· στενουμένη ἀντὶ συστελλομένη καὶ ἐξανοιγομένη ἀντὶ διαστελλομένη· τὸ σῶμα τοῦ αἰλούρου ὑγρὸν λίαν ἀρχαΐζον, ἀντὶ εὔστροφον· τὸ συνετὸν καὶ σπουδαῖον περὶ αἰγὸς λεγόμενα ἄτοπον· τί ἐπίθετον μένει τότε περὶ τοῦ συνετοῦ καὶ σπουδαίου ἀνθρώπου! περὶ τῶν τριχῶν τῆς ὑὸς μηρίνθων συνηθέστερον τὸ σμήριγγοι· κατατρίβει ἀντὶ περιτρώγει—19. Διὰ τί προτιμᾶται τὸ ἀκανθίων ἀντὶ τοῦ εὐχρήστου ἐχῖνος· καὶ διὰ τί ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲν λέγονται τὰ κοινὰ τῶν ζῴων ὀνόματα; ὁ λύκος διατρίβει ἐν τῷ βορρᾷ τῆς Εὐρώπης ἀντὶ ἐν τῷ βορείῳ μέρει· οἱ κοπτῆρες ἔχουσι μίαν ὀξύτητα ἀντὶ κορυφὴν ὀξεῖαν· ἡ τοῦ στόματος ἄνοιξις ἀντὶ ἄνοιγμα· ἐν σελ. 36· ἀπαντᾷ νυστιατικὸν δέρμα ἀντὶ μηνοειδὴς πτυχή, ἥτις δὲν εἶνε κυρίως δέρμα, ἀλλ' ἀμαυρός τις ὑμήν. Περὶ τῆς πέρδικος λέγει ὅτι γεννᾷ ἐντὸς τῶν σιτοφόρων ἀγρῶν μόνον· ἀλλ' αὕτη γεννᾷ καὶ ἐντὸς ἀμπελώνων καὶ ἐν οἱῳδήποτε πετρώδει μέρει· ὅτι δὲ κελαδεῖ, ὡς λέγει, τερπνῶς εἶνε ἄτοπον, ἐπειδὴ μᾶλλον κακκάζει ὡς ἀλεκτορὶς σχεδόν· τὰ τῆς περιγραφῆς τῆς κορώνης συγχέονται μετὰ τοῦ κόρακος· ἀλλὰ ταῦτα εἶνε μὲν τοῦ αὐτοῦ γένους, ἀλλὰ διαφόρου εἴδους· ἡ τῆς γλαυκὸς περιγραφὴ ἐλλιπής. Οἱ βάτραχοι εἶνε πολλῶν εἰδῶν· ὁ χλωρός, ὁ μελανόχρους κτλ. ἀλλ' οὐδεὶς τούτων ἔχει πέντε δακτύλους ἐν τοῖς ὀπισθίοις ποσί. Τὰ νεογνὰ τῆς σαύρας καλοῦνται προσφιλέστατα! ἐν σελ. 61 ἡ γλῶσσά ἐστι μακρά, ἔνθα προσθετέον ὅτι ἐστὶ καὶ κεκολλημένη καθ' ἅπαν τὸ μῆκος αὐτῆς ἐν τῇ κάτω σιαγόνι, ὅπερ οὐσιῶδες τοῦ κροκοδείλου. Ταῦτα καὶ τοιαῦτα παρετηρήθη-

σαν ἐπὶ τοῦ πρώτου κύκλου τῆς ζῳολογίας.

Ἐπὶ δὲ τοῦ β' κύκλου παρατηρεῖ ἡ ἐπιτροπὴ ὅτι κατὰ μᾶλλον καταληπτὴν κατάταξιν διακρίνονται οὐχὶ εἰς μονόχηλα, δίχηλα κτλ. διακριτέα, ἀλλὰ παχύδερμα, μυρηκαστικά· ἡ δὲ ταξινόμησις φαίνεται ὅτι δὲν βαίνει ἁπανταχοῦ ἐκ τῶν τελειοτέρων εἰς τ' ἀτελέστερα. Τὰ γένη εἶναι συνεχῆ ἀντὶ νὰ χωρίζωνται κατὰ πᾶσαν τάξιν· πτερυγιόποδα ἀλλαχοῦ δὲ ἰχθυοειδῆ λέγει τὰ κήτη· περὶ γυπὸς οὐδαμοῦ λόγος. Καὶ ἡ τῶν πτηνῶν ταξινόρησις καὶ ἡ τῶν ἀμφιβίων οὐ πάνυ καλή. Οἱ κοινοὶ χαρακτῆρες ἑκάστης τάξεως οὐδαμοῦ συνάγονται, ἀλλὰ ζητοῦνται ἐν τοῖς θέμασιν· ἀλλ' ἄτοπον τὸ ζητεῖν ὅ,τι τις δὲν ἔδωκεν.

Ὁ ἐν σελ. 33 χαρακτηρισμὸς Ζῷα ἑρπετὰ ἢ ἀμφίβια δὲν ἔχει ὀρθῶς· σαλαμάνδρα ἢ τρίτων εἶνε μὲν ὀνομασίαι ζῴων τοῦ αὐτοῦ γένους, πλὴν διαφόρου εἴδους· διότι αἱ μὲν σαλαμάνδραι εἶνε μᾶλλον χερσαῖαι, οἱ δὲ τρίτωνες ζῶσι μᾶλλον ἐν τοῖς ὕδασιν, ἔχουσι δὲ καὶ οὐσιώδεις διαφοράς. Τὰ περὶ ἀναπνοῆς τῶν ἰχθύων οὔτε ἐν οἰκείῳ τόπῳ ἐκτίθενται οὔτε ἐν πᾶσιν ὀρθῶς ἔχουσι· τὸ ἀνακαινισθὲν αἷμα δὲν ἐπανέρχεται πλέον εἰς τὴν καρδίαν ἀπὸ τῶν βραγχίων, ἀλλ' ἀμέσως εἰσερχόμενον εἰς μεγάλην τινὰ ἀρτηρίαν διανέμεται εἰς ὅλον τὸ σῶμα.

Ὁ β' κύκλος δὲν βαίνει ἐκ τῶν γνωστῶν εἰς τἄγνωστα, οὐδ' εἶνέ τι αὐτοτελές· ἀναφέρεται συνεχῶς εἰς τὸν α' κύκλον διὰ παραπομπῶν εἰς σελ. ἐνιαχοῦ αἱ περιγραφαὶ εἶνε ἐπιδεεῖς τοσοῦτον, ὥστε καταντᾷ ἁπλῆ ὀνοματολογία ὡς ἐν σελ. 43, 44, 57. Ἡ ἀναθεώρησις ἔδει νὰ γίνηται ἐν τῷ τέλει ἑκάστης τάξεως, ὁμοταξίας καὶ συνομοταξίας καὶ νὰ ἐξάγωνται οἱ κοινοὶ χαρακτῆρες, ὑπὸ δὲ τούτους νὰ ὑπάγωνται τὰ ἀνήκοντα ζῷα. Οὕτω γινομένην συστηματικὴν ταξινόμησιν δύναται νὰ τηρήσῃ ὁ παῖς. Ἐν ἑκάστῳ δὲ γένει ἢ τάξει ἔδει νὰ λαμβάνηται τὸ γνωστότερον καὶ κοινότερον παρ' ἡμῖν ζῷον, νὰ περιγράφηται, εἶτα δὲ ὑπὸ τοῦτο νὰ ὑπάγωνται ἄλλα ἡμέτερα ἢ ξένα καὶ οὕτως ἐκ τῶν εἰδῶν νὰ συνιστῶνται τὰ γένη καὶ ἐκ τούτων αἱ οἰκογένειαι, ἐξ ὧν αἱ τάξεις, ὁμοταξίαι, συνομοταξίαι.

Τὸ φυλλάδιον τοῦ γ' κύκλου εἶνε ταξινόμησις τῶν ζῴων καὶ οὐδὲν σχεδὸν πλέον· περιγραφαὶ λίαν πτωχαὶ καὶ σπάνιαι· συνηθέστατα γίνεται παραπομπὴ εἰς τὸν α' καὶ β' κύκλον, ὥστε ἐνταῦθα ἔχομεν σχεδὸν μόνον ὀνοματολογίαν ζῴων. Ἀλλὰ τί ἐννοεῖ ὁ συγγραφεὺς παραπέμπων εἰς τὸν α' καὶ β' κύκλον; νὰ ἔχῃ ὁ μαθητὴς τρία βιβλία εἰς χεῖρας; ἢ ν' ἀνατρέχῃ εἰς τὰ προηγούμενα βιβλία ἀναφυλλίζων κατὰ σελίδας καὶ ζητῶν; Νομίζομεν ὅτι θὰ ἦτο κάλλιον νὰ ἔχῃ ἓν μόνον βιβλίον ἔστω καὶ ὀγκωδέστερον, ἐν ᾧ νὰ ὦσι πάντα σχεδὸν τὰ ἐν τῷ α' καὶ β' κύκλῳ συνυφασμένα μετὰ τῶν ἐν τῷ γ' καὶ ἓν ὅλον ἀποτελοῦντα.

Οὕτω νοητέον τοὺς κύκλους. Ἕτερον ἐλάττωμα τοῦ β' καὶ γ' κύκλου νομίζει ἡ ἐπιτροπὴ ὅτι οὐδαμοῦ κατὰ τὴν λογικὴν ἀνάλυσιν λαμβάνονται τὰ μέρη, τὰ γνωστὰ καὶ ἐκ τούτων ἀποτελοῦνται βαθμηδὸν τὰ ὅλα. Τοὐναντίον βαίνει ὁ συγγραφεὺς ἐκ τῶν συνομοταξιῶν εἰς τὰς ὁμοταξίας καὶ καθεξῆς προτάσσων μάλιστα τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας.

Ἐν τῷ δ' φυλλαδίῳ, ἐν ᾧ ἡ στοιχειώδης σωματολογία τοῦ ἀνθρώπου, ἐπαινεῖται μὲν ἡ κατάταξις καὶ ἡ τῶν ὑγιεινῶν παραγγελμάτων πρόσφορος ἑκάστοτε παρένθεσις, πλὴν εὕρηνταί τινα ἁμαρτήματα μικρά, ἃ καὶ παραλείπομεν.

Καθ' ὅλου λοιπὸν εἰπεῖν τὸ χειρόγραφον τοῦτο περιέχει ὕλην ἀξιόλογον, ἀλλ' ἄνευ ἐπιμεμελημένης διατάξεως καὶ ἐπεξεργασίας, πλὴν τῆς τοῦ α' κύκλου, ἥπερ (κατὰ τὸ πλεῖστον) εἶνε λίαν μεθοδικῶς καὶ πεφροντισμένως διεξηγμένη καὶ διατεταγμένη. Ἡ βοτανικὴ καὶ ὀρυκτολογία εἰς τὰς αὐτὰς παρατηρήσεις ὑπόκεινται καὶ φαίνεται ἴδιος περὶ τούτων λόγος περιττός. Χ. π. εἰρήσθωσαν μόνον τὰ ἑξῆς· τὰ περὶ ῥιζώματος πρόωρα καὶ περιττὰ ἐν τῇ α' σελίδι· ὑπέργειος καυλὸς στύπος καλούμενος 15 περ. ἑκατοστόμετρα· ταῦτα οὔτε ὁρισμὸς οὔτε διδακτικὰ εἶνε ἐν τῷ α' κύκλῳ. Ὁμοίως καὶ τὰ περὶ τοῦ ἄνθους πρόωρα, ἀφοῦ μάλιστα δὲν ἐξηγήθησαν τὰ μέρη αὐτοῦ· κολυμβητικὰ εἴδη βατραχίων ἀντὶ ἐπιπλέοντα· καὶ ἔπειτα διὰ τί προετιμήθη τὸ βατράχιον πολλῶν ἄλλων γνωστοτέρων; Παρατηροῦμεν ὅτι πολλὰ λέγονται ὡς γνωστὰ ἤδη τοῖς μαθηταῖς, ἄγνωστα εἰσέτι ὄντα αὐτοῖς.

Μήκων ὁ ὑπνοφόρος· διὰ τί ὄχι ὑπνοποιός, ὡς ὀνομάζουσιν αὐτὸν αἱ ἄλλαι βοτανικαί; ὀργανοδόχη· καθιερωμένοι ὅροι εἶνε ἀνθοδόχη ἢ θάλαμος· τὰ περὶ χρησιμότητος ἐλελιφάσκου ἐλλιπῆ· σπειροειδῶς περισπειρουμένης ἀντὶ συνεστραμμένης. Τοσαῦτα ἀρκοῦσι. Φαίνεται δὲ ἡμῖν πίναξ ὀνοματολογικὸς κατ' ἄλφαβητον ἐκ τῶν ἀρχαίων εἰς τὰς κοινὰς ὀνομασίας καὶ ἐκ τῶν κοινῶν εἰς τὰς ἀρχαίας ὅπου δυνατὸν εἴτε εἰς τὰς λατινικὰς ἀναγκαιότατος.

Νῦν μεταβαίνομεν εἰς τὰς παρατηρήσεις τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ χειρογράφου τῆς φυσικῆς ἱστορίας, τοῦ φέροντος τὸ γερμανικὸν ῥητὸν Die natur ist . . . ἡ φύσις εἶνε. . .

Ἡ Ζῳολογία τούτου, περιέχουσα 190 σελίδας εἰς 2ον μεγάλου γραφικοῦ χάρτου, διαιρεῖται εἰς τρεῖς κύκλους· ὁ α' κύκλος εἰς δύο ἡμικύκλια, ὧν τὸ μὲν περιέχει σελίδας 31, τὸ δὲ 41.

Ὁ β' κύκλος 42 σελίδας καὶ ὁ γ' κύκλος 68 μετὰ παραρτήματος ἐν 8 σελίσι.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ α' κύκλου, ἡμικυκλ. α', τόδε· Περιγραφὴ θηλαστικῶν, αἰλούρου, ἀσπάλακος, ἵππου, λαγωοῦ, προβάτου. 2) Περιγραφὴ ἓξ πτηνῶν· περιστερᾶς, κορυδαλοῦ, κόκκυγος, πελαργοῦ, χηνός, κίρκου. 3) Περιγραφὴ ἑνὸς ἀμφιβίου, τοῦ βατράχου, δύο ἰχθύων, κυπρίνου καὶ καρχαρίου· ἐπὶ τούτοις ἕπεται πίναξ, ὃς ἐπιγράφεται ἀναθεώρησις τῶν 5 κλάσεων τῶν σπονδυλωτῶν ζῴων.

Εἶτα περιγραφὴ 2 ἐντόμων, μηλολόνθης καὶ μελίσσης, 2 ἀραχνοειδῶν, τῆς ἀράχνης καὶ 3 μαλακοστράκων τοῦ ἀστάκου. Εἶτα πίναξ, ἤτοι συγκριτικὴ ἀναθεώρησις.

Ἐν τούτοις παρατηροῦμεν ὅτι αἱ περιγραφαὶ εἶνε μακραί· ἡ πρώτη π. χ. κατέχει δύο σχεδὸν ὅλας σελίδας τοῦ χειρογράφου· ἐπίσης ἡ τῆς περιστερᾶς δύο σελίδας 8—9.

Περιεχόμενον ἡμικυκλίου β'. 1) Περιγραφὴ χειροπτέρων, τῆς νυκτερίδος· 2) ἁρπακτικῶν, ἐχίνου, ἄρκτου, κυνός, αἰλούρου, λέοντος, ἀλώπεκος· 3) τρωκτῶν, σκιούρου· 4) πολυχήλων, χοίρου, ἱπποποτάμου, ἐλέφαντος· 5) μονοχήλων, ἱππάγρου· 6) διχήλων, βοός· 7) περιγραφὴ ᾠδικῶν πτηνῶν, τοῦ ψαρός· 8) ἀναρριχητικοῦ, τοῦ δρυοκολάπτου· 9) ἁρπακτικῶν, ἱέρακος, γλαυκός· 10) περιστεροειδῶν, περιστερᾶς ἀγρίας· 11) ἀλεκτοροειδῶν, πέρδικος· 12) στρουθοκαμηλοειδῶν, στρουθοκαμήλου· 13) ἑλοβίων, σκολόπακος· 14) νηκτῶν, τοῦ κύκνου. Εἶτα μετ' ἀναθεώρησιν ἑκάστης τάξεως ἑξακολουθεῖ ἡ περιγραφὴ χελωνοειδῶν (χερσαίας χελώνης), σαυροειδῶν (κροκοδείλου), ὄφεων (ἐχίδνης), τῶν ἀμφιβίων (τρίτωνος), ἀκανθοπτερυγίων (πέρκης), μαλακοπτερυγίων (ἀρίγγης τῆς κοινῶς ῥέγκας) καὶ τοῦ ἐγχέλυος.—ἐντόμων (ψυχῆς φιλοκράμβου, μυίας τῆς ἐμετικῆς, ἀγρίου τοῦ μεγάλου κοινῶς μυλωνᾶ, ἀκρίδος χλωρᾶς), τῶν ἀραχνοειδῶν (τοῦ σκορπίου), μαλακοστράκων (τοῦ ὀνίσκου τῶν τοίχων) καὶ τελευταῖον περιγραφὴ ἐκ τῶν σκωληκοειδῶν τῆς βδέλλας. Ἐπὶ τούτοις ὁ πίναξ, ἀναθεώρησις γενική.

Ὁ β' κύκλος εἶνε συγκριτικὴ περιγραφή· ἄρχεται διὰ παραπομπῶν εἰς τὸν ἀ κύκλον· οἱ χαρακτῆρες τῆς κλάσεως τῶν θηλαστικῶν (ἴδ. σελ. 6) ἐξακτέοι ἐκ τῆς γαλῆς (§ 11) ἔπειτα § 82· οἱ χαρακτῆρες τῶν χειροπτέρων (§ 26) ἐξακτέοι ἐκ τῆς μακροώτου νυκτερίδος (§ 26). Αἱ τοιαῦται παραπομπαὶ διήκουσι δι' ὅλου τοῦ κύκλου.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ δευτέρου τούτου κύκλου τόδε· 1. χειρόπτερα· νυκτερίδες περιγρ. 2. ἁρπακτικά· ἐντομοφάγα, κυνοειδῆ, αἰλουροειδῆ. 3. Τρῶκται· σκίουρος, μῦς, λαγωός. 4. Πολύχηλα· χοῖρος, ἐλέφας. 5. Μονόχηλα· ἵππος, ὄνος, ἱππαγρος. 6. Δίχηλα· κάμηλος, πρόβατον, βοῦς. 7. ὨΙδικά· ψάρ, κόραξ, κορυδαλλός, σεισοπυγίς. 8. Ἀναρριχητικά· κόκκυξ, δρυοκολάπτης. 9. Ἁρπακτικά· ἱέραξ, κίρκος, γλαύξ. 10. Περιστεροειδῆ· περιστερά. 11. Ἀλεκτοροειδῆ· πέρδιξ, ὄρτυξ, τέτριξ (τετράκη). 12. Στρουθοκαμηλοειδῆ· στρουθοκάμηλος, ῥέα. 13. Ἑλόβια· σκολόπαξ, πελαργός. 14. Νηκτά· χήν, κύκνος· ἐπὶ τούτοις ἡ διαιώνισις τῶν πτηνῶν ὅτι γίνεται δι' ᾠῶν καὶ περιγραφὴ τοῦ ᾠοῦ.

15. Χελωνοειδῆ· χελῶναι λίαν συνοπτικῶς. 16. Σαυροειδῆ· σαύρα, κροκόδειλος. 17. Ὄφεις· ἔχιδνα, ὕδρος ὁ φίλυδρος, νεροφίδον, κλ. 18. Ἀμφίβια· βάτραχος. 19. Ἰχθύες ἀκανθοπτερύγιοι· κυπρῖνος, ἀρίγγη, ἔγχελυς, γύμνωτος· οὐδεὶς σχεδὸν τῶν παρ' ἡμῖν γνωστῶν ἰχθύων. 20. Δηλοβράγχιοι· ἀκηπήσιος. 21. Κρυψοβράγχιοι· οὐδέν. 22. Ἔντομα· Κάνθαροι, διάφορα εἴδη. 23. Ὑμενόπτερα· μέλισσα, σφήξ. 24. Ψυχοειδῆ· ἐν οἷς καὶ ὁ βόμβυξ, ὁ σηρικὸς ἢ μεταξοσκώληξ.

25. Δίπτερα διάφορα. 26. Νευρόπτερα. 27. Ὀρθόπτερα. 28. Ἀρθρόγαστρα· ἀράχναι. 29. Μαλακόστρακα, θωρακόστρακα· ἄστακος. 30. Ἀρθρόστρακα· ὀνίσκος.

31. Σκωληκοειδῆ· ζωνοσκώληκες (ὁμοταξία), ἐνδόζωα, μαλάκια (ὁμοταξία).

Ἐνταῦθα τελειόνει ὁ β' κύκλος. Παραιτούμεθα τοῦ γ' κύκλου καὶ τῆς ἀνθρωπολογίας. Οὗτος εἶνε μᾶλλον συνοπτικὸς κατάλογος χάριν ἐπιστήμονός τινος· ἀδύνατον δὲ νὰ χρησιμεύσῃ τοῖς μαθηταῖς τῶν ἡμετέρων δημοτικῶν καὶ ἑλληνικῶν σχολείων. Ὅ,τι καὶ ἄριστον γράφεται εἰς χρῆσιν τῶν ἐν Γερμανίᾳ ἀστικῶν σχολείων, δὲν ἕπεται ὅτι διὰ τοῦτο δύναται νὰ ᾖ χρήσιμον καὶ παρ' ἡμῖν.

Ἐκθέντες λοιπὸν τὸ περιεχόμενον τῶν δύο κύκλων παρατηροῦμεν ὅτι αἱ περιγραφαὶ πολ-

λάκις εἶνε μακραί, τυχαῖαι καὶ ἄνευ ὡρισμένης παιδαγωγικῆς πορείας· διότι δὲν ἄρχονται πάντοτε ἐκ τῶν πρώτιστα ὑποπιπτόντων ταῖς αἰσθήσεσι, δεύτερον δὲ περιγράφονται ἐνίοτε ἄγνωστα δι' ἀγνώστων, ὡς ἐν βοταν. σελ. 1, ἀναφέρεται δὲ ἔστιν ὅτε ὅ,τι τύχῃ (ἴδε πτηνὰ ἀ κύκλου ἀγριοπεριστ: κορυδαλὸς—) καὶ ἐν τῷ ἀ κύκλῳ τοὐλάχιστον δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπάρχωσιν ἐπιγραφαὶ λατινικαί, οὐδὲ παραπομπαὶ ἐν τῷ β' κύκλῳ. Σημειούμεθα ἔτι μακρολογίαν ἐν οὐ δέοντι, συντομίαν δὲ ἔνθα ἔδει νὰ ὑπάρχῃ μείζων ἀνάπτυξις· παράβαλ. τὰ χελωνοειδῆ ἐν β' κύκλῳ· μονόχηλα ἐν γ' κύκλῳ καὶ ἀνθρωπολογίαν. Ἐν τέλει δὲ δὲν εὑρίσκομεν πολλὴν ἑνότητα τῆς ὅλης φυσικῆς ἱστορίας. Δὲν ἐξαίρεται τὸ ἐξ οὗ ἀποτελεῖται τὸ γένος, ἡ τάξις, ἡ ὁμοταξία. Ἡ ἐκλογὴ τῶν περιγραφομένων ζῴων ἀνεπιτυχὴς πολλάκις· διότι ὑπάρχουσι πλησιέστερα καὶ μᾶλλον ἐνδιαφέροντα π. χ. τοῦ ἀσπάλακος· ἡ δὲ ἐν τέλει ἑκάστης ὁμοταξίας ἐν τῷ ἀ κύκλῳ ἢ κλάσεως *ἀναθεώρησις* εἶνε, φρονοῦμεν, πρόωρος καὶ οὐχὶ φυσική· διότι δέον πρῶτον νὰ συγκροτηθῶσι τὰ γένη, εἶτα αἱ οἰκογένειαι ἢ τάξεις· κατόπιν αἱ ὁμοταξίαι, ὧν τὰ μὲν γένη, αἱ οἰκογένειαι καὶ αἱ τάξεις ἐν τῷ β' κύκλῳ θὰ ἥρμοζον, αἱ δὲ ὁμοταξίαι καὶ συνομοταξίαι ἐν τῷ γ' κύκλῳ.

Καὶ ἡ βοτανικὴ δὲ καὶ ἡ ὀρυκτολογία εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόκεινται κρίσιν καὶ ἐκ τούτων λείπουσιν οἱ πίνακες. Φαίνεται δὲ ὁ συγγραφεὺς τῆς φυσικῆς ταύτης ἱστορίας ὁ αὐτὸς τοῦ χειρογράφου τῆς γεωγραφίας, τοῦ φέροντος τὸ γερμανικὸν ῥητόν· οὐδὲν φαινόμενον κτλ.

Καὶ ἐνταῦθα εὑρίσκομεν ὕλην ἄφθονον, ἀλλ' ἄνευ τῆς ἀπαιτουμένης ἐπεξεργασίας καὶ διασκευάσεως· ἐπὶ τούτοις δὲ ἐλλείπουσι καὶ ὁδηγίαι ἀναλυτικαὶ καὶ διδακτικαί. Τὰ λεκτικὰ ἁμαρτήματα ὀλίγα, οἷα καὶ ἐν τῇ γεωγραφίᾳ.

Αὕτη μὲν ἡ γνώμη τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἐπὶ τῶν δύο χειρογράφων τῆς φυσικῆς ἱστορίας, ἃ ἐκλήθη νὰ κρίνῃ· οὐχ ἧττον σπουδαίαν καὶ λόγου ἀξίαν θεωροῦσα αὕτη τὴν ἐργασίαν ἀμφοτέρων τῶν χειρογράφων κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον καὶ τὴν πολλὴν δυσχέρειαν τοῦ ἔργου κατανοοῦσα καὶ συναισθανομένη δίκαιον νομίζει καὶ πρέπον ἅμα νὰ ἐπαινέσῃ ἀμφοτέρας αὐτὰς δημοσίᾳ, πεποιθυῖα ὅτι ἐὰν εὐσταλέστεραι καὶ ἀνετώτερον ἐπεξειργασμέναι προσέλθωσιν εἰς τὸν ἀγῶνα, θὰ ἐπιτευχθῇ μᾶλλον ὁ σκοπός, ὃν τὸ διαγώνισμα προτίθεται καὶ ὃς ὁμολογουμένως εἶνε τὸ παρέχειν τοῖς μαθηταῖς τῶν δημοτικῶν καὶ ἀστικῶν ἢ ἑλληνικῶν ἡμῶν σχολείων πρόσφορα ἐγχειρίδια. Διότι οἱ ἄξιοι τῶν ἐπαίνων κρινόμενοι συγγραφεῖς οὐ μόνον δὲν θ' ἀποθαρρυνθῶσι, διότι δὲν ἔτυχον τοῦ βραβείου, ἀλλὰ μᾶλλον θάρρους πληρούμενοι καὶ ἀγάπης ἔτι πλείονος πρὸς ὃ ἐπεχείρησαν κοινωφελέστατον ἔργον καὶ τοῦ ἀπαιτουμένου χρόνου τυχόντες θὰ καταρτίσωσι βεβαίως ἐπὶ τὸ τελειότερον τὰ ἔργα αὐτῶν ἐν ἀμίλλῃ ἐπιβεβαιοῦντες ἔργῳ τὸ σοφὸν ἐκεῖνο τῶν ἀρχαίων ἑλλήνων λόγιον ὅτι πολλάκις τὸ *ἥμισυ πλέον ἐστὶ τοῦ παντός.*

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ

Κ. Ξανθόπουλος, πρόεδρος.
Ηρ. Βασιλάδης.
Χρ. Χατζηχρήστου.
Α. Θεοδωρίδης.
Κ. Α. Γεωργαλας.
Ν. Παρανικας.
Π. Παπαρρουσης.

ΓΕΝΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ.

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος διηνεκὲς αὐτοῦ μέλημα ἔχων τὴν διάδοσιν τῆς ὑγιοῦς μὲν παιδεύσεως ἐν γένει, μάλιστα δὲ τῆς δημοτικῆς, καὶ θεωρῶν ὅτι ἡ ἔκδοσις μεθοδικῶν βιβλίων συντελεῖ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ καὶ τῆς κατὰ τὸ δυνατὸν εἰσαγωγῆς ὁμοιομόρφου διδασκαλίας, ἀγωνοθετοῦντος τοῦ κ. Κ. Καραπάνου, ἀγγέλλει·

Α'. Ὅτι ἐπὶ ἑξαετίαν ὁρίζει ἀνὰ τρία ἢ τέσσαρα βραβεῖα κατ' ἔτος εἰς τὰ συντεταγμένα κατὰ τὰ ἐν τῇ παρούσῃ ἐκθέσει εἰρημένα περὶ δημοτικῆς παιδεύσεως δοκιμώτερα συγγράμματα πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων.

Β'. Τὰ βραβεῖα ἀπονεμηθήσονται κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον.—*Πρῶτον ἔτος.* (Ἐβραβεύθησαν ἤδη τὰ συγγράμματα τοῦ ἔτους τούτου).—*Δεύτερον ἔτος.* (Ἐκ τῶν τοῦ ἔτους τούτου ἐβραβεύθησαν καὶ ἐξεδόθησαν ἡ Ἱερὰ Ἱστορία καὶ ἡ Ἀριθμητική, ἡ δ' Ἑλληνικὴ Ἱστορία παρετάθη).—*Τρίτον ἔτος* φρ. 2,250. Πρὸς σύνταξιν Χρηστομαθείας τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς δύο τόμους φρ. 750, Γραμματικῆς 500 φρ. καὶ Νέου Ὁδηγοῦ τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως ἀμφοτέρων τῶν φύλων 1000 φράγκα.

Γ'. Πρὸς βράβευσιν ἀποστέλλονται χειρόγραφα καλῶς γεγραμμένα καὶ εὐανάγνωστα, καὶ ἐκδεδομένα συγγράμματα.

Δ'. Εἰς συγγραφὴν καλοῦνται μάλιστα μὲν οἱ διδάσκαλοι, ἀλλὰ καὶ πᾶς ἐν γένει λόγιος Ἕλλην εἴτε ἐν τῇ ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ εἴτε ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διαμένων.

Ε'. Κατ' ἔτος ἐκδιδομένου τοῦ ἀναγκαίου προγράμματος ὑπὸ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἐκλέγονται τῇ προτάσει τῆς ἐκπαιδευτικῆς αὐτοῦ ἐπιτροπῆς τρεῖς, εἰδικὰς ἔχοντες σπουδάς, πρὸς κρίσιν τῶν ἀποστελλομένων βιβλίων, οἵτινες καὶ ὑποβάλλουσιν ἔκθεσιν τῷ Συλλόγῳ. Τὰ δὲ βραβεῖα ἀπονέμονται τοῖς βραβευομένοις κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ Συλλόγου ἑορτήν, τὸ δὲ χρηματικὸν ἄθλον δοθήσεται ὅταν ὁ Σύλλογος βεβαιωθῇ ὅτι τὸ βραβευθὲν σύγγραμμα τυπωθήσεται πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ τοῦ ἀγῶνος.

ς'. Ἐκ τῶν βραβευομένων τούτων βιβλίων ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος, ὁ Ἠπειρωτικὸς καὶ ὁ Θρᾳκικὸς θέλουσι κατ' ἔτος ἀγοράζει ἀντίτυπα κατὰ τὰς ἀνάγκας αὐτῶν πρὸς διανομὴν εἰς τὰ ἄπορα σχολεῖα.

Γενικαὶ ὁδηγίαι.

*1. Κατὰ τὰς ἐν τῇ ἐκθέσει[1] γενικὰς ἀρχὰς περὶ τῶν διδαχθησομένων μαθημάτων ἐκδίδοται κατ' ἔτος πρόγραμμα ὑπὸ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου περιλαμβάνον γενικὰς ὁδηγίας περὶ τῆς συντάξεως τῶν προκηρυττομένων βιβλίων.

2. Ἂν ὅμως ὁ βουλόμενος κατελθεῖν εἰς τὸν ἀγῶνα πρὸς σύνταξιν οἱουδήποτε βιβλίου νομίζῃ ἄλλην μέθοδον καὶ διάταξιν προσφορωτέραν ἢ τὴν ἐν τῇ ἐκθέσει, δύναται νὰ ποιήσῃ τοῦτο, ἀλλ' ὀφείλει νὰ εἴπῃ τοὺς λόγους, δι' οὓς οὕτω συνέταξε τὸ βιβλίον.

3. Ἡ γλῶσσα πρέπει νὰ ᾖ ὅσον τὸ δυνατὸν ἁπλῆ, καθαρὰ καὶ σαφής, τὸ δὲ ὕφος τοῦ λόγου ἀνάλογον τῇ ἡλικίᾳ, δι' ἣν τὸ βιβλίον γράφεται.

4. Τὰ χειρόγραφα τηροῦνται ἐν τῷ τοῦ Συλλόγου γραφείῳ, ὁπόθεν μόνον ὁ συγγραφεὺς δύναται νὰ λάβῃ ἀντίγραφον.

5. Ἂν κατά τι ἔτος μὴ ἀπονεμηθῶσι τὰ βραβεῖα ἐν ἐλλείψει τῶν ἁρμοδίων καὶ προσφόρων βιβλίων, ὁ Σύλλογος παρατείνει τὸν ἀγῶνα διὰ τὸ ἀμέσως ἑπόμενον ἔτος, γνωστοποιῶν τοῦτο διὰ τῶν ἐφημερίδων.

ΕΙΔΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ.

Τῆς τοῦ Συλλόγου Ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς μετὰ πολλὰς σκέψεις καὶ συζητήσεις παραδεξαμένης ὅτι εἰς τὴν πλήρη καὶ προσήκουσαν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης διδασκαλίαν τὰ μάλιστα συμβάλλεται πρὸς πολλοῖς ἄλλοις καὶ κατάλληλος Γραμματική, προκηρύττεται τὸ ἀνωτέρω διαγώνισμα ὑπὸ τοῦ Συλλόγου, ὁρίζοντος βραβεῖον φράγκων χρυσῶν 750, ἀπονεμηθησόμενον ἐν τῇ ἐπετείῳ τοῦ Συλλόγου ἑορτῇ τοῦ 1885.

Ἐπὶ τούτῳ ὑποβάλλονται τοῖς βουλομένοις ν' ἀγωνισθῶσιν αἱ ἑρεξῆς ὑπὸ τῆς εἰρημένης ἐπιτροπῆς συνταχθεῖσαι ἀρχαὶ καὶ ὁδηγίαι πρός τε τὴν σύνταξιν καὶ τὴν κατάταξιν τῆς ὕλης.

Α'. *Γενικαὶ ἀρχαὶ καὶ ὁδηγίαι.*

α') Ἡ σχολὴ ἐστὶν ἀστική, συγκειμένη ἐξ ἑπτὰ τάξεων, ἐνιαύσιον τὸν κύκλον τῶν μαθημάτων ἐχουσῶν· τοιαύτη δὲ σχολὴ ἀποτελεῖται ἐκ τῆς δημοτικῆς σχολῆς ἡνωμένης μετὰ τῶν τριῶν κατωτέρων τάξεων τῆς νῦν ἑλληνι-

1) Τόμος Η', σελ. 194.

κῆς σχολῆς, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἄλλοτε ἠὔξατο καὶ νῦν εὔχεται καὶ συνίστησιν ὁ Σύλλογος, τοιαύτην νομίζων ἐπαρκῆ τὴν δημοτικὴν παίδευσιν.

6′) Οἱ ἐκ τοιαύτης σχολῆς ἀπολυόμενοι μαθηταὶ ὀφείλουσι 1) νοεῖν, λαλεῖν καὶ γράφειν ἀπταίστως τὴν νῦν ὑπὸ τῶν λογίων γραφομένην νέαν ἑλληνικήν· 2) νοεῖν τὴν Ἁγίαν Γραφὴν καὶ μάλιστα τὴν Νέαν Διαθήκην, ἔτι δὲ τὸν Ξενοφῶντα.

γ′) Γνωστοῦ ὄντος καὶ παρὰ πάντων ὁμολογουμένου ὅτι οὐ μόνον διὰ τοῦ βιβλίου, ἀλλὰ καὶ διὰ ζώσης μάλιστα φωνῆς διδάσκεται ὁ ἄνθρωπος τὴν γλῶσσαν, ὁ Σύλλογος προϋποτίθησιν ὅτι κατὰ τὰ δύο πρῶτα σχολικὰ ἔτη οἱ διδάσκαλοι ἐπιμέλονται τῆς γλωσσικῆς τῶν μαθητῶν μορφώσεως ὧδε μάλιστα·

1ον) Διὰ τοῦ ὀρθῶς λαλεῖν καὶ διαλέγεσθαι ἐν ταῖς παραδόσεσι καὶ τῇ πρὸς τοὺς μαθητὰς ἀναστροφῇ.

2ον) Διὰ τῆς σκοπίμου καὶ ἐπιμεμελημένης ἀντιγραφῆς.

δ′) Βιβλίον Γραμματικῆς δοθήσεται τοῖς μαθηταῖς ἀπὸ τοῦ γ′ σχολικοῦ ἔτους· δι' ὃ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος Γραμματικὴ ἔσται διηρημένη εἰς πέντε τεύχη.

ε′) Ὧραι διδασκαλίας ὑπολογίζονται καθ' ἑβδομάδα ἐν μὲν τῷ γ′ καὶ δ′ ἔτει ἓξ (6), ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ὀκτώ (8). Συμπεριλαμβάνεται δ' ἐν ταῖς ὥραις ταύταις πᾶσα γραμματοδιδασκαλία, ἤτοι τεχνολογία, σύνταξις, καθ' ὑπαγόρευσιν γραφή, ἰδεῶν ἐκθέσεις κλπ.

ς′) Ἐν μὲν τῷ α′—δ′ ἔτους διδάσκεται ἡ νέα ἑλληνική· ἐν δὲ τῷ ε′ γίγνεται μετάβασις ἀπὸ τῆς νέας εἰς τὴν ἀρχαίαν πάντοτε ἐν συγκρίσει καὶ παραλληλισμῷ· ἐν δὲ τῷ ς′ καὶ ζ′ διδάσκεται ἡ ἀρχαία, μὴ παραλειπομένης καὶ τῆς νέας.

Σημ. Ὡς κείμενον πρὸς μετάβασιν ἐκ τῆς νέας εἰς τὴν ἀρχαίαν κατάλληλον ὁ Σύλλογος θεωρεῖ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, γιγνομένης ὑπὸ τοῦ διδασκάλου ἐκλογῆς τῶν καταλλήλων περικοπῶν.

ζ′) Ὡς πρὸς τὴν νέαν ἑλληνικὴν ὁ Σύλλογος συνίστησι τὴν χρῆσιν τῶν ἀρτίων, καθαρευόντων καὶ δοκίμων τύπων· φευκτέον λοιπὸν πάντας τοὺς μὴ τοιούτους.

η′) Τῶν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ μόνον ἀπαντώντων τύπων ἀνάγκη ἁπλῆ μνεία νὰ γίγνηται καὶ ὡς ἀδόκιμοι νὰ χαρακτηρίζωνται.

θ′) Τὸ Συντακτικὸν ἔσται ἀχώριστον ἀπὸ τῆς κυρίως Γραμματικῆς· ὡς ἀφετηρία δὲ τῆς διδασκαλίας προηγοῦνται πανταχοῦ προτάσεις, ἐξ ὧν μετὰ τὴν δέουσαν τούτων συντακτικὴν ἀνάλυσιν καὶ τὴν ἄλλην διακρίβωσιν συνάγονται ἢ ἐξάγονται οἱ κανόνες καὶ ὁρισμοὶ ὡς πορίσματα, ἐπιτάττονται δὲ ἱκανὰ παραδείγματα πρὸς πλείω ἐμπέδωσιν.

ι′) Αἱ προτάσεις, ἔνθα δυνατόν, ἔστωσαν ἀλληλένδετοι καὶ μορφωτικαὶ τοῦ διανοητικοῦ καὶ βουλητικοῦ.

ια′) Τὸ εἰς διδασκαλίαν προκείμενον μέρος, ἐξ οὗ ὁ κανὼν ἢ ὁρισμὸς ἐξαχθήσεται, δέον νὰ ἐξαίρηται.

ιβ′) Μετὰ τὴν δέουσαν ἀνάπτυξιν καὶ διακρίβωσιν τῶν προτάσεων καὶ τὴν δι' εἰσαγωγικῶν ἐρωτήσεων ἐξαγωγὴν τοῦ ὁρισμοῦ ἢ κανόνος διατυπούσθω οὕτος σαφῶς καὶ συντόμως πρὸς τὴν κατὰ λέξιν ἀποστομάτισιν ὑπὸ τῶν μαθητῶν.

ιγ′) Ἑκάστῳ μαθήματι δέον νὰ ἐπισυνάπτηται κατάλληλον γύμνασμα πρός τε τὴν ἄγραφον καὶ ἔγγραφον ἄσκησιν εἰς τὰ διδαχθέντα.

ιδ′) Πολλάκις διδόσθω ἀφορμὴ πρὸς ἐπανάληψιν.

ιε′) Ἡ ὕλη ἑκάστου προηγουμένου ἔτους μάλιστα οἱ ὁρισμοὶ καὶ κανόνες νὰ περιλαμβάνωνται καὶ ἐν τοῖς τῶν ἀκολούθων ἐτῶν τεύχεσι διὰ λεπτοτέρων στοιχείων, ταύτῃ δὲ νὰ προστίθηται κατ' ἔτος ὅ,τι ἀναγκαῖον, ὥστε τῷ τελευταίῳ ἔτει ν' ἀποτελῆται ὅλον τι (ὅρα καὶ τὴν κατὰ τεύχη κατανομὴν τῆς ὕλης).

ις′) Ἐν ἑπομένῳ μαθήματι καλὸν ἐπαναλαμβάνεσθαι, ἔνθα δυνατόν, τὰς προτεθείσας προτάσεις, σκοπίμως μεταβαλλομένας.

ιζ′) Ἡ εἰς νέον μάθημα μετάβασις γιγνέσθω πανταχοῦ ψυχολογικῶς καὶ λογικῶς διὰ καταλλήλου ἐπαφῆς.

ιη′) Αἱ περιτταὶ καὶ τῇ δημοτικῇ παιδεύσει ἀλυσιτελεῖς θεωρίαι ἀποκλείονται.

ιθ′) Τὰ χειρόγραφα, εὐανάγνωστα ὄντα καὶ ῥητόν τι φέροντα, ἀποστέλλονται τῷ Συλλόγῳ ἀνωνύμως· ἐπισυνημμένον δ' ἐνσφράγιστον δελτίον περιέχει τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως· εἰσὶ δὲ δεκτὰ τὰ χειρόγραφα μόνον μέχρι τέλους δεκεμβρίου τοῦ 1884, τῶν μετὰ ταῦτα ἀπαραδέκτων ὄντων, ὡς ἐκπροθέσμων.

κ′) Τὰ μὴ ἐγκριθέντα πονήματα ἀποστέλλονται αὖθις πρὸς κρίσιν διορθούμενα καὶ διασκευαζόμενα.

Β′. *Ἡ κατὰ τεύχη καὶ σχολικὰ ἔτη κατανομὴ τῆς ὕλης.*

Τεῦχος α′. Ἔτος σχολικὸν γ′.

Α′. Προτάσεις διηγηματικαί.

1. Ἁπλῆ ἀνεπτυγμένη πρότασις.

Τί ἢ πῶς εἶσι τὰ πρόσωπα ἢ πράγματα.

Πρότασις. Λέξις. Ὑποκείμενον. Συνδετικόν. Κατηγορούμενον. — Ὄνομα οὐσιαστικόν. Ἄρθρον. *Ῥῆμα. Ἐπίθετον.* (Σημασία μόνον καὶ δύναμις οὐχὶ ὁρισμὸς ἑκάστου).—Τὸ οὐσιαστ. ὄνομα ὡς ὑποκείμενον καὶ κατηγορούμενον. Τὸ ἐπίθετον ὡς κατηγορ. καὶ ὑποκείμενον.—Ἡ τελεία στιγμή.—Ἡ συλλαβή.—Τὰ φωνήεντα. Αἱ δίφθογγοι. Τὰ σύμφωνα. Τὰ γράμματα. Οἱ τόνοι. Τὰ πνεύματα.—Τὸ κύριον ὄνομα. Τὸ προσηγορ. ὄνομα.—Τὸ γένος. Ἡ κατάληξις. Ἡ ῥίζα. Ὁ ἀριθμὸς (ἑνικὸς καὶ πληθυντικός). Ἡ ὀνομαστικὴ πτῶσις (ἐν τῷ ἑν. καὶ πληθυντικῷ). — Συμφωνία ὀνόματος, ἄρθρου καὶ ἐπιθέτου κατὰ γένος καὶ ἀριθμόν.

Ὁρισμοὶ (γραμμάτων — φωνηέντων — διφθόγγων—συμφώνων—συλλαβῆς— λέξεως—προτάσεως.—Ὀνόματος κυρίου—προσηγορικοῦ—ἄρθρου—ῥήματος—ἐπιθέτου. — Ὑποκειμένου—συνδετικοῦ — κατηγορουμένου. — Τόνων — πνευμάτων. — Γένους—καταλήξεως — ἀριθμοῦ).

2. Ἡ ἁπλῆ συνεπτυγμένη πρότασις.

Τί εἰσιν ἢ τί πράττουσι τὰ πρόσωπα ἢ πράγματα.

Ὁρισμὸς (ἀνεπτυγμένης — συνεπτυγμένης προτάσεως).

Β′. Προτάσεις πεπλατυσμέναι μετὰ προσδιορισμοῦ κατὰ γενικὴν ἐν τῷ ἑνικῷ καὶ πληθυντικῷ α′) ἀπρόθετον, β′) ἐμπρόθετον.

Ἐξαίρεται ἡ κατάληξις τῆς γενικῆς.— Δείκνυται ἡ δύναμις τῆς προθέσεως καὶ τοῦ προσδιορισμοῦ.—Ὁρισμοὶ (προθέσεως — προσδιορισμοῦ ἐμπροθέτου, ἀπροθέτου—πεπλατυσμένης προτάσεως).

Γ′. Προτάσεις μετὰ ἀντικειμένου ἢ προσδιορισμοῦ κατ' αἰτιατικὴν ἐν τῷ ἑνικῷ καὶ πληθυντικῷ α′) ἀπρόθετον, β′) ἐμπρόθετον.

Ἐξαίρεται ἡ κατάληξις τῆς αἰτιατικῆς.— Δείκνυται ἡ σημασία τοῦ ἀντικειμένου.—Ὁρισμὸς ἀντικειμένου.

Δ′. Προτάσεις μετὰ ἀντικειμένου ἢ προσδιορισμοῦ κατὰ δοτικὴν ἐν τῷ ἑνικῷ καὶ πληθυντικῷ α′) ἀπρόθετον, β′) ἐμπρόθετον.

Ἐξαίρεται ἡ κατάληξις τῆς δοτικῆς. — Παρατήρησις περὶ ταύτης ἐν τῷ λαλεῖν καὶ γράφειν, ὅτι ἀντ' αὐτῆς γίνεται χρῆσις τῆς αἰτιατ. ἐμπροθέτου.

Ε′. Προτάσεις κλητικαί, ἐπιφωνηματικαί, θαυμαστικαὶ ἐν τῷ ἑνικῷ καὶ πληθυντικῷ.

Ἐξαίρεται ἡ κατάληξις τῆς κλητικῆς. — Τὸ ἐπιφωνηματικὸν ἢ θαυμαστικὸν σημεῖον.— Ὁρισμὸς ἐπιφωνήματος.—*Αἱ πέντε πτώσεις.* Ὁρισμὸς πτώσεως. Συμφωνία ὀνόματος, ἄρθρ. καὶ ἐπιθέτου καὶ κατὰ πτῶσιν (Ὥρα Α′, 1).

ΣΤ′. Προτάσεις ἔχουσαι τὸ ὑποκ. ἢ κατηγορ. ἢ ἀντικ. ἢ τὸν προσδιορισμὸν ὁμαλὸν πρωτόκλιτον ὄνομα ἐν ταῖς ὅ πτώσεσιν ἑνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ μετὰ τοῦ οἰκείου ἄρθρου. —Τύποι ἐν διαγράμματι.

1. Θηλυκοῦ εἰς η (α′ ὀξυτόνου, β′ παροξυτόνου).

2. Θηλυκοῦ εἰς α (α′ ὀξυτόνου, β′ παροξυτόνου, γ′ προπαροξυτόνου) φυλαττομένου ἐν τῇ γενικῇ καὶ δοτικῇ.

3. Ἀρσενικοῦ εἰς ης (α′ ὀξυτόνου, β′ παροξ.)

4. » » ας (παροξυτόνου).

Ὁρισμὸς κλίσεως — *πρωτοκλίτων* ὀνομάτων, ἐπιθέτων. — Φωνήεντα μακρά, βραχέα, δίχρονα.—Συλλαβὴ μακρά, βραχεῖα, κοινή.— Ἡ συλλαβὴ ὡς πρὸς τὴν θέσιν αὐτῆς.—Ἡ λέξις ὡς πρὸς τὸν ἀριθμ. τῶν συλλαβῶν καὶ τὸν τόνον αὐτῆς.—Συλλαβισμός.—Τονισμὸς (κυριώτεροι καὶ γενικώτεροι κανόνες).—Συνῃρημένα πρωτόκλιτα (μόνον συνῃρημένοι τύποι).— Συναίρεσις.

Σημ. Εἰρήσθω ἅπαξ διὰ παντὸς ὅτι, λόγου γιγνομένου περὶ πραγμάτων καὶ ἀλλαχοῦ διεξαχθέντων, δέον ἀναφέρεσθαι ἐκεῖ καὶ συνδέειν τὸ νέον μετὰ τοῦ παλαιοῦ, οἷον· τὰ ἐνταῦθα περὶ φωνηέντων, συλλαβῆς, τονισμοῦ κλπ. σύνδεσον πρὸς τὰ ἐν Α′, 1.

Ζ′. Προτάσεις ἔχουσαι τὸ ὑποκείμ. ἢ κατηγορούμεν ἢ ἀντικείμ. ἢ προσδιορισμὸν δευρόκλιτον ὁμαλὸν ὄνομα ἐν ταῖς ὅ πτώσεσιν ἑνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ μετὰ τοῦ οἰκείου ἄρθρου. — Τύποι ἐν διαγράμματι.

1. Οὐδετέρου εἰς ον (α′ ὀξυτόνου, β′ παροξυτόνου, γ′ προπαροξ., δ′ προπερισπωμένου).

2. Ἀρσενικοῦ εἰς ος (α′ ὀξυτόνου, β′ παροξυτόνου, γ′ προπαροξ., δ′ προπερισπωμένου).

3. Θηλυκοῦ εἰς ος (α′ ὀξυτόνου, β′ παροξ., γ′ προπαροξ., δ′ προπερισπωμένου).

Ὁρισμὸς δευτερόκλιτων ὀνομάτων καὶ ἐπι-

θέτων.—Συνηρημένα δευτερόκλιτα (μόνον συνηρημένοι τύποι).

Η'. Προτάσεις ἔχουσαι ὑποκείμενον ἀντωνυμίαν προσωπικὴν ἢ δεικτικήν.

Ἐξαίρεται ἡ σημασία τῆς ἀντωνυμίας.—Ὁρίζεται ἡ ἀντωνυμία (προσωπικὴ—δεικτική).

Θ'. Προτάσεις ἔχουσαι τὸ ῥῆμα εἰς ἑνικὸν καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν α' ἐν τῷ ἐνεστῶτι, β' τῷ παρελθόντι, γ' τῷ μέλλοντι, συντελικῷ καὶ παρατατικῷ χρόνῳ (διὰ τοῦ θὰ μόνον).

Ι'. Προτάσεις ἔχουσαι παραγώγους λέξεις α' διὰ συνθέσεως, β' διὰ προσθήκης τῶν παραγωγικῶν καταλήξεων ἐκ τῶν εὐχρηστοτέρων καὶ συνηθεστέρων.

Σύνθεσις.—Παραγωγὴ λέξεων.

Τέλος τοῦ α' τεύχους.

Τεῦχος β'. Ἔτος σχολικὸν δ'.

Τῇ ὕλῃ τοῦ προηγουμένου τεύχους ἔστω συνυφασμένη καταλλήλως καὶ ἡ ἑφεξῆς.

Α'. Ἁπλῆ ἀνεπτυγμένη ἐρωτηματικὴ πρότασις.

1. Δι' ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας.
2. Δι' ἐρωτηματικοῦ ἐπιῤῥήματος.

Ἐρωτηματικὸν σημεῖον. — Ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία.—Ἐπίῤῥημα (σημασία, ὁρισμός).

Β'. Σύνθετος πρότασις.

1. Ὡς πρὸς τὸ ὑποκείμενον.
2. » » » κατηγορούμενον.
3. » » » ῥῆμα.
4. » » » ἀντικείμενον.
5. » » τὸν προσδιορισμόν.

Περὶ συμφωνιῶν τὰ κυριώτερα.—Ὁ σύνδεσμος *καί*. — Συμπλεκτικαὶ προτάσεις. — Τὸ κόμμα.—Ἡ ἄνω τελεία ἢ τὸ κῶλον.—Ἡ περίοδος.—Ὁ λόγος.—Παράλειψις ὅρου τινὸς τῆς προτάσεως.

Γ'. Προτάσεις ἔχουσαι τὸ ὑποκ. ἢ τὸ κατηγ. ἢ ἀντικείμ. ἢ τὸν προσδιορισμὸν ὁμαλὸν τριτόκλιτον ὄνομα ἐν ταῖς 5 πτώσεσι τοῦ ἑνικ. καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ μετὰ τοῦ οἰκείου ἄρθρου.—Τύποι ἐν διαγράμματι τῶν ληγόντων ἐν τῇ ὀνομαστικῇ

1. εἰς ν (τῆς ῥίζης ἀμεταβλήτου) α' ὀξυτόνου, β' παροξυτόνου, γ' προπαροξυτόνου, δ' προπερισπωμένου.
2. εἰς ρ (τῆς ῥίζης ἀμεταβλήτου) α' ὀξυτόνου, β' παροξυτόνου, γ' προπαροξυτόνου, δ' προπερισπωμένου.
3. εἰς α (τῆς ῥίζης ἀμεταβλήτου) α' ὀξυτόνου, β' παροξυτόνου, γ' προπαροξυτόνου, δ' προπερισπωμένου.

Χαρακτὴρ τριτοκλίτων καὶ ποῦ ἀναζητητέος.—

Τύποι ἐν διαγράμματι τῶν ὁμαλωτέρων ἐκ τῶν ληγόντων ἐν τῇ ὀνομαστικῇ

1. εἰς ξ.—2. εἰς ψ.—3. εἰς ς.—4. εἰς φωνῆεν α, υ, ω.—

Ἡμίφωνα. Ἄφωνα. Διαίρεσις ἡμιφώνων καὶ ἀφώνων. Τροπὴ ἀφώνων. Μεταβολὴ προφορᾶς συμφώνων τινῶν (σ πρὸ ἀμεταβ. κλπ. τ, π μετὰ τοῦ ν, γ πρὸ γ, κ, χ κλπ.). Προφορὰ τοῦ υ τῶν διφθόγγων αυ, ευ, ηυ.—

Ὁρισμὸς τριτοκλίτων. Κανόνες (κυριώτ. καὶ γενικώτεροι). Αἱ 3 κλίσεις.

Δ'. Προτάσεις ἔχουσαι ὁμαλὸν ἐπίθετον ἐν τοῖς τρισὶ βαθμοῖς.

1. Τρικατάληκτον.
2. Δικατάληκτον.
3. Μονοκατάληκτον.

Ὁρισμὸς (τρικαταλ. — δικαταλ. — μονοκαταλ. — θετικοῦ — συγκριτικοῦ — ὑπερθετικοῦ. — Κανόνες (οἱ κυριώτ. καὶ γενικώτεροι).

Ε'. Προτάσεις ἔχουσαι ἀριθμητικά.

1. Ἀπόλυτα.
2. Τακτικά.
3. Χρονικά.
4. Πολλαπλασιαστικὰ καὶ ἀναλογ. (πλοῦς —πλάσιος—*πλασίων*).

Ὁρισμός. Κανόνες (κυριώτ. καὶ γενικώτ).—

ΣΤ'. Προτάσεις ἔχουσαι ἀντωνυμίας.

1. Προσωπικάς.
2. Δεικτικάς.
3. Ἐρωτηματικάς.
4. Ἀορίστους.

Ὁρισμοί. Παραλείψεις ἀντωνυμ. ἐν τῇ προτάσει. Συμφωνίαι. Ἔγκλισις τόνου (ἐν τῇ ἀορίστῳ). Κανόνες (κυριώτ. καὶ γενικώτ.).—

Ζ'. Προτάσεις ὁριστικαί.

1. Ἐνεργητικαί.

α'. Ἐνεστὼς ἐν τῷ ἑνικ. καὶ πληθυντικῷ. Τὰ πρόσωπα.

β'. Παρατατικὸς ἐν τῷ ἑνικ. καὶ πληθυντικῷ.

γ'. Ἀόριστος (α' καὶ β', ἐξαίρεται ὁ μᾶλλον εὔχρ.) ἐν τῷ ἑνικ. καὶ πληθυντ.

Ἡ Αὔξησις.

δ'. Ὁ μέλλων συντελικὸς καὶ παρατατικὸς (διὰ τοῦ θὰ) ἐν τῷ ἑνικ. καὶ πληθυντ.

ε'. Τὸ ἔχω κατ' ἐνεστῶτα καὶ παρατατικὸν ἐν τῷ ἑνικ. καὶ πληθυντ.

ς'. Τὸ εἶμαι κατ' ἐνεστῶτα καὶ παρατατ. ἐν τῷ ἑνικ. καὶ πληθυντ.

ζ'. Ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου. Ὁ ἀναδιπλασιασμός.

η'. Ὁ παρακείμενος ἐν τῷ ἑνικ. καὶ πληθυντικῷ.

θ'. Ὁ ὑπερσυντελικὸς ἐν τῷ ἑνικῷ καὶ πληθυντ. διὰ τοῦ ἔχω καὶ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητ. παρακ. χαρακτηριζομένων τῶν διὰ τοῦ *θέλω, ἤθελον, ἔχω γράψει*, κτλ. ὡς ἀσυστάτων, πλήν, ἐννοεῖται, τῆς λίαν δοκίμου συντάξεως τοῦ ἔχω μετὰ μετοχῆς.

Κατάληξις—ῥίζα—χαρακτὴρ—τροπὴ τοῦ χαρακτῆρος.—Τύπος ὁριστικῆς ἐν διαγράμματι βαρυτόνων καὶ περισπωμένων.—Σημασία—χρῆσις—ὁρισμὸς χρόνων, αὐξήσεως καὶ ἀναδιπλασιασμοῦ.

2. Παθητικαί.

α'. Ἐνεστὼς — Παρατατικὸς — Ἀόριστος (παθητ. καὶ *μέσος*, α' καὶ β' ἐξαιρουμένου τοῦ μᾶλλον εὐχρήστου) ὡς ἐν τῇ ἐνεργητικῇ.

β'. Παρακείμενος καὶ ὑπερσυντελικὸς διὰ τοῦ εἶμαι καὶ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητ. παρακειμένου.

γ'. Ὁ μέλλων συντελικὸς καὶ παρατ. ὡς ἐν τῇ ἐνεργητικῇ.

Τὸ ποιητικὸν αἴτιον. Φωναί. Διαθέσεις.—Ὁρισμοὶ (φωνῆς—διαθέσεως—ποιητικοῦ αἰτίου). Τύπος παθητικῆς φωνῆς ἐν διαγράμματι βαρυτόνων καὶ περισπωμένων.

Η'. Προτάσεις ὑποτακτικαὶ (ὑποθετικαί).

1. Ἐνεστὼς ἐνεργητικὸς καὶ παθητικός.
2. Ἀόριστος ἐνεργ. μέσος καὶ παθητικός.
3. Παρακείμενος ἐνεργητ. καὶ παθητικός.

Σύνδεσμοι ὑποθετικοί. Τύπος ὑποτακτικῆς ἐγκλίσεως βαρυτόνων καὶ περισπωμ. ἐν διαγράμματι.

Θ'. Προτάσεις προστακτικαί.

1. Ἐνεστὼς ἐνεργητ. καὶ παθητικὸς (τὸ γ' προσ. διὰ τοῦ ἄς).
2. Ἀόριστος ἐνεργ. μέσος καὶ παθητικὸς (τὸ γ' πρόσ. διὰ τοῦ ἄς).
3. Παρακείμενος ἐνεργητικὸς καὶ παθητικὸς (τὸ γ' πρόσ. διὰ τοῦ ἄς).

Τύπος προστακτικῆς βαρυτόνων καὶ περισπωμένων ἐν διαγράμματι. Ἐγκλίσεις. Χρῆσις τῶν ἐγκλίσεων ἐν ἀπολύτῳ καὶ ἐξηρτημένῳ λόγῳ (τὰ κυριώτ. καὶ γενικώτ.). Θέματα. Συζυγίαι.

Ι'. Προτάσεις ἔχουσαι τὸ ὑποκείμ. ἢ κατηγ. ἢ ἀντικείμενον ἢ προσδιορισμὸν

1. Ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν.
2. Ἀναφορικὸν ἐπίῤῥημα.
3. Ἀναφορικὴν μετοχήν.

Πρότασις κυρία ἢ πρωτεύουσα — δευτερεύουσα.

Ὁρισμὸς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας.

ΙΑ'. Προτάσεις χρονικαί.

1. Διὰ χρονικοῦ ἐπιῤῥήματος.
2. Διὰ χρονικῆς μετοχῆς.
3. Δι' ἐμπροθέτου.

Τύπος τῆς μετοχῆς ἐν τῷ ἐνεστῶτι, ἀορίστῳ καὶ παρακειμένῳ. Ὁρισμὸς τῆς μετοχῆς (ἀναφορικῆς, χρονικῆς).

ΙΒ'. Προτάσεις περιέχουσαι ἅπαντα τὰ μέρη τοῦ λόγου.

Τὰ μέρη τοῦ λόγου. Κλιτά. Ἄκλιτα. Πτωτικά. Παρεπόμενα (πτωτικῶν, ῥήματος).

ΣΗΜ. Τὰ δύο ταῦτα τεύχη εἰσὶ κυρίως τῆς γραμματικῆς τῆς νέας ἑλληνικῆς.

Τέλος τοῦ β' τεύχους.

Τεῦχος γ'. Ἔτος σχολικὸν ε'.

1. Τῇ ἐνταῦθα ἐπαναληφθησομένῃ ὕλῃ τῶν προηγουμένων τευχῶν προσθετέον ἐν καταλλήλῳ τόπῳ ὅ,τι ἀναγκαῖον καὶ ἐφικτὸν ἐκ τῶν οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν καὶ ῥημάτων.

2. Ἐν τοῖς ῥήμασιν εἰσαχθήτω καὶ συνυφανθήτω καταλλήλως ὡς εἰσαγωγὴ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἥδε ἡ ὕλη:

α'. Τὸ εἰμὶ ὑπὸ συντακτικὴν (ὡς συνδετικὸν καὶ ὑπαρκτικὸν) καὶ τεχνολογικὴν ἔποψιν.

β'. Τὸ ἀπαρέμφατον κατ' ἐνεστῶτα καὶ ἀόριστον.

γ'. Τὸ γ' πρόσωπον τῆς προστακτικῆς μονολεκτικῶς.

δ'. Ὁ μονολεκτικὸς μέλλων ἐν τῇ ὁριστικῇ, ἀπαρεμφάτῳ καὶ μετοχῇ.

ε'. Ὁ μονολεκτικὸς παρακείμ. καὶ ὑπερσυντ. ἐν τῇ ὁριστικῇ ἀπαρεμφάτῳ καὶ μετοχῇ.

ς'. Ἡ εὐκτικὴ τοῦ ἐνεστῶτος καὶ ἀορίστου ὁμαλῶν ῥημάτων.

ζ'. Τῶν εἰς μι ὁμαλῶν καὶ ἀνωμάλων τὰ μᾶλλον εὔχρηστα.

η'. Τὰ συνηθέστατα τῶν ἄλλων ἀνωμάλων ῥημάτων.

3. Συμπληρωτικὰ περὶ προσδιορισμῶν (ὁμοιοπτώτων—ἑτεροπτώτων—κοινῶν).

4. Τὰ κυριώτατα περὶ τῶν ἀκλίτων μερῶν τοῦ λόγου καὶ τῆς συντάξεως αὐτῶν.

5. Περὶ παραγωγῆς καὶ συνθέσεως τὰ κυριώτατα.

Τέλος τοῦ γ' τεύχους.

Τεῦχος δ'. Ἔτος σχολικὸν στ'.

Τῇ ὕλῃ τῶν προηγουμένων τευχῶν *συνυφαρθήτω* καταλλήλως καὶ συμπληρωματικῶς:

1. Πᾶν ὅ,τι ἀναγκαῖον τῇ δημοτικῇ παιδεύσει ἐκ τοῦ *τυπικοῦ* καὶ *τεχνολογικοῦ*, πρὸς δὲ ἐκ τοῦ *συντακτικοῦ* ὅσα ἀνάγονται εἰς τὸ *ὑποκείμενον* καὶ τοὺς *ἄλλους ὅρους* τῆς προτάσεως, τὸ *ῥῆμα* (ἐνεργητικὸν μεταβατικόν—μονόπτωτον—δίπτωτον, ἀμετάβατον, οὐδέτερον, παθητικόν, μέσον, ἀποθετικόν), τὸ *ἀπαρέμφατον* (τελικόν, εἰδικόν), τὴν *μετοχὴν* (ἐπιθετικήν, παρενθετικήν, κατηγορηματικήν, ἀπόλυτον), τὰ *ἀπρόσωπα*, τὰ εἰς *τεος* ῥηματικά.

2. Ὅ,τι εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἐγκλίσεων ἐν ἀπολύτῳ καὶ ἐξηρτημένῳ λόγῳ τῆς ἀρχαίας ἀνάγεται (τὰ κυριώτατα καὶ γενικώτατα).

3. Τὰ κυριώτατα καὶ συνηθέστατα περὶ συνδέσεως τῶν λόγων καὶ τῶν συντακτικῶν σχημάτων καὶ ἰδιωμάτων.

Τέλος τοῦ δ' τεύχους.

Τεῦχος ε'. Ἔτος σχολικὸν ζ'.

Ἐν τῇ ὕλῃ τῶν προηγουμένων τευχῶν προστεθήτω καὶ *συνυφαρθήτω* καταλλήλως καὶ συμπληρωματικῶς πᾶν ὅ,τι ἀναγκαῖον τῇ ἀστικῇ σχολῇ συμφώνως τῇ 6' γενικῇ ἀρχῇ ἔκ τε τοῦ *συντακτικοῦ*, *τυπικοῦ*, *τεχνολογικοῦ* καὶ *ἐτυμολογικοῦ*.

ΤΕΛΟΣ.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 18 μαρτίου 1883.

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ

Κ. Ξανθοπουλος.
Ηρ. Βασιαδης.
Θ. Σαλτελης.
Α. Θεοδωριδης.
Νικ. Παρανικας.
Κ. Γ. Γεωργαλας.
Αβρααμ Μαλιακας.
Χρηστος Χατζηχρηστου.
Π. Παπαρρουσης.
Γεωργιος Τσιακας, γραμματεύς.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΟΕ'.

(Τακτική).

Τῇ 31/12 ἰουνίου 1882.

Προεδρεύοντος τοῦ προέδρου κ. **Κ. Καλλιαδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης τακτικῆς συνεδριάσεως καὶ τῆς ἐπετείου ἑορτῆς, ὁ κ. *Πρόεδρος* ποιεῖται τὴν ἑξῆς προσλαλιάν.

Κύριοι συνάδελφοι,

«Ἀναλαμβάνων ἀπὸ τῆς σήμερον τὰ καθήκοντα προέδρου τοῦ ἐν τῇ βασιλίδι ταύτῃ τῶν πόλεων ὑτρηρῶς ὑπὲρ τῶν γραμμάτων μοχθοῦντος Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, χάριτας ὑμῖν ὁμολογῶ ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ ἐμπιστοσύνῃ, ἣν ἐπεδείξατό μοι καὶ αὖθις ἡ εὐμενὴς ὑμῶν ψῆφος, ἀνυψώσασά με τὸ δεύτερον μέχρι τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος τῶν συμβουλευτικῶν καὶ ἐκτελεστικῶν ἀρχῶν τοῦ πρεσβυγενοῦς καὶ παρ' ἡμῖν τε καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ σεβαστοῦ πάνυ σωματείου τούτου. Ἐνδόμυχός ἐστι καὶ βαθεῖα ἡ ἐπὶ τῇ παρ' ἀξίαν ἐκλογῇ ταύτῃ πρὸς ὑμᾶς εὐγνωμοσύνη μου, ἀναλογιζομένου ἐν εἰλικρινείᾳ καὶ ἀκριβεῖ τῶν πραγμάτων διαγνώσει ὅτι τῶν ἡμετέρων συναδέλφων πολλοὶ πολλῷ ἐμοῦ κέρρονες μετὰ μείζονος ἠδύναντο ἐπιτυχίας πάσας διεκπεραιῶσαι τὰς τῇ ὑψηλῇ ταύτῃ διακονίᾳ παρομαρτούσας λεπτὰς καὶ σπουδαίας ἐντολάς. Ταύτας μόνον ἐὰν ἐσκεπτόμην ἤθελον πάντως ἀποθαρρυνθῆ καὶ ἐκλιπαρήσει ὑμᾶς ὅπως εἰς ἐπιδεξιωτέρου πηδαλιούχου χεῖρας ἐμπιστευθῆτε κατὰ τοὺς θυελλώδεις τούτους καιροὺς τὸ πεφιλημένον συλλογικὸν σκάφος· ἀλλὰ μετὰ ὥριμον σκέψιν προὐτίμησα τὴν τῷ κελεύσματι ὑμῶν ὑποταγήν, τὸ μὲν τῇ ὑμετέρᾳ θαρρῶν ἐπιεικείᾳ, τὸ δὲ πεποιθὼς ἐπὶ τῇ προθύμῳ καὶ τελεσφόρῳ ἀγωγῇ τῶν δι' ὧν με περιεστοιχίσατε συγκοσμητόρων, ὧν ὁ ἀκάματος ζῆλος, ἡ πρὸς τὸν Σύλλογον ἀφοσίωσις καὶ ἡ δεδοκιμασμένη ἱκανότης παρήγαγον ἤδη, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, καρποὺς ἀφθόνους καὶ εὐχύμους, ὑπὸ πάντων δὲ ἡμῶν δεόντως ἐκτιμηθέντας. Οἱ ἐρίτιμοι οὗτοι συνάδελφοι βοηθήσουσιν, ἐλπίζω, καὶ ἐμὲ τὸν ἐλάχιστον καὶ ὑπὲρ πάντα ἄλλον χρῄζοντα τῆς αὐτῶν συναντιλήψεως, ὡς ἐβοήθησαν τὸν πολυσέβαστον καὶ σοφὸν τέως πρόεδρον ἐξοχώτατον κ. Σπ. Μαυρογένην, πρὸς ὃν προτείνω ὑμῖν ὅπως ἀπολυθῇ ἔγγραφον τοῦ Συλλόγου ἐπίσημον, εἰς ἔνδειξιν τῆς εὐγνωμοσύνης ἡμῶν ἐπὶ τοῖς μόχθοις, οὓς οὐκ ἐπαύσατο καταβάλλων ἐπὶ ἔτος ὅλον ὑπὲρ τῆς ἐν παντὶ προαγωγῆς σωματείου, ὅπερ ἀπὸ τῆς τούτου συστάσεως ὁλοψύχως ἠγάπησε καὶ προθύμως πάντοτε πολυειδῶς ὑπηρέτησεν. Σὺν τῇ πολυτίμῳ δὲ ταύτῃ τῶν ἐμῶν ἐν τῷ προεδρείῳ συναδέλφων συνεργασίᾳ, ἐπιτρέψατέ μοι, κύριοι, ἵνα ἐπικαλεσθῶ καὶ τὴν οὐχ ἧττον πολύτιμον καὶ ἀπαραίτητον σύμπραξιν πάντων ὑμῶν· ἄνευ γὰρ ταύτης οὐδέν ἐστι γενέσθαι τῶν δεόντων.

»Τὰ δέοντα δὲ γενέσθαι πολλά εἰσι καὶ κατεπείγοντα, ἐν οἷς, καθ' ἡμᾶς, πρωτεύουσιν, ἡ κατὰ τὸ ἐνὸν περιστολὴ τῶν ἡμετέρων δαπανῶν, ἀνερχομένων εἰς ποσὸν πάντῃ δυσανάλογον τοῖς πόροις τοῦ Συλλόγου, ἡ τακτικὴ ἀνακοίνωσις σπουδαίων μελετῶν καὶ τερπνῶν τε καὶ ὠφελίμων δημοσίων διαλέξεων, ἡ σύντονος ἐν πάσαις ταῖς ἐπιτροπαῖς ἐργασία, μάλιστα δὲ ἡ ὅσον ἔνεστι ταχύτερα ἔκδοσις τῶν καθυστερούντων τευχῶν τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ, τοῦ πιστοῦ τούτου καὶ τηλαυγοῦς κατόπτρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, οὗτινος ἡ μὲν διακοπὴ ἀκαταλογίστου ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς ζημίας γίνεται ἡμῖν πρόξενος, ἡ δὲ τακτικὴ δημοσίευσις διατηρεῖ ἀπὸ πολλοῦ ἀκμαῖον τὸ τοῦ Συλλόγου γόητρον καὶ θερμὰς τὰς πρὸς αὐτὸν συμπαθείας τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Ὁ Σύλλογος ἡμῶν, κύριοι, καὶ τοῦτο μετὰ δικαίας διακηρύττω ὑπερηφανείας, ὑψηλὴν προσεκτήσατο θέσιν καὶ ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, μετὰ πολλῆς τῆς στοργῆς παρακολουθοῦντος τοὺς ὑπερεικοσαετεῖς αὐτοῦ ἀγῶνας· ἐφ' ᾧ καὶ ὀφείλομεν, οὐ μόνον διατηρῆσαι αὐτὸν σῶον καὶ ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἐπιστημονικῆς ἀληθείας, ἀλλὰ καὶ καταστῆσαι αὐτὸν ὁσημέραι ἱκανώτερον εἰς ἐξυπηρέτησιν τῶν εὐγενῶν ὑπὲρ τῆς παιδείας προθέσεων τῆς Α. Α. Μ. τοῦ κραταιοῦ καὶ φιλολάου Σουλτάνου Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χάν, τοῦ ἀ-

νωτάτου προστάτου τῶν ἐν τῇ ἀπεράντῳ Αὐτοῦ αὐτοκρατορίᾳ λειτουργούντων φιλολογικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν σωματείων. Μετὰ τῶν ἑστιῶν τούτων τῶν φώτων καὶ ἰδίᾳ μετὰ τῆς ἀρτισυστάτου Ἐκπαιδευτικῆς καὶ Φιλανθρωπικῆς Ἀδελφότητος, ἧς εὐρύτατος ὁ κύκλος καὶ τὰ μέσα ἰσχυρά, ἐν εἰλικρινείᾳ καὶ ἀμοιβαίᾳ ἀγάπῃ καὶ ἐκτιμήσει συνεννοούμενοι καὶ ἀλληλοβοηθούμενοι, ῥᾳδίως καὶ εὐκόλως παρέξομεν τοῖς παίδευσιν διψῶσι τὸ «ὕδωρ ζῶν» τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἠθικῆς. Οὐδέποτε δὲ ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος, οὗτινος ἐπισκοπεῖ εὐλογῶν τὰ ἔργα αὐτοῦ ὁ φιλόμουσος ἡμῶν πρωθιεράρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ', οὐδέποτε παύσεται διατελῶν ὁ πατὴρ τῶν συλλόγων καὶ ἀδελφοτήτων, μάλιστα ἑνόσῳ τὰ μέλη αὐτοῦ, τά τε ἐπίτιμα, τὰ τακτικὰ καὶ τὰ ἀντεπιστέλλοντα, μετ' ἀφοσιώσεως καὶ αὐταπαρνησίας ἐπιτελοῦσι τὸ ἑαυτῶν καθῆκον. ἀναπολοῦντα εἰς τὴν μνήμην αὐτῶν, πρὸς ἐνθάρρυνσιν καὶ ψυχικὴν τέρψιν, παρήγορον καὶ γλυκυτάτην, τὴν τοῦ ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν βαρυσήμαντον ὑποθήκην: *δόξα καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν*».

Μετὰ τὴν προσλαλιὰν ταύτην ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ γεν. γραμματέως ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατιθέμεθα περίληψιν τῶν ἐξῆς ἐπιστολῶν.

Ἐπιστολῆς, τοῦ κ. G. H. Heap, γενικοῦ προξένου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐνταῦθα, ἀπὸ 13 (ν. ἔ.) μαΐου, ἀποστέλλοντος ἐκ μέρους τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς 5 τόμους, περιέχοντας τὴν ἔκθεσιν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν εἰς τὴν ἐν Παρισίοις παγκόσμιον ἔκθεσιν τοῦ 1878.

Τοῦ αἰδεσιμωτάτου C. G. Curtis, ἀπὸ 21 μαΐου, ἐξαιτουμένου ἐξ ὀνόματος τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς ὅπως ἐκδοθῇ ἔνταλμα 3 λιρῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ κ. Α. Πανοπούλου δι' ἀντιγραφὴν ἐπιγραφῶν ἐν τῷ κώδικι.

Τοῦ Comte G. B. Rossi Scotti, ἀπὸ 24 φθίνοντος, γνωστοποιοῦντος τὴν παραλαβὴν τοῦ διπλώματος αὐτοῦ ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους καὶ εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τούτῳ τῷ Συλλόγῳ.

Τοῦ κ. A. G. Campillo, ἀπὸ 8 ἰουνίου, διαβιβάζοντος ἐπιστολὴν τοῦ προέδρου τοῦ ἐν Μαδρίτῃ Συλλόγου «*Ateneo de Madrid*».

Τοῦ κ. Χρ. Χατζηχρήστου, διευθυντοῦ τοῦ ἐν Σταυροδρομίῳ Ἑλληνικοῦ Λυκείου, παρακαλοῦντος τὸν Σύλλογον, ὅπως, ὡς καὶ ἄλλοτε, παραχωρήσῃ τὴν μεγάλην αὐτοῦ αἴθουσαν διὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῶν ἐξετάσεων τοῦ ὑπ' αὐτοῦ διευθυνομένου Λυκείου, ἤτοι τὴν κυριακὴν τῆς 13 ἑπομένου μηνός.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἀγγέλλονται αἱ τῶν βιβλίων προσφοραὶ καὶ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι τοῖς ταύτας ποιησαμένοις.

Εἶτα ἀγγέλλονται τὸ πρῶτον ὡς τακτικὰ μέλη οἱ κ.κ. Ι. Φιλαλήθης, καθηγητὴς τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Κ. Καλλιάδου, Στ. Ἀριστάρχου καὶ Τηλ. Καραθεοδωρῆ, καὶ Ν. Δουρούτης, α' γραμματεὺς τῆς ἐνταῦθα Β. Ἑλλ. Πρεσβείας, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Κ. Καλλιάδου, Τηλ. Καραθεοδωρῆ καὶ Ὀδ. Ἀνδρεάδου.

Προβὰς δ' ἀκολούθως ὁ Συλλογος εἰς ἀναπλήρωσιν τῶν παραιτηθέντων ἐκ τῶν ὑπουργημάτων ἃ ἀνετέθησαν αὐτοῖς κατὰ τὰς ἀρχαιρεσίας, ἤτοι τῶν κ. κ. Paul Schrœder, ἀντιπροέδρου, Β. Λούση, βιβλιοφύλακος καὶ Ὀδ. Ἰαλέμου, μέλους τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, ἀναδείκνυσιν ἀντιπρόεδρον μὲν τὸν αἰδ. C. G. Curtis διὰ ψήφων 11, βιβλιοφύλακα τὸν κ. Α. Παπαδόπουλον Κεραμέα διὰ ψήφων 10 καὶ μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς, τῇ προτάσει τοῦ προεδρείου, τὸν κ. Γ. Σεϊτανίδην.

Εἶτα ὁ κ. *γενικὸς γραμματεὺς* ἀναγινώσκει τὴν «περὶ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς ἀρχαίας πόλεως Μοραίας νῦν Μορηοτάδας καὶ περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Μωρέως» πραγματείαν τοῦ κ. Ἀθ Πετρίδου, ἣν ἀπέστειλε τῷ Συλλόγῳ ἐκ Κυπαρισσίας.

Ἐν τῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ ταύτῃ ὁ κ. Ἀθ. Πετρίδης ἐν πρώτοις παρατίθησι τὰ εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτοῦ ἀναφερόμενα χωρία τοῦ κ. Κ. Παπαρρηγοπούλου καὶ τοῦ κ. Σάθα. Ἐρευνῶν δὲ ταῦτα διαφωνεῖ πρὸς τὸν κ. Σάθαν ὡς πρὸς τὰ ἑξῆς: Εἰς τὰ περὶ τοῦ Ποντικοκάστρου ἢ Μυουπόλεως ἀναφερόμενα φρονεῖ ὅτι ἀνέκαθεν ἡ πόλις αὕτη οὐχὶ Μυούπολις, ὡς λέγει ὁ κ. Σάθας, ἀλλὰ Κάστρον Ποντικοῦ ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ κατὰ πρῶτον ἀνοικοδομήσαντος αὐτὸ ὑπὲρ τὸν λιμένα τὸν καλούμενον Ποντικοῦ Λιμένα καὶ ἐν τῇ χώρᾳ τῇ ποντικῇ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀντιοχέως Ἰωάννου. Τὸ ὄνομα δὲ τῆς Πόλεως Ποντικόκαστρον μετεποίησεν ἐπὶ τὸ ἀρχαϊκώτερον εἰς Μυούπολιν Ἀνδρέας ὁ ἐξ Ὠλένης τοῦ Μοραίου. Ὁ κ. Πετρίδης ὁμιλεῖ περὶ τῆς πόλεως Φειᾶς ἥτις φρονεῖ ὅτι ἔκειτο

ἐν Ποντικοκάστρῳ καὶ οὐχὶ ἐν τῇ Σκαφιδίᾳ. Καθὼς δὲ ἐν Ποντικοκάστρῳ ὑπῆρχον αἱ ἀρχαῖαι Φειαὶ οὕτω καὶ ἐν τῷ ἰχθυοτροφείῳ Μουρηᾶς τοῦ Πύργου ἦν ἡ ἀρχαία πόλις *Λετρῖνοι* καὶ οὐχὶ ἡ πόλις Μοραία, ὡς φρονεῖ ὁ κ. Σάθας, οὐδὲ προῆλθε τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκ τοῦ ἀρχαιοτέρου *Μαργάλαι*. Ἡ ἀληθής, λέγει, πόλις Μοραία ἀνεκαλύφθη ὑπ' ἐμοῦ ἐσχάτως καὶ εὑρίσκεται ἀλλαχοῦ πολὺ μακρὰν τοῦ ἰχθυοτροφείου Μουργηᾶς ἐν ἑτέρᾳ ἐπαρχίᾳ, τῇ Τριφυλίᾳ. Ἀκολούθως ὁ κ. Πετρίδης ἐκφέρει γνώμην ὅτι τὸ γενικὸν τῆς Πελοποννήσου ὄνομα Μωρέας δὲν προῆλθεν ἐκ τῆς λίμνης Μουρηᾶς, ὡς προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ ὁ κ. Σάθας, οὐδὲ ἐκ τοῦ ὀνόματος Σκιομπρέας Μουρηᾶς. Τέλος δ' ἀρχόμενος τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ζητήματος γνώμης διακόπτει τὴν διατριβὴν ὑπισχνούμενος συνέχειαν.

Ὁ κ. **Χρ. Χατζηχρήστου** παρατηρεῖ ὅτι, προκειμένου περὶ τῆς λέξεως Μωριᾶς, δι' ἧς ὠνομάσθη ἡ Πελοπόννησος καὶ περὶ ἧς ἐγράφησαν πολλὰ ὑπό τε τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ τοῦ Ἀθήνησι Πανεπιστημίου κ. Κ. Παπαρρηγοπούλου καὶ τοῦ κ. Σάθα, μεγίστη δέον νὰ καταβληθῇ προσοχὴ εἰς τὴν συνήθειαν τῆς γλώσσης τοῦ λαοῦ, ἥτις τὰ περιεκτικὰ ὀνόματα, ἅτινα ἡ ἀττικὴ γλῶσσα εἰς ῶν-ῶνος σχηματίζει, σχηματίζει εἰς ιᾶς τῷ ι ἢ τῷ ε διὰ συνιζήσεως ὡς λ. χ. ἀντὶ σπαρτῶν σπαρτιᾶς, δαφνῶν δαφνιᾶς κτλ. καὶ εἰς γένος ἀρσενικόν· διαφωνεῖ δὲ πρὸς τὴν γνώμην ἐκείνων, οἵτινες ἐννοοῦσιν ὅτι λέγεται νῆσος Μωρέας ἢ χώρα Μωρέας, διότι φέρεται εἰς ἀρσενικὸν γένος ὁ Μωρέας ἢ συνηθέστερον Μωρεᾶς.

Ἐπίσης διαφωνεῖ καὶ πρὸς τὴν γνώμην τοῦ κ. Σάθα ὅστις γνωματεύει ὅτι ἀπό πολεώς τινος Μοραίας ἐδόθη τὸ ὄνομα εἰς ἅπασαν τὴν Πελοπόννησον, διότι, ἂν τοῦτο ἀληθές, θὰ ἐλέγετο ἡ Πελοπόννησος ἡ Μοραία καὶ ὄχι ὁ Μωρέας ἢ ὁ Μωριᾶς, καθὼς καὶ ἡ μικρὰ χώρα Ἑλλὰς δοῦσα τὸ ὄνομα αὐτῆς εἰς τὴν λοιπὴν χώραν Ἑλλάδα, τὸ ὄνομα ὅμως οὐδόλως ἤλλαξεν εἰς ἀρσενικόν.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΟΣ'.

(Τακτική).

Τῇ 7/19 Ἰουνίου 1882.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιάδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, τοῦ κ. Στ. Ἀριστάρχου, εἰσηγητοῦ τῆς τριμελοῦς πρὸς ἐξέλεγξιν τῆς βιβλιοθήκης ἐπιτροπείας, ἀπὸ 5/17 τρέχοντος, προτεινούσης ὅπως δοθῶσι, τό γε νῦν, ὡς ἀμοιβὴ διὰ τὴν ἔκτακτον ἐργασίαν, εἰς ἣν καθυπεβλήθη ὑπὸ τῆς ἐπιτροπείας, τῷ τῆς βιβλιοθήκης ὑπαλλήλῳ κ. Κ. Κρητικίδῃ τρεῖς λίραι ὀθωμανικαί.

Τοῦ κ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως, ἀπὸ 7/19 παρόντος, ἀγγέλλοντος ὅτι ὁ κ. πρόεδρος τῆς Φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως αὐτοῦ, ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπως δημοσιευθῇ ἡ ἐπὶ τοῦ Ζωγραφείου διαγωνίσματος τῆς συλλογῆς ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ ἔκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐπετείου ἑορτῆς, καὶ ἐξαιτουμένου τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν τοῦ Συλλόγου.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἀγγέλλονται αἱ τῶν βιβλίων προσφοραὶ καὶ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι τοῖς ταύτας ποιησαμένοις.

Ἀκολούθως ὁ Σύλλογος ἀποδέχεται τὴν αἴτησιν τῆς πρὸς ἐξέλεγξιν τῆς βιβλιοθήκης ἐπιτροπῆς περὶ ἀπονομῆς τριῶν ὀθ. λιρῶν τῷ κ. Κ. Κρητικίδῃ. Πρὸ δὲ τῆς ἐπιψηφίσεως τῆς πιστώσεως ταύτης ὁ κ. *πρόεδρος* παρατηρεῖ ὅτι αὕτη καταλογισθήσεται ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ παρόντος ἔτους εἰς τὸ κονδύλιον τῆς βιβλιοθήκης. Καὶ μετὰ ταῦτα ἀποδέχεται ὡσαύτως τὴν αἴτησιν τοῦ κ. Α. Π. Κεραμέως πρὸς δημοσίευσιν διὰ τῶν ἐφημερίδων τῆς κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ Συλλόγου ἑορτὴν ἀναγνωσθείσης ἐκθέσεως τῆς βιβλιοθήκης ὑπὸ τοῦ κ. Α. Π. Κεραμέως. Καὶ τὴν αἴτησιν ταύτην προϋπεστήριξεν ὁ κ. *πρόεδρος* καταδείξας τοὺς πρὸς ἀποδοχὴν αὐτῆς συνηγοροῦντας σπουδαιοτάτους λόγους.

Ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορηθέντες γίνονται παμψηφεὶ δεκτοὶ μέλη τακτικὰ τοῦ Συλλόγου οἱ κ.κ. Ι. Φιλαλήθης, καθηγητὴς τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, καὶ Ν. Δορούτης α' γραμματεὺς τῆς Β. Ἑλληνικῆς Πρεσβείας.

Εἶτα ὁ ἰατρὸς κ. **Β. Λούσης** ἀναγινώσκει τὴν ἐν τῇ Ἐπιστημονικῇ τοῦ Συλλόγου Ἐπιτροπῇ ὑπ' αὐτοῦ ἀναγνωσθεῖσαν πραγματείαν «περὶ τῆς μεθόδου τοῦ Lister, τῆς περὶ τὴν θεραπείαν τῶν ἑλκῶν, πληγῶν καὶ τραυμάτων» (ἴδε ις' τόμ. ἔκθεσιν Ἐπιστημ. ἐπιτρ.).

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΟΖ'.

(Τακτική).

Τῇ 14/26 ἰουνίου 1882.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιάδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, ἀνακοινοῦται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, τοῦ κ. Μ. Τριανταφυλλίδου, ἐκ Πριγκήπου, ἀπὸ 10/22 τρέχοντος, ἐξαιτουμένου ὅπως τῷ ἐπιστραφῇ τὸ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Στοιχειώδης γραμματικὴ τῆς τε ἀρχαίας καὶ νεωτέρας γλώσσης ἡμῶν πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν Σχολείων» χειρόγραφον αὐτοῦ.

Ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης τοῦ κ. Τριανταφυλλίδου ὁ κ. *πρόεδρος* παρατηρεῖ ὅτι τὸ χειρόγραφον δύναται νὰ παραχωρηθῇ τῷ αἰτοῦντι, ἅτε ἄχρηστον ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Συλλόγου μὴ ἐξενεχθείσης κρίσεως ἐπ' αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς.

Μετά τινα συζήτησιν ὁ Σύλλογος ἀποφασίζει τὴν τοῦ χειρογράφου ἐκχώρησιν.

Εἶτα ὁ κ. **Κ. Ξανθόπουλος** ἀναγινώσκει τὸ δεύτερον μέρος τῆς πραγματείας αὐτοῦ τῆς ἐπιγραφομένης «τὰ ἠθικὰ Νικομάχεια τοῦ Ἀριστοτέλους» (ἴδε σελ. 1).

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΟΗ'.

(Τακτική).

Τῇ 21/3 ἰουλίου 1882.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιάδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία·

ἐξ ἧς παρατιθέμεθα περίληψιν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν.

Ἐπιστολῆς, τῆς ἐν Τεκφοὺρ Σεραίῳ ὑπὲρ τῆς αὐτόθι Σχολῆς ἀδελφότητος *Ὁμοιοίας*, ἀπὸ 17 ἰουνίου, ἐκτιθεμένης τὴν κατάστασιν τῆς Σχολῆς καὶ ἐξαιτουμένης τὴν συνδρομὴν τοῦ Συλλόγου.

Ἀγγέλλονται προσφοραὶ βιβλίων καὶ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι τοῖς ταύτας ποιησαμένοις.

Εἶτα ὁ κ. **Στ. Ἀριστάρχης** ἀναγινώσκει τὴν *περί τινος ἀνεκδότου νεαρᾶς τοῦ Φωκᾶ* πραγματείαν αὐτοῦ. Ἐν αὐτῇ μετὰ βραχεῖαν μνείαν τῶν κατὰ τὴν ὀκταετῆ βασιλείαν τοῦ Φωκᾶ γεγονότων, τῆς σκληρᾶς τύχης τῆς οἰκογενείας τοῦ προκατόχου αὐτοῦ Μαυρικίου, τῆς θανατώσεως τοῦ Ναρσῆ καὶ τῆς ἐκδηλωθείσης θεομηνίας διὰ τῆς πήξεως τῆς θαλάσσης ἀπὸ Χαλκηδόνος μέχρι Γαλατᾶ, διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πυρκαϊᾶς ἀπὸ τοῦ παλατίου τοῦ Λαύσου μέχρι τοῦ Φόρου τοῦ Κωνσταντίνου, διὰ τοῦ ἐπισκήψαντος μεγάλου θανατικοῦ καὶ διὰ τῶν τροπαίων τοῦ Χοσρόου παρίσταται ὁ Ἡράκλειος ὡς σωτήρ, καίων μετὰ βασάνους τὸν Φωκᾶν ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ταύρου.

Ἀλλ' ἐν τῷ χρονικῷ τούτῳ διαστήματι ἀναφέρονται καί τινα καλά· κατεσκευάσθη ὁ Ἀρσενάλης παρὰ τὴν Μαγναύραν πρὸς καταφυγὴν τῶν πλοίων, ἐξεχώσθη κυνστέρνα παρὰ τὸν ναὸν τῶν Τεσσαράκοντα Μαρτύρων πρὸς ὕδρευσιν τοῦ διψῶντος λαοῦ, ἀνηγέρθη στήλη πρὸς στολισμὸν τῆς πόλεως· ἀλλὰ καὶ ὁ ὑπὸ τῶν Ἀβάρων ἀποτινόμενος φόρος ὑποτελείας ηὐξήθη καὶ μεγάλαι χρηματικαὶ δωρεαὶ διενεμήθησαν εἰς τοὺς πτωχοὺς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὴν τοῦ Φωκᾶ ὑπατείαν.

Εἶτα δὲ παρατίθενται συγγραφεῖς εἰκάσαντες τὴν ἐπὶ Φωκᾶ ἔκδοσιν νεαρῶν ἀπολεσθεισῶν· τὴν εἰκασίαν ταύτην δικαιοῖ πληρέστατα ἡ τέως ἀνακαλυφθεῖσα ἐπιγραφὴ ἐν Γαλατᾷ κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον (ἰούνιον τοῦ 1882) ἐκ τριῶν μαρμαρίνων τεμαχίων, μόλις διασωθέντων ἐξ ἐπικειμένης καταστροφῆς, μερίμνῃ τοῦ καταστήματος τοῦ κ. Εὐγενίδου. Ἀναπτύσσονται οἱ λόγοι, δι' οὓς τὰ τεμάχια ταῦτα, εἰ καὶ ἐλλιπῆ κατὰ τὰ $^3/_4$ τοὐλάχιστον, ἀποδίδονται εἰς νεαρὰν τοῦ Φωκᾶ, ἀποτεινομένην μὲν εἰς κόμητα λαργιτιόνων τὸν Ἀναστάσιον, πραγματευομένην δὲ περὶ τῶν πληρονομένων τελῶν ὑπὸ τῶν διὰ τοῦ Βοσπόρου διερχομένων πλοίων καὶ ἐχόντων φορτίον σωμάτων οἰκετικῶν, ἤτοι δούλων, ὡς καὶ περὶ τῆς κηδείας τῶν κατὰ τὸν διάπλουν ἀποθνησκόντων. Ἐν τῇ περιπτώσει δὲ ταύτῃ μνημονεύονται μὲν οἱ ἀπὸ Θεοδοσίου Β' μέχρι τοῦ Φωκᾶ χρηματίσαντες κόμητες λαργιτιόνων, διακρίνεται δὲ τὸ εἰδικὸν ταμεῖον τοῦ αὐτοκράτορος ἀπὸ τοῦ γενικοῦ ταμείου τοῦ Φίσκου καὶ διαιρεῖται τὸ πρῶτον εἰς τρία τμήματα, ἐξετάζονται δὲ τά τε εἰσοδήματα καὶ αἱ δαπάναι ἑκάστου τούτων, ἰδίᾳ δὲ σαφηνίζονται τὰ περὶ *κομμερκίου* καὶ μάλιστα τῶν δούλων κατὰ τὴν βυζαντινὴν νομοθεσίαν.

Ἕπεται ἡ ἀναπλήρωσις τῆς ὅλης νεαρᾶς τοῦ Φωκᾶ καὶ ἡ ἀντιπαράθεσις τοῦ κειμένου αὐτῆς πρός τε τὸν Θεοδοσιανὸν κώδικα, τὸ Ἰουστινιάνειον δίκαιον καὶ δὴ καὶ τὰς μεταγενεστέρας τῶν αὐτοκρατόρων νεαρὰς διατάξεις, ἐνιαχοῦ δὲ ἀντιπαρατίθενται διάφορα χωρία τῆς τοῦ Φωκᾶ νεαρᾶς πρὸς τοὺς ναυτικοὺς νόμους τῶν Ῥοδίων καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν τῶν Ἀθηνῶν νομοθεσίαν.

Ἐκφράζεται δ' ἐπὶ τέλους ἡ ἐλπίς, ὅτι ἡ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Συλλόγου συζήτησις καὶ ἡ ἀνακάλυψις καὶ ἄλλων ἔτι τεμαχίων τῆς δυστυχῶς λίαν κολοβῆς ταύτης ἐπιγραφῆς διαφωτίσουσιν ὅσα μένουσιν ἔτι σκοτεινὰ αὐτῆς μέρη.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΟΘ'.

(Ἔκτακτος).

Τῇ 28/10 Ἰουλίου 1882.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιάδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης ἐκτάκτου συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία

ἐξ ἧς παρατιθέμεθα τήνδε τὴν ἐπιστολήν·

Ἐπιστολὴ τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 27/9 Ἰουλίου, ἀγγελλούσης ὅτι παραιτηθέντος, λόγῳ ὑγείας, τοῦ κ. Ἡρ. Βασιάδου ἀπό τε μέλους καὶ προέδρου, ἐξελέξατο πρόεδρον τὸν κ. *Χρ. Χατζηχρήστου* καὶ προτεινούσης μέλος αὐτῆς τὸν κ. Ν. Παρανίκαν.

Ὁ κ. *πρόεδρος* καθυποβάλλει πρῶτον τὴν τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς πρότασιν πρὸς ἐκλογὴν ὡς μέλους αὐτῆς τοῦ κ. Ν. Παρανίκα καὶ ἀκολούθως πρότασιν τοῦ προεδρείου καὶ τῆς Οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς πρὸς ἐκλογὴν τῶν κκ. Ι. Γκιών, Μ. Βελλογιάννη, Ν. Βαμβάκη καὶ Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως ὡς μελῶν ἐπιτροπῆς, ἥτις νὰ προβῇ εἰς τὴν σύνταξιν καταστατικοῦ τῆς οὐσίας τοῦ Συλλόγου.

Ἀμφότεραι δὲ αἱ προτάσεις αὗται γίγνονται παμψηφεὶ δεκταί.

Ὁ κ. *πρόεδρος*, ἀπουσιάζοντος τοῦ ταμίου, ἀναγινώσκει τὸν ὑπό τε τοῦ προεδρείου καὶ τῆς Οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς ἐν κοινῇ συνεδριάσει συνταχθέντα προϋπολογισμὸν τῶν εἰσπράξεων καὶ δαπανῶν κατὰ τὸ ἀρξάμενον συλλογικὸν ἔτος 1882—83 ἔχοντα οὕτως·

Εἰσπράξεις.

Ἀπὸ τακτικὰς συνδρομὰς	Δ. Τ.	150
» καθυστερούσας	»	40
» δικαιώματα διπλωμάτων	»	30
» τόκους χρεωγράφων	»	25
» ἐκτάκτους συνδρομὰς	»	150
» Χρηστάκην Ζωγράφον διὰ τὸ Περιοδικὸν	»	150
» περίσσευμα παρελθόντος ἔτους	»	55
» ἔλλειμμα	»	120
Τὸ ὅλον	»	720

Δαπάναι.

Εἰς μισθοδοσίας ὑπαλλήλων	Δ. Τ.	200
» περιοδικὸν (2 ἐτῶν)	»	300
» βιβλιοθήκην	»	30
» Ἀρχαιολογικὴν ἐπιτροπὴν	»	20
» Ἀρχαιολογικὸν δελτίον	»	30
» πυρασφάλιστρα	»	25
» φωτισμὸν καὶ θέρμανσιν	»	10
» ἐπισκευὴν κτιρίου	»	10
» διάφορα ἔξοδα καὶ γραφικὰ ὕλην	»	35
» διόρθωσιν ἐπίπλων καὶ ἀγορὰν νέων	»	20
» ἀρχαιολογικὰς συλλογὰς	»	10
» ἔκτακτα ἔξοδα	»	30
Τὸ ὅλον	»	720

Ἐν Κ/πόλει, τῇ 25 Ἰουνίου 1882.

Ὁ ταμίας

[Ὑπογ.] **Ν. Βαμβακης.**

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ ὁ κ. *πρόεδρος* λέγει ὅτι τὸ προεδρεῖον καὶ ἡ Οἰκονομικὴ ἐπιτροπὴ πᾶσαν φροντίδα κατέβαλον πρὸς ἐλάττωσιν τοῦ ἐλλείμματος. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ ἔκπτωσις τῶν μισθῶν τῶν ὑπαλλήλων, οἵτινες ἦσαν φοβερὰ δαπάνη τοῦ Συλλόγου, ἀνερχόμενοι τέως εἰς 300 περίπου λίρας, ἐν ᾧ ὁ Σύλλογος ἀπὸ τὰς τακτικὰς αὐτοῦ συνδρομὰς εἰσέπραττε μόνον 250 περίπου λίρας.

Οἱ μισθοὶ δὲ οὕτως ἔχουσιν· εἰς τὸν ὑπάλληλον τοῦ γραμματέως λίρ. 40, εἰς τὸν βοηθὸν τοῦ βιβλιοφύλακος λιρ. 36, εἰς τὸν εἰσπράκτορα λιρ. 30 ἐτησίως καὶ 15 % ἐπὶ τῶν δι' αὐτοῦ γιγνομένων εἰσπράξεων· εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ ἀναγνωστηρίου 42 λίρ. καὶ εἰς τὸν θυρωρὸν λιρ. 36· τὸ ὅλον Δ.Τ. 192. Ὁ κ. *πρόεδρος* λυπεῖται διότι τὸ προεδρεῖον οὐκ ἠδυνήθη νὰ φέρῃ τὸ ἰσοζύγιον ἐν τῷ προϋπολογισμῷ, εὔχεται δὲ ὅπως κατὰ τὸν ἐπιόντα ἐνιαυτὸν πλέον τοῦ γενομένου ἤδη γένηται καὶ ἐκφράζει τὴν

ἐλπίδα ὅτι τὸ παρουσιαζόμενον ἔλλειμμα ἀναπληρωθήσεται.

Ὁ κ. **Τηλ. Καραθεοδωρῆ** παρατηρεῖ ὅτι τὰ διὰ τὸ περιοδικὸν τοῦ Συλλόγου σύγγραμμα τοῦ Χρ. ἐφένδη Ζωγράφου εἰσὶν ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ παρελθόντος ἔτους. Τοῦτο δὲ δέον νὰ σημειωθῇ ἐν τοῖς πρακτικοῖς.

Ὁ προϋπολογισμὸς ἄνευ ἀντιρρήσεως γίγνεται δεκτός.

Ὁ κ. *πρόεδρος* ἀγγέλλει τὴν ἔναρξιν τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ ΙΔ' τεύχους τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου συγγράμματος, τὴν διακοπὴν τῶν τακτικῶν τοῦ Συλλόγου συνεδριάσεων ἐπὶ δίμηνον καὶ διαλύει τὴν συνεδρίασιν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΠ'.

(Τακτική).

Τῇ 4/16 ὀκτωβρίου 1882.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιαδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης τακτικῆς συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθενται αἵδε αἱ ἐπιστολαί·

Ἐπιστολὴ τῆς ἐνταῦθα Ἐκπαιδευτικῆς καὶ Φιλανθρωπικῆς ἀδελφότητος, ἀπὸ 23 ἰουλίου, δηλούσης ὅτι ἐψηφίσατο 10 λίρ. διὰ τὴν Σχολὴν Τεκφοὺρ Σεραίου.

Τῆς οἰκογενείας R. Stillfred d'Alcantara ἀπὸ 9 αὐγούστου, ἀγγελλούσης τὸν θάνατον τοῦ R. S. d'Alcantara, ἐπισυμβάντα ἐν Schlos Sillitz bei Nimptsch.

Τοῦ κ. Μ. Φωτίου, ἐκ Μιτυλήνης, ἀπὸ 6 αὐγούστου, διαβιβάζοντος ἀντίγραφον ψηφίσματος τῶν Ἀσσίων ἀνευρεθέντος ἐν Ἄσσῳ παρὰ τῆς ἐκεῖ Ἀμερικανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.

Τοῦ κ. Ι. Δ. Ταντα λίδου, διευθυντοῦ τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος *Κόσμου*, ἀπὸ 11/23 αὐγούστου, ἐξαιτουμένου ὅπως ἐπιτραπῇ αὐτῷ ἡ παραλαβὴ κατ' οἶκον τῶν περιοδικῶν τοῦ ἀναγνωστηρίου πρὸς ἐκλογὴν καὶ μετάφρασιν ἄρθρων διὰ τὸν *Κόσμον*.

Τοῦ αἰδεσ. κ. C. G. Curtis, προέδρου τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 17 αὐγούστου, ἐξαιτουμένου τὴν ἔκδοσιν ἐντάλματος ἐκ 3 λιρ. διὰ τὴν ἀντιγραφὴν τῶν ἐπιγραφῶν ἐν τῷ κώδικι.

Τοῦ κ. Alphonse Rivier, ἐκ Βρυξελλῶν, ἀπὸ 12 αὐγούστου (ν. ἔ.), εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς μέλους ἐπιτίμου.

Τοῦ κ. Εὐστ. Εὐγενίδου, ἀπὸ 12 σεπτεμβρίου, ἀγγέλλοντος ὅτι προσφέρει τῷ Συλλόγῳ χιλιόφραγκον συνδρομὴν πρὸς ἐκτύπωσιν 1000 ἀντιτύπων τοῦ χάρτου τῶν χερσαίων τειχῶν Κωνσταντινουπόλεως, παρασκευασθέντος ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου.

Τῆς Α. Π. τοῦ ἁγίου Βελεγράδων κ. Ἀνθίμου, ἀπὸ 14 σεπτεμβρίου, ἀποστέλλοντος ἐν τετραδίῳ εἴκοσι περίπου ἐπιγραφὰς ἀρχαίας.

Τοῦ κ. Ἀθ. Πετρίδου, ἐκ Λακωνικῆς, ἀπὸ 21 σεπτεμβρίου, δι' ἧς ἀπαντῶν εἰς τὴν ἀπὸ 16/28 ἰουνίου ἐπιστολὴν τοῦ Συλλόγου ἀποστέλλει τὴν συνέχειαν καὶ τὸ τέλος τῆς «περὶ Μορέως» πραγματείας αὐτοῦ.

Τοῦ κ. Ι. Βαλαβάνη, ἀποστέλλοντος ἀντίγραφα καὶ ἐκμαγεῖα διαφόρων ἐπιγραφῶν.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ πρῶτον, τακτικὸν μέλος, ὁ κ. Rev. Alexandre Millingen, προτεινόμενος ὑπὸ τοῦ αἰδ. κ. C. G. Curtis καὶ τῶν κ. κ. Κ. Ξανθοπούλου καὶ Ὀδ. Ἀνδρεάδου.

Ἀκολούθως ἀγγέλλονται προσφοραὶ βιβλίων καὶ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι τοῖς ταύτας ποιησαμένοις.

Εἶτα ὁ κ. Κ. Ξανθόπουλος ἀναγινώσκει συνέχειαν τῆς «περὶ τῶν ἠθικῶν Νικομαχείων» πραγματείας αὐτοῦ.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἀναγνώσματος ὁ κ. *πρόεδρος* εὐχαριστεῖ τῷ κ. Ξανθοπούλῳ καὶ προτείνει ὅπως ἐκτὸς τῶν εὐχαριστιῶν, ἃς τὸ προεδρεῖον δι' ἐπιστολῆς ἐξέφρασε τῷ φιλομούσῳ κ. Εὐστ. Εὐγενίδῃ ἐπὶ τῇ χιλιοφράγκῳ αὐτοῦ δωρεᾷ πρὸς ἔκδοσιν τοῦ χάρτου τῶν χερσαίων τειχῶν, σημειωθῶσιν ἰδίᾳ καὶ ἐν τοῖς πρακτικοῖς αἱ τοῦ Συλλόγου εὐχαριστίαι.

Γενομένης τῆς προτάσεως ταύτης ὁμοθύμως δεκτῆς διαλύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΠΑ'.

(Τακτική).

Τῇ 11/23 ὀκτωβρίου 1882.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιαδου.**

Ἀνεγνώσθησαν καὶ ἐπεκυρώθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορηθεὶς γίγνεται δεκτὸς ὡς τακτικὸν μέλος ὁ κ. Rev. Alexandre Millingen.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. **Τ. Καραθεοδωρῆ,** γενικὸς γραμματεύς, ἀναγινώσκει τὴν συνέχειαν τῆς παρὰ τοῦ κ. Ἀθ. Πετρίδου, ἀντεπιστέλλοντος μέλους τοῦ Συλλόγου, ἐξ Ἑλλάδος, ἀποσταλείσης πραγματείας «περὶ Μοραΐας νῦν Μοριὸτάδας καὶ περὶ τῆς ὀνομασίας τοῦ *Μορέως*». Ἐν αὐτῇ ὁ κ. Ἀθ. Πετρίδης ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ Πελοπόννησος ὠνομάσθη *Μωριᾶς* ἐκ τῆς ἀρχαίας πόλεως ἐν Ἤλιδι Μοραΐας, ἥτις ἦν, ὅπου νῦν πόλις Μοριὸτάδα, ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθεῖσα.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΠΒ'.

(Τακτική).

Τῇ 18/30 ὀκτωβρίου 1882.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιαδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπιψηφισθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ πρῶτον ὡς τακτικὸν μέλος τοῦ Συλλόγου ὁ κ. Χρ. Στρατηγόπουλος, δημοδιδάσκαλος ἐν Μεσαχωρίῳ, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Τηλ. Καραθεοδωρῆ, Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως καὶ Ὀδ. Ἀνδρεάδου.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. **Τ. Καραθεοδωρῆ,** γενικὸς γραμματεύς, ἀναγινώσκει τὸ τέλος τῆς παρὰ τοῦ κ. Ἀθ. Πετρίδου ἀποσταλείσης πραγματείας «περὶ Μοραΐας νῦν Μοριὸτάδας καὶ περὶ τοῦ ὀνόματος Μορέως».

Ὁ κ. **Κ. Ξανθόπουλος** προτείνει ὅπως ἡ πραγματεία ἅπασα τοῦ κ. Πετρίδου ἀποσταλῇ τῇ Φιλολογικῇ ἐπιτροπῇ ὅπως μελετήσασα αὐτὴν αὕτη ἀνακοινώσηται τῷ Συλλόγῳ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν μελετῶν αὐτῆς.

Τῆς προτάσεως ταύτης δεκτῆς γενομένης διαλύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΠΓ'.

(Τακτική).

Τῇ 1/13 νοεμβρίου 1882.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιαδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθενται αἱ ἑξῆς ἐπιστολαί·

Ἐπιστολὴ τῆς Ἐκπαιδευτικῆς καὶ Φιλανθρωπικῆς ἀδελφότητος ἐνταῦθα, ἀπὸ 25 ὀκτωβρίου, δι' ἧς ἀγγέλλει ὅτι ἀναγνωρίζουσα τὰς μεγίστας ὑπηρεσίας, ἃς παρέσχε καὶ παρέχει ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος τῷ ἔθνει, ἐψηφίσατο ἐφέτος καὶ αὖθις ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ 130 ὀθ. λίρας.

Τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου ἀπὸ 1/13 νοεμβρίου, ἀγγελλούσης ὅτι τοῦ κ. Ἡρ. Βασιάδου ἀδυνατοῦντος, ἕνεκεν ἀσθενείας, νὰ παρασκευάσῃ τὰ ἐν τῷ ΙΕ' τεύχει καταχωρισθησόμενα ἀναγνώσματα αὐτοῦ, ἀπεφάσισεν αὕτη ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῆς συνεδριάσει ὅπως ἀναβάλῃ τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ εἰς τὸν ἐπιόντα ἐνιαυτόν, ὁπότε, καθ' ἃ ἐδήλωσε, δυνηθήσεται ὁ κ. Βασιάδης παρασκευάσαι τὰ ἀναγνώσματα πρὸς δημοσίευσιν, προβῇ δὲ εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ις' τεύχους.

Ἀκολούθως ἀναγινώσκονται αἱ ἐπιστολαὶ τῆς τε ἐνταῦθα Φιλεκπαιδευτικῆς καὶ Φιλανθρωπικῆς Ἀδελφότητος καὶ τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου καὶ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης ὁ κ. *πρόεδρος* παρατηρεῖ ὅτι ὁ Σύλλογος διὰ καταλλήλου ἐπιστολῆς δέον νὰ εὐχαριστήσῃ τῇ Ἀδελφότητι, ὅπερ παμψηφεὶ ὁ Σύλλογος ἀποδέχεται· ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας, παρατηρεῖ ὅτι ἡ πρότασις τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς ἀληθῶς ἐστὶ διατάραξίς τις τῶν τέως γιγνομένων, τοῦτο ὅμως γίγνεται ἐξ ἀνωτέρας βίας, καθότι τὰ ἀναγνώσματα τοῦ κ. Βασιάδου εἰσὶ τὰ σπουδαιότατα τῶν τοῦ ΙΕ' τεύχους καὶ ἄνευ αὐτῶν τὸ τεῦχος τοῦτο οὐδὲν θέλει περιλαμβάνει ἢ μόνον πρακτικά. «Ἐπιθυμῶ, λέγει ὁ κ. *πρόεδρος*, νὰ σημειωθῇ ἐν τοῖς πρακτικοῖς ὅτι, ἐὰν ἡ ἀπόφασις τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς ἐπιψηφισθῇ, οὐδόλως δέον νὰ χρησιμεύσῃ αὕτη ὡς προηγούμενον, καθότι ἡ ἀπόφασις λαμβάνεται ἕνεκα ἐκτάκτου ἀνάγκης, εἰς ἣν εὑρηται ὁ Σύλλογος ὡς ἐκ τῆς πασχούσης τοῦ κ. Βασιάδου ὑγιείας».

Τῆς ἀποφάσεως τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς ἐπιψηφισθείσης καὶ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου, ἀγγέλλονται αἱ τῶν βιβλίων προσφοραὶ καὶ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι τοῖς ταύτας ποιησαμένοις.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ πρῶτον ὡς τακτικὸν μέλος τοῦ Συλλόγου ὁ κ. Ν. Δαούτης, πάρεδρος

δικαστὴς ἐν τῷ ἐνταῦθα βασιλικῷ ἑλληνικῷ προξενείῳ, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κκ. Ἡρ. Βασιάδου, Κ. Ξανθοπούλου καὶ Ὀδ. Ἀνδρεάδου. Ἀγγέλλεται δὲ τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορηθεὶς γίγνεται δεκτὸς ὡς τακτικὸν μέλος ὁ κ. Χρ. Στρατηγόπουλος, δημοδιδάσκαλος ἐν Μεσαχωρίῳ.

Εἶτα ὁ κ. **Ξανθόπουλος** ἀναγινώσκει τὴν συνέχειαν τῆς τῶν Ἠθικῶν Νικομαχείων τοῦ Ἀριστοτέλους πραγματείας αὐτοῦ. (Ἴδε σελ. 1).

Μετὰ τὸν κ. Ξανθόπουλον λαβὼν τὸν λόγον ὁ κ. **Βασιάδης** λέγει· «Καὶ ἐξ ὅσων ὁ κ. Ξανθόπουλος περὶ τῆς δικαιοσύνης κατ' Ἀριστοτέλη εἶπε, γίνεται καταφανὲς ὅ,τι καὶ ἐν τῷ πρώτῳ ἀναγνώσματι τοῦ κ. Ξανθοπούλου εἶπον δηλ. ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς Ἠθικοῖς Νικομαχείοις δὲν πραγματεύεται περὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἀρετῶν καθ' ὅλου, ἀλλὰ περὶ τῶν ἀρετῶν, αἵτινες ὀφείλουσι νὰ κοσμῶσι τὸν πολίτην, διὰ τοῦτο τὴν ἠθικὴν θεωρεῖ μέρος τῆς πολιτικῆς καὶ οὐδένα ποιεῖται λόγον περὶ φιλοξενίας, περὶ φιλανθρωπίας, περὶ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος οἷον περιγράφει ὁ θεῖος Ὅμηρος, ὅτε ὁμιλεῖ περὶ Εὐμαίου καὶ Φιλοιτίου, ὅστις ἐπὶ μισθῷ βόσκων τὰς βοῦς τοῦ Ὀδυσσέως ἐν Κεφαλληνίᾳ καὶ δυνάμενος νὰ σφετερισθῇ αὐτὰς μεταβιβάζων εἰς ἄλλο μέρος, ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ Ὀδυσσέως δὲν πράττει τοῦτο μένων πιστὸς εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ καὶ λυπούμενος ἐπὶ τῇ φθορᾷ τῆς περιουσίας τοῦ Ὀδυσσέως ὑπὸ τῶν μνηστήρων.

»Ὁ Ἀριστοτέλης τοὺς δούλους ὡς καὶ τοὺς παῖδας θεωρεῖ μὴ δυναμένους νὰ ἔχωσιν ἀρετάς· διότι τοὺς δούλους ἐθεώρει κτῆμα τοῦ κυρίου αὐτῶν. Στηρίζει δὲ τὴν δικαιοσύνην ἐπὶ τῆς ἰσότητος, ἀλλ' ἰδέαν περὶ τῆς ἰσότητος δύναται νὰ λάβῃ μόνον ἐν τῇ δημοκρατουμένῃ πόλει τῶν Ἀθηνῶν· διότι ἐν ταῖς βασιλείαις τῆς Ἀσίας, ἐν αἷς ὁ χωρικὸς οὐδόλως ἠδύνατο νὰ ἐγκαλέσῃ τὸν δεσπότην, καὶ ἐν ταῖς ὀλιγαρχικαῖς κυβερνήσεσιν, ἐπικρατοῦσιν ἡ ἀνισότης καὶ τὰ ἐξαιρετικὰ προνόμια.

»Περὶ δὲ τῆς ἐπιεικείας ἐπεθύμουν ἀνάπτυξιν περισσοτέραν· διότι κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη ἡ ἐπιείκεια ἐστὶν οὐχὶ νόμος ἀλλ' ἐπανόρθωμα νομίμου δικαίου. Πολλάκις ἡ ἀκριβὴς τοῦ νόμου ἐφαρμογὴ φαίνεται πολὺ αὐστηρὰ καὶ ἐπάγει δυσχερείας, συνταρασσούσας τὴν πολιτείαν· τότε ἐπέρχεται ἡ ἐπιείκεια καὶ μετριάζει τὸ αὐστηρὸν τοῦ νόμου, ὡς συνέβη ἔν τινι λειποταξίᾳ τῶν Σπαρτιατῶν».

Ὁ κ. **Ξανθόπουλος**, ἀπαντῶν τῷ κ. Βασιάδῃ λέγει· «Ἡ δικαιοσύνη ἡ καθόλου περιλαμβάνει καὶ τὰς ἀρετάς, ἃς φαίνεται ὅτι παραλείπει ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ φιλανθρωπίαν καὶ φιλοξενίαν κτλ. δικαιοσύνη ἐστὶ πᾶσι τοῦ προσήκοντος ἐκτέλεσις ἐξ ἐσωτερικῆς ἐλευθέρας ὁρμῆς.

»Ἐπιείκειαν δ' ἐννοεῖ ὁ Ἀριστοτέλης τὴν τοῦ νόμου διόρθωσιν, ἐφόσον ὁ νομοθέτης δὲν ἠδύνατο νὰ προβλέψῃ καὶ ἀναγράψῃ τὸ καθ' ἕκαστον».

Ἐπὶ τούτοις λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΠΔ'.

(Τακτική).

Τῇ 8/20 νοεμβρίου 1882.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιάδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθενται αἱ ἑξῆς ἐπιστολαί·

Ἐπιστολή, τοῦ κ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως, ἀπὸ 30 παρελθόντος, προτείνοντος τὴν πώλησιν τῶν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ διπλῶν καὶ πολλαπλῶν βιβλίων.

Τοῦ κ. Α. Γονίου, ἐκ Κάτω Σουδενῶν τῆς Ἠπείρου, ἀπὸ 29 ὀκτωβρίου, ὑποβάλλοντος φυλλάδια δύο διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα, περιέχοντα συλλογὴν παροιμιῶν, παραμυθίων, λέξεων καὶ φράσεων καί τινων κυρίων ὀνομάτων ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

Ὁ κ. *Πρόεδρος* λέγει ὅτι περὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ βιβλιοφύλακος κ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως καὶ τῶν ἐν αὐτῇ διατυπουμένων σπουδαίων περὶ τῆς ἡμετέρας βιβλιοθήκης προτάσεων τὸ προεδρεῖον συσκεφθήσεται ὡς δεῖ, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν σκέψεων αὐτοῦ καθυποβαλεῖ τῷ Συλλόγῳ. Τὴν δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Γονίου ἀποσταλεῖσαν γλωσσικὴν ὕλην παραπέμπει ὁ Σύλλογος τῇ Φιλολογικῇ ἐπιτροπῇ.

Ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορηθεὶς γίγνεται δεκτὸς ὡς τακτικὸν μέλος ὁ κ. Ν. Δαούτης, πάρεδρος δικαστὴς ἐν τῷ ἐνταῦθα Β. Ἑλλ. Προξενείῳ.

Ὁ κ. **Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς** ἀνακοινοῖ ἐπιστολὰς ἑλλήνων λογίων τῆς Ις' ἑκατονταετηρίδος (ἴδε σελ. 50).

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΠΕ'.

(Τακτική).

Τῇ 15/27 νοεμβρίου 1882.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιάδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεται περίληψις τῶν ἑξῆς ἐπιστολῶν·

Ἐπιστολὴ, Ἀργυροπούλου, ἰατροῦ ἐκ Κλεισούρας, ἀπὸ 9 ὀκτωβρίου, συνιστάντος θερμῶς τῷ Συλλόγῳ τὸν αἰδεσιμώτατον ἐν ἱερεῦσι κ. Σωφρόνιον, ἀπομακρυνθέντα διὰ διαφόρους λόγους ἐκ Κλεισούρας καὶ ἐν ἐσχάτῃ πενίᾳ ὄντα.

Τῆς Συντακτικῆς τοῦ Συλλόγου ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 15 ἰσταμένου, ἀγγελλούσης ὅτι κατόπιν σκέψεως καὶ συνεννοήσεως μετὰ τοῦ κ. Ἡρ. Βασιάδου, ἀπεφασίσθη ὅπως προβῇ αὕτη εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ ΙΕ' τόμου τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ἐν δυσὶ τεύχεσι, ὧν τὸ μὲν θέλει περιέχει τὰ ὑπάρχοντα ἀναγνώσματα, τὸ δὲ τὰ τοῦ κ. Βασιάδου. Ἐξαιτεῖται δὲ ὅπως ἀκυρωθῇ ἡ περὶ ἀναβολῆς τῆς ἐκδόσεως τοῦ ΙΕ' τόμου κατ' αἴτησιν αὐτῆς ληφθεῖσα ἐν προηγουμένῃ συνεδριάσει ἀπόφασις.

Τῆς Φιλολογικῆς τοῦ Συλλόγου ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 15 νοεμβρίου, προτεινούσης ὡς ἐπίτιμον μέλος τὸν κ. Κ. Ν. Κωστῆν, καθηγητὴν τῆς ποινικῆς δικονομίας ἐν τῷ Ἀθήνῃσιν ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Ὁ κ. *πρόεδρος* ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Ἀργυροπούλου παρατηρεῖ ὅτι ὁ Σύλλογος οὐδόλως δύναται παρασχεῖν χρήματα, ὁ δὲ συνιστάμενος ἐστὶν ἱερεὺς καὶ φέρει καὶ συστάσεις πρὸς τὸν πατριάρχην, ὅστις βεβαίως θέλει πράξει ὅ,τι δεῖ.

Εἶτα ἀγγέλλονται τὸ πρῶτον ἐπίτιμον μὲν μέλος ὁ κ. Κ. Ν. Κωστῆς, καθηγητὴς ἐν τῷ Ἀθήνῃσιν ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, προτεινόμενος ὑπὸ τῆς Φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς, τακτικὸν δὲ ὁ κ. Κ. Κοντόπουλος, καθηγητὴς ἐνταῦθα, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κκ. Χρ. Χατζηχρήστου, Τηλ. Καραθεοδωρῆ καὶ Ὀδ. Ἀνδρεάδου.

Ἀκολούθως ὁ κ. Τηλ. Καραθεοδωρῆ, γενικὸς γραμματεύς, ἀναγινώσκει τὴν παρὰ τοῦ κ. Ματθαίου Παρανίκα ἐκ Σμύρνης ἀποσταλεῖσαν πραγματείαν «Περὶ τοῦ Δέρκων Διονυσίου τοῦ Σαμουρκάση (1772)».

Ἐν αὐτῇ ὁ κ. Μ. Παρανίκας προτάξας ἱστορικά τινας σημειώσεις περὶ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἤκμασεν ὁ Δέρκων Διονύσιος Σαμουρκάσης, ἀφηγεῖται ἔκ τε τοῦ Ὑψηλάντου καὶ ἐκ χειρογράφων τὸν βίον τοῦ Διονυσίου Σαμορκάση. Περὶ τοῦ χρόνου τῆς γεννήσεως, τῆς πατρίδος, τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς παιδείας τοῦ ἱεράρχου τούτου οὐδὲν οὔτε ἐκ τοῦ Ὑψηλάντου οὔτε ἐκ τῶν παρ' αὐτῷ χειρογράφων γνωστόν. Ὅτι δὲ ἦν νοήμων καὶ εὐεπίβολος ἀποδείκνυται ἐκ τῶν κατωτέρω παρατιθεμένων ἐπιστολῶν καὶ μάλιστα ἐκ τῆς τελευταίας. Κατὰ τὸν Ὑψηλάντην ὁ Διονύσιος μικροῦ δεῖν ἐγίγνετο πατριάρχης καὶ μάλιστα ἀπὸ Χίου, ὅπερ λίαν δύσκολον. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ συγγραφέα ὁ Διονύσιος ἦν ἀρχιδιάκονος τοῦ πατριάρχου Παϊσίου, τοῦ τετράκις πατριαρχεύσαντος, ἀκολούθως ἐγένετο μητροπολίτης Ἐφέσου. Μείνας δὲ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ἔτη δύο μετατίθεται τῷ 1764 εἰς τὴν μητρόπολιν Δέρκων ἐν ᾗ ἐπὶ 9 ἔτη διετέλεσε, μεθ' ἃ ἐπῆλθεν ἡ ἐξορία αὐτοῦ καὶ τῷ 1773 ὁ θάνατος αὐτοῦ ἐξ ἀσθενείας.

Ὅσα δὲ ἀφηγεῖται ὁ Ὑψηλάντης περὶ τῆς ἐξορίας τοῦ Δέρκων Διονυσίου ἐπιβεβαιοῦνται καὶ ἐκ τῶν ἑπομένων τεσσάρων ἐγγράφων, ἐξαχθέντων ἐκ χειρογράφου παρὰ τῷ κ. Μ. Παρανίκᾳ εὑρισκομένου.

Τὰ ἔγγραφα δὲ ταῦτα εἰσὶ τέσσαρες ἐπιστολαί.

Ἡ πρώτη «τοῦ πανιερωτάτου Δέρκων Διονυσίου πρὸς τὸν Παναγιώτατον» ἐστίν, ὡς καὶ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς δηλοῦται, τοῦ Διονυσίου πρὸς τὸν πατριάρχην. Δι' αὐτῆς δ' ἀγγέλλει τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐξορίας.

Ἡ δευτέρα τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὴν Σύνοδον, δι' ἧς ἀγγέλλει τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐξορίας καὶ ὑπαινίσσεται καὶ ἔριδάς τινας τῶν ἐν τῇ Συνόδῳ.

Ἡ τρίτη ἐστὶν ἀπάντησις τῆς Συνόδου εἰς τὴν δευτέραν. Δι' αὐτῆς δὲ λίαν πικρῶς ἐλέγχεται ἡ διαγωγὴ τοῦ Διονυσίου.

Ἡ τετάρτη ἐστὶν ἀπάντησις τοῦ Διονυσίου πρὸς τὴν τρίτην.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΠΣ'.

(Τακτική).

Τῇ 22/4 δεκεμβρίου 1882.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιάδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν

πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεται περίληψις τῶν ἑξῆς ἐπιστολῶν·

Ἐπιστολῆς, Στ. Ι. Βουτυρᾶ, ἀπό 8 νοεμβρίου, ἀγγέλλοντος ὅτι μεταφράσας ἐκδίδωσι προσεχῶς τό δραματικόν ἀριστούργημα τοῦ Βίκτωρος Οὐγγὼ *Τορκουεμάδας* καί αἰτουμένου τήν τοῦ Συλλόγου συνδρομήν.

Τῶν καταστημάτων Ἀνδρέου Κορομηλᾶ, ἀπό 22 νοεμβρίου, αἰτουμένων ὅπως ὁ Σύλλογος μελετήσῃ καί, εἰ ἐγκρίνει, συστήσῃ τό Ἀλφαβητάριον τοῦ κ. Ι. Μαρούδη, οὗ ἀποστέλλουσιν ἀντίτυπα δύο.

Ὁ κ. *πρόεδρος* δηλοῖ ὅτι τό Ἀλφαβητάριον τοῦ κ. Μαρούδη, κατά τήν αἴτησιν περί κρίσεως τῶν καταστημάτων Ἀνδρέου Κορομηλᾶ, παραπεμφθήσεται τῇ Ἐκπαιδευτικῇ τοῦ Συλλόγου ἐπιτροπῇ.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ τῶν βιβλίων προσφοραί καί ἐκφράζονται εὐχαριστίαι τοῖς ταύτας ποιησαμένοις.

Ἀγγέλλονται τό δεύτερον καί ψηφοφοροῦνται ὡς ἐπίτιμον μέν μέλος ὁ κ. Κ. Ν. Κωστῆς, καθηγητής ἐν τῷ Ἀθήνῃσιν ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, ὡς τακτικόν δέ ὁ κ. Κ. Κοντόπουλος, καθηγητής ἐνταῦθα.

Εἶτα ἀγγέλλεται τό πρῶτον ὡς τακτικόν μέλος ὁ κ. Π. Ἰγγλέσης, ἔμπορος ἐνταῦθα, προτεινόμενος ὑπό τῶν κκ. Κ. Ξανθοπούλου, Τηλ. Καραθεοδωρῆ καί Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως.

Ὁ κ. *πρόεδρος* λέγει ὅτι κατ' ἀκολουθίαν τῆς προτάσεως τοῦ κ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως, βιβλιοφύλακος, τό προεδρεῖον ἐξετάσαν τά πρακτικά εὗρεν ὅτι ἡ πρότασις αὕτη καί ἄλλοτε, ἐπί τῆς προεδρείας τοῦ κ. Α. Πασπάτη, ἐγένετο, ὁ δέ Σύλλογος ἀπεδέξατο αὐτήν. Ἑπομένως οὐκ ἔστιν ἀνάγκη νέας ἀποφάσεως. Ἀλλ' ἐπειδή πρόκειται περί ἐκποιήσεως κτημάτων, δέον ὁ Σύλλογος νά λάβῃ γνῶσιν τῶν ἐκποιηθησομένων.

Ἀναγνωσθέντος δέ τοῦ καταλόγου τῶν ἐκποιηθησομένων βιβλίων, ὁ κ. *πρόεδρος* δηλοῖ ὅτι τό προεδρεῖον προτείνει ὅπως ταῦτα ἐκποιηθῶσιν ἤ ἀνταλλαγῶσιν ὑπό τήν ἐπίβλεψιν τριμελοῦς ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν κκ. Κ. Ξανθοπούλου, Μ. Βελλογιάννη καί Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως.

Μετά τινα συζήτησιν ὁ Σύλλογος ἀποδέχεται τήν τοῦ προεδρείου πρότασιν ὡς καί τοιαύτην τοῦ κ. Φιλίππου Τάγη ὅπως τηρηθῶσι τά διπλᾶ.

Ὁ κ. *πρόεδρος* λέγει ὅτι τό προεδρεῖον προτείνει ὅπως, ἐπειδή ὁ Σύλλογος πολλάς ὀφείλει τῷ κ. Σταύρῳ Ι. Βουτυρᾷ, διευθυντῇ καί ἀρχισυντάκτῃ τοῦ *Νεολόγου*, χάριτας ὡς τακτικῶς δημοσιεύοντι τάς ἀγγελίας αὐτοῦ δωρεάν καί ἕτερα ὑπέρ αὐτοῦ πράττοντι, ὁ Σύλλογος ἐγγραφῇ συνδρομητής διά δύο ἀντίτυπα τοῦ ὑπ' αὐτοῦ μεταγλωττισθέντος δράματος. Προστίθησι δέ ὅτι ἡ συνδρομή αὕτη λογισθήσεται μᾶλλον ἠθική ἤ ὑλική, διότι ὡς ὑλική εἶνε μικρά, ἀλλ' ἕνεκα τῆς τοῦ ταμείου ἡμῶν θέσεως οὐ δύναται αὐξηθῆναι.

Ἡ πρότασις αὕτη γίγνεται παμψηφεί δεκτή.

Ὁ κ. *πρόεδρος* λέγει ὅτι ὑπάρχουσι μέλη μή πληρώσαντα τακτικῶς τάς ἑαυτῶν συνδρομάς καί κατ' ἀκολουθίαν ἱκανάς καθυστεροῦντα. Ταῦτα δέ δύνανται διαιρεθῆναι εἰς δύο τάξεις, εἰς τά κωφεύσαντα εἰς πάντα τά κατά διαφόρους ἐποχάς ληφθέντα μέτρα περί αὐτῶν, καί εἰς τά μή δυνηθέντα ἐκπληρῶσαι αὐτά, ἕνεκεν οἰκονομικῶν λόγων. Περί τῆς πρώτης τό προεδρεῖον ἐν προσεχεῖ συνεδριάσει καθυποβαλεῖ τήν γνώμην αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐκτός τούτων ὑπάρχει καί ἑτέρα τάξις ἧς τά μέλη ἐπιθυμοῦσι καταλέγεσθαι ἐν τοῖς τοῦ Συλλόγου, ἀλλά προτείνουσιν, ὅπως ἐπειδή ὁπωσδήποτε καθυστέρησαν ἅπαξ, παράσχωσι τῷ Συλλόγῳ 10 ἐφάπαξ λίρας Τουρκίας καί οὕτως ἀπαλλαχθῶσι τῶν τε καθυστερήσεων καί τῆς ἐν τῷ μέλλοντι συνδρομῆς, διατελῶσι δέ μέλη τοῦ Συλλόγου. Ἐπί τῆς προτάσεως δέ ταύτης σκεψάμενον τό προεδρεῖον ἐκφράζει γνώμην ὅτι ἡ αἴτησις αὕτη δύναται γενέσθαι ἀποδεκτή παρά τοῦ Συλλόγου ἐάν ἀντί τῶν δέκα λιρῶν πληρώσωσι τό ὑπό τοῦ 74 ἄρθρου τοῦ κανονισμοῦ ἀναφερόμενον ποσόν τῶν δώδεκα λιρῶν.

Μετά μακράν συζήτησιν ἡ πρότασις γίγνεται δεκτή.

Εἶτα ὁ κ. **Φίλιππος Τάγης** ἀναγινώσκει τήν συνέχειαν τῆς «Περί τῆς σημασίας τῶν ὀνείρων παρά τοῖς ἀρχαίοις» πραγματείας αὐτοῦ.

Ὁ κ. Φίλιππος Τάγης μετά βραχύ προοίμιον ἐν τῷ β' τούτῳ μέρει τῆς πραγματείας αὐτοῦ, ἧς ἔναρξιν ἐποιήσατο κατά τό συλλογικόν ἔτος 1877—78, ἐξετάζει τάς περί ὀνείρων γνώμας τῶν Ἐπικουρείων, τῶν Στωϊκῶν, τῶν Φιλοσόφων τῆς νεωτέρας Ἀκαδημίας, τῶν Νεοπλατωνικῶν καί ἀκολούθως καί τάς τῶν διαφόρων ἰατρῶν.

«Οἱ Ἐπικούρειοι, λέγει, ἀπεδέχοντο τά ὄνειρα οὐχί ὡς παραστάσεις, ἀλλ' ὡς τι ἀληθῶς ὑπάρχον, διότι κίνησίν τινα τοῦ πνεύματος παράγουσι, τό δέ μή ὑφιστάμενον οὐδεμίαν παρέχει κίνησιν. Οὕτω δέ τά ὄνειρα φαίνονται θεωρούμενα ὡς ἐντυπώσεις προσγιγνόμεναι τῷ πνεύματι ἔξωθεν. Ἀλλά περί Ἐπικουρείων ἐν γένει ὁ κ. Τάγης παρατηρεῖ ὅτι οὗτοι ἐλάχιστα καί ἄνευ ἐπιστασίας προσέσχον εἰς τά ὄνειρα. Ἀκολούθως προϊών εἰς τούς Στωϊκούς λέγει, ὅτι οὗτοι τοὐναντίον περί πολλοῦ ἐποιοῦντο τήν μαντικήν αὐτῶν. Φαίνεται ὅμως ὅτι καί αἱ δοξασίαι τῆς σχολῆς ταύτης καθ' ὅλην τήν περίοδον τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς ποικίλλουσι καί εἰς πολλάς ὑπόκεινται μεταβολάς. Ἐπί τούτῳ δέ ἀναφέρει διαφόρους γνώμας, οἷον τοῦ Χρυσίππου καί ἄλλων. Προβαίνων δέ παρατηρεῖ ὅτι παρά τῶν φιλοσόφων τῆς νεωτέρας ἀκαδημίας ἡ ὕπαρξις τῶν ὀνείρων ἀπερρίπτετο. Περί δέ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τῶν Νεοπλατωνικῶν λέγει ὅτι οὗτοι φαίνονται ἐπανερχόμενοι εἰς τά δόγματα τῶν Στωϊκῶν καί ἐξαρτῶντες τό προφητεύειν ἐκ τῆς γνώσεως τῆς ἀναγκαίας ἀλληλουχίας τῶν νόμων, καθ' ὅσον διέπεται ὁ κόσμος. Ἕνεκα δέ τῆς ἰσχυρᾶς κλίσεως τοῦ φιλοσοφικοῦ τούτου συστήματος εἰς τήν μαγείαν καί εἰς ἄλλα ὑπερφυσικά μέσα, ἐθεωρήθη καί τό ὄνειρον ὡς προφητεία ὑπό τῶν ὀπαδῶν τῆς σχολῆς ταύτης.

»Ἀλλ' ὡς οἱ φιλόσοφοι μεγίστην ἐδείκνυον ἐπιμέλειαν περί τήν ἔρευναν τῆς σημασίας τῶν ὀνείρων ἐξετάζοντες αὐτήν ὑπό καθαρῶς ψυχολογικήν ἔποψιν, οὕτω καί τῶν ἀρχαίων ἰατρῶν οἱ ἐπισημότεροι οὐδαμῶς ἀπελείφθησαν ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ ἐξακριβώσει τούτων· ἡ ἄμεσος μάλιστα ἀναφορά τούτων πρός τάς σωματικάς καταστάσεις τοῦ ἀνθρώπου ἐκίνει ἔτι μᾶλλον τήν προσοχήν, πλήν τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν θεία ἐπίπνοια δι' ὀνείρων τελουμένη παρέσχεν εἰς τούς ἰατρούς ἀξιολογωτάτας ὑπηρεσίας καί ἀφορμάς πρός διάγνωσιν τῶν διαφόρων ἀσθενειῶν». Αἱ τῶν ἰατρῶν δέ μετά ταῦτα γνῶμαι, αἵτινες ἐξετάζονται ὑπό τοῦ κ. Φ. Τάγη, εἰσίν ἡ τοῦ Ἱπποκράτους, ἡ τοῦ Ἡροφίλου καί ἡ τοῦ Γαληνοῦ. Τέλος μετά τινα ἔτι ἀνακεφαλαίωσιν ὁ κ. Φ. Τάγης καταστρέφει τήν πραγματείαν αὐτοῦ ὑπισχνούμενος συνέχειαν προσεχῶς Θεοῦ διδόντος.

Μετά τό πέρας τοῦ ἀναγνώσματος ὁ κ. **Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς** ἐρωτᾷ τόν κ. Φ. Τάγην ἐάν ἐν τῇ συντάξει τῆς πραγματείας αὐτοῦ ἔσχε πρό ὀφθαλμῶν τούς ἱεροὺς λόγους Αἰλίου Ἀριστείδου τοῦ ῥήτορος, ὃς ἱερεύς ὢν τοῦ ἐν Σμύρνῃ Ἀσκληπιείου διηγεῖται αὐτοῖς λίαν ἀξιοπερίεργα περί ὀνείρων, χρήσιμα δέ παντί περί τά τοιαῦτα ἀσχολουμένῳ. Ἐπίσης δ' ἐρωτᾷ ἐάν ἔσχε πρό ὀφθαλμῶν τήν συλλογήν τῶν *Ὀνειροκριτικῶν*, ἥτις ἐν πολλοῖς ἤθελε συμπληρώσει τάς σπουδαίας μελέτας τοῦ κ. Φ. Τάγη.

Ὁ κ. Φ. Τάγης ἀπαντῶν λέγει ὅτι ταῦτα οὐδόλως συμβάλλουσιν εἰς τήν πραγματείαν αὐτοῦ, καθ' ὅτι μόνον ὑπό ἱστορικήν ἔποψιν τό θέμα πραγματεύεται. Εἰ δέ τό ζήτημα ἐξήταζε γενικώτερον, ἐποιεῖτο ἂν χρῆσιν τοῦ Schœmann καί ἐξ αὐτοῦ πολλά ἠρύετο ἄν.

Ἐπί τούτοις λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΠΖ'.

(Τακτική).

Τῇ 29/10 δεκεμβρίου 1882.

Προεδρεύοντος τοῦ ἑτέρου τῶν ἀντιπροέδρων

κ. Κ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καί ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, ἀγγέλλονται αἱ προσφοραί βιβλίων καί ἐκφράζονται εὐχαριστίαι τοῖς ταύτας ποιησαμένοις.

Εἶτα ὁ κ. **Ἡρ. Βασιάδης** λέγει ὅτι ὅτε ἦν ἐν Ἀθήναις ἡ Α. Π. ὁ ἅγιος πρώην Λαρίσσης κ. Δ. Σχολάριος ἐδήλωσεν αὐτῷ, ὅτι ἀποστείλας διά τοῦ ἐνταῦθα κ. Β. Καλλίφρονος δύο ἀντίτυπα τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθείσης «Κλειδός τῆς Πατρολογίας τοῦ Migne» τῷ Συλλόγῳ, ἐν ᾧ παρά πάντων ἔλαβεν ἀπάντησιν, παρά τοῦ Συλλόγου οὐχί. «Ἐλθών δ' ἐνταῦθα, λέγει ὁ κ. Βασιάδης, ἠρώτησα τόν βιβλιοφύλακα περί τούτου, αὐτός δέ μοι ἀπήντησεν ὅτι τό σύγγραμμα τῆς Α. Π. οὐχ ὑπάρχει ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ». Ἐπειδή τό πρᾶγμα ἐστίν ἀκούντως σπουδαῖον προτείνει ὅπως τό προεδρεῖον ἐξετάσῃ τά περί τούτου.

Ὁ κ. **Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς,** βιβλιοφύλαξ, λέγει ὅτι πράγματι τό βιβλίον τοῦτο οὐχ ὑπάρχει ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ, δι' ἣν σπουδαία ἐστίν ἔλλειψις ὡς κεκτημένην ἅπαντας τούς τόμους τῆς τοῦ Migne Πατρολογίας. Προτείνει δέ ὅπως γραφῇ ἐπιστολή τῷ κ. Καλλίφρονι ἐρωτῶσα αὐτόν περί τοῦ πράγματος.

Ἡ πρότασις αὕτη τοῦ κ. Κεραμέως ὑποστηριχθεῖσα καί ὑπό τοῦ κ. Βασιάδου γίγνεται δεκτή.

Ἀγγέλλονται τὸ πρῶτον ὡς τακτικὰ μέλη οἱ κ. κ. Ν. Σπανδωνῆς, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Τηλ. Καραθεοδωρῆ, Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως καὶ Ὀδ. Ἀνδρεάδου καὶ Ἀντ. Πετρίδης, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Κ. Ξανθοπούλου, Τηλ. Καραθεοδωρῆ καὶ Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως.

Ὁ κ. *προεδρεύων* ἀγγέλλει ὅτι τὸ πρόεδρεῖον προτείνει τὴν διαγραφὴν ἐκ τοῦ μητρώου τακτικῶν τινων μελῶν τοῦ Συλλόγου, τεσσαράκοντα περίπου, ὡς καθυστερούντων ἐπὶ ἔτη πολλὰ τὴν συνδρομὴν αὐτῶν.

Ἡ πρότασις γίγνεται δεκτὴ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν καθυστερούντων ἀποφασίζεται νὰ διαγραφῶσιν.

Εἶτα ὁ κ. **Κ. Ξανθόπουλος,** ὁ προεδρεύων, παραχωρήσας τὴν προεδρικὴν ἕδραν τῷ κ. Ἡρ. Βασιάδῃ, ἀναγινώσκει τὴν τῶν «Ἠθικῶν Νικομαχείων τοῦ Ἀριστοτέλους» πραγματείαν αὐτοῦ (ἴδε σελ. 1).

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΠΗ'.

(Τακτική).

Τῇ 13/25 δεκεμβρίου 1882.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιάδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεται περίληψις τῶν ἐξῆς ἐπιστολῶν·

Ἐπιστολῆς, Δημοσθένους Β. Πετρίδου, ἀπὸ 5/17 τρέχοντος, ὑποβάλλοντος χειρόγραφον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Ἀνθοδέσμη*, ἤτοι συλλογὴ ἐκλεκτῶν ποιημάτιων, ἐμμέτρων τεμαχίων καὶ μύθων, πρὸς χρῆσιν τῶν σπουδαζόντων, ἐγκριθὲν ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείου, καὶ ἐξαιτουμένου τὴν ἐπ' αὐτοῦ κρίσιν τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. Γεωργίου Σεϊτανίδου, ἀπὸ 7/19 ἰσταμένου, παραιτουμένου τῶν καθηκόντων μέλους τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου.

Τῆς Συντακτικῆς τοῦ Συλλόγου ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 11 ἐνεστῶτος, προτεινούσης τὸν κ. Κ. Κοντόπουλον ὡς μέλος αὐτῆς εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ κ. Γ. Σεϊτανίδου, παραιτηθέντος.

Ὁ κ. *πρόεδρος* λέγει ὅτι τὸ χειρόγραφον τοῦ κ. Δ. Πετρίδου κατὰ τὴν αἴτησιν αὐτοῦ παραπεμφθήσεται τῇ Ἐκπαιδευτικῇ ἐπιτροπῇ μετὰ τῆς παρακλήσεως, ὅπως ὅσον τάχιον καθυποβάλῃ τῷ Συλλόγῳ τὴν κρίσιν αὐτῆς.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ προσφοραὶ βιβλίων καὶ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι τοῖς ταύτας ποιησαμένοις.

Ἀγγέλλεται τὸ πρῶτον ὡς τακτικὸν μέλος ὁ κ. Α. Παντζίρης, διερμηνεὺς τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ὀθωμανικῆς Τραπέζης, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κκ. Δ. Μαυρογένους, Τηλ. Καραθεοδωρῆ καὶ Ὀδ. Ἀνδρεάδου.

Ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορηθέντες γίγνονται δεκτοὶ τακτικὰ μέλη οἱ κκ. Ν. Σπανδωνῆς καὶ Α. Πετρίδης.

Ὁ κ. *πρόεδρος* ἀγγέλλων τὸν θάνατον τοῦ ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τοῦ Συλλόγου Χ" Γεωργίου Κωνσταντινίδου, εἰς οὗ τὴν οἰκίαν ἐγένετο ἡ πρώτη συνεδρίασις, προτείνει ὅπως ὁ Σύλλογος ἐκφράσῃ τὴν λύπην αὐτοῦ καὶ δι' ἐπιστολῆς ἀγγείλῃ τοῦτο τῷ ἀνεψιῷ τοῦ ἀποβιώσαντος κ. Α. Καμπούρογλου.

Τῆς προτάσεως ταύτης δεκτῆς γενομένης ὁ κ. *πρόεδρος* ὑποβάλλει τὴν πρότασιν τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς πρὸς ἐκλογὴν τοῦ κ. Κ. Κοντοπούλου ὡς μέλους αὐτῆς ἀντὶ τοῦ κ. Γ. Σεϊτανίδου παραιτηθέντος. Ἡ πρότασις γίγνεται ἀποδεκτή.

Ὁ κ. *πρόεδρος* λέγει ὅτι, εἰ καὶ τὸ προεδρεῖον ἐλπίζει ὅτι κατὰ τὸ παρὸν ἔτος οὐχ ὑπάρξει ἔλλειμμα, ἐπειδὴ ὅμως ὁ Σύλλογος ἔχει σπουδαία, ἀνάγκας πρὸς θεραπείαν, προτείνει ὅπως ὀνομασθῇ τριμελὴς ἐπιτροπή, ἥτις κατὰ τὴν παροῦσαν χειμερινὴν περίοδον νὰ φροντίσῃ περὶ ἐξευρέσεως πόρων διὰ συνδρομῶν. Ὡς τοιαύτην δὲ ἐπιτροπὴν προτείνει τοὺς κκ. Δ. Μαυρογένην, Κ. Καλλιάδην καὶ Τηλ. Καραθεοδωρῆ.

Καὶ τῆς προτάσεως ταύτης παμψηφεὶ ἀποδεκτῆς γενομένης ὁ κ. **Κ. Κοντόπουλος** ἀναγινώσκει τὴν «Περὶ ζώντων μνημείων τῆς Ὁμηρικῆς γλώσσης» πραγματείαν αὐτοῦ.

Ὁ κ. Κοντόπουλος ἐν τῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ ταύτῃ ὁμιλεῖ περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ἀναφερομένης λέξεως *χυτλόομαι* (Ὁμ. Ὀδ. Ζ. 80).

Κατὰ τὴν τῶν Ἀλεξανδρινῶν σχολιαστῶν ἑρμηνείαν καὶ ἰδίως τὴν τοῦ Διδύμου τὸ χυτλόομαι ἐν τῷ

«δῶκεν δὲ χρυσείῃ ἐν λύκνθῳ ὑγρὸν ἔλαιον
εἴως χυτλώσαιτο σὺν ἀμφιπόλοισιν γυναιξίν»

ἐξηγεῖται· λουσαμένη ἀλείψατο· *χύτλον* γὰρ τὸ μεθ' ὕδατος ἔλαιον, τὴν γνώμην ὅμως ταύτην ὁ κ. Κοντόπουλος καταδικάζει.

Ἀναδραμὼν δὲ διὰ τῶν ἐξαγομένων τῆς συγκριτικῆς γλωσσολογίας εἰς τὴν ἀρχικὴν σημασίαν τῆς λέξεως *χύτλον* καὶ εὑρὼν ὅτι σημαίνει τὸ δι' οὗ χέομεν ἢ τὸ χεόμενον, δηλ. ὅτι ἐστὶν ὄργανον ἢ ἀφῃρημένον οὐσιαστικὸν καὶ χυτλόω ποιῶ διὰ τοῦ χύτλου τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης αὐτοῦ σημαινόμενον, παραδέχεται ὅτι τὸ χυτλόομαι ἡρμηνεύθη κατὰ τὸν δωδέκατον αἰῶνα λίαν ἐπιτυχῶς ὑπὸ Εὐσταθίου ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης εἰπόντος: «Τὸ εἴως χυτλώσαιτο ἀντὶ τοῦ ὅπως μετὰ λουτρὸν χυλωθείη ἀλειψαμένη. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ χύτλα ἁπλῶς τὰ λουτρά, πλεονασμῷ τοῦ τ, κοινῶς γὰρ μέχρι καὶ τῶν ἄρτι χυλοῦσθαι, τὸ ἐξ ὑετῶν τυχὸν ὑγραίνεσθαι καὶ *ὁλόχυλος*, ὁ λίαν τοῦτο παθών· οἱ δὲ παλαιοὶ φασι καὶ χύτλον τὸ μεθ' ὕδατος ἔλαιον».

Ἐπειδὴ δὲ πρῶτον παρὰ τῷ Εὐσταθίῳ ἐμφανίζεται τὸ χυλόομαι σημαῖνον κοινῶς ἐξ *ὑετῶν ὑγραίνομαι*, ἐν ᾧ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐδήλου μεταβάλλομαι εἰς χυλὸν διὰ τῆς διϋγράνσεως, τὸ αὐτὸ δὲ καὶ παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων καὶ τὸ χυλώνομαι ὁ κ. Κοντόπουλος ἀνευρίσκει ὅτι τὸ χυλόω διεσώθη ἐν Οἰνόῃ τοῦ Εὐξείνου κατὰ τὴν σημασίαν τοῦ Εὐσταθίου προφερόμενον χυλόνω (schulono), σημαίνει δὲ α') *περιχέω, περιβρέχω τινὰ ὑγρῷ, ὡς ἔχ̓υσες ἐπάνω μου τὸ νερὸν καὶ ἐχ̓υ.λωσές με* κτλ., καὶ β') ἐν Οἰνόῃ καὶ Κερασοῦντι *περιδεύω, διυγραίνω, ὡς χυ.λώνω τὰ βάβατα* (κουκκιὰ), ἤτοι περιχέω τοὺς κυάμους κτλ.

Τοιαύτην δ' ἀνακαλύπτων τὴν κυρίαν σημασίαν τοῦ *χυτ.λόομαι* ὁ κ. Κοντόπουλος λέγει ὅτι τὸ παρὰ Λυκόφρονι

«δρόσῳ χυτλώσασθαι τὸ σῶμα»

καὶ τὸ παρὰ Καλλιμάχῳ

«χυτλώσασθαι λύματα τόκοιο»

ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ *λούσασθαι* ἐλέχθησαν καλῶς, ὅτι καὶ παρ' Ἀπολλωνίῳ τῷ Ῥοδίῳ ἐν τοῖς Ἀργοναυτικοῖς τὰ «χύτλα χέασθαι» ἐλέχθη κυριολεκτικῶς καὶ οὐχὶ καταχρηστικῶς, ὡς σημειοῦσιν οἱ ἀρχαῖοι σχολιασταί, ὅτι ἑπομένως τὸ παρ' Εὐσταθίῳ χυλοῦμαι καὶ τὸ σημερινὸν ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ χυλώνομαι εἰσὶν αὐτὸ τὸ χυτλοῦμαι μεῖον τοῦ τ· διότι τὸ ἀρχαῖον χυλόω ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ μεταβάλλω τι εἰς χυλὸν διὰ τῆς διϋγράνσεως ἢ τῆς ἑψήσεως δὲν ἠδύνατο νὰ σημαίνῃ ἄλλο τι κατ' ἀρχὰς εἰμὴ τὸ *περιχέω δι' ὕδατος* πρὸς *διυγραυσιν* καὶ κατόπιν πρὸς ἐξαγωγὴν τοῦ χυλοῦ διὰ τῆς πιέσεως ἢ τῆς ἑψήσεως.—Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΠΘ'.

(Τακτική).

Τῇ 20/1 ἰανουαρίου 1883.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιάδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ὁ κ. *Πρόεδρος* ἀγγέλλει τὸν θάνατον τοῦ ἐκ τῶν ἐπιτίμων μελῶν τοῦ Συλλόγου

Α. Γαμβέττα,

ἐπισυμβάντα τὴν πρωΐαν τῆς σήμερον καὶ προτείνει ὅπως ἀποσταλῇ συλλυπητήριος ἐπιστολὴ τῷ πατρὶ τοῦ ἀποβιώσαντος ἀνδρός.

Τῆς προτάσεως ταύτης ὁμοφώνως δεκτῆς γενομένης ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεται περίληψις τῶν ἐξῆς ἐπιστολῶν·

Ἐπιστολῆς, τοῦ κ. Σ.Α.Μανασσείδου, ἐκ Χατζηγηρίου, ἀπὸ 1 δεκεμβρίου, συνοδευομένης ὑπὸ δύο πραγματειῶν, ὧν ἡ μὲν ἐπιγράφεται «ἕτερα ζῶντα μνημεῖα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης» διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα, ἡ δὲ «Μουσικὴ Παιδαγωγία», καὶ ἐξαιτουμένου τὴν γνώμην τῆς Ἐκπαιδευτικῆς καὶ Μουσικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου.

Τῆς Ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 19 δεκεμβρίου, ἐξαιτουμένης ὅπως, ἐπειδὴ ἀσχολεῖται περὶ τὴν σύνταξιν προγράμματος καλλιγραφίας διὰ τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα, προμηθευθῇ ὁ Σύλλογος, ἐκ Παρισίων, δείγματα τῆς γραφῆς Ἀγγέλου τοῦ Βεργικίου.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ τῶν βιβλίων προσφοραὶ καὶ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι τοῖς ταύτας ποιησαμένοις.

Ὁ κ. *πρόεδρος* λέγει ὅτι πρὸς κρίσιν τοῦ πονήματος τοῦ κ. Μανασσείδου «Μουσικῆς Παιδαγωγίας» τὸ προεδρεῖον προτείνει ἰδιαιτέραν ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν κ. κ. Κ. Ξανθοπούλου, προέδρου τῆς Ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, Δημητρίου Πασπαλλῆ καὶ Εὐστρατίου Παπαδοπούλου.

Ὁ κ. *πρόεδρος* ἀγγέλλει ὅτι συνετάχθη κατάλληλον πρόγραμμα τῶν δημοσίων διαλέξεων διὰ τὴν ἐνεστῶσαν χειμερινὴν περίοδον, ὅπερ κοινοποιεῖται τῷ Συλλόγῳ ἵνα οὗτος ἐξενέγκῃ, ἐὰν ἔχῃ, παρατηρήσεις ἐπ' αὐτοῦ. Ἀκολούθως δὲ δημοσιευθήσεται καὶ κοινοποιηθήσεται τοῖς ἀγορηταῖς.

Ὁ κ. **Τηλ. Καραθεοδωρῆ,** γενικὸς

γραμματεύς, ἀναγινώσκει τὸ πρόγραμμα, ὅπερ παμψηφεὶ ἐγκρίνεται ὑπὸ τοῦ Συλλόγου.

Ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ παμψηφεὶ γίγνεται δεκτὸς ὡς τακτικὸν μέλος ὁ κ. Ἀλ. Πατζίρης.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. **Φ. Τάγης** ἀναγινώσκει συνέχειαν τῆς «περὶ τῆς σημασίας τῶν ὀνείρων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις» πραγματείας αὐτοῦ.

Ὁ κ. Φίλιππος Τάγης ἐν τῷ μέρει τούτῳ τοῦ ἀναγνώσματος αὐτοῦ παρατίθησι τὰς διαφόρους ἰδέας ὡς πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς ἐπενεργείας ἐπὶ τῶν ὀνείρων. Οἱ ἀρχαῖοι διάφορον ἐξήγησιν ἔδιδον τοῖς ὀνείροις τοῖς ὁρωμένοις ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ἀρχομένης ἢ τοῖς περὶ τὰς μέσας νύκτας. Ἐπίσης δὲ διάφορον σημασίαν ἀπέδιδον τοῖς ἐν ὥρᾳ φθινοπώρου ἢ τοῖς ἐν ὥρᾳ χειμῶνος. Μεγάλως δὲ συνεβάλλετο καὶ ἡ θέσις τοῦ κοιμωμένου. Μετὰ ταῦτα λόγον ποιεῖται περὶ τῶν διορώντων ἐν τοῖς ὀνείροις ἄμεσον τῶν θεῶν ἀνακοίνωσιν, ἐκτός γε τῆς ἰδιαζούσης περιπτώσεως καθ' ἣν οἱ θεοὶ σκοπίμως δι' ἀπατηλῶν ὀνείρων ἠπάτων τοὺς ἀδίκως καὶ ὑβριστικῶς φερομένους. Ὕστερον δὲ ὁ κ. Τάγης ὁμιλεῖ περὶ ὀνειρομαντίας, περὶ μάντεων, ὀνειροκριτῶν καὶ τῆς τούτων τέχνης, ὡς καὶ περὶ τῶν διαφόρων καὶ διαφόρως γιγνομένων ἐξηγήσεων καὶ διὰ γενικῶν τινων σκέψεων καταστρέφει τὸν λόγον.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀναγνώσεως ὁ κ. **Κ. Κοντόπουλος** παρατηρεῖ ὅτι οἱ ὀνειροκρῖται οὐδόλως συνετέλεσαν εἰς τὴν κατάπτωσιν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πνεύματος ὡς ὁ κ. Τάγης φρονεῖ. Τὰ αἴτια δὲ τῆς καταπτώσεως τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος ἀλλαχοῦ ἀναζητητέα.

Ὁ κ. **Φ. Τάγης** ἀπαντῶν λέγει ὅτι οὐδόλως φρονεῖ ὅτι καθόλου οὗτοι συνετέλεσαν εἰς τὴν κατάπτωσιν τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος, ἀλλὰ καὶ οὗτοι, τὸ κατ' αὐτούς, συνετέλεσαν ἐκμεταλλευθέντες τὴν τῶν Ἑλλήνων πίστιν.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΗ'.

(Τακτική).

Τῇ 3/15 ἰανουαρίου 1883.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. ΚΑΛΛΙΑΔΟΥ.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεται περίληψις τῶν ἐξῆς ἐπιστολῶν:

Ἐπιστολῆς, ἀνωνύμου, ἀπὸ 31 δεκεμβρίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν σειρᾶς γεωγραφικῶν μαθημάτων εἰς τεύχη πέντε διὰ τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα ὑπὸ τὸ ῥητὸν «Οὐδὲν ἀληθέστερον, τερπνότερον καὶ διδακτικώτερον τῆς φύσεως».

Τῶν κοσμητριῶν τῆς ἐν Γαλατᾷ Φιλεκπαιδευτικῆς Ἀδελφότητος, ἀπὸ 27 δεκεμβρίου, ἀγγελλουσῶν τὴν ἀποστολὴν καὶ ἐξαιτουμένων τὴν ἀποδοχὴν δέκα εἰσιτηρίων τοῦ ὑπὲρ τῶν ἐν Γαλατᾷ ἐκπαιδευτηρίων ὑπ' αὐτῶν δοθησομένου χοροῦ.

Τῆς Εἰδικῆς ἐπὶ τῆς βιβλιοθήκης ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 28 δεκεμβρίου, ὑποβαλλούσης κατάλογον διπλῶν καὶ πολλαπλῶν βιβλίων τῆς βιβλιοθήκης, ὧν προβάλλει τὴν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγγελικῆς Σχολῆς δωρεὰν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου.

Τῆς αὐτῆς ἐπιτροπῆς, τῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας, ἀγγελλούσης τῷ Συλλόγῳ ὅτι ἐπώλησέ τινα ἐκ τῶν διπλῶν ἢ πολλαπλῶν βιβλία, ὧν τὸ ἀντίτιμον ἀνερχόμενον εἰς γρ. 1420 παρεδόθη τῷ ταμίᾳ τοῦ Συλλόγου.

Κ. Στεκούλη, ἀπὸ 3/15 ἰανουαρίου, ἐξαιτουμένου ὅπως παραχωρηθῇ ἡ αἴθουσα τοῦ Συλλόγου ἐπιτροπῇ προεδρευομένῃ ὑπὸ τοῦ κ. Foster διὰ συναυλίαν εὐεργετικὴν πρὸς ὄφελος τοῦ νοσοκομείου Ἱερεμίου ἐνταῦθα.

Κ. Ν. Κανελλάκη, ἐκ Νενήτων τῆς Χίου, ἀπὸ 22 δεκεμβρίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν γλωσσικῆς ὕλης ἐκ τῶν χωρίων τούτων.

Ἀντ. Γ. Πουλάκη, ἀπὸ 27 δεκεμβρίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν γλωσσικῆς ὕλης.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ προσφοραὶ καὶ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι τοῖς ταύτας ποιησαμένοις.

Ὁ κ. *πρόεδρος* λέγει ὅτι τὰ ἀποσταλέντα πονήματα παραπεμφθήσονται ταῖς οἰκείαις ἐπιτροπαῖς καὶ παρακαλεῖ τὸν γενικὸν γραμματέα ὅπως ἀναγνῷ τὴν ἐπιστολὴν τῆς Εἰδικῆς πρὸς πώλησιν ἢ ἀνταλλαγὴν τῶν διπλῶν ἢ πολλαπλῶν βιβλίων τῆς βιβλιοθήκης ἐπιτροπῆς.

Τούτου δὲ γενομένου ὁ κ. *πρόεδρος* λέγει ὅτι τὸ προεδρεῖον ἐγκατέλιπε τῇ ἐπιτροπῇ ὅπως ποιήσηται οἵαν ἡγεῖται καταλληλοτέραν χρῆσιν τῶν εἰσπραχθέντων ἢ εἰσπραχθησομένων χρημάτων διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς βιβλιοθήκης. Περὶ δὲ τῆς προτεινομένης δωρεᾶς εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγγελικῆς Σχολῆς αἰτεῖται τὴν τοῦ Συλλόγου ἀπόφασιν.

Τοῦ Συλλόγου ὑπὲρ τῆς παραχωρήσεως ἀποφηναμένου ὁ κ. *πρόεδρος* ἀγγέλλει μετὰ λύπης τὸν θάνατον τοῦ ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου καὶ μέλους τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς F. Maitland Sartoris, 6' γραμματέως τῆς ἐνταῦθα ἀγγλικῆς πρεσβείας.

Εἶτα ὁ κ. *πρόεδρος* λέγει ὅτι τὴν τοῦ κ. Στεκούλη αἴτησιν ὡς ἀποβλέπουσαν εἰς σκοπὸν φιλανθρωπικόν, καθότι διὰ τοῦ εἰσπραχθησομένου ποσοῦ πρόκειται νὰ δοθῇ γενικώτερος χαρακτὴρ εἰς τὸ ῥηθὲν νοσοκομεῖον, τὸ προεδρεῖον ἀπεδέξατο καὶ προτείνει καὶ τὴν ἀποδοχὴν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Συλλόγου.

Τῆς προτάσεως τοῦ προεδρείου παμψηφεὶ δεκτῆς γενομένης, προτείνεται ὡς μέλος τῆς Φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς ὑπὸ τοῦ προεδρείου ὁ κ. Κ. Κοντόπουλος.

Τούτου δὲ δεκτοῦ γενομένου ὁ κ. *πρόεδρος* λέγει περὶ τῆς αἰτήσεως τῶν κοσμητριῶν τῆς ἐν Γαλατᾷ Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος, ὅτι τὸ προεδρεῖον λαβὸν ὑπ' ὄψει τὸ ἔκτακτον, ὅπερ παρουσιάζει ἡ θέσις τῆς κοινότητος, ἐπειδὴ ὡς ἀρχὴν ἐδέξατο ὁ Σύλλογος τὴν μὴ παρ' αὐτοῦ ἀποδοχὴν γραμματίων, προτείνει ὅπως ἐπιστραφῶσι μὲν ταῖς κ. κ. κοσμητρίαις τὰ γραμμάτια δοθῶσι δὲ 5 λίραι πρὸς ἔνδειξιν τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ Συλλόγου.

Γενομένης τῆς προτάσεως ταύτης τοῦ προεδρείου παμψηφεὶ ἀποδεκτῆς, ὁ κ. **Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς** ἀναγινώσκει διατριβὴν περί τινων Ἑλλήνων λογίων τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος (ἴδε σελ. 50).

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΗΑ'.

(Τακτική)

Τῇ 10/22 ἰανουαρίου 1883.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. ΚΑΛΛΙΑΔΟΥ.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεται περίληψις τῶν ἐξῆς ἐπιστολῶν·

Ἐπιστολῆς, τῆς Α. Π. τοῦ μητροπολίτου Ἐφέσου κ. Ἀγαθαγγέλου, ἀπὸ 7 ἰανουαρίου, ἐξαιτουμένου ὅπως ὁ Σύλλογος προσέλθῃ ἀρωγὸς τῇ ἄρτι πυρποληθείσῃ βιβλιοθήκῃ τῆς Μαγνησίας διὰ προσφορᾶς βιβλίων ἐκ τῶν περιττῶν αὐτοῦ.

Ἀνωνύμου, ἀπὸ 9 ἰανουαρίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν διὰ τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα Φυσικῆς, φερούσης τὴν ῥῆσιν «Φύσις τά τε ζῶα καὶ τὰ μέρη αὐτῶν καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὰ ἁπλᾶ τῶν σωμάτων κτλ.».

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ τῶν βιβλίων προσφοραὶ καὶ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι πρὸς τοὺς ταύτας ποιησαμένους.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. *πρόεδρος* λέγει ὅτι τὸ προεδρεῖον πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς παρὰ τῆς Α. Σ. τοῦ ἁγίου Ἐφέσου γενομένης αἰτήσεως ὑπὲρ τῆς ἐν Μαγνησίᾳ βιβλιοθήκης, πυρποληθείσης, αἰτεῖται τὴν ἄδειαν ὅπως ἐκλέξαν τινα ἐκ τῶν διπλῶν καὶ πολλαπλῶν τῆς βιβλιοθήκης προσφέρῃ ταῦτα τῇ βιβλιοθήκῃ.

Τῆς προτάσεως ταύτης δεκτῆς γενομένης, ἀγγέλλεται τὸ πρῶτον ὡς τακτικὸν μέλος ὁ κ. Γ. Π. Λαμπρίδης, ἔμπορος ἐνταῦθα, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Κ. Ξανθοπούλου, Ἰορδάνου Καρολίδου καὶ Κ. Ψωμιάδου.

Ὁ κ. *πρόεδρος* ἀγγέλλει ὅτι παρεκλήθη ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς, τῆς ἀναδεξαμένης τὴν διοργάνωσιν συναυλίας πρὸς ὄφελος τοῦ ἐνταῦθα νοσοκομείου *Ἱερεμίου* ὅπως ἐκφράσῃ τῷ Συλλόγῳ τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς ἐπὶ τῇ προθυμίᾳ μεθ' ἧς οὗτος ἀπεδέξατο τὴν αἴτησιν αὐτῆς πρὸς παραχώρησιν τῆς αἰθούσης αὐτοῦ.

Ἀκολούθως ὁ κ. Ι. Καρολίδης ἀναγινώσκει τὴν «περὶ τῆς ἀπαισιοδοξίας τοῦ **Σχοπεναυέρου**» πραγματείαν αὐτοῦ (ἴδε σελ. 37).

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΗΒ'.

(Τακτική)

Τῇ 24/5 φεβρουαρίου 1883.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. ΚΑΛΛΙΑΔΟΥ.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεται ἐνταῦθα περίληψις τῶν ἐξῆς ἐπιστολῶν·

Ἐπιστολῆς, τοῦ κ. Μ. Φωτίου, ἐκ Μιτυλήνης ἀπὸ 7 φθίνοντος, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν ἀντιγράφου ψηφίσματος εὑρεθέντος ἐν Ἄσσῳ, ὡς καὶ ἀντιγράφου τοῦ προαποσταλέντος τῷ Συλλόγῳ ψηφίσματος.

Ἀνωνύμου, ὑπὸ τὸ ῥητὸν «Kein Phaeniman» κτλ. ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν τῆς συνεχείας ἐν δυσὶ τεύχεσι τῆς προαποσταλείσης πραγματείας διὰ τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα «Ἐγχειριδίου Γεωγραφίας» πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν καὶ ἑλληνικῶν σχολείων.

Τοῦ κ. Ξενοφῶντος Μογέ, ἀπὸ 14 ἰανουαρίου, ἐξαιτουμένου τὴν ἐπιστροφὴν τῆς πραγματείας αὐτοῦ «Προοπτικῆς» καὶ τῶν σὺν αὐτῇ πινάκων.

Τοῦ πατρὸς τοῦ Λέοντος Γαμβέττα εὐχαριστήριος ἐπὶ τοῖς συλλυπητηρίοις τοῦ Συλλόγου διὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

Τοῦ κ. Μηνᾶ Χαμουδοπούλου, ἀπὸ 23 ἰανουαρίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν «ἀναγνωσματαρίου» πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων καὶ ἐξαιτουμένου τὴν ἐπὶ τούτου κρίσιν τῆς Ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. Ἰωάννου Βαλαβάνη, ἐξ Ἀμισοῦ, ἀπὸ 26 δεκεμβρίου ἀποστέλλοντος πραγματείαν μνημείων τῆς ἀνὰ τὸν Πόντον ἰδιωτικῆς διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα.

Ὁ κ. *πρόεδρος* λέγει ὅτι τὸ μὲν τοῦ κ. Μ. Χαμουδοπούλου πόνημα σταλήσεται τῇ Ἐκπαιδευτικῇ τοῦ Συλλόγου ἐπιτροπῇ, τὸ δὲ τοῦ κ. Ι. Βαλαβάνη τῇ Φιλολογικῇ τοῦ Συλλόγου ἐπιτροπῇ.

Ἀγγέλλεται τὸ πρῶτον ὡς τακτικὸν μέλος ὁ κ. Β. Οἰκονομίδης, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Χρ. Χατζηχρήστου, Ν. Παρανίκα καὶ Κ. Ψωμιάδου.

Ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορηθεὶς γίγνεται δεκτὸς ὡς τακτικὸν μέλος ὁ κ. Γ. Π. Λαμπρίδης.

Ἀκολούθως ὁ κ. **Κ. Ξανθόπουλος** ἀναγινώσκει τὴν συνέχειαν τῆς «τῶν ἠθικῶν Νικομαχείων τοῦ Ἀριστοτέλους» πραγματείας αὐτοῦ.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΛΓ'.

(Τακτική).

Τῇ 31/12 φεβρουαρίου 1883.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιάδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία.

ἐξ ἧς παρατίθεται ἐνταῦθα περίληψις τῶν ἐξῆς ἐπιστολῶν·

Ἐπιστολῆς, Γεωργίου Δροσίνη, ἀπὸ 25 φθίνοντος, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν συλλογῆς ἀνεκδότων δημωδῶν διστίχων διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα τῶν ζώντων μνημείων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

Μαριάνθης Γρ. Καμπούρογλου, πραγματεία διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα ζώντων μνημείων ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἀθηναϊκὰ παραμύθια».

Δ. Χαβιαρᾶ, ἐκ Σύμης, ἀπὸ 7 ἰανουαρίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν συλλογῆς ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῶν Συμαίων, τῶν νοτίων νήσων τῶν Σποράδων καὶ τῆς νήσου Τήνου.

Ν. Γ. Πολίτου, ἐξ Ἀθηνῶν, ἀπὸ 28 ἰανουαρίου, ἀποστέλλοντος διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα δύο συλλογὰς ὧν ἡ μὲν ἐπιγράφεται «Ἑλληνικαὶ παραδόσεις», ἡ δὲ «αἱ ἀσθένειαι κατὰ τοὺς μύθους τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ».

Τῆς Φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 25 ἰανουαρίου, ἀγγελλούσης τὴν παραλαβὴν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Συλλόγου καὶ ὑποβαλλούσης διαφόρους προτάσεις.

Ἀκολούθως ἀγγέλλονται προσφοραὶ βιβλίων καὶ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι τοῖς ταύτας ποιησαμένοις.

Εἶτα ὁ κ. *πρόεδρος* ἀγγείλας ὅτι τὰ ἀποσταλέντα πονήματα σταλήσονται τῇ Φιλολογικῇ ἐπιτροπῇ, τίθησιν εἰς ψηφοφορίαν ἀλληλοδιαδόχως ἁπάσας τὰς προτάσεις τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης τὰς διατυπουμένας ἐν ἀνωτέρω φερομένῃ ἐπιστολῇ αὐτῆς καὶ ἐχούσας οὕτω·

α') ὅπως ἐκφρασθῶσιν αἱ εὐχαριστίαι τοῦ Συλλόγου τῷ κ. Πουλάκῃ ἐπὶ τῇ μετὰ προθυμίας ἀποστολῇ γλωσσικῆς ὕλης διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα.

β') ὅπως ἀποσταλῶσιν αὐτῷ οἱ τόμοι Β'. καὶ Θ'. τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ συγγράμματος, οἵτινες δέον νὰ ἀποστέλλωνται καὶ δωρεάν, ἐγκρίσει τῆς ἐπιτροπῆς, τοῖς ἐργαζομένοις πρὸς συλλογὴν ζώντων μνημείων, μετὰ προηγουμένην πρότασιν αὐτῆς·

γ') ὅπως γραφῇ αὐτῷ ὅτι διὰ τὰ ἄλλα βοηθήματα, ἅτινα αἰτεῖται, ὁ Σύλλογος οὐδὲν δύναται νὰ πράξῃ καὶ ὅτι πρὸς ἀναπλήρωσιν αὐτῶν κυρίως προσφέρει τὴν δεκάλιρον δωρεὰν τοῖς βραβευομένοις καὶ

δ') ὅπως ἀποσταλῶσι τῷ κ. Κανελλάκῃ οἱ ὑπάρχοντες τόμοι τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου, ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅπως κατατεθῶσιν ὡς δωρεὰ τοῦ Συλλόγου εἰς τὸ ἐν Νενήτοις τῆς Χίου ἀναγνωστήριον.

Αἱ προτάσεις αὗται, πλὴν τῆς τελευταίας τροποποιηθείσης ὑπὸ τοῦ προεδρείου: «ὅπως ἀποσταλῶσιν εἰς τὸ ἀναγνωστήριον τῆς Χίου μόνον ἐκ τῶν τευχῶν ἐκείνων, ἅτινά εἰσι πολλά, γίγνονται δεκταὶ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου.

Ἀγγέλλεται τὸ πρῶτον ὡς τακτικὸν μέλος τοῦ Συλλόγου ὁ κ. Ch. Bonkowski, καθηγητὴς τῆς χημείας ἐν τῇ Α. ἰατρικῇ σχολῇ, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Δ. Ι. Μαυρογένους, Τηλ. Καραθεοδωρῆ καὶ Ὀδ. Ἀνδρεάδου.

Ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορηθεὶς γίγνεται δεκτὸς ὡς τακτικὸν μέλος ὁ κ. Β. Οἰκονομίδης.

Ἀγγέλλεται τὸ πρῶτον ὡς ἐπίτιμον μέλος ἡ Α. Ἐξ. ὁ κ. Πέτρος Μαυρογένης, πρεσβευτὴς τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῆς Ρουμανίας παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ, προτεινόμενος ὑπὸ τοῦ προεδρείου.

Ἀκολούθως ὁ κ. **Κωνσταντῖνος Μακρῆς** ἀναγινώσκει τὸ α' μέρος τῆς «περὶ μεταξοσκώληκος καὶ τῶν ἀσθενειῶν αὐτοῦ» πραγματείας αὐτοῦ (ἰδὲ σελ. 94).

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἀναγνώματος ὁ κ. **Χρ. Χατζηχρήστου** ἐκφράσας τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου τῷ κ. Κ. Μακρῇ εὔχεται ὅπως ὁ κ. Μακρῆς ἐξετάσῃ ἀκολούθως καὶ ὁμοίου εἴδους ζωύφια, ἅτινα αὐτὸς ἐπί τινων δένδρων παρετήρησε καὶ δύνανται καλλιεργούμενα νὰ ἀποφέρωσιν ἐπίσης μέταξαν.

Ὁ κ. **Μακρῆς** παρατηρεῖ ὅτι ἡ πραγματεία αὐτοῦ ἀπέβλεπε κυρίως τὸν μεταξοσκώληκα τὸν ἐκ τῶν φύλλων τῆς μορέας ζῶντα.

Ὁ κ. **Δ. Πασπαλῆς** συνίστησιν ἐπίσης εἰς τὴν μελέτην τοῦ κ. Κ. Μακρῇ σκώληκά τινα ἐν Ἰνδικῇ ζῶντα καὶ παράγοντα ἱκανήν, ἀλλὰ κατωτέρας ποιότητος, μέταξαν.

Ὁ κ. **Χρ. Χατζηχρήστου** λέγει ὅτι καλὸν ἦθελεν εἶσθαι ὅπως ὁ κ. Μακρῆς ἀκολούθως μελετήσῃ καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ παρατηρηθέντα ἄγρια ζωύφια.

Ὁ κ. *πρόεδρος* ἐκφράσας τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Συλλόγου ὅπως ὁ κ. Μακρῆς καὶ τὰ ὑποδειχθέντα ὑπὸ τῶν προλαλησάντων ζωύφια πραγματευθῇ λύει τὴν συνεδρίασιν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΛΔ'.

(Τακτική).

Τῇ 7/19 φεβρουαρίου 1883.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιάδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία.

ἐξ ἧς παρατίθεται ἐνταῦθα περίληψις τῶν ἐξῆς ἐπιστολῶν·

Ἐπιστολῆς, τοῦ κ. Μ. Χαμουδοπούλου, ἀπὸ 5 τρέχοντος, ὑποβάλλοντος τῇ κρίσει τῆς Ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου τὸ Γ' τεῦχος τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθέντος ἀναγνωσματαρίου.

Τῆς ἐφορίας τῶν ἐν Σπάρτῃ τῆς Πισιδίας σχολῶν, ἀπὸ 9 δεκεμβρίου λήξαντος ἔτους, ἐπικαλουμένης τὴν ἀρωγὴν τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. J. Mordtmann, ἀπὸ 5 φεβρουαρίου, ἐξαιτουμένου ἐκ προσώπου τοῦ κ. Kochler, βιβλιοφύλακος τοῦ ἀρχιδουκάτου τῆς Weimar, τὴν ἀποστολὴν τοῦ ΙΑ', ΙΒ' καὶ ΙΓ' τόμου τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου συγγράμματος.

Ἀκολούθως ἀγγέλλονται προσφοραὶ βιβλίων καὶ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι πρὸς τοὺς ταύτας ποιησαμένους.

Εἶτα ὁ κ. *πρόεδρος* εἰπὼν ὅτι τὸ πόνημα τοῦ κ. Μηνᾶ Χαμουδοπούλου παραπεμφθήσεται τῇ Ἐκπαιδευτικῇ ἐπιτροπῇ λόγον ποιεῖται περὶ τῆς αἰτήσεως τῶν ἐφόρων τῆς σχολῆς τῆς Πισιδίας (Σπάρτης) καὶ προτείνει ὅπως παραχωρηθῶσιν ἐκ τῶν διπλῶν καὶ πολλαπλῶν βιβλίων τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Συλλόγου τοῖς αἰτοῦσι. Τῆς προτάσεως δὲ ταύτης δεκτῆς γενομένης ὁ κ. *πρόεδρος* ὑποβάλλει τὴν αἴτησιν τοῦ κ. Mordtmann, ἣν ἀποδέχεται ὁ Σύλλογος.

Ἀκολούθως ὁ κ. **Δ. Πασπαλῆς**, εἰσηγητὴς τῆς πρὸ τριῶν μηνῶν ἐκλεγείσης ἐπιτροπῆς πρὸς γνωμοδότησιν ἐπὶ τοῦ πονήματος τοῦ κ. Μανασσείδου, ἀνέγνω τὴν κρίσιν αὐτῆς οὕτως ἔχουσαν:

Κύριε πρόεδρε,

Συνεπείᾳ διαγγέλματος τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 27 δεκεμβρίου 1882, ἐνταλέντες οἱ ὑποφαινόμενοι ὅπως ἐπιληφθῶμεν τῆς μελέτης πραγματείας τινὸς τοῦ κ. Συμεὼν Α. Μανασσείδου, δημοδιδασκάλου, τοῦ ἐξ Αἴνου, ἐπιγραφομένης «Μουσικὴ Παιδαγωγική», καὶ συντεθείσης διὰ τὰ σχολεῖα ὑπὸ τῆς αὐτοῦ

ἐλλογιμότητος, ἐνησχολήθημεν κατὰ χρέος εἰς τὴν μελέτην ταύτην, ἵνα συνῳδὰ τῷ ῥηθέντι διαγγέλματι ἐξενέγκωμεν κρίσιν τινὰ ὡς πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ παιδαγωγικὴν τοῦ πονήματος ἀξίαν.

Τὸ συμπέρασμα τῆς μελέτης ἡμῶν ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ ἔργου ἐστὶ τὸ ἑπόμενον·

Τὸ θεωρητικὸν μέρος τῆς πραγματείας ταύτης οὐδὲν νεώτερον ἢ μεθοδικώτερον σύστημα ὑποδεικνύει, ἀλλ' εἶναι ἀπολύτως ἀπαράλλακτον ὡς τὸ τῶν μέχρι τοῦδε πολυπληθεστάτων θεωρητικῶν πονηθέντων ὑπὸ διαφόρων ἱεροψαλτῶν, ἀπὸ τοῦ μεγάλου καὶ μικροῦ Θεωρητικοῦ τοῦ ἀοιδίμου Προύσης Χρυσάνθου τοῦ ἐκ Μαδύτων, μέχρι τῶν ἄχρι τοῦδε καὶ ἀρτίως ἐκδοθέντων καὶ εἰς τὸ μέλλον ἴσως ἐκδοθησομένων τοιούτων θεωρητικῶν. Ἅπαντα ταῦτα εἰσὶν ἀντιγραφαὶ σχεδὸν ἀπ' ἀλλήλων καὶ περιστρέφονται εἰς τὸν αὐτὸν ἐλαττωματικὸν κύκλον τῆς ἀπὸ τοῦ 1816 μέχρι σήμερον ἐν χρήσει σημαδογραφίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς. Τὸ ἀνὰ χεῖρας ἡμῶν πόνημα τοῦτο, κατὰ πάντα ἀπαράλλακτον τῶν πρὸ αὐτοῦ ἐκδοθέντων, οὐδεμίαν μέθοδον εὐκρινεστέραν ἐξευρίσκει, οὐδὲν νεώτερον ἢ ἧττον ἀτελές τι διδάσκει. Πάντοτε ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἀβεβαίου καὶ ἀστάτου τῆς γραφῆς ταύτης κύκλου προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ τὸ ἄγνωστον διὰ τοῦ ἀγνώστου, προστρέχοντος τοῦ εἰρημένου διδασκάλου, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν προκατόχων του, εἰς τοὺς κοινοὺς ξενικοὺς ὁρισμοὺς καὶ τύπους καὶ εἰς τὰς ξενικὰς κυριολεξίας ἀσιατικῶν μανέδων ἢ μακαμίων, σύστημα εἰς ὃ ἅπαντες ἀνεξαιρέτως καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ καὶ οἱ ἐσχάτως ἀκόμη συγγράψαντες ἢ μᾶλλον συρράψαντες τοιαῦτα θεωρητικὰ ἐξ ἀνάγκης κατέφυγον. Διότι πρὸ καιροῦ ὑπάρχει ἀναντίρρητον ὅτι ἡ ἡμετέρα ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ἀπὸ καταπτώσεως εἰς κατάπτωσιν περιελθοῦσα, κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος, δὲν ὑφίσταται πλέον αὐτοτελὴς καὶ ἀκέραιος, ἀλλὰ στηρίζεται καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ὑπόστασιν ἐπὶ τῶν ἀραβικῶν, περσικῶν καὶ τουρκικῶν ἀσμάτων. Ποῖα τὰ αἴτια; Πολλὰ καὶ διάφορα, ἀλλ' ἡ ἀπαρίθμησις αὐτῶν θέλει μᾶς ἀπομακρύνει τοῦ προκειμένου. Ταῦτα περὶ τοῦ θεωρητικοῦ μέρους τῆς ἐν κρίσει πραγματείας, ὅπερ ἥκιστα θεωροῦμεν ἄξιον σπουδαίας τινὸς μελέτης.

Ἡ πραγματεία αὕτη τοῦ κ. Μανασσείδου, ὡς πρὸς τὴν ἐν αὐτῇ ὑποδεικνυομένην πρακτικὴν ἐφαρμογήν, σύγκειται ἐκ δύο μερῶν· α' ἐξ ἐνίων στοιχειωδῶν καὶ ἀτελῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀσμάτων καὶ β' ἐξ ἐνίων δημοτικῶν ἢ σχολειακῶν ἀσμάτων, πάντοτε ὑπὸ παιδαγωγικὴν ἔποψιν ταξιθετημένων. Καὶ περὶ μὲν τῶν τελευταίων τούτων, ἤτοι τῶν δημοτικῶν καὶ σχολιακῶν, ἀποφαινόμεθα ὅτι ταῦτα οὐδαμῶς ἀνταποκρίνονται εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς παρούσης ἐποχῆς, καθ' ἣν ἀπεκδυόμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, καὶ τὸν εὐρῶτα τοῦ βυζαντινισμοῦ βαθμηδὸν ἀποτινάσσοντες ἀφ' ἡμῶν, φροντίζομεν πρὸς μόρφωσιν γενναιοτέρου καὶ ἀνδρικωτέρου τινὸς φρονήματος τῶν παίδων, ἀναλόγως τῆς προόδου καὶ τῶν τάσεων τοῦ αἰῶνος καὶ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου δραστηριωτέρων καὶ ἀρρενοπρεπεστέρων μέσων χρήζομεν, οὐχὶ δὲ τῶν τετριμμένων, ἐκλελυμένων καὶ θηλυπρεπῶν ἀσμάτων, ἅτινα ὁ εἰρημένος διδάσκαλος ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν ὑμῶν ὑποβάλλει. Παραδείγματα ἔστωσαν αἱ ἀφελεῖς καὶ ἠθικαὶ ποιήσεις Λέοντος τοῦ Μελᾶ, ἐκ τοῦ Γεροστάθη, περιβεβλημέναι ὡς εἰσὶ διὰ μέλους ἥκιστα ἀξιοπρεποῦς, ἥκιστα ἁρμόζοντος τοῖς ἡμετέροις παισίν, ἵνα μὴ εἴπωμεν ἀσέμνου. Συλλογὴν τοιούτων γλυκυθύμων παιδικῶν καὶ σχολειακῶν ἀσμάτων ἐμπρεπόντων τῇ ἀπαιτουμένῃ ἀγωγῇ τῶν ἡμετέρων παίδων ἀμφοτέρων τῶν φύλων λίαν ἐπιτυχῶς ἐσταχυολόγησε πρὸ ἐτῶν καὶ ἐν Ἀθήναις ἐξέδωκεν ὁ πολύκλαυστος, σοφὸς καὶ ἀοίδιμος ἡμῶν φίλος Ἠλίας ὁ Ταντολίδης, ὁ τυφλὸς ἐκεῖνος ἀοιδός, οὗτινος τὴν τροχιὰν ὤφειλον νὰ ἀκολουθήσωσιν οἱ ἡμέτεροι μουσικοδιδάσκαλοι, ὡς τὴν μόνην ἐμπρέπουσαν τῇ ἡμετέρᾳ νεολαίᾳ καὶ τῇ σεμνοπρεπεῖ αὐτῆς μουσικῇ ἀγωγῇ. Ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ τῶν ἐν λόγῳ ἀσμάτων τοῦ Ταντολίδου ὤφειλον καὶ ὀφείλουσιν οἱ ἡμέτεροι μουσικοδιδάσκαλοι νὰ ἐπεκτείνωσι καθημερινῶς τὸν κύκλον τῆς συλλογῆς ταύτης, τῆς μυριπνόου ταύτης ἀλλ' ἀφελοῦς ἀνθοδέσμης καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς αὐτῆς σημαδοφωνίας, μελισσῶν δίκην, νὰ συλλέξωσι τὰ μᾶλλον ἀρρενοπρεπῆ καὶ πλήρη προγονικῶν ἀναμνήσεων δημοτικὰ ἡμῶν ἄσματα καὶ μουσικὴν μέθοδον διδασκαλίας ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς σημαδοφωνίας νὰ συντάξωσιν εὔωνον, μεθοδικὴν καὶ προσιτὴν πᾶσι καὶ αὐτοῖς τοῖς ἀπορωτέροις παισὶ τοῦ λαοῦ, διὰ τῆς στερεοτυπίας, ὅπως ὑπάρχουσιν ἄπειρα τοιαῦτα στοιχειώδη θεωρητικὰ ἐν ἁπάσῃ τῇ Ἑσπερίᾳ καὶ ἰδίως ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ. Οὐχὶ δὲ νὰ σκοτίζωσι καὶ νὰ ταλανίζωσι τὸν νοῦν τῶν ἡμετέρων παίδων διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀσταθοῦς καὶ σκοτεινοῦ συστήματος τοῦ πα, βου, γα, δι, ὑφ' οὗ

καὶ αὐτοὶ οἱ κύριοι μουσικοδιδάσκαλοι εἰσὶν ἐσκοτισμένοι, πολλῷ δ' ἧττον νὰ διδάσκωσιν ἤχους, κλίμακας, διαγράμματα ἀτελῆ, ἐνδόφωνα, ἐρρινόφωνα, φθορὰς (καὶ τί ἄλλο; !) καὶ ταῦτα δι' ἀπηρχαιωμένων ἀσιατικῶν ὅρων, ὅτι δῆθεν ὁ Αος ἦχος ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸν ἀραβοπερσικὸν Δουγκιάχ, ὁ Βος μὲ τὸν Χουζάμ, ὁ Γος μὲ τὸν Τζαργκιάχ, ὁ Δος μὲ τὸν Νεβά, ὁ Πλ. Αου μὲ τὸν Σεβὰ χουσεϊνῆ, ὁ Πλ. Βου μὲ τὸν Χετζάζ, ὁ βαρὺς μὲ τὸν Ἀράκ, ὁ Πλ. Δου μὲ τὸν Ράρστ, καὶ τόσα ἄλλα ἀσιατικὰ τερατουργήματα, ἅτινα παραλείπομεν, μικτῶν ἤχων, ἐξ ὧν καὶ αὐτοὶ οἱ προβεβηκότες τῇ ἡλικίᾳ μουσικοὶ ἐσκοτίσθησαν ὑπερβαλλόντως. Ἐνῷ εἰς τὴν αὐτοτελῆ, στερεὰν καὶ ἐν παγκοσμίῳ χρήσει εὐρωπαϊκὴν σημαδογραφίαν τὰ πάντα εἰσὶν ἁπλᾶ, καθαρά, εὐκατάληπτα καὶ λογικώτατα καθὸ ἐπ' αὐτῆς τῆς φύσεως, τῆς μαθηματικῆς ἐπιστήμης, καὶ τῆς καλαισθησίας βασιζόμενα. Ὁ θέλων ἐξελέγξαι, εἰ ἀληθῆ καὶ ἀκριβῆ τὰ ὑφ' ἡμῶν λεγόμενα, διελθέτω, καὶ ἂν μὴ ἡ μουσικός, ἓν ἐκ τῶν ἀπείρων ἐν κυκλοφορίᾳ μουσικῶν θεωρητικῶν, καὶ ἰδίως τὸ ἀρτίως ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου μουσικοδιδασκάλου κ. Χατζῆ Παναγιώτου Κηλτζανίδου τοῦ Προυσαέως, φέρον τὸν τίτλον «*Μεθοδικὴ διδασκαλία θεωρητική τε καὶ πρακτικὴ τῆς καθ' ἡμᾶς ἑλληνικῆς μουσικῆς κατ' ἀντιπαράθεσιν πρὸς τὴν ἀραβοπερσικὴν*» καὶ ἀποφανθήτω ἐν εἰλικρινείᾳ περὶ τοῦ ἐπικρατοῦντος ἀλλοκότου συστήματος τοῦ διέποντος ἐν γένει τὴν διδασκαλίαν τῶν ἄλλως τε ἀξιοτίμων καὶ ἀγαθῶν ἡμετέρων ἱεροψαλτῶν. Ἐπιτραπήτω πρὸς τούτοις ἡμῖν ἵνα ἐπισυνάψωμεν ὧδε καὶ παρακαταθέσωμεν εὐσεβάστως τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου τὰ μόνα ἐκδοθέντα δύο τεύχη τῆς Συλλογῆς παιδικῶν καὶ σχολιακῶν ἀσμάτων ὑπὸ Η. Ταντολίδου, πρὸς ἀντιπαράθεσιν κατὰ βούλησιν τῶν ἐφιεμένων μετὰ τῶν τῆς αὐτῆς φύσεως ἀσμάτων τοῦ κ. Μανασσείδου καὶ ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα. καὶ ὡς πρὸς τὰ ποιήματα, καὶ ὡς πρὸς τὴν γραφήν.

Ὡς δὲ πρὸς τὰ ὑποδείγματα τοῦ καθαρῶς ἐκκλησιαστικοῦ μέρους, καὶ ταῦτα ἔχουσι πολλὰ τὰ ψεκτά, ὡς μὴ πιστῶς παριστανόμενα, καὶ ὡς μὴ ἔχοντα τὸ γενικὸν κῦρος τῶν ἁρμοδίων καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου δὲν ἐνδιατρίβομεν, καθὸ σπουδαίως ἐπισύραντος, τό γε νῦν, τὴν προσοχὴν καὶ ἐνδελεχῆ φροντίδα τῆς Μητρὸς ἡμῶν Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἧς ὁ κλεινὸς πρωθιεράρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γος πρωτοβούλως ἐμερίμνησεν ἤδη καὶ μουσικὴν ἐπιτροπὴν συγκειμένην ἐκ σπουδαίων μουσικῶν νὰ συστήσῃ πρὸς ριζικὴν μελέτην τοῦ ἐπικρατοῦντος συστήματος, καὶ πρὸς διόρθωσιν τῶν χρῃζόντων διορθώσεως, πρὸς δὲ καὶ ὡς προὐργιαίτερον, Μουσικὴν σχολὴν ἐν τῷ δημοτικῷ τοῦ Φαναρίου ἐκπαιδευτηρίῳ νὰ ἐγκεντρίσῃ πρὸς ἀποσόβησιν, ἐκ τῶν ἐνόντων, τῶν πλημμυρησάντων ἐν ἡμῖν ὀθνείων καὶ ἀποβλητέων ξενισμῶν, καὶ πρὸ πάντων τῆς ἐπαράτου ἐρρίνου προφορᾶς, ἥτις καθὸ κακόζηλος ἔξις κατήντησεν ἀηδεστάτη φύσις.

Ἐν τέλει τῆς παρούσης ἡμῶν ἐκθέσεως, μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιστασίας καὶ μελέτης γενομένης, θεροῦμεν δίκαιον νὰ ἐπαινέσωμεν τὴν φιλοπονίαν τοῦ ἐλλογίμου διδασκάλου κ. Σ. Α. Μανασσείδου, ὅστις, εἰ καὶ καθ' ἡμᾶς ἀπέτυχε τοῦ κατ' αὐτὸν σκοποῦ, ἡ πρόθεσις ὅμως τοῦ πονήσαντος ἔσχε κοινωφελῆ σκοπόν, ἔδωκε δὲ καὶ ἀφορμὴν τοῦ νὰ προκληθῇ ἀπὸ τοῦ Συλλόγου ἡ παροῦσα ἔκθεσις τῶν ἡμετέρων ἰδεῶν καὶ προτάσεων. Πεπείσμεθα ὅτι αὗται κυοφορούμεναι ἐν ταῖς φρεσὶν εὐσυνειδήτων καὶ μουσοτραφῶν ἀνδρῶν, ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν αἰῶνος καὶ τῆς καλαισθησίας ὁδηγουμένων, δὲν θέλουσι μείνει ἄνευ τελεσφόρου τινὸς καὶ λυσιτελοῦς ἀποτελέσματος. Αὕτη ἐστὶ καὶ ἡ ἡμετέρα ἐγκάρδιος εὐχὴ ἣν εὐσεβάστως καθυποβάλλομεν τῷ εὐαγεῖ τούτῳ τοῦ Συλλόγου σωματείῳ.

Δέχθητε, κύριε πρόεδρε, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἄκρας πρὸς ὑμᾶς τιμῆς καὶ ὑπολήψεως.

Πέραν τῇ 25 ἰανουαρίου 1883.

[Ὑπογ.] Δημ. Πασπαλλῆς
Κ. Ξανθόπουλος
Ευστρ. Γ. Παπαδόπουλος

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἐκθέσεως ὁ κ. **Κ. Μακρῆς** εὐχαριστήσας τῷ κ. Δ. Παπαλλῇ καὶ τῇ ἐπιτροπῇ διὰ τὴν ἔκθεσιν αὐτῆς ἐρωτᾷ ἐὰν τὰ σημεῖα τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς δύνανται ἀναπληρωθῆναι διὰ τῆς εὐρωπαϊκῆς.

Ὁ κ. **Δ. Παπαλλῆς** λέγει ὅτι οὐδεμίαν δύναται δοῦναι ἀπάντησιν τῷ κ. Μακρῇ, ὡς μὴ προκειμένου ἐνταῦθα περὶ τοῦ ζητήματος περὶ οὗ ἐρωτᾷ ἀλλὰ μόνον περὶ τοῦ συγγράμματος τοῦ κ. Μανασσείδου, τοῦ προοριζομένου διὰ τὰ σχολεῖα, ἐν ᾧ καὶ διά-

φορα ἄσματα διὰ τοὺς παῖδας, ἅτινα ἐξετάσασα καὶ ἐκμελετήσασα ἡ ἐπιτροπὴ εὗρεν οὐχὶ κατάλληλα. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ ζήτημα, ὅπερ ἔθιξεν ὁ κ. Μακρῆς, λέγει, ὅτι ἐν τοῖς πατριαρχείοις πρὸς τοῦτο ἐργάζεται ἐπιτροπὴ ἰδιαιτέρα, ἧς τὰς μελέτας, ὡς σπουδαίας, ὀφείλομεν ἵν' ἀναμένωμεν.

Ὁ κ. **Χρῆστος Χατζηχρήστου** παρατηρεῖ ὅτι τὰ ἄσματα ἅπερ εὑρηνται ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ κ. Μανασσείδου οὔκ εἰσιν ἄσματα ᾀδόμενα ἐν τοῖς σχολείοις, ἀλλ' ἄσματα δημοτικὰ διασωθέντα, ἃ ὁ κ. Μανασσείδης προτείνει ὅπως εἰσαχθῶσιν εἰς τὰ σχολεῖα.

Ὁ κ. **Δ. Πασπαλλῆς** ἀντιπαρατηρεῖ ὅτι τὰ ἄσματα ἅπερ προβάλλει ὁ κ. Μανασσείδης ἀδύνατον ὅπως εἰσαχθῶσιν εἰς τὰ σχολεῖα, καθότι ἐν αὐτοῖς δέον ὅπως διδάσκωνται ἄσματα ποίησιν καὶ ὕψος περιέχοντα καὶ ὧν τὸ μέλος δέον ἐπίσης εἶναι ἁρρενωπὸν καὶ γενναῖον.

Ὁ κ. **Χρῆστος Χατζηχρήστου** ἐκφράσας τὴν λύπην αὐτοῦ δι' ὅσα ἡ ἐπιτροπὴ εἶπε περὶ τῶν ἀσμάτων τοῦ κ. Μανασσείδου, ἐπαινεῖ τὸν ζῆλον τοῦ ἀνδρός, ὅστις πάντοτε εἰργάσθη διὰ τὸν Σύλλογον, καὶ προτείνει ὅπως ὁ Σύλλογος μὴ ἀποφανθῇ ἀπὸ τοῦδε περὶ ζητήματος τοσοῦτον σπουδαίου, οἷον τὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς.

Ὁ κ. **Δ. Πασπαλλῆς** φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ἐμμένωμεν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν μουσικήν, ἀλλὰ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου νῦν οὐδόλως πρόκειται. Ἀκολούθως δὲ τῷ κ. Κ. Μακρῇ ἁπάντων λέγει ὅτι ἡ εὐρωπαϊκὴ γραφὴ πληρέστατα δύναται ν' ἀναπληρώσῃ τὴν νῦν ἐν χρήσει ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν καθόσον μάλιστα τὰ ἀναφερόμενα τριτημόρια καὶ τεταρτημόρια οὐδέν εἰσι. Καὶ τέλος ὁ κ. Πασπαλλῆς ἐπαινεῖ τὰ δημοσιευθέντα διὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένου περιοδικοῦ συγγράμματος *Παρνασσοῦ* ὑπὸ τοῦ κ. Τσέτση.

Ὁ κ. **Ἀθαν. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς** παρατηρεῖ ὅτι πλεῖστα ἄσματα ἐκκλησιαστικὰ ἡμέτερα εὕρηνται γεγραμμένα δι' εὐρωπαϊκῶν χαρακτήρων καὶ τοιούτων συλλογαὶ οὐκ ὀλίγαι ὑπάρχουσιν ἐκδεδομέναι. Ἀκολούθως ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ ἡμετέρα σημαδογραφία ἐστὶν ἐθνικὴ ἡμῶν, καθότι, λέγει, ἡ ἀντιπαραβολὴ τῶν ἀρχαίων χειρογράφων πρὸς τὴν νῦν σημαδογραφίαν ἔχει ἱκανὴν σχέσιν. Λυπηρὸν δὲ λέγει ὅτι πολλὰ ἀρχαῖα σημεῖα διατελοῦσιν ἔτι ἀκατάληπτα τοῖς νεωτέροις.

Ὁ κ. **Δ. Πασπαλλῆς,** παρατηρεῖ ὅτι οἱ εὐρωπαῖοι πάντα ταῦτα γιγνώσκουσι καὶ τὰ ἀρχαῖα σημεῖα ἔγνωσαν.

Ὁ κ. **Κ. Κάριος** προτείνει ὅπως, πρὸς γνῶσιν τῶν ἰδεῶν τοῦ Συλλόγου ὑπὸ τοῦ δημοσίου, ἡ ἔκθεσις ἡ ἀναγνωσθεῖσα δημοσιευθῇ διὰ τῶν ἐφημερίδων.

Τεθείσης δὲ εἰς ψηφοφορίαν ὑπὸ τοῦ κ. προέδρου τῆς ἀναγνωσθείσης ἐκθέσεως ὁ Σύλλογος ὑπὲρ αὐτῆς ἀποφαίνεται παμψηφεί.

Εἶτα μετὰ μακρὰν συζήτησιν καθ' ἣν, οἱ μὲν κ. κ. Χρ. Χατζηχρήστου καὶ Ὀδ. Ἀνδρεάδης ἀντικρούουσι τὴν πρότασιν τοῦ κ. Καρίου, ὁ δὲ κ. Α. Κεραμεὺς ὑποστηρίζει αὐτήν, τεθείσης τῆς προτάσεως ταύτης εἰς ψηφοφορίαν ὁ Σύλλογος κατ' αὐτῆς ἀποφαίνεται.

Ὁ κ. *πρόεδρος* ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου τῇ πρὸς κρίσιν τοῦ συγγράμματος τοῦ κ. Μανασσείδου ἐπιτροπῇ ἐπὶ τῇ προθυμίᾳ καὶ τῷ ζήλῳ μεθ' οὗ ἐπετέλεσε τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῇ ἐντολήν.

Ἀκολούθως ὁ κ. Ἀθαν. Παπαδόπουλος Κεραμεύς, βιβλιοφύλαξ, ἀναγινώσκει κατάλογον τῶν, κατὰ τὴν ἐν ἡγουμένῃ συνεδριάσει ληφθεῖσαν ἀπόφασιν, δωρηθησομένων τῇ βιβλιοθήκῃ Μαγνησίας βιβλίων. Τὸν κατάλογον τοῦτον ἐπιψηφίζει ὁ Σύλλογος.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορηθεὶς γίγνεται δεκτός, ὡς ἐπίτιμον μέλος, ἡ Α. Ε. ὁ κ. Πέτρος Μαυρογένης πρεσβευτὴς τοῦ βασιλέως τῆς Ρουμανίας παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ.

Ὡς τακτικὸν δὲ μέλος ἀγγέλλεται ἐπίσης τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορηθεὶς γίγνεται δεκτὸς ὁ κ. Ch. Bonkowski, καθηγητὴς τῆς χημείας ἐν τῇ Α. Ἰατρικῇ σχολῇ.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς ἀναγινώσκει τὴν συνέχειαν τῆς «περὶ τινων λογίων ἑλλήνων πραγματείας αὐτοῦ» (ἴδε σελ. 50).

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΛΕ'.

(Τακτική).

Τῇ 14/26 φεβρουαρίου 1883.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. ΚΑΛΛΙΑΔΟΥ.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως,

Ὁ κ. **Ἀθαν. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς** ἀναγινώσκει συνέχειαν τῶν κατὰ τὴν ἡγουμένην συλλογικὴν περίοδον ἀναγνωσθεισῶν πραγματειῶν «περὶ τῆς ἀρμενικῆς φιλολογίας» (ἴδε τόμον ΙΣΤ' σελ. 1).

Μετὰ ταῦτα οὐδενὸς τὸν λόγον αἰτησαμένου διαλύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΛΣΤ'.

(Τακτική).

Τῇ 21/5 φεβρουαρίου 1883.

Προεδρεύοντος τοῦ ἑτέρου τῶν ἀντιπροέδρων

κ. Κ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

Ἐπιστολή, τῆς ἐνταῦθα Μακεδονικῆς Φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος, ἀπὸ 18 ἐνεστῶτος, ἐξαιτουμένης τὴν ἄδειαν τοῦ ποιεῖν ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Συλλόγου τάς τε γενικὰς αὐτῆς καὶ τὰς εἰδικὰς τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους τῆς διευθυνούσης αὐτὴν ἐπιτροπῆς συνεδριάσεις.

Ἀνωνύμου ἀποστέλλοντος συλλογὴν λέξεων τοῦ ἐν Φερτακαίνης τῆς Καππαδοκίας γλωσσικοῦ ἰδιώματος μετὰ φακέλου ἐσφραγισμένου.

Ὁ κ. προεδρεύων ὑποβάλλων τῷ Συλλόγῳ τὴν αἴτησιν τῆς Μακεδονικῆς ἀδελφότητος ἐκφράζεται ὑπὲρ αὐτῆς.

Ὁ κ. **Ὀδ. Ἀνδρεάδης** ὑποστηρίζει τὴν ἀποδοχὴν τῆς αἰτήσεως, ἀλλ' ἐπειδή, λέγει, ἤδη ἕτερα σωματεῖα, κεκτημένα τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν τοῦ Συλλόγου, συνέρχονται ἐν τῷ καταστήματι αὐτοῦ, πρὸς ἀποφυγὴν συμπτώσεων καὶ ἀταξιῶν φρονεῖ ὅτι ἐν τῇ τὴν ἀποδοχὴν ἀγγελλούσῃ ἐπιστολῇ πρέπει ἵνα σημειῶται ὅτι πρὸ τῆς συγκλήσεως γενικῆς συνεδριάσεως δέον ὅπως συνεννοῆται αὕτη μετὰ τοῦ γραφείου τοῦ Συλλόγου.

Τῆς αἰτήσεως μετὰ τῆς παρατηρήσεως παμψηφεὶ δεκτῆς γενομένης, ὁ κ. **Κ. Μακρῆς** ἀναγινώσκει τὴν συνέχειαν τῆς πραγματείας «*περὶ τῶν ἀσθενειῶν τοῦ μεταξοσκώληκος καὶ ἰδίως περὶ τοῦ τρόπου τοῦ κατασκευάζειν τὸν μεταξόσπορον ἐπιτυχῆ*».

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. **Ἐμμ. Μελανδινὸς** αἰτεῖται ὅπως ἐπιτραπῇ τῷ κ. Μακρῇ ἡ δημοσίευσις τῆς πραγματείας αὐτοῦ εἴτε διὰ τῶν ἐφημερίδων ἢ δι' ἰδιαιτέρου φυλλαδίου.

Ἡ πρότασις αὕτη ὑποστηριχθεῖσα ὑπὸ τῶν κ. κ. Τ. Καραθεοδωρῆ, Ὀδ. Ἀνδρεάδου καὶ Κ. Καρίου γίνεται δεκτή.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΛΖ'.

(Τακτική).

Τῇ 28/12 μαρτίου 1883.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. ΚΑΛΛΙΑΔΟΥ.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθενται αἱ ἑξῆς ἐπιστολαί·

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Στ. Ἀριστάρχου, ἀπὸ 19/31 ἰανουαρίου, παραιτουμένου τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ αἰδ. C. Curtis, προέδρου τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 24 ἰανουαρίου, διαβιβάζοντος ἐπιστολὴν τοῦ κ. Στ. Ἀριστάρχου, δι' ἧς παραιτεῖται τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς.

Τοῦ αἰδ. C. Curtis, προέδρου τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 8)20 φεβρουαρίου, ἀγγέλλοντος τὴν παραλαβὴν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ προεδρείου καὶ προσκαλοῦντος τὸν πρόεδρον εἰς τὴν συνεδρίασιν τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς συζήτησιν τοῦ προοιμίου καὶ παραλαβὴν τοῦ καταλόγου τοῦ χάρτου τῶν χερσαίων τειχῶν Κωνσταντινουπόλεως.

Τοῦ κ. Στ. Ἀριστάρχου, ἀπὸ 25 φεβρουαρίου, ἀγγέλλοντος ὅτι διαβιβάζει τῷ αἰδ. C. Curtis τὸ προοίμιον καὶ τὸν κατάλογον τῶν χερσαίων τειχῶν Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὅτι ἐμμένει ἐν τῇ ἀπὸ τῶν ἐπιτροπῶν παραιτήσει αὐτοῦ.

Ὁ κ. **πρόεδρος** παρατηρεῖ ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας ὅτι ἡ τρίτη ἐπιστολὴ τοῦ κ. Στ. Ἀριστάρχου ἐστὶν ἀπάντησις εἰς ἐπιστολὴν τοῦ προεδρείου. Τὸ προεδρεῖον λαβὸν τὰς δύο παραιτήσεις τοῦ κ. Στ. Ἀριστάρχου, τὴν μὲν ἀπὸ τῆς Ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς, ἧς πρόεδρος ἦν, τὴν δὲ ἀπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις διεβιβάσθη διὰ τοῦ προέδρου τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς, ἐκτιμῶν τὴν ἐργασίαν τοῦ κ. Στ. Ἀριστάρχου καὶ φρονοῦν ὅτι ἡ παραίτησις αὐτοῦ ἐστὶν ἀπώλεια δι' ἀμφοτέρας τὰς ἐπιτροπάς, καθῆκον αὐτοῦ ἡγήσατο παρακαλέσαι τὸν κ. Στ. Ἀριστάρχην ἵν' ἀποσύρῃ αὐτάς, τὴν δὲ παράκλησιν ταύτην ἀπηύθυνε

τῷ κ. Ἀριστάρχῃ δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ. Ὁ κ. Στ. Ἀριστάρχης ὅμως ἐπιμένει εἰς τὰς παραιτήσεις αὐτοῦ καὶ τοῦτο δηλοῖ διὰ τῆς τρίτης αὐτοῦ ἐπιστολῆς, ἧς περίληψις ἀνεγνώσθη καὶ ἥτις ἐστὶν ἀπάντησις εἰς τὴν παρακλητικὴν τοῦ προεδρείου.

Ὁ κ. **Τηλ. Καραθεοδωρῆ** φρονεῖ ὅτι ὁ Σύλλογος καλὸν ἤθελεν εἶσθαι ὅπως ἀπορρίψῃ τὴν παραίτησιν τοῦ κ. Στ. Ἀριστάρχου καὶ παρακαλέσῃ αὐτὸν ἵνα διατελῇ ἐν ταῖς ἐπιτροπαῖς. Τοῦτο δὲ διότι ὁ κ. Στ. Ἀριστάρχης εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἐπιτροπὰς εἰργάσθη μετὰ ζήλου καὶ αὐταπαρνήσεως.

Τῆς προτάσεως τοῦ κ. Τηλ. Καραθεοδωρῆ δεκτῆς γενομένης, ἀγγέλλονται αἱ τῶν βιβλίων προσφοραὶ καὶ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι πρὸς τοὺς ταύτας ποιησαμένους.

Ἀκολούθως ὁ κ. **Ἀθαν. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς** ἀναγινώσκει κατάλογον βιβλίων δωρηθησομένων κατὰ τὴν ἐν τῇ ἡγουμένῃ συνεδριάσει ληφθεῖσαν ἀπόφασιν εἰς τὴν κοινότητα τῆς ἐν Ψισιδίᾳ Σπάρτης. Τὰ βιβλία ταῦτα εἰσὶν 114 ἐκ τῶν περιττῶν τῆς ἡμετέρας βιβλιοθήκης.

Μετά τινας δὲ παρατηρήσεις ἐγκρίνεται ὁ κατάλογος.

Ἀγγέλλονται τὸ πρῶτον ὡς ἐπίτιμα μέλη προτεινόμενοι ὑπὸ τοῦ προεδρείου αἱ Α. Α. Ἐξ. ὁ κ. Radovitz, πρεσβευτὴς τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ, ὁ μαρκήσιος de Noailles, πρεσβευτὴς τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ καὶ ὁ κ. de Nelidow ἔκτακτος ἀπεσταλμένος τῆς Ρωσσικῆς αὐτοκρατορίας παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ.

Ὁ κ. **Γ. Τσιάκας** προτείνει ὅπως σταλῇ συλλυπητήριον γράμμα τῇ οἰκογενείᾳ Κουμουνδούρου ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ **Ἀλεξάνδρου Κουμουνδούρου,** μέλους ἐπιτίμου τοῦ Συλλόγου.

Ἡ πρότασις ἐγένετο δεκτή.

Ἀκολούθως ὁ κ. **Γ. Τσιάκας** ἀναγινώσκει ἔκθεσιν τῆς Ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ ἀλφαβητάριου τοῦ κ. Μαρουδῆ, οὕτως ἔχουσαν.

«Τὸ προεδρεῖον τοῦ καθ' ἡμᾶς Συλλόγου λαβὸν ὑπ' ὄψει τὸ ὑπὸ τῶν ἐν Ἀθήναις καταστημάτων Ἀνδρέου Κορομηλᾶ ἀποσταλὲν αὐτῷ ἔντυπον Ἀλφαβητάριον Κ. Μαρουδῆ, ἐξαιτουμένων τὴν ἐν ταῖς σχολαῖς σύστασιν αὐτοῦ, παρέπεμψε τὸ ἔργον τοῦτο τῇ ἐκπαιδευτικῇ τοῦ Συλλόγου ἐπιτροπῇ ὅπως αὕτη μελετήσασα τοῦτο ἐξενέγκῃ τὴν περὶ τῆς ἀνυσιμότητος αὐτοῦ κρίσιν αὐτῆς. Ἡ δὲ Ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ ἐν τῇ γ' τακτικῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς μετὰ κοινὴν σύσκεψιν καὶ ἀπόφασιν ἀνέθετο τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἐν λόγῳ Ἀλφαβηταρίου τοῖς ἐκ τῶν ἑαυτῆς μελῶν κ. κ. Κωνσταντίνῳ Γεωργαλᾷ καὶ Γεωργίῳ Τσιάκᾳ, οἵτινες ὅση αὐτοῖς δύναμις καὶ εὐκαιρία ἐπὶ τοῦ ἔργου τούτου ἐργασθέντες συνέταξαν ἔκθεσιν, ἐν ᾗ πρῶτον μὲν ἐκτίθενται αἱ διάφοροι ἀναγνωστικαὶ μέθοδοι, αἱ κατὰ καιροὺς ἐν Εὐρώπῃ ἐξευρεθεῖσαι, καὶ ἡ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς προτιμωμένη, δεύτερον δὲ ἐξετάζεται τὸ περιεχόμενον τοῦ Ἀλφαβητα-ρίου Κ. Μαρουδῆ κατά τε ὕλην καὶ μέθοδον καὶ τρίτον ἐκδηλοῦται ἡ τῆς ἐπιτροπῆς περὶ αὐτοῦ γνώμη. Ἡ ἔκθεσις αὕτη ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ Γ'. τακτικῇ τῆς ἐπιτροπῆς συνεδρίᾳ, γενομένῃ τῇ 23 φεβρουαρίου ἔτους ἐσταμένου, παμψηφεὶ ἐπεδοκιμάσθη· ἐνεκρίθη δὲ ὅπως ἀναγνωσθῇ ἔν τινι τῶν τακτικῶν τοῦ Συλλόγου συνεδριῶν. Διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἐκθέσεως ταύτης προτιθέμενος ν' ἀπασχολήσω ὑμᾶς, κύριοι, τῇ ἐσπέρᾳ ταύτῃ ἐπί τινα λεπτὰ θερμῶς ἐξαιτοῦμαι τὴν ὑμετέραν εὐμενῆ ἀκρόασιν.

I. *Διάφοροι ἀναγνωστικαὶ μέθοδοι καὶ ἡ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς προτιμωμένη.*

Γνωστόν ἐστιν ὅτι ἡ τῆς ἀναγνώσεως διδασκαλία τυγχάνει συνήθως οὖσα ἡ πρώτη καὶ κυρία οὕτως εἰπεῖν ἀπασχόλησις τῶν μαθητῶν καὶ κατὰ τὰ ἄλλα σχολικὰ ἔτη, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὸ πρῶτον. Ἀλλ' ὅσῳ ἡ κατὰ τὸ πρῶτον ἀκριβῶς ἔτος δυσχέρεια περὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς πρώτης ἀναγνώσεως μείζων ἐστί, τοσούτῳ μᾶλλον ἀδιαφόρως εἶχον μέχρις ἐσχάτων πάντες σχεδὸν οἱ παρ' ἡμῖν διδάσκαλοι, ἀγανακτοῦντες μὲν καὶ αὐτοὶ ἕνεκα τῆς δυσκολίας τοῦ πράγματος, ἀλλὰ καὶ αὖθις μὴ μεριμνῶντες περὶ ἐξευρέσεως καταλλήλου φαρμάκου πρὸς θεραπείαν τοῦ κακοῦ, ὅπερ σκληρῶς ταλαιπωρεῖ ἐπὶ τόσον χρόνον τὴν τρυφερωτέραν τῆς δημοτικῆς σχολῆς ἡλικίαν. Οἱ εὐρωπαῖοι διδάσκαλοι, καὶ ἰδίᾳ οἱ γερμανοί, φιλοστοργότεροι ἴσως καὶ μᾶλλον φιλάνθρωποι τῶν ἡμετέρων, πράγματι δὲ καὶ ἀποκλειστικῶς μόνον τὴν περὶ τὸ διδάσκειν τέχνην καλλιεργοῦντες καὶ μὴ ἐξ ἄλλων σταδίων εἰς τὸ σχολικὸν ἀκαίρως εἰσπηδῶντες, εἰργάσαντο καὶ ὡς πρὸς τὴν μεθοδικὴν διδασκαλίαν τῆς ἀναγνώσεως, καὶ ἰδίᾳ τῆς πρώτης, μετὰ τέχνης ἀληθῶς θαυμασίας καὶ ἀποτελεσμάτων, ἅτινα ἔκπληξιν ἀποσπῶσι. Πειράματα διάφορα ἐγένοντο καὶ μέθοδοι διάφοροι ἐξευρέθησαν μέχρις οὗ ἡ ἀρίστη ἐπεκράτησεν· ὅπως δὲ ἐναργέστερον δηλωθῇ ὁ σκοπὸς ὃν ἡ ἡμετέρα ἐπιτροπὴ προτίθεται ἀναγκαία καὶ σκόπιμός ἐστιν ἡ ἐν συνόψει ἔκθεσις τῶν διαφόρων τούτων ἀναγνωστικῶν μεθόδων καὶ τῆς σήμερον προτιμωμένης.

Ὡς πρὸς τὰς περὶ διδασκαλίας τῆς πρώτης ἀναγνώσεως μεθόδους δύναταί τις νὰ παρατηρήσῃ ὅτι·

ά. Κατὰ τὴν πρώτην ἀνάγνωσιν γίνεται συλλαβισμὸς ἢ ἐκφώνησις τῶν γραμμάτων· ἄλλαις λέξεσι, πρὸς ἐκμάθησιν τῆς ἀναγνώσεως ἐκφωνοῦνται τὰ στοιχεῖα ἢ κατὰ τὰ ὀνόματα αὐτῶν (οἷον ἄλφα, βῆτα, γάμα, ἢ α, βῖ, γᾶ κτλ.) ἢ κατὰ τὰς φωνάς, ἃς ἐν τῇ λέξει, ἐν ᾗ ἁπαντῶσιν, ἔχουσι.

β'. Ἡ διδασκαλία ἄρχεται εὐθὺς ἀπὸ τῶν ἁπλουστάτων τῆς γλώσσης στοιχείων, ἤτοι τῶν φωνῶν καὶ τῶν στοιχείων, καὶ ἐξ αὐτῶν χωρεῖ πρὸς τὰς συλλαβὰς καὶ τὰς λέξεις, ἢ ἀρχομένη ἀπ' αὐτῆς τῆς ζώσης γλώσσης, τ.ἔ. ἀπὸ προτάσεως ἢ λέξεως ἄγει διὰ τοῦ διαμελισμοῦ εἰς τὰ ἁπλούστατα τῆς γλώσσης συστατικὰ καὶ εἶτα τἀνάπαλιν χωρεῖ πρὸς τὴν σύνθεσιν καὶ ἀνάγνωσιν συλλαβῶν καὶ λέξεων.

γ'. Ἡ ἀνάγνωσις χωρίζεται ἀπὸ τῆς γραφῆς ἢ διδάσκεται ἐν στενῷ μετ' αὐτῆς συνδέσμῳ.

Κατὰ τὰ εἰρημένα διακρίνεται, ἐν ἀναφορᾷ μὲν πρὸς τὸ α', ἡ συλλαβιστικὴ καὶ ἡ φωνητικὴ μέθοδος, ἐν σχέσει δὲ πρὸς τὸ β', ἡ συνθετικὴ καὶ ἡ ἀναλυτικοσυνθετικὴ μέθοδος, καὶ πρὸς τὸ γ' ἡ καθαρῶς ἀναγνωστικὴ καὶ ἡ καθαρῶς γραφικὴ μέθοδος. Ἑκάστη ἀναγνωστικὴ μέθοδος, διατελοῦσα ἐν πρακτικῇ χρήσει, ὀφείλει νὰ συνενοῖ ἐν ἑαυτῇ πολλοὺς τῶν μνησθέντων χαρακτήρων. Λ. χ. Ἡ συλλαβιστικὴ μέθοδος ὀφείλει νὰ χαράξῃ κατ' ἀνάγκην ἢ τὴν συνθετικὴν ἢ τὴν ἀναλυτικοσυνθετικὴν πορείαν καὶ νὰ παρουσιάζηται ἢ ὡς καθαρὰ ἀναγνωστικὴ ἢ ὡς γραφικὴ καὶ ἀναγνωστικὴ μέθοδος. Ἡ δὲ γραφικὴ καὶ ἀναγνωστικὴ δύναται νὰ συνδεθῇ πρὸς τὴν συλλαβιστικήν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς φωνητικῆς μεθόδου, νὰ βαδίσῃ δὲ ἐν τῇ ὁδῷ τῆς συνθετικῆς ἢ τῆς ἀναλυτικοσυνθετικῆς μεθόδου κ. οὐ. κ. Ἀλλὰ πάντες οἱ δυνατοὶ συνδυασμοὶ τῶν ἄνω μεθόδων δὲν ἀνεφάνησαν καὶ πράγματι ὡς ἀναγνωστικαὶ μέθοδοι ἐν τῇ τοῦ χρόνου παρελεύσει. Ἱστορικῶς ἀνεπτύχθησαν μᾶλλον μόνον αἱ ἀκόλουθοι κύριαι μορφαί, αἵτινες ἅπασαι τὸ ἑαυτῶν ὄνομα ἔλαβον ἐκ τοῦ ἐν αὐταῖς προεξ-

έχοντος χαρακτῆρος, ἤτοι ά) ἡ συλλαβιστικὴ μέθοδος, β') ἡ Στεφάνειος φωνητικὴ μέθοδος, γ') ἡ Γραζέρειος γραφικὴ καὶ ἀναγνωστικὴ μέθοδος καὶ δ') ἡ Ἰακωτότειος καὶ Φογγέλειος ἀναλυτικοσυνθετικὴ μέθοδος.

Βραχὺς περὶ ἑκάστης τούτων λόγος ἴσως οὐδεμίαν παρέχει ἐνόχλησιν· ἄλλως καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι τοῦτο ἐνταῦθα, διότι ἀληθῶς μόνον οὕτω καθίστανται ἐναργῆ τὰ μειονεκτήματα καὶ πλεονεκτήματα τῶν διαφόρων ἀναγνωστικῶν μεθόδων καὶ μόνον οὕτω αὐτὰ τὰ πράγματα λαλοῦσι περὶ τῆς προτιμήσεως ἢ μὴ τῶν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων γραφομένων ἀναγνωστικῶν βιβλίων χάριν τῶν πρωτοετῶν μαθητῶν.

α) Ἡ *συλλαβιστικὴ* μέθοδός ἐστιν, ὡς γνωστόν, ἡ ἀρχαιοτάτη, ἀλλὰ καὶ δυσκολωτάτη ἁπασῶν τῶν ἀναγνωστικῶν μεθόδων, ἢ ὡς ὁ Curtmann ὀρθῶς λέγει die Buchstabirmethode Gar keine Methode ist, sondern nur der Inbegriff einer Keihe vernumftnidriger Gewohnheiten ἤτοι «ἡ συλλαβιστικὴ μέθοδος οὐδόλως ἐστὶ μέθοδός τις, ἀλλὰ τὸ σύνολον σειρᾶς ἐναντίων τῷ λόγῳ ἕξεων». Κατὰ ταύτην ὤφειλεν ὁ μαθητὴς νὰ μάθῃ κατὰ πρῶτον πάντα τὰ κεφαλαῖα καὶ μικρὰ στοιχεῖα ἐν ἀλφαβητικῇ σειρᾷ καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν καὶ εἶτα συνενῶν αὐτὰ ἐν σειρᾷ ἀτελευτήτῳ πρῶτον ἀνὰ δύο καὶ εἶτα ἀνὰ τρία εἰς συλλαβὰς μηδὲν λεγούσας καὶ συλλαβίζων ν' ἀναγινώσκῃ. Ἐὰν λ. χ. ἤθελε ν' ἀναγνώσῃ ὁ μαθητὴς τὴν λέξιν *μέλι* ὤφειλε νὰ λέγῃ μῖ—ἔψιλον=με· λάμβδα—ἰμικρον=λι ἢ λα—ι=λι, ἐν ὅλῳ *μέλι* κτλ. Λόγος διεξοδικὸς περιττός ἐστι βεβαίως ἐπὶ τούτων, διότι καὶ ἡμῶν οἱ πλεῖστοι ἐδοκίμασαν τὴν τοιαύτην βάσανον, ἥτις, ὡς γνωστόν, ἐπὶ πολλὰ διῆρκεσεν ἔτη. Πῶς δὲ τοιοῦτοι καὶ τοιοῦτοι συνδυασμοὶ στοιχείων παρῆγον ἐπὶ τέλους τοιαύτην λέξιν οὐδεὶς ἠρεύνα. Οὕτως οἱ μὲν διδάσκαλοι ἐδίδασκον ἀνηλεῶς δέροντες καὶ ὑβρίζοντες, καὶ ἀγανακτοῦντες δὲ ἐπὶ τοῖς κακοῖς τῆς διδασκαλίας ἀποτελέσμασιν, οἱ δὲ τάλανες μαθηταὶ ὤφειλον δι' ἀναριθμήτων ἐπαναλήψεων νὰ ἐντυπώσωσιν ἀσυνειδήτως ὅτι ταῦτα καὶ ταῦτα τὰ στοιχεῖα ἐν τούτῳ καὶ τούτῳ τῷ συνδυασμῷ ἔδει οὕτως καὶ οὐχὶ ἄλλως νὰ ἐκφωνηθῶσιν. Ἀλλὰ δὲν ἐμάνθανον οἱ παῖδες ν' ἀναγινώσκωσι τέλος; Ἀναμφιβόλως· ἀλλὰ μετὰ πόσην χρόνου παρέλευσιν καὶ πρὸ πάντων δι' ὁποίων δυσχερειῶν! Τὸ παρὰ φύσιν τῆς μεθόδου ταύτης τοσοῦτον καταφανές ἐστιν ὥστε οὐδόλως χρῄζει τις αἰσθήσεώς τινος ἰδιαζόντως ὀξείας ὅπως ἀνακαλύψῃ αὐτό.

Ἐν τούτοις ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας κρατήσασα ἐν τῇ δημοτικῇ σχολῇ πολλὰ ἀνθρώπων ἑκατομμύρια ἐταλαιπώρησεν. Ὡς ἱδρυτὴς τῆς συλλαβιστικῆς μεθόδου ἀναφέρεται σύγχρονός τις τῷ Λουθήρῳ, ὁ Valentin Ickelsamer, ὅστις καὶ ὀπαδοὺς ἔσχε κατὰ τὴν 17ην καὶ 18ην ἑκατονταετηρίδα. Οὐχ ἧττον καὶ κατὰ τὴν 16, 17 καὶ 18 ἑκατονταετηρίδα ἐκράτησεν ἀποκλειστικῶς ἐν τῇ στοιχειωτικῇ διδασκαλίᾳ, ἐκ δὲ τῶν χωρίων καὶ κατ' αὐτὴν τὴν 19 ἑκατονταετηρίδα μετὰ δυσχερείας ἀπεσκορακίσθη. Ἀλλ' ἐν ὅλῳ ἡ ἐποχὴ αὐτῆς παρῆλθεν. Ἡ συλλαβιστικὴ μέθοδος ἀνήκει ἤδη τῇ χώρᾳ τῶν νεκρῶν, ἐν δὲ τῷ μέλλοντι μόνον ἐν τῇ ἱστορίᾳ θὰ γίνηται μνεία αὐτῆς. Καὶ τοιαῦτα μὲν λέγουσιν οἱ γερμανοί, ἡμεῖς δὲ δυστυχῶς δὲν δυνάμεθα τὰ αὐτὰ νὰ εἴπωμεν. Παρ' ἡμῖν μετὰ λύπης καὶ ἀγανακτήσεως βλέπει τις ὅτι πλειστάχοῦ ζῇ εἰσέτι καὶ βασιλεύει ἡ πνευματοκτόνος καὶ ἔκπτωτος συλλαβιστικὴ μέθοδος.

β΄) Ἡ *καθαρῶς συνθετικὴ φωνητικὴ μέθοδος* ἢ ἁπλῶς *φωνητικὴ* ἢ καὶ *Στεφάνειος φωνητικὴ μέθοδος* καλουμένη εἰσήχθη ἐν ταῖς γερμανικαῖς σχολαῖς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἡμ. αἰῶνος ὑπὸ τοῦ βαυαροῦ σχολικοῦ συμβούλου Stefhani (1850), ὅστις πολλὰ ὑπὲρ τῆς σχολῆς εἰργάσατο τῇ εὐνοϊκῇ ἐπιρροῇ τοῦ ὑπὸ Πεσταλότση ἐξεγερθέντος γενικοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῆς σχολῆς καὶ ἀγωγῆς τῆς νεολαίας. Ὁ Stefhani οὗτος ἀναγνωρίζων τὴν ἀτοπίαν καὶ τὸ ἐσφαλμένον τῆς ἀρχ. συλλαβιστικῆς μεθόδου ἀνατρέχει εἰς τὰς φωνὰς ὡς εἰς τὰ ὀργανικὰ συστατικὰ τῆς ζώσης λέξεως. Διδάσκει μὲν ταύτας καὶ τὰ γραπτὰ αὐτῶν σημεῖα (τὰ στοιχεῖα, τὰ γράμματα), οὐχὶ ὅμως καὶ ταῦτα κατὰ τὰ συνήθη αὐτῶν ὀνόματα (ἤτοι βῖ ἢ βῆτα, γᾶ ἢ γάμα, δὲ ἢ δέλτα κτλ.) ἀλλὰ μόνον κατὰ τὰς φωνάς, ἃς ἐν τῇ λέξει κατέχουσι. Τὸ σύνηθες τοῦ στοιχείου ὄνομα μένει ὅλως ἀποκεκλεισμένον τῆς πρώτης διδασκαλίας, ὡς ὅλως περιττὸν ἐν τῇ πρώτῃ ἀναγνώσει καὶ ὡς παρεμποδίζον τῇ προόδῳ αὐτῆς. Κατὰ τὴν Στεφάνειον μέθοδον μανθάνουσιν οἱ παῖδες ἐπὶ τῆς ἀναγνωστικῆς μηχανῆς ἤτοι τοῦ ἀναγνωστηρίου ἢ ἐπὶ τῶν πινάκων (Fibel) τὰς κυρίας φωνὰς ἤτοι τὰ φωνήεντα, εἶτα δὲ τὰ σύμφωνα. Μετὰ ταῦτα προσάγονται πρὸ τῶν μαθητῶν ἐν μεθοδικῇ συνεπείᾳ ἀπὸ τοῦ εὐκολωτέρου εἰς τὸ δυσκολώτερον συλλαβαί, λέξεις, μικραὶ προτάσεις, ἐν αἷς ἐν ἀρχῇ μὲν βραδύτερον, βαθμηδὸν δὲ ταχύτερον ἐκφωνοῦνται αἱ ἰδιαίτεραι ἤτοι κύριαι φωναὶ ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην καὶ οὕτω σχηματίζεται ἡ λέξις. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον πράγματι ἁπλοποιεῖται οὐκ ὀλίγον ἡ τῆς ἀναγνώσεως διδασκαλία. Μετ' εὐκολίας καὶ αὐτὸς ὁ ἑξαετὴς μικρὸς σπουδαστής, ὁ καὶ ὀλίγον εὐφυής, ἀντιλαμβάνεται ὅτι ἐκ τῶν φωνῶν γ α λ α, ἐκφωνουμένων ἀδιασπάστως, συγκροτεῖται ἡ λέξις *γάλα*, ἐνῷ κατὰ τὴν συλλαβιστικὴν μέθοδον καὶ αὐτὸς ὁ πνευματώδης, καὶ ἔτι πλέον ἐνῆλιξ τοῦ πρώτου, ὀφείλει βεβαίως νὰ σπουδάσῃ μαντικὴν τέχνην ἵνα νοήσῃ ὅτι ἐκ τῶν φωνῶν γάμα—ἄλφα=γα καὶ λάμβδα—ἄλφα=λα σχηματίζεται ἡ λέξις *γάλα*! Μετὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα περὶ τῆς Στεφανείου μεθόδου νοεῖ, νομίζομεν, ἕκαστος ὅτι αὕτη πολλὰ ἔχει τὰ πλεονεκτήματα, συντόμως ἄγει εἰς τὸν σκοπὸν καὶ ἀρκούντως λογικὴ ἐστι.

γ΄. Ἡ δὲ *γραφικὴ καὶ ἀναγνωστικὴ μέθοδος* (Schreibes Methode) ὀφείλει ὡσαύτως ἐξόχῳ τινὶ σχολικῷ ἐργάτῃ, τῷ ἐπόπτῃ Graser ἐν Bayreuth (γενν. τῷ 1766), τὴν σύστασιν, ἐπιστημονικὴν ἐγκαθίδρυσιν καὶ τὴν πρώτην πρακτικὴν ἔκθεσιν αὐτῆς, διὸ καὶ «Γραζέρειος μέθοδος» ἐπεκλήθη. Ὁ Graser φρονεῖ ὅτι ἡ λέξις δέον νὰ παρασταθῇ ἐν ἀρχῇ ἐν τῇ γραφῇ πρότερον πρὶν ἢ κατορθωθῇ ἡ ἀνάγνωσις αὐτῆς, διότι καὶ σήμερον ἔτι ἀναγινώσκει τις μόνον ἐκεῖνο, ὅπερ ἐκ τῶν προτέρων ἐστὶ γεγραμμένον, καὶ γράφει δὲ ὅ,τι μετὰ ταῦτα δέον αὖθις ν' ἀναγνωσθῇ. Ἐκ τούτου δὲ ἀπορρέει διττόν τι: πρῶτον ὅτι ἀνάγνωσις καὶ γραφὴ εἰσιν ἐσωτερικῶς συνανήκοντα πράγματα, ἅτινα δέον νὰ μὴ διακρίνωνται ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, καὶ δεύτερον ὅτι κατὰ τὴν δηλωθεῖσαν φυσικὴν τῆς ἀναπτύξεως πορείαν ἡ στοιχειωτικὴ ἀναγνωστικὴ διδασκαλία ὀφείλει νὰ ὑπολαμβάνῃ ὡς τὸ πρῶτον τὴν γραφήν, τὴν δ' ἀνάγνωσιν ὡς δεύτερόν τι. Κατὰ ταῦτα δέον νὰ γραφῇ πρῶτον λέξις τις καὶ εἶτα ν' ἀναγνωσθῇ. Ὁ Graser ἐστὶ μέγας ἐχθρὸς τοῦ τὰ γράμματα φωνεῖν (lautiren) καὶ τοῦ συλλαβίζειν. Κατ' αὐτὸν δέον νὰ διακρίνωνται μόνον τὰ φωνήεντα ὡς θεμελιώδεις φωναί, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ σύμφωνα, ἅτινα πρέπει νὰ ἐκφωνῶνται μόνον ἐν συνδέσμῳ μετὰ φωνηέντων. Ἄλλο τι ἰδιάζον τῇ Γραζερείῳ μεθόδῳ ἐστὶν ὅτι ὁ ἐφευρέτης αὐτῆς ὑπολαμβάνει τὰ στοιχεῖα ὡς φωτογραφικὰς παραστάσεις τῶν φωνῶν. Ὥστε ἡ γραφὴ ἐστὶ κατὰ τὸν Graser ὁρατὴ ὁμιλία, εἰκονικὴ παράστασις.

δ΄. Ἡ δὲ *ἀναλυτικὴ συνθετικὴ* ἢ *Ἰακωτότειος-Φογγέλειος* μέθοδος τίθησι τὸ τῆς βαρύτητος αὐτῆς κέντρον ἐπὶ τῆς ἀναλυτικοσυνθετικῆς πορείας ἀπὸ τῆς προτάσεως ἐπὶ τὴν λέξιν, ἀπὸ τῆς λέξεως ἐπὶ τὴν συλλαβήν, ἀπὸ τῆς συλλαβῆς ἐπὶ τὴν φωνὴν καὶ τὸ γράμμα καὶ ἀπὸ τούτου ὀπισθοδρομικῶς αὖθις ἐπὶ τὴν πρότασιν. Τοιούτῳ τινὶ τρόπῳ ὁ Jacotot, (γεννηθεὶς τῷ 1770), ὁ ἱδρυτὴς τῆς μεθόδου ταύτης, δὲν θέλει οὔτε διὰ προφορᾶς τῶν κυρίων φωνῶν τῶν στοιχείων (lautiren), οὔτε διὰ συλλαβισμοῦ νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, ἀλλὰ δι' *ἀναγνώσεως*. Διὸ δὲν λαμβάνει πινακίδας (Fibel) ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ διδασκαλίᾳ, ἀλλ' ἁπλῶς ὁλόκληρον βιβλίον, αὐτὸν τὸν γνωστὸν Τηλέμαχον τοῦ Φενελῶνος. Ἡ δὲ παράδοσις τοῦ Jacotot πορεία ἐστὶ τοιάδε: Ὁ μὲν διδάσκαλος προαναγινώσκει τὴν πρώτην πρότασιν μεγαλοφώνως καὶ πρὸς τούτοις δείκνυσιν ἑκάστην λέξιν. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἀκούουσιν, ἀκολουθοῦσι διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἐπαναλέγουσι μεγαλοφώνως τὰς ὑπὸ τοῦ διδασκάλου προλελεγμένας λέξεις. Μετὰ ταῦτα δείκνυσιν ὁ διδάσκαλος ἐν τῷ βιβλίῳ ἐν σειρᾷ ἢ ἐκτὸς σειρᾶς λέξεις τινὰς καὶ διατάσσει τοὺς μαθητὰς ἵνα ἀπαγγείλωσιν αὐτάς, ἀπαγγέλλει λέξεις τινὰς καὶ προσκαλεῖ τοὺς μαθητὰς ἵνα δείξωσιν αὐτὰς ἐν τῷ βιβλίῳ. Ἡ προανάγνωσις αὕτη, ἡ δείξις, ἡ ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἀνάγνωσις καὶ ἄσκησις ἐπὶ τοσοῦτον ἐπιτείνονται, μέχρις οὗ οἱ μαθηταὶ δυνηθῶσι νὰ ἐπαναλέγωσι τὴν πρότασιν ἀλανθάστως καὶ νὰ δεικνύωσι τὰς λέξεις, τὰς ἀπαρτιζούσας αὐτήν, ἀσφαλῶς ἐν σειρᾷ καὶ ἐκτὸς σειρᾶς. Εἶτα ἀκολουθεῖ ἡ εἰς συλλαβὰς ἀνάλυσις καὶ γίνεται σπουδαία ἐπὶ τούτου ἄσκησις. Μετὰ ταῦτα ἀναλύονται αἱ συλλαβαὶ εἰς στοιχεῖα· ἀλλὰ περίεργον ὅτι ὁ Jacotot ἐκφωνεῖ τὰ στοιχεῖα κατὰ τὰ ὀνόματα αὐτῶν! Ἡ τοιαύτη τῆς προτάσεως ἀνάλυσις ἑξακολουθεῖ ἀπὸ λέξεως εἰς λέξιν μέχρι τῆς λέξεως τῆς ὅλης πρώτης προτάσεως. Οὕτω γίνονται ἀσκήσεις καὶ παραβολαὶ πρὸς εὕρεσιν τῶν ὁμοίων φωνῶν καὶ συλλαβῶν καὶ διάκρισιν αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἀνομοίων. Τοιούτῳ τρόπῳ ἀναγινώσκεται καὶ δευτέρα πρότασις. Τὴν δ' ἀνάγνωσιν ἑκάστης προτάσεως διαδέχεται γραφή, καὶ τὸ γεγραμμένον ἀναγινώσκεται ἀείποτε. Ἐὰν δὲ πολλαὶ σελίδες τοῦ βιβλίου κατὰ τὸν ὑποδειχθέντα τρόπον διεξαχθῶσιν, ἀσκοῦνται οἱ μαθηταὶ καλῶς ἔν τε τῷ ἀναγινώσκειν (συνδυάζειν εὐκόλως τὰ διάφορα στοιχεῖα) καὶ γράφειν, ἀπεδείχθη δ' ὅτι μετὰ ταῦτα δύνανται οἱ μαθηταὶ νὰ προχωρῶσιν αὐτοτελῶς. Ἐὰν μή τι ἄλλο, ἀλλὰ μηχανισμόν τινα καὶ ἱκανὴν δυσχέρειαν ἀφύβως δύνανταί τις νὰ κατηγορήσῃ τῆς Ἰακωτοτείου μεθόδου, ἥτις ὅμως ἐν μὲν Γαλλίᾳ καὶ Βελγίῳ ἐπηνέθη καὶ ἐτέθη ἐν χρήσει ἅμα γνωστὴ γενομένη, ἧττον δὲ ἐν Γερμανίᾳ.

Ἐπειδὴ δὲ κατὰ ταύτην μόνον ἀνάλυσις γίνεται, ἡ δὲ σύνθεσις ἀναφαίνεται τὸ πρῶτον μόνον ἐν τῇ γραφῇ, διὰ τοῦτο ἔδει ν' ἀναφανῇ ἄλλος καλλιεργητὴς καὶ εὐεργέτης τῆς δημ. σχολῆς ὅπως τὸν τοῦ Jacotot σπόρον προσηκόντως καλλιεργήσῃ. Τοιοῦτός ἐστιν ὁ Johan, karl Vogel, (γεννηθεὶς τῷ 1775, θανὼν δὲ τῷ 1862), συγγράψας διάφορα ἀναγνωστικὰ παιδικὰ βιβλία καὶ ἄλλα λόγου ἄξια ἔργα. Ὁ Vogel δὲν ἄρχεται ἀπὸ ὁλοκλήρου διηγήσεως ἢ προτάσεως, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀναλύσεως μιᾶς λέξεως. Τούτου ἕνεκα τίθησιν ἐν τῷ ἀναγνωστηρίῳ αὐτοῦ ἀριθμὸν λέξεων (πράγματα πάντοτε δηλουσῶν), αἵτινες ἐκλήθησαν «λέξεις κανονικαὶ» (Normalwörter). Αἱ κανονικαὶ λέξεις εἰσὶν οὕτως ἐκλελεγμέναι, ὥστε ἐν αὐταῖς ἁπαντῶσι πᾶσαι αἱ φωναὶ (φωνήεντα καὶ σύμφωνα) μετὰ τῶν σπουδαιοτάτων στοιχειωδῶν συνδυασμῶν. Παρὰ τὴν λέξιν ὑπάρχει εἰκὼν τὸ ἀντικείμενον εἰκονίζουσα καὶ ὑπὸ τὴν λέξιν κεῖνται αἱ ἐν ταύτῃ ἁπαντῶσαι φωναί. Προσέτι δὲ καί τινες ὁμόηχοι λέξεις. Ἐν δὲ τῇ διδασκαλίᾳ διαλύεται ἡ μία κανονικὴ λέξις συμφώνως τῇ ἄλλῃ εἰς τὰς ἑαυτῆς φωνὰς καὶ τὰ γράμματα (ἀναλυτικὴ πορεία). Μετὰ ταῦτα σχηματίζονται ἐκ τῶν φωνῶν αἱ συλλαβαί, ἡ λέξις αὐτή, ἧς ἡ διδασκαλία προβάλλεται, καὶ αἱ ὁμόηχοι λέξεις διά τε τῶν τοῦ τύπου καὶ τῶν τῆς γραφῆς χαρακτήρων. Πανταχοῦ δὲ καὶ πάντοτε προφέρεται μόνον ἡ κυρία φωνὴ ἑκάστου στοιχείου. Τὸ δὲ λίαν ἰδιάζον τῇ Φογγελείῳ μεθόδῳ ὅτι ἑκάστη λέξις ὑπολαμβάνεται ὡς κέντρον τῆς συνηνωμένης ἐποπτικῆς, διαλεκτικῆς, ἀναγνωστικῆς, γραφικῆς καὶ ἰχνογραφικῆς διδασκαλίας. Κατὰ δὲ τὴν πορείαν ταύτην ἥ τε ἀνάλυσις καὶ σύνθεσις τὸν οἰκεῖον ἔχουσι τόπον καὶ χρόνον. Ἡ ὑπὸ τοῦ Φόγγελ μορφωθεῖσα αὕτη μέθοδος καὶ ὑπὸ πολλῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ ὑποστηριχθεῖσα διεδόθη ἐν ἁπάσῃ τῇ Γερμανίᾳ καὶ πάσης ἄλλης ἐπιμελέστερον καλλιεργεῖται, προσωνυμεῖται δὲ ἁμέθοδος ἀναλυτικοσυνθετική, ἢ ἡ διὰ κανονικῶν λέξεων».

Ἤδη σκόπιμόν ἐστιν ὅπως προταχθῶσιν ἐνταῦθα οὐσιώδεις τινὲς κανόνες, καθ' οὓς συνήθως συντάσσονται τὰ κατὰ τὴν ἀναλυτικοσυν-

θετικὴν μέθοδον πρῶτα ἀναγνωστικὰ τῶν παίδων βιβλία.

Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοιοῦτον βιβλιάριον διαιρεῖται εἰς μέρη τρία.

Ἐν τῷ πρώτῳ παρατηρεῖ τις ὅτι

1. Ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν κανονικῶν λέξεων (40—50) λαμβάνεται ἀείποτε ὑπ' ὄψει ἡ τριπλῆ διδασκαλία, ἤτοι ἐποπτικὴ—ἀναγνωστικὴ—γραφική. Ἑπομένως προτιμῶνται λέξεις φυσικὰ δηλοῦσαι ἀντικείμενα, διότι οἰκοθεν ὁ παῖς μεῖζον πρὸς ταῦτα τρέφει ἐνδιαφέρον.

2. Αἱ κανονικαὶ λέξεις εἰσὶν ἐν τοιαύτῃ ἀκολουθίᾳ κατατεταγμέναι, ὥστε αἱ φωναί, ὑφ' ὧν ἑκάστη συγκροτεῖται, συχνῶς ἐπαναλαμβάνονται ταῖς ἑπομέναις λέξεσιν.

3. Ἐπειδὴ τὰ γραπτὰ στοιχεῖα δυνατὸν νὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν ἄμεσον πρὸς τοὺς μαθητὰς ἀναστροφήν, διὰ τοῦτο προτάσσονται αἱ διδασκόμεναι λέξεις κατὰ ταῦτα ἡπλοποιημένα, ἀντικρὺ δ' ἐπὶ τῆς ἑτέρας σελίδος ἐπαναλαμβάνονται αἱ αὐταὶ λέξεις διὰ τῶν τοῦ τύπου στοιχείων. Ἀλλ' ἴσως ὀρθοτέρα ἤθελεν εἶσθαι ἡ προτίμησις τῆς μιᾶς μόνον γραφῆς τοὐλάχιστον ἐπί τινα χρόνον ὅπως μὴ διὰ διπλῶν χαρακτήρων δυσχεραίνηται ἡ πρώτη διδασκαλία.

4 Ἡ εἰς συλλαβὰς ἀνάλυσίς ἐστιν ἁπλουστάτη, ἀποφεύγονται δ' ἐπιμελῶς συλλαβαὶ ἀσήμαντοι.

Ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει διακρίνει τις ὅτι

5. Ἐπαναλαμβάνονται αἱ ἐν τῷ πρώτῳ μέρει διεξαχθεῖσαι λέξεις καὶ σχηματίζονται προτάσεις καὶ προβάλλονται ἐρωτήσεις ἐν τῷ παιδικῷ ὁρίζοντι ἐγκλειόμεναι.

Καὶ ἐν τῷ τρίτῳ τέλος βλέπομεν ὅτι

6. Καὶ αὖθις αἱ αὐταὶ ἐπαναλαμβάνονται λέξεις, ἀλλ' ἐνταῦθα γίνεται σύντομος καὶ εὔληπτος τῶν σημαινομένων περιγραφή.

7. Ἐπειδὴ ἐν τῇ διὰ τῶν κανονικῶν λέξεων διδασκαλίᾳ τῆς πρώτης ἀναγνώσεως ἐμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ ἰχνογράφησις τῶν περιγραφομένων ἀντικειμένων, ὑπάρχουσιν ἐν τέλει τοῦ βιβλίου καὶ πίνακες οἱονεὶ τὸν τῆς ἰχνογραφίας τρόπον ἑρμηνεύοντες.

Κατὰ τὰ δεδηλωμένα ἡ λέξις λ. χ. *δένδρον* ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει διδάσκεται ἀναγνωστικῶς καὶ γραφικῶς, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ἐπαναλαμβάνεται συνοδευομένη ὑπὸ ὁμοήχων λέξεων καὶ ἐκτεθειμένη ἐν ὀλίγαις προτάσεσι καὶ ἐν τῷ τρίτῳ περιγράφεται τὸ δένδρον παιδικῶς.

Ὅτι μόνον τοιαύτη σκόπιμος καὶ ἀληθὴς εἰπεῖν σοφὴ κατάταξις καὶ διεξαγωγὴ ἄγει εἰς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν διὰ τῆς εὐθυτέρας καὶ λογικωτέρας ὁδοῦ, οὐδεὶς βεβαίως ὁ διαμφισβητῶν εἴπερ ποτὲ μετὰ πόνου καρδίας καὶ αἰσθήσεως περὶ τὰ μεθοδικὰ μὴ ἐστερημένος ἐνέκυψε. Τὰ κατὰ τὴν ἀναλυτικοσυνθετικὴν μέθοδον βιβλιάρια διεξερχόμενός τις πάνυ εὐχερῶς ἀνευρίσκει ὅτι οὐ μόνον ἀπηλλαγμένα εἰσὶ ταῦτα ἐντελῶς τῶν μεθοδικῶν ἁμαρτημάτων, ἅτινα φέρουσι τὰ κατὰ τὰς ἄλλας ἀναγνωστικὰς μεθόδους συντεταγμένα, οὐ μόνον οὐδενὸς τῶν πλεονεκτημάτων, ἅπερ ἐν ταῖς ἄλλαις ἀνεφάνησαν, στεροῦνται, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πολλῶν ἀρετῶν κοσμοῦνται, αἵτινες πρὸ μικροῦ ἐσκιαγραφήθησαν.

Ἐπειδὴ δὲ οὐσιώδης σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς ἀναγνώσεώς ἐστιν ἡ γλωσσικὴ τοῦ παιδὸς μόρφωσις, καὶ ἐπειδὴ οἱ ὑγιῶς φρονοῦντες γνωματεύουσιν ὅτι μεγάλως δύναται ἡ καλῶς νοουμένη δημ. σχολὴ νὰ συνεργήσῃ εἰς τὴν μόρφωσιν γλώσσης, διὰ τοῦτο ἀπὸ τῆς πρώτης ἔτι βαθμίδος ἀποφεύγεται πᾶν τὸ ξενικόν, τὸ χυδαῖον, τὸ μὴ ἐμπρέπον γλώσσῃ ἑλληνίδι. Καὶ δικαίως· διότι ἄλλως ἢ παυσάσθω ἡ ἡμετέρα γλῶσσα, πλαττομένη κατὰ τὴν ἀρχαίαν καὶ ἐξ ἐκείνης ἀείποτε ἀντλοῦσα, ἢ ἀρξάσθω τῆς ἀναμορφώσεως αὐτῆς εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης ἡλικίας ἐφ' ὅσον τοῦτο ἐπιτρέπεται.

Ἤδη ῥητέον ὅτι καὶ ὁ ἡμ. Σύλλογος μόνον τὴν τελευταίαν μέθοδον ἀσπάζεται. Ὅτι δὲ ἀληθῶς μόνον διὰ τοιούτου γάλακτος ἐπιθυμεῖ νὰ γαλακτοτροφῆται καὶ ἡ ἑλληνὶς νεολαία, τρανὸν τεκμήριον κεῖται ἀπὸ τριετίας γνωστὸν ἀλφαβητάριον κατὰ ταύτην συντεταγμένον τὴν μέθοδον, ἤτοι «ἡ Κλεὶς τῆς ἀναγνώσεως» ἐκπονηθεῖσα ὑπὸ Α. Ἀργυροῦ, τελειοφοίτου τοῦ ἐν Σέρραις Διδασκαλείου, ἣν ὑποβληθεῖσαν τῷ Καραπανείῳ ἀγῶνι ἐβράβευσε τὸ ἐκπαιδευτικὸν τμῆμα τοῦ ἡμ. Συλλόγου. Ἀλλ' ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ δὲν ἀποφαίνεται ὅτι ἡ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν περιγραφεῖσα ἀναλυτικοσυνθετικὴ μέθοδός ἐστιν ἡ ἀρίστη, ἡ ἀλάνθαστος. Νέαν τινά, πράγματι ταύτης βελτίω, χαιρετίζει θερμῇ τῇ καρδίᾳ. Ἐν τούτοις ἀποκρούει ἄλλην, ἧς αἱ ἀρχαὶ δὲν φαίνονται οὖσαι λογικώτεραι καὶ πειστικώτεραι τῶν περιγραφεισῶν. Καιρὸς δ' ἤδη ὅπως εἰς τὸ κύριον εἰσέλθωμεν θέμα.

II. *Τὸ τοῦ κ. Κ. Μαρουδῆ Ἀλφαβητάριον. Περιεχόμενον καὶ μέθοδος.*

Τὸ τοῦ κ. Κ. Ι. Μαρουδῆ ἔντυπον Ἀλφαβητάριον ἐπιγράφεται ὧδε: «Νέα μέθοδος Κ. Ἰω. Μαρουδῆ. Ἔτος πρῶτον. Ἀλφαβητάριον ἁπλοποιοῦν τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀναγνώσεως ὑπὸ Κ. Ἰω. Μαρουδῆ, ὑποδιευθυντοῦ τῶν τηλεγράφων καὶ ἀρχαίου διδασκάλου τῶν ἑλλην. γραμμάτων, κατ' ἔγκρισιν τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσ. Ἐκπαιδεύσεως—Ἔκδοσις ἐνάτη, διασκευασθεῖσα ὅλως ἐπὶ τὸ βέλτιον, πλήρης εἰκόνων καὶ διῃρημένη εἰς 4 μέρη, 2 τεύχη. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῶν Καταστημάτων Ἀνδρέου Κορομηλᾶ, 1882». Τῶν δύο τευχῶν τὸ μὲν πρῶτον συγκροτεῖται ἐκ σελ. 78, τὸ δὲ δεύτερον ἐκ σελ. 55 χάρτου τυπογραφ. εἰς 16, ὁλόκληρον δὲ προώρισται τῷ πρώτῳ σχολικῷ ἔτει, ὡς ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς δηλοῦται. Τὸ πρῶτον τεῦχος διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, ἕκαστον δὲ μέρος εἰς πίνακας. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει ὑπάρχει διδασκαλία τῶν γραμμάτων καὶ ὁ ἐξ αὐτῶν σχηματισμὸς λέξεων, τὸ δὲ δεύτερον ἀπὸ τῆς διδασκαλίας τῶν διφθόγγων ἀρχόμενον καταλήγει εἰς διαφόρους φράσεις καὶ τροχάδην ἀνάγνωσιν. Παρεμβάλλονται δ' ἐν τῷ μεταξὺ καὶ συλλαβαὶ ἐκ δύο ἢ τριῶν συμφώνων Τὸ δὲ Β'. τεῦχος συνέχεια ὂν ἀναπόσπαστος τοῦ Α'. τεύχους περιέχει τὸ Γ'. καὶ Δ'. μέρος τοῦ ὅλου ἔργου. Ἐν μὲν τῷ Γ'. μέρει διδάσκονται αἱ δίφθογγοι αυ, ευ, ου, συλλαβαὶ ἐξ ἀχωρίστων συμφώνων, δύο ὅμοια σύμφωνα, ἡ δίφθογγος υι, ἡ προφορὰ τῶν δύο συμφώνων γγ καὶ ἡ προφορὰ τῶν δύο ἀχωρίστων συμφώνων τσ. Ἐν δὲ τῷ Δ'. μέρει ἐκτίθεται κατὰ συνέχειαν ἡ διδασκαλία λέξεων περιεχουσῶν δύο ἀλλεπαλλήλα φωνήεντα, ἡ χρῆσις τῶν διαλυτικῶν σημείων, ἡ προφορὰ τοῦ γράμματος σ εὑρισκομένου πρὸ τῶν συμφώνων μ, β, δ, ἡ προφορὰ τῶν διφθόγγων αυ, ευ, ηυ ὡς αβ, εβ, ηβ, ἡ προφορὰ τῶν γραμμάτων γν, χν, γχ καὶ οὕτω λήγει εἰς διηγημάτιά τινά. Προσθετέον δ' ὅτι ἑκάστης τῶν μνησθεισῶν ὑποθέσεων προηγεῖται μὲν εἰκών, ἀκολουθοῦσι δ' ἐφαρμογαὶ καὶ τροχάδην ἀνάγνωσις.

Ῥίψωμεν νῦν δίκαια βλέμματα ἐπὶ διαφόρων σημείων τοῦ ἔργου τοῦ κ. Μαρουδῆ, εἰς τὴν μεθοδικὴν διεξαγωγὴν αὐτῶν ἀποβλέποντες.

Ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου, ὡς εἴρηται ἤδη, ἀγγέλλει ὁ κ. Μαρουδῆς ὅτι κατὰ νέαν ἰδίαν μέθοδόν ἐστιν ἐπεξειργασμένον τὸ ἑαυτοῦ Ἀλφαβητάριον, καὶ χαρακτηρίζει τοῦτο καὶ ὡς ἁπλοποιοῦν τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀναγνώσεως. Ἀλλ' οὐδαμοῦ λέγεται ποῦ ἡ οὐσία τῆς νέας μεθόδου ἔγκειται. Ἐν τῷ προλόγῳ, ὃν τὰ Καταστήματα Α. Κορομηλᾶ προτάσσουσι, σημειοῦται τοιόνδε. «Μετὰ τὸ Ἀλφαβητάριον θὰ ἐκδοθῇ ἀμέσως καὶ ὁδηγός, ἐν ᾧ θὰ ἀναπτύσσωνται αἱ ἀρχαί, ἐφ' ὧν θεμελιοῦται ἡ μέθοδος (τοῦ κ. Μαρουδῆ) καὶ θὰ ἐκτίθωνται αἱ ὁδηγίαι πρὸς καρποφόρον χρῆσιν αὐτοῦ». Μὴ ἐκδοθέντος ὅμως εἰσέτι τοῦ τοιούτου ὁδηγοῦ, ἢ τοὐλάχιστον τῷ ἡμ. Συλλόγῳ μὴ περιελθόντος, δικαιοῦται ἡ ἐκπαιδευτικὴ αὐτοῦ ἐπιτροπὴ ἅμα δὲ καὶ ἠναγκασμένη ἐστὶν ἵνα τὴν μέθοδον καὶ τὸ πνεῦμα ἐκ τῆς μελέτης αὐτοῦ τοῦ πονήματίου περισυναγάγῃ.

Γνωσταί εἰσιν ἤδη αἱ ἀρχαί, ὧν ὁ ἡμέτερος Σύλλογος ὡς πρὸς τὰ Ἀλφαβητάρια ἐμφορεῖται. Διὸ παραβάλωμεν ἐκείνας πρὸς τὸ ἐν λόγῳ ἔργον.

Ἐν τῷ τοῦ κ. Μαρουδῆ Ἀλφαβηταρίῳ ἐκτίθεται ἐν πρώτοις ἡ τῶν φωνηέντων διδασκαλία. Ἰδοὺ δὲ περίπου ὁ τρόπος. Προηγεῖται εἰκὼν ἁμάξης καὶ ὑπ' αὐτὴν κεῖται ἔντυπος ἡ λέξις «ἅμαξα»· μικρὸν δὲ κατωτέρω δύο *α*. Παραπλεύρως κεῖται εἰκὼν ἐλάφου καὶ ὑπ' αὐτὴν δύο *ε*. κ. αθ. Πῶς ἀπὸ τῆς λέξεως *ἅμαξα* ἀποσπᾶται τὸ *α* καὶ πρὸς τίνα σκοπὸν ἀποσπᾶται οὐδαμοῦ φαίνεται οὔτε ἐν τῇ *ά*. ἀλλ' οὔτε ἐν τῇ *β'*. σελίδι. Ἀλλὰ τοιαύτη μέθοδος δυνατὸν μὲν νὰ παρουσιάζῃ νέον τι, οὐδόλως ὅμως ἁπλοποιεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον δυσχεραίνει τὴν ἀνάγνωσιν. Ἀπαράβατός τις παιδαγωγικὸς κανὼν λέγει· «Δίδασκε διεγείρων ἐνδιαφέρον παντοῦ καὶ πάντοτε». Ἀλλ' ἀποσπῶν τις σήμερον ἀπὸ τοῦ *ὑποδήματος* τὸ *υ*, καὶ μὴ χρώμενος αὐτῷ ἀμέσως οὐδὲν διεγείρει ἐνδιαφέρον καὶ ἀόρατον ἀφίνει τὸν τῆς ἐργασίας αὐτοῦ σκοπόν. Ἵνα ὅμως ἡ διδασκαλία καρποφορῇ, πάσης ἐργασίας ὁ σκοπὸς πρέπει νὰ καθιστᾶται πρὸ τοῦ μαθητοῦ ψηλαφητός, νὰ συμπαραλαμβάνηται δὲ καὶ ὁ μαθητὴς συνεργὸς καὶ νὰ γινώσκῃ κατὰ δύναμιν τὸ τῆς ἐργασίας τέρμα. Ἐν ἄλλῃ σελίδι σκοπεῖται ἡ διδασκαλία τῶν συμφώνων *μ* καὶ *λ*. Καὶ τὸ μὲν *μ* ἀποσπᾶται ἀπὸ τῆς λέξεως *μῆλα*, τὸ δὲ *λ* ἀπὸ τῆς λέξεως *λίμα*. Ἀλλ' ἂν πρόκηται νὰ διδάξῃ τις τὰ δύο εἰρημένα γράμματα, καὶ πράγματι τὴν ἁπλοποίησιν ἐπιδιώκῃ, δύναται κάλλιστα νὰ διδάξῃ ταῦτα ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ λέξει. Περαιτέρω προχωρῶν τις ἁπαντᾷ συνδυασμοὺς γραμμάτων ὅλως ἀσημάντους, τοῦθ' ὅπερ ἡ διὰ τῶν κανονικῶν λέξεων μέθοδος δικαίως ἀπορρίπτει, κατορθοῖ δὲ νὰ εὑρίσκῃ μόνον συλλαβισμοὺς σημαίνοντάς τι, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀντὶ συλλαβισμῶν λέξεις, ὡς δύναταί τις νὰ πεισθῇ γερμανικὸν ἀλφαβητάριον διεξερχόμενος. Οἱ ἐν τῷ ὑπ' ὄψει ἔργῳ ὑπάρχοντες συλλαβισμοὶ ἐκ-

τελοῦνται καθ' ἡμετέραν γνώμην ἀδεξίως καὶ πολλαχοῦ ἀσκόπως πλεονάζουσιν. Οἱ τόνοι διδάσκονται λίαν ἐνωρίς, ἀμέσως ἐν τῇ γ' σελίδι, ἐν ᾧ δυνατόν ἐστι χάριν τῆς ἁπλοποιήσεως νὰ στερῶνται τόνων μέγα τοῦ Ἀλφαβηταρίου μέρος, διότι ἀληθῶς καὶ τόνου μὴ ὑπάρχοντος οὐδέποτε ὁ μικρὸς μαθητὴς θὰ ὀνομάσῃ *μηλὸν* τὸ *μῆλον* καὶ τὸ *γάλα γαλά*. Τὰ γράμματα συνήθως διδάσκονται ἀνὰ *δύο*, ἐνῷ ἁπλουστέρα ἤθελεν εἶσθαι ἡ διδασκαλία αὐτῶν καθ' ἕν, σκόπιμον δὲ λίαν τὸ προστιθέναι ἀεὶ τοῖς γνωστοῖς ἄγνωστα καὶ ταῦτα ἐπιμελημένως ἐπαναλαμβάνειν. Προκειμένης τῆς διδασκαλίας τῆς διφθόγγου *αι* προηγεῖται μὲν αὕτη, ἕπεται δὲ ἡ ἀντίστοιχος *ε*, ἐνῷ κατὰ τὸν κανόνα «χώρει ἐκ τοῦ γνωστοῦ εἰς τὸ ἄγνωστον» τὸ ἐναντίον ἔπρεπε νὰ συμβῇ. Ἀλλαχοῦ σκοπεῖται ἡ διδασκαλία τῶν συλλαβῶν *τος* καὶ *γος*, ἤτοι ἡ διδασκαλία τριῶν γραμμ. συνδυασμοῦ τοιούτου· ἀλλ' οὗτοι οὐδὲν σημαίνουσι, κατὰ μέθοδον δὲ παράδοξον ἀποσπῶνται ἀπὸ τῶν λέξεων *ἀετὸς* καὶ *λαγός*. Ἀλλαχοῦ δὲ γίνεται χρῆσις τῶν τῇ Ἱερᾷ ἱστορίᾳ ἀνηκόντων ὀνομάτων Ἰώβ, Βοὸζ κτλ. ἐν ᾧ ἡ διδασκαλία τῆς ἱστορίας τῶν προσώπων τούτων τῆς Ἁγίας Γραφῆς δὲν ἀνήκει τῷ πρώτῳ σχολικῷ ἔτει. Προσπάθειά τις πρὸς ἀνάλυσιν καὶ σύνθεσιν διαφαίνεται, ἀλλὰ δὲν διεξάγεται ὡς προσήκει. Ἐν γένει δέ τις παρατηρεῖ ὅτι τὸ νεκρὸν γράμμα ἐξαίρεται, ἐν ᾧ κατὰ τὴν διὰ κανονικῶν λέξεων μέθοδον παντοῦ διακρίνεται λέξις καὶ λόγος ζῶν καὶ ἐνδιαφέρων. Ἵνα δέ τις γνῶσιν λάβῃ περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἡ τροχάδην καλουμένη ἀνάγνωσις συμβάλλεται εἰς τὴν ἀποτελεσματικὴν διδασκαλίαν γράμματός τινος, ἓν μόνον ἀρκεῖ παράδειγμα. Τὴν 18 σελίδα τοῦ Α'. Τεύχους ἀνοίγων τις βλέπει ὅτι σκοπεῖται ἡ διδασκαλία τῶν γραμμ. *ρ* καὶ *δ*. Μικρὸν δὲ κατωτέρω ἰδοὺ οἷα τίς ἐστιν ἡ τροχάδην ἀνάγνωσις· «Ἤλια, Νῖκο, ἐλᾶτε μέσα. Ἐλᾶτε νὰ ἡσυχάσητε. Μαριγὼ ἡ γάτα μὲ ἐγέλασεν· ὤχ, ὤχ ἡ γάτα σὲ ἐγέλασεν· ἔδωσα ὅλα τὰ καλά, ὅλα τὰ μεγάλα μῆλα». Προφανὲς ὅτι ὁ μὲν σκοπὸς ἀστοχεῖται, διότι ἐν λέξεσιν 26 τὸ μὲν *ρ* ἀπαντᾷ ἅπαξ μόνον (!) τὸ δὲ *δ* ἐπίσης ἅπαξ· ἀλλὰ καὶ ἡ οὐσία τῶν φράσεων καὶ τὸ λεκτικὸν ταπεινά εἰσι λίαν.

Μετὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα, ἅπερ, ὡς βλέπετε, κύριοι, δὲν μαρτυροῦσι δυστυχῶς ἁπλοποίησιν τῆς διδασκαλίας τῆς ἀναγνώσεως, φέρε ἀποβλέψωμεν εἰς τὸ λεκτικὸν τοῦ Ἀλφαβηταρίου τοῦ κ. Μαρουδῆ. Ὁ ἡμέτερος Σύλλογος, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ δεδήλωται, ἐμφορούμενος τῆς γνώμης ὅτι ἡ γλῶσσα τῆς ἡμ. Δημ. Σχολῆς ὀφείλει εἶναι ὡς οἷόν τε καθαρά, ἡ δὲ κάθαρσις ὀφείλει ἄρχεσθαι κατὰ τὸ προσῆκον μέτρον ἀπὸ τῆς πρώτης ἡλικίας, οὐδόλως ἀσπάζεται τὴν ἰδέαν τῶν ἐναντία φρονούντων μᾶλλον δὲ οὐδὲ αἴσθησίν τινα τοιούτου ζωτικοῦ παιδαγωγικοῦ, ἴσως καὶ ἐθνικοῦ, ζητήματος ἐχόντων. Λόγους διεξοδικοὺς περὶ τούτου δὲν ἐπιτρέπει ὁ παρὼν καιρός. Ἐκ τῶν πολλῶν, ἅπερ οὐχὶ καλῶς κεῖνται ἐν τῷ Ἀλφαβηταρίῳ τοῦ κ. Μαρουδῆ, παρατίθενται ὀλίγα μόνον ἐνταῦθα. «Σῦκα καμωμένα (=ὥριμα),—κάμε ἥσυχα,—Ἑλένη, μάλωσε τὸ νινί,—νὰ μία γωνιά, —νὰ ἔκαμα μίαν γωνίαν,—ἔχω μοναχὰ δύο καμωμένα σῦκα,—παπί, παπὶ παπάκι,—πιπίνι,—μῆλα καμωμένα, —μῆλα ἀκάμωτα,—ἔλα, —πίασε,—χαλάσῃ,—πᾶρέ το καὶ ψῆσέ το,—νὰ μὴ σὲ γελάσῃ ἡ γάτα,—νὰ φάγῃ τὸ ψάρι,—ψίνα, ψῖνα, φάγε ἀπὸ τὸ ψαράκι, βιολί, διαβάζω τὸ μάθημα, Ζιτίκη, διὰ μιᾶς ἐγὼ πηδῶ κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρον, ἡ μητέρα, νὰ μὴ κάνετε,—κορούλα μου, ἄμα ἔλθω ὁλονὲν μοῦ λέγετε,—κουκουβάγια μου,—ἄκουσε δύο λογάκια ποῦ θὰ σοῦ πῶ : κουκουβάγια ροδινή, κουκουβάγια ροδινή, ποῦ, ποῦ, ποῦ ποῦ.—Ἔχω νὰ σοῦ δώσω, δῶσέ μου, νὰ μιὰ πεταλοῦδα, μῆτερ λέγετε ἡ μητέρα κτλ. Χάριν δὲ πλείονος διασαφήσεως περὶ τῆς οὐσίας τῶν παρεμβαλλομένων διηγημάτιων μεταφέρεται ἐνταῦθα ἓν μόνον τούτων ἐκ τῆς 45 σελίδος, ὅπερ ἔχει ὧδε: «Μητέρα, ἡ γάτα ἔφαγε τὸ τυρί μου. Τώρα σὲ παρακαλῶ, δόσε μου λιγάκι ἀκόμη διὰ νὰ φάγω τὸ ψωμί μου. —Νά, πᾶρε λιγάκι.—Παρατηρῶ ὅτι οὔτε σύ, οὔτε ἡ Ἑλένη θέλετε νά μου ἀκούσητε.—Ὁλοένα πότε σύ, πότε ἡ Ἑλένη ἔχετε παράπονα. Μοῦ λέγετε· μητέρα ἡ γάτα ἔφαγε τὸ ψωμί μου· τὸ γατάκι ἔπιε τὸ γάλα μου. Τί νὰ κάμω ἐγώ, ἀφοῦ τὰ ἀφίνετε ὅπου ὅπου διὰ νὰ πάγητε ἔξω νὰ ἴδητε. Τίνα νὰ ἴδητε ; Τίποτε». Οὐδεμία βεβαίως ἀνάγκη ὅπως ἐπὶ πλέον ἐνδιατρίψῃ τις ἐν τῷ πρώτῳ τεύχει. Παρατηρητέον ἐνταῦθα μόνον ὅτι ἡ μὲν οὐσία τοῦ περιεχομένου ἔδει εἶναι ἀξιολογωτέρα, τὸ δὲ λεκτικὸν ἑλληνοπρεπέστερον κατά τε τύπον καὶ σύνταξιν μετὰ ζημίας μὲν καὶ δυσκολίας οὐδεμιᾶς, συμφέροντος δὲ σπουδαίου.

Ἐπειδὴ τὸ Δεύτερον Τεῦχος τοῦ Ἀλφαβηταρίου τοῦ κ. Μαρουδῆ χωρεῖ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐν πολλοῖς περιγραφεῖσαν πορείαν, περιττή ἐστιν ἄλλη ἐξέτασις. Μνείας ἰδίας χρήζει ἡ ἐν

τῷ βιβλιαρίῳ τούτῳ διδασκαλία τῆς φωνῆς *τσ*. Ἐὰν ἡ φωνὴ αὕτη ἀπαντᾷ ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ, δὲν ἕπεται ὅτι καὶ ἡ Σχολὴ ὀφείλει νὰ διδάσκῃ αὐτήν. Ἐπειδὴ ἡ σχολὴ ἀνήκει εἰς τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους, αἱ δὲ λέξεις κορίτσι, τσαπί, τσῆρος, τσίκνα, τσουκνίδα, τσικνίζω, ἔτσι, τσακόνω, μικρούτσικος, μικρούτσικη, μικρούτσικον κτλ. χαρακτηρίζονται ἐπὶ γλώσσης ἑλληνικῆς ὡς κακόηχοι, διὰ ταῦτα ἡ ἐκπαιδευτικὴ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἐπιτροπὴ ἀποκρούει τὴν ἐν τῇ Σχολῇ διδασκαλίαν τῆς φωνῆς *τσ*, θερμῶς δὲ συνίστησι τοῖς διδασκάλοις τὴν ἐπιμελημένην καταπολέμησιν αὐτῆς.—Ἐν τούτοις μετ' εὐχαριστήσεως παρετήρησεν ἡ ἐπιτροπὴ ὅτι ἐν τῷ δευτέρῳ τεύχει ὑπάρχει μεθοδικωτέρα τῆς ὕλης διεξαγωγή.

Ἡ διὰ τοῦ ἔργου τοῦ κ. Μαρουδῆ διήκουσα μέθοδος φαίνεται οὖσα ἀναλυτικοσυνθετικὴ καὶ φωνητική τις, ἀλλ' ὁμολογητέον ὅτι ἡ διεξαγωγὴ δὲν χωρεῖ παντοῦ κατὰ τοὺς κανόνας, οὓς αὐτὴ ἐχάραξαν.

Ἤδη δὲ καλὸν ἴσως ἐν ὀλίγοις καὶ σαφῶς νὰ διατυπωθῶσι τὰ κατὰ τὴν γνώμην τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς μὴ καλῶς ἔχοντα ἐν τῷ ἐν λόγῳ Ἀλφαβηταρίῳ.

1. Ἐλλειπούσης τῆς διὰ κανονικῶν λέξεων διδασκαλίας, αἵτινες πρέπει ὡς κέντρον νὰ ὑπολαμβάνωνται, δὲν ἐπιτυγχάνεται εὐχερῶς ἡ τῆς πρώτης ἀναγνώσεως διδασκαλία.

2. Ἡ ἀναλυτικοσυνθετικὴ πορεία δὲν διεξάγεται προσηκόντως.

3. Δὲν συνδέεται γραφὴ μετὰ τῆς ἀναγνώσεως.

4. Ὑπάρχουσι μεταξὺ τῶν λέξεων διαιρετικὰ καὶ διάφοροι γραμμαί, ἅτινά εἰσιν ὅλως περιττά· ἀναγκαῖά εἰσι μόνον τὰ στοιχεῖα, ἅτινα πρέπει νὰ κῆνται ὡς ὁραταὶ τῶν φωνῶν φωτογραφίαι. Τὰ ἄλλα φέρουσι σύγχυσιν.

5. Ὑπάρχουσι συλλαβισμοὶ πολλοί, δύσκολοι καὶ ἀσήμαντοι.

6. Πλειστάχοῦ δὲν κεῖνται αἱ λέξεις σκοπίμως καὶ κατ' ἐκλογήν, αἱ δὲ ἐπαναλήψεις δὲν τελοῦνται παντοῦ ἐπιτυχῶς.

7. Δι' ὅλου τοῦ ἔργου διήκει γλῶσσα ταπεινή, καὶ διηγημάτια οὐχὶ κατὰ παιδαγωγικοὺς κανόνας ἐκλελεγμένα.

8. Ἀπὸ τῶν εἰκόνων ἐλλείπει ἀριθμὸς δηλῶν τί ποσοστὸν ἡ πολλαπλάσιον παρίστησιν αὕτη ὡς πρὸς τὸ ἀληθές, διότι, ὡς νῦν ἔχουσι, μείζων φαίνεται τῆς καμήλου ἡ ψύλλα.

9. Ποιημάτια ἐντελῶς ἐλλείπουσι.

III. *Ἡ τῆς Ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς γνώμη.*

Τοιαῦτά τινα συμπεράσματα ἐξαγαγοῦσα ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ ἐκ τῆς ἐξετάσεως τοῦ Ἀλφαβηταρίου τοῦ κ. Κ. Μαρουδῆ, τὴν μὲν φιλοπονίαν, τὸν ζῆλον πρὸς εὕρεσιν καλοῦ τινος καὶ τὴν ἐνιαχοῦ ὑπεμφαινομένην εὐμεθοδίαν τοῦ συγγραφέως ὡς καὶ τὴν φιλοκαλίαν, μεθ' ἧς τὰ καταστήματα Α. Κορομηλᾶ τὸ ἔργον ἐξετύπωσαν, ἐπαινεῖ, ἀλλὰ μετὰ λύπης ἀποφαίνεται ὅτι δὲν τολμᾷ νὰ συστήσῃ αὐτὸ ἐν ταῖς σχολαῖς ἅτε μὴ συντεταγμένον ἐντελῶς κατὰ τὰς νεωτάτας παιδαγωγικὰς ἀπαιτήσεις.

Ἐν Σταυροδρομίῳ, τῇ 23 φεβρουαρίου 1883.

Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ

Κ. Ξανθόπουλος.
Ηρ. Βασιάδης.
Θ. Σαλτέλης.
Α. Θεοδωρίδης.
Νικ. Παρανίκας.
Κ. Γ. Γεωργαλᾶς.
Αβραάμ Μαλιάκας.
Χριστος Χατζηχριστου.
Η. Παπαρρούσης.
Γεωργιος Τσιακας, γραμματεύς.

Ἡ ἔκθεσις γίνεται δεκτὴ καὶ διαλύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΙΒ'.

(Τακτική).

Τῇ 7/19 μαρτίου 1883.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιαδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεται ἐνταῦθα περίληψις τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν·

Ἐπιστολὴ, τῆς ἐνταῦθα ὑπὲρ τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς Ἀδελφότητος Ξηροκρήνης ἀπὸ 3 μαρτίου, ἐξαιτουμένης τὴν παραχώρησιν τῆς μεγάλης τοῦ Συλλόγου αἰθούσης πρὸς ἐπιτέλεσιν τῆς ἐπετείου αὐτῆς ἑορτῆς τῇ προσεχεῖ κυριακῇ κατὰ τὴν 3ην μ. μ.

Τοῦ Ι. Καλαρεάδου, ἀπὸ 6 ἐνεστῶτος, ἐξαιτουμένου ὅπως πληρωθῶσιν αὐτῷ τὰ καθυ-

στερουῦντα ἐκ τῶν συνδρομῶν, ἃς ὁ Σύλλογος παρεῖχε τῇ κοινότητι Βογδάνης.

Εἶτα ἀγγέλλονται προσφοραὶ βιβλίων καὶ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι τοῖς ταύτας ποιησαμένοις.

Ὁ κ. *πρόεδρος*, λέγει ὅτι ἡ αἴτησις τοῦ Ι. Καλαρειάδου δέον συζητηθῆναι ἐν τῇ ἐπομένῃ συνεδριάσει, καὶ τοῦτο ὅπως μελετηθῇ τὸ πρᾶγμα ὑπὸ τοῦ προεδρείου. Περὶ δὲ τῆς αἰτήσεως τῆς Ἀδελφότητος *Ξηροκρήνης* ὁ κ. *πρόεδρος* φρονεῖ ὅτι ὁ Σύλλογος προθύμως παρέξει τὴν αἴθουσαν αὐτοῦ αὐτῇ.

Ἡ αἴτησις τῆς Ἀδελφότητος *Ξηροκρήνης* γίγνεται παμψηφεὶ δεκτή.

Ἀκολούθως ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον ψηφοφορηθέντες καὶ γίνονται δεκτοὶ ὡς ἐπίτιμα μέλη:

Ἡ Α. Ἐξ. ὁ κ. de Nélidow, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος τῆς Ῥωσσίας παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ.

Ἡ Α. Ἐξ. ὁ μαρκήσιος de Noailles, πρεσβευτὴς τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ.

Ἡ Α. Ἐξ. ὁ κ. G. de Radovitz, πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ.

Εἶτα ὁ κ. **Η. Βασιάδης** ἀναγινώσκει τὸ πρῶτον μέρος τῆς περὶ Λαοκόοντος τοῦ Λεσιγγίου πραγματείας αὐτοῦ, ἐν ᾗ μετὰ βραχείας τινὰς βιογραφικὰς σημειώσεις περὶ τοῦ Λεσιγγίου, ποιεῖται ἀνάλυσιν τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ ὅπερ ἐπιγράφεται *Λαοκόων* καὶ συνίσταται ἐξ 29 κεφαλαίων.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΛΘ'.

(Τακτική).

Τῇ 14/26 μαρτίου 1883.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. ΚΑΛΛΙΑΔΟΥ.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἠγουμένης, συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία.

ἐξ ἧς παρατίθενται αἱ ἑξῆς ἐπιστολαί·

Ἐπιστολή, τοῦ κ. Στ. Ἀριστάρχου, ἀπὸ 14/26 ἐνεστῶτος, δι'ἧς ἁπάντων οὗτος εἰς τὴν ἀπὸ 1 ἱσταμένου ἐπιστολὴν τοῦ Συλλόγου, ἀγγέλλουσαν αὐτῷ τὴν μὴ ἀποδοχὴν τῶν παραιτήσεων αὐτοῦ, ἐκφράζει εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν Σύλλογον καὶ δηλοῖ ὅτι ἐπιμένει ἐν ταῖς παραιτήσεσιν αὐτοῦ.

Τοῦ ἰατροῦ κ. Κωνσταντίνου Μακρῆ, ἀχρονολόγητος ληφθεῖσα σήμερον, ἀγγέλλοντος ὅτι ταῖς προτροπαῖς τοῦ Συλλόγου πειθόμενος, ἀπεφάσισε νὰ προβῇ εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς περὶ *μεταξοσκώληκος* πραγματείας αὐτοῦ, τῆς ἀναγνωσθείσης ἐν δυσὶ συνεδριάσεσι τοῦ Συλλόγου, καὶ ἐξαιτουμένου ἵνα ὁ Σύλλογος ὑποστηρίξῃ τὴν ἔκδοσιν ταύτην, ἀναλαμβάνων τὴν ἐκ 5 ὀθ. λιρῶν συνισταμένην δαπάνην τῶν ξυλογραφημάτων.

Ὁ κ. *πρόεδρος* λέγει ὅτι τὸ προεδρεῖον σκεψάμενον ἐπὶ τῶν παραιτήσεων τοῦ κ. Στ. Ἀριστάρχου καὶ τῆς ἐπιμονῆς αὐτοῦ προτείνει ὅπως ὁ Σύλλογος, ἀποδεχόμενος τὰς παραιτήσεις, προβῇ εἰς τὴν ἀναπλήρωσιν τοῦ κ. Στ. Ἀριστάρχου, ἐν μὲν τῇ Ἀρχαιολογικῇ ἐπιτροπῇ διὰ τοῦ κ. Κωνστ. Ξανθοπούλου, ἐν δὲ τῇ Ἐπιστημονικῇ διὰ τοῦ κ. Ch. Bonkowski..

Ἡ πρότασις τοῦ προεδρείου γίγνεται δεκτὴ παμψηφεὶ καὶ ἐκλέγεται ὁ μὲν κ. Κωνσταντ. Ξανθόπουλος μέλος τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς ὁ δὲ κ. Ch. Bonkowski μέλος τῆς Ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. *πρόεδρος* προτείνει ἐξ ὀνόματος τοῦ προεδρείου ὅπως ὁ Σύλλογος ἀναδεχθῇ τὴν διὰ τὰ ξυλογραφήματα τοῦ συγγράμματος τοῦ κ. Μακρῆ δαπάνην, ἥτις, καθ' ἃ φέρεται ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ κ. Μακρῆ, ἔσται λιρῶν ὀθωμανικῶν πέντε.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ τῶν βιβλίων προσφοραὶ καὶ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι τοῖς ταύτας ποιησαμένοις.

Ὁ κ. *πρόεδρος* ἀγγέλλει ὅτι μετὰ τῶν δύο γραμματέων μετέβη παρὰ τῷ τελευταῖον ἐκλεγέντι ἐπιτίμῳ μέλει, τῇ Α. Ἐξ. τῷ κ. Π. Μαυρογένει καὶ ἐπέδωκεν αὐτῷ τὸ ἐπὶ τούτῳ δίπλωμα προφωνήσας τὰ δέοντα.

Ἀναγνοὺς δὲ τὴν γενομένην προσφώνησιν προστίθησιν ὅτι ἡ Α. Ἐξ. μετὰ συγκινήσεως ἀπήντησεν εἰποῦσα ὅτι στερεῖται ἁρμοδίων λέξεων ὅπως ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς ἐπὶ τῇ τιμῇ, ἧς ὅλως ἀπροσδοκήτως ἔτυχε καὶ ἐφ' ᾗ σεμνύνεται κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον, καθ'ὅσον Ἕλλην ὢν τὸ γένος ἀπολαύει ταύτης παρὰ γνωστοῦ Συλλόγου οἷος ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος, ὃς τυγχάνει ὢν τὸ σέμνωμα τῶν ἐνταῦθα Ἑλλήνων. Ἤγγειλε δὲ ἐν τέλει ἡ Α. Ἐξοχότης, ὅτι ἐπιφυλάσσεται ὅπως παραστῇ καὶ ἐν συνεδριάσει τοῦ Συλλόγου.

Ἀκολούθως ὁ κ. *πρόεδρος* λέγει ὅτι τὸ προεδρεῖον σκεψάμενον ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτοῦ συνεδριάσει ἔγνω ὅπως προτείνῃ τῷ Συλλόγῳ

τὸν κ. Ν. Βαμβάκην τὸν καὶ ταμίαν ὡς μέλος τῆς πρό τινος πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου ἀναδειχθείσης ἐπιτροπῆς ἐξ αὐτοῦ (τοῦ κ. προέδρου) καὶ τῶν κ. κ. Τηλεμάχου Καραθεοδωρῆ καὶ Δημητρίου Μαυρογένους.

Ἡ πρότασις αὕτη ἐγένετο παμψηφεὶ δεκτή.

Ἀκολούθως ὁ κ. **Η. Βασιάδης** ἀναγιγνώσκει συνέχειαν τῆς περὶ τοῦ Λαοκόοντος τοῦ Λεσιγγίου πραγματείας αὐτοῦ· ἐν αὐτῇ δὲ ὁ κ. Η. Βασιάδης, εἰπών τινα καὶ αὖθις περὶ τοῦ βίου τοῦ Λεσιγγίου καὶ ὁρμηθεὶς ἐκ τῶν κρίσεων τοῦ συγγραφέως τούτου ἐπὶ τοῦ συγγράμματος ἑτέρου μεγάλου ἀνδρὸς τῆς Γερμανίας, τοῦ Βιγκελμάννου, ὁμιλεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ τῶν ἰδεῶν, ἃς οὗτος ἀνέπτυξεν ἐν τοῖς περὶ καλλιτεχνίας συγγράμμασιν αὐτοῦ καὶ ὧν τινα ἀντέκρουσεν ὁ Λεσίγγιος ἐν τῷ Λαοκόοντι. Τοιαῦται δέ εἰσι, λέγει ὁ κ. Βασιάδης, α') ὅτι σκοπὸς τῆς τέχνης ἐστὶν ἡ ἀπεικόνισις τοῦ μεγαλείου τῆς ψυχῆς β) ὅτι τὸ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς ἐν τῷ Λαοκόοντι καὶ ἡ ὀδύνη τοῦ σώματος πανταχοῦ ἐν ἴσῳ μέτρῳ διανέμονται· καὶ γ') ὅτι ἡ τέχνη τοῦ ἀπεικονίζειν μεγάλην ψυχὴν πολὺ ὑπερτέρα ἐστὶ τῆς τοῦ μιμεῖσθαι καὶ ἀπεικονίζειν τὴν καλὴν φύσιν. Τὰς ἰδέας ὅμως ταύτας τοῦ Βιγκελμάννου ἀποκρούει ὁ Λεσίγγιος φρονῶν ὅτι α') ἡ κραυγή, ἡ ἐκ τῆς ὀδύνης προερχομένη, οὐκ ἔστιν ἀσυμβίβαστος τῷ τῆς ψυχῆς μεγαλείῳ· β') ὅτι σκοπὸς τῆς ἀρχαίας τέχνης ἦν ἡ ἀπεικόνισις τοῦ κάλλους τῶν καλῶν σωμάτων, γ') ὅτι πάντα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν τεχνην ὀφείλουσιν ὑποχωρεῖν τῷ τῆς καλλονῆς νόμῳ· δ') ὅτι χάριν τοῦ νόμου τούτου τὰ βίαια πάθη, ὧν ἡ ἔκφρασίς ἐστιν ἀσυμβίβαστος τῷ καλῷ, οἱ ἀρχαῖοι τεχνῖται μετέτρεπον εἰς μετριώτερα· ε) ὅτι τῷ νόμῳ τούτῳ ἠκολούθησε καὶ ὁ τοῦ Λαοκόοντος τεχνίτης μετριάσας τὴν κραυγὴν εἰς στοναχὴν οὐχὶ ὅπως ἐκφράσῃ τὸ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ὅπως δυνηθῇ τὸν ὕψιστον βαθμὸν τοῦ κάλλους συναρμόσαι τῇ φυσικῇ ὀδύνῃ· ἡ δὲ μετρίασις τῆς φυσικῆς ὀδύνης τοῦ Λαοκόοντος προῆλθεν ἐκ τῶν ὁρίων καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τῆς τέχνης. Διὰ τοῦτο δὲ τῷ τρὶς μόνον νικῶντι ἐν τοῖς ὀλυμπιακοῖς ἀγῶσιν ἐνομίσθη ἐγείρειν ἀνδριάντα αὐτοῦ, διότι ἄλλως ἡ Ἑλλὰς ἐπληροῦτο ἂν ἀγαλμάτων δυσμόρφων καὶ οὕτως ἐπήρχετ' ἂν τῆς τέχνης κατάπτωσις.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ψ'.

(Τακτική)

Τῇ 21/2 ἀπριλίου 1883.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. ΚΑΛΛΙΑΔΟΥ.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἠγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ τῶν βιβλίων προσφοραὶ καὶ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι πρὸς τοὺς ταύτας ποιησαμένους.

Εἶτα ὁ κ. *πρόεδρος* λέγει ὅτι ἡ Ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπὴ συνελθοῦσα ἐξελέξατο πρόεδρον αὐτῆς, ἀντὶ τοῦ κ. Σ. Ἀριστάρχου, τὸν κ. Ι. Γεωργαντόπουλον. Ἐπίσης δὲ ὅτι τὸ προεδρεῖον ἡγησάμενον ἀναγκαῖον ὅπως τεθῶσι διατάξεις ἰδιαίτεραι τὰς σχέσεις τῶν διαρκῶν ἐπιτροπῶν πρὸς ἀλλήλας κανονίζουσαι ὡς καὶ τὰς πρὸς τὸν Σύλλογον καὶ τὸν πρόεδρον τοῦ Συλλόγου πρὸς ἀποφυγὴν ἀτόπων καὶ πραγμάτων ἀπασχολούντων ἐφ' ἱκανὸν τὰς πολυτίμους ὥρας τοῦ Συλλόγου, συνέταξε τοιαύτας καὶ ἀπέστειλε, σὺν ἰδίαις ἐγκυκλίοις, τοῖς μέλεσι τῶν ἐπιτροπῶν πρὸς μελέτην. Ταύτας δὲ νῦν ὑποβάλλει τῇ τοῦ Συλλόγου ἐγκρίσει.

Ὁ κ. *γεν. γραμματεὺς* ἀναγινώσκει τὸ α' αὐτῶν ἄρθρον.

Ὁ κ. **Κ. Γεωργαλᾶς** ἀποκρούει τὸ σύνολον τῶν διατάξεων ὡς ἀντικειμένων τῷ κανονισμῷ.

Ὁ κ. **Τηλ. Καραθεοδωρῆ** αἰτεῖται ἵνα ὁ κ. Κ. Γεωργαλᾶς ἀποδείξῃ τὰ τροποποιούμενα ἄρθρα τοῦ κανονισμοῦ.

Ὁ κ. **Κ. Γεωργαλᾶς** θεωρεῖ ὡς τοιαῦτα τὸ 45 καὶ 86.

Ὁ κ. **Ὀδ. Ἀνδρεάδης** φρονεῖ ὅτι τὸ 86 ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ, ὅπερ ὁ κ. Κ. Γεωργαλᾶς ἐπεκαλέσατο πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης αὐτοῦ ὅτι παρανόμως αἱ διατάξεις ὑπεβλήθησαν, ὅλως ἀσχετόν ἐστι πρὸς τὸ ζήτημα, καθότι τοῦτο ἀποβλέπει μόνον τὴν ἀναθεώρησιν αὐτοῦ τοῦ κανονισμοῦ καὶ οὐχὶ τὴν ἐπιψήφισιν συμπληρωματικῶν διατάξεων.

Μετά τινα δὲ ἔτι συζήτησιν, καθ' ἣν ὁ μὲν κ. Τ. Καραθεοδωρῆ ὑποστηρίζει τὸ ἔννομον τῶν ὑποβληθεισῶν διατάξεων, ᾧ συντάσσεται καὶ ὁ κ. Σαλτέλης, ὁ δὲ κ. Γεωργαλᾶς ἐπιμένει ὅτι ἀντικανονικῶς ὑποβάλλονται αὗται, τὸ πρῶτον ἄρθρον ἐπιψηφίζεται οὕτως·

«"**Αρθρον 1.** Τὰ μέλη ἑκάστης τῶν ἐπιτροπῶν προσκληθέντα ἐν ἀρχῇ τοῦ συλλογικοῦ ἔτους εἰς α' συνεδρίασιν ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου συνέρχονται καὶ προβαίνουσιν εἰς ἐκλογὴν προέδρου καὶ γραμματέως, ἐξαιρέσει τῶν προέδρων τῆς Ἐκπαιδευτικῆς καὶ Οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς, οἵτινές εἰσι κατὰ τὸν κανονισμὸν οἱ δύο τοῦ Συλλόγου ἀντιπρόεδροι.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁρίζουσι καὶ τὰς ἡμέρας τῶν τακτικῶν αὐτῶν συνεδριάσεων.

Κοινοποιεῖται δὲ τοῖς μέλεσι καὶ ἡ ἐν τῇ ΧΝΑ'. συνεδριάσει τῆς 1 φεβρουαρίου 1882 ληφθεῖσα ἀπόφασις τοῦ Συλλόγου περὶ τῶν ἀπουσιαζόντων μελῶν τῶν ἐπιτροπῶν.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἄνω ἐκλογῶν, ὡς καὶ ἡ ἡμέρα ἡ διὰ τὰς τακτικὰς συνεδριάσεις ὁρισθεῖσα, κοινοποιοῦνται δι' ἐπιστολῆς τῷ προέδρῳ τοῦ Συλλόγου».

Ἀκολούθως ὁ κ. *γενικὸς γραμματεὺς* ἀναγινώσκει τὸ β' ἄρθρον.

Ὁ κ. **Κ. Γεωργαλᾶς** ἀντικρούει τὴν σύγκλησιν ἐπιτροπῆς ὑπὸ τοῦ γραμματέως αὐτῆς ἐν περιπτώσει κωλύματος τοῦ ἰδίου αὐτῆς προέδρου.

Ὁ κ. **Τηλ. Καραθεοδωρῆ** παρατηρεῖ ὅτι, ἐπειδὴ τὰ κωλύματα ταῦτα εἰσὶ γνωστὰ καὶ σχεδὸν ὡρισμένα, οἷον πρόσκαιρος ἀποδημία ἢ ἐργασία ἰδία ἢ ἀσθένεια, ὁ γραμματεὺς πρὸς ἀποφυγὴν παρακωλύσεως τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπῆς δύναται συγκαλέσαι τὴν ἐπιτροπὴν προκειμένου μόνον περὶ τακτικῆς συνεδριάσεως.

Μετά τινα δὲ συζήτησιν, καθ' ἣν ὁ μὲν κ. Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς θεωρεῖ τὸ ἄρθρον σωτήριον διὰ τὰς ἐργασίας τῶν ἐπιτροπῶν, ὁ δὲ κ. Χρ. Χατζηχρήστου ὑποστηρίζει τὸν κ. Γεωργαλᾶν καὶ ἕτεροι ἔλαβον τὸν λόγον, τὸ ἄρθρον ἀναγινώσκεται καὶ μετὰ μικρὰν τροποποίησιν ἐπικυροῦται οὕτως·

«"**Αρθρον 2.** Ἐν περιπτώσει παρατεταμένου κωλύματος τοῦ προέδρου ἐπιτροπῆς τινος, αὕτη συγκαλουμένη ὑπὸ τοῦ γραμματέως αὐτῆς εἰς τακτικὴν συνεδρίασιν προβαίνει εἰς ἐκλογὴν προσωρινοῦ προέδρου».

Εἶτα ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ γενικοῦ γραμματέως τὸ γ' ἄρθρον ὅπερ ἀσυζητητεὶ ἐπιψηφίζεται ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἔχον ὡς ἑξῆς.

«"**Αρθρον 3.** Αἱ ἐπιστολαὶ τῶν ἐπιτροπῶν φέρουσι τὰς ὑπογραφὰς τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως αὐτῶν».

Ὁ κ. *γεν. γραμματεὺς* ἀκολούθως ἀναγινώσκει τὸ δ' ἄρθρον, ἐφ' οὗ μακρὰ ἐγείρεται συζήτησις, καθ' ἣν διάφοροι τροποποιήσεις αὐτοῦ προὐτάθησαν, παρὰ δὲ τοῦ κ. Θ. Σαλτέλη ἡ ἀπάλειψις αὐτοῦ ὡς περιλαμβανομένου ἐν τῷ η' ἄρθρῳ.

Ἐν τέλει δὲ μετ' ἐπανειλημμένας ψηφοφορίας ὁ Σύλλογος ἀπορρίπτει μὲν τὸ ἄρθρον, ἀλλ' ἀποδέχεται πρότασιν τοῦ κ. Θ. Σαλτέλη ὅπως γένηται δ' καὶ ἐν τέλει προστεθῶσι τάδε· *τὰ λαμβάνωσιν ἀποφάσεις δεσμευούσας κατά τι τὸν πρόεδρον ἢ τὸν Σύλλογον*· τὸ ἄρθρον δ' ἐπιψηφίζεται οὕτως·

«"**Αρθρον 4.** Αἱ ἐπιτροπαὶ δὲν δύνανται νὰ συνάπτωσι σχέσεις, μήτε συμβάσεις οἱασδήτινας νὰ συνομολογῶσι μετὰ τῶν ἐκτὸς τοῦ Συλλόγου ἀτόμων, σωματείων ἢ καταστημάτων μήτε νὰ λαμβάνωσιν ἀποφάσεις δεσμευούσας κατά τι τὸν πρόεδρον ἢ τὸν Σύλλογον. Ἐν ἀνάγκῃ ἀναφέρονται πρὸς τὸν πρόεδρον τοῦ Συλλόγου».

Ἀκολούθως ἀναγινώσκεται τὸ ε' ἄρθρον, ὅπερ ἐπιψηφίζεται οὕτως·

«"**Αρθρον 5.** Πᾶσα ἐπιτροπὴ θέλουσα νὰ καταχωρίσῃ τι ἐν τῷ περιοδικῷ ὀφείλει νὰ κοινοποιήσῃ τὴν πραγματείαν πρότερον τῷ Συλλόγῳ.

Τοῦτ' αὐτὸ ὀφείλει νὰ πράττῃ καὶ ἡ Ἀρχαιολογικὴ ἐπιτροπὴ διὰ τὰς πραγματείας αἵτινες δημοσιεύονται ἐν τῷ ἀρχαιολογικῷ παραρτήματι. Αἱ συνεδριάσεις δὲ ἐν αἷς ἀνεγνώσθησαν αὗται σημειοῦνται ἐν τῷ παραρτήματι ὡς εἴθισται καὶ ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ Συλλόγου συγγράμματι».

Ὁ κ. *γενικὸς γραμματεὺς* ἀναγινώσκει τὸ ς' ἄρθρον.

Ὁ κ. **Ν. Παρανίκας** προτείνει ὅπως πλὴν τοῦ τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς γραμματέως ἀποτελῇ μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς εἰς τὸ ἑξῆς καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς Φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς· διότι ἡ δημοσιευομένη γλωσσικὴ ὕλη διὰ τοῦ περιοδικοῦ ἐπεξεργάζεται ὑπὸ τῆς τελευταίας ταύτης.

Ὁ κ. **Κ. Κοντόπουλος** θεωρῶν τὸ ἄρθρον ὡς ἀντιβαῖνον εἰς τὸν κανονισμὸν τοῦ Συλλόγου ζητεῖ τὴν ἀφαίρεσιν αὐτοῦ.

Ἡ πρότασις τοῦ κ. Ν. Παρανίκα γίγνεται δεκτὴ καὶ τὸ ἄρθρον μετά τινα συζήτησιν προελθοῦσαν ἐκ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Χρ. Χατζηχρήστου ὅπως ἀποτελῶσι μέλη τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς εἰς τὸ ἑξῆς καὶ οἱ γραμματεῖς τῆς Ἐκπαιδευτικῆς καὶ Ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς, ἣν τρότασιν ἀντέκρουσαν οἱ κ. κ. Τηλ. Καραθεοδωρῆ καὶ Ὀδ. Ἀνδρεάδης ὡς μὴ ἀναγκαίαν, ἐπιψηφίζεται οὕτως.

«"**Αρθρον 6.** Τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς μέλη εἰσὶν εἰς τὸ ἑξῆς οἱ γραμματεῖς τῆς Ἀρχαιολογικῆς καὶ Φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς, τὰ δὲ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἐκλεγόμενα μέλη αὐτῆς ἀντὶ πέντε περιορίζονται εἰς τρία».

Κατόπιν ἀναγιγνώσκονται καὶ ἀσυζητητεὶ ἐπιψηφίζονται τὰ ἄρθρα 7, 8, 9 καὶ 10 ἔχοντα οὕτως·

«"**Αρθρον 7.** Ἡ Συντακτικὴ ἐπιτροπὴ ὀφείλει ἅμα τῇ συλλογῇ τῆς ὕλης τοῦ ἐκδοθησομένου τεύχους τοῦ Περιοδικοῦ νὰ κοινοποιήσῃ τῷ προέδρῳ τοῦ Συλλόγου τὸν ἀριθμὸν τῶν τυπωθησομένων φύλλων, τοῦτ' αὐτὸ ὀφείλει νὰ πράττῃ καὶ ἡ Ἀρχαιολογικὴ ἐπιτροπὴ διὰ τὸ Ἀρχαιολογικὸν παράρτημα. Ὁ δὲ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου ἅμα συνομολογήσῃ τὴν μετὰ τοῦ τυπογραφείου σύμβασιν εἰδοποιεῖ περὶ τούτου τὴν ἐπιτροπὴν ὅπως γένηται ἡ ἔναρξις τῆς ἐκτυπώσεως.

«"**Αρθρον 8.** Αἱ ἐπιτροπαὶ δὲν δύνανται ν' ἀνταποκρίνωνται μεταξύ των. Ἡ συνεννόησις γίγνεται πάντοτε διὰ μέσου τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου. Οὗτος δὲ μόνον, ἐὰν ἐγκρίνῃ, δύναται ἐπὶ ὡρισμένων ζητημάτων νὰ ὁρίσῃ τὴν ἀπ' εὐθείας συνεννόησιν δύο ἢ πλειοτέρων ἐπιτροπῶν».

«"**Αρθρον 9.** Αἱ αἰτήσιοι ἐκθέσεις τῶν ἐπιτροπῶν δέον νὰ φέρωσι τὰς ὑπογραφὰς ἁπάντων τῶν μελῶν αὐτῶν· ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἐλλείπει ὑπογραφή τις δέον νὰ αἰτιολογῆται ἡ ἔλλειψις αὐτῆς».

«"**Αρθρον 10.** Αἱ παροῦσαι διατάξεις συνεζητήθησαν καὶ ἐνεκρίθησαν ἐν τῇ Ψ' συνεδριάσει τοῦ Συλλόγου, ἰσχύουσι δὲ ἀφ' ἧς ἡμέρας κοινοποιηθῶσι ταῖς ἐπιτροπαῖς».

Ἀκολούθως ὁ κ. *πρόεδρος* τίθησιν εἰς ψηφοφορίαν τὸ σύνολον τῶν διατάξεων, ὅπερ γίγνεται δεκτόν.

Ὁ κ. **Κ. Γεωργαλᾶς** προτείνει ὅπως, ἕνεκα τῆς προκειμένης ὥρας, ἀναβληθῇ ἡ ἐκτέλεσις τῆς λοιπῆς ἡμερησίας διατάξεως.

Ὁ κ. **Χρ. Χατζηχρήστου** φρονεῖ ὅτι τοὐλάχιστον δέον νὰ ἀναγνωσθῇ ἡ ἐπὶ τῆς «Ἀνθοδέσμης» τοῦ κ. Πετρίδου κρίσις τῆς Ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς, ὡς ἐπείγουσα.

Ὁ κ. **Γ. Τσιάκας** προτείνει ὅπως, πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν κρίσεων τῆς Ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν δύο συγγραμμάτων καὶ τοῦ προγράμματος τοῦ Καραπανείου ἀγῶνος, συγκληθῇ ὁ Σύλλογος εἰς ἔκτακτον συνεδρίασιν.

Ὁ κ. *πρόεδρος* δίδωσι τὸν λόγον τῷ κ. *Χρ. Χατζηχρήστου*, ὃς ἀναγινώσκει τὴν κρίσιν τῆς Ἐκπαιδευτ. ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς «ἀνθοδέσμης» τοῦ κ. Δημοσθένους Πετρίδου, οὕτως ἔχουσαν·

«Ἐπὶ τῆς «Ἀνθοδέσμης» ἤτοι συλλογῆς ἐκλεκτῶν ποιημάτων, ἐμμέτρων τεμαχίων καὶ μύθων πρὸς χρῆσιν τῶν σπουδαζόντων ὑπὸ Δημοσθένους Β. Πετρίδου, ἣν ἡ τοῦ Συλλόγου Ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ ἀνέθηκεν ἡμῖν πρὸς ἰδιαιτέραν μελέτην καὶ κρίσιν, μελετήσαντες αὐτὴν ἐπισταμένως ἀποφαινόμεθα τὰ ἑξῆς·

Τῆς συλλογῆς προτάσσεται πρόλογος περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀπαγγελίας τῶν διαφόρων ποιημάτων, ἐν ᾧ προλόγῳ πολλαὶ καλαὶ περὶ τούτου γνῶμαι ἔν τε τῇ πεφωτισμένῃ Εὐρώπῃ πάλαι παραδεδεγμέναι καὶ παρ' ἡμῖν ὀσημέραι πλείω ὑπόστασιν λαμβάνουσαι ἐκτυλίσσονται, ὧν τὰς πλείστας ὅμως φθὰς διεκοίνωσε τῷ ἑλληνικῷ κόσμῳ ὁ κ. Μιλτιάδης Βρατσάνος ἐν τῷ δημοσιευθέντι συγγραμματίῳ αὐτοῦ περὶ τεχνικῆς ἀναγνώσεως τῷ 1880.

Ἐν δὲ τῇ συλλογῇ συμπεριέλαβεν ὁ συλλογεὺς ποιήματα ποικίλα τῶν τε δοκίμων νεωτέρων ποιητῶν Ραγκαβῆ, Ζαλακώστα, Τανταλίδου, Παράσχου, Καρασούτσα καὶ τῶν τὰ δευτερεῖα φερόντων ἐπὶ ποιητικῇ δυνάμει καὶ ἱκανότητι, πολλὰ δὲ καὶ ἀγνώστων ποιητῶν συγκατέμιξε. Καὶ περὶ μὲν τῆς ἀξίας τῶν ποιημάτων τῶν εὐδοκίμων ποιητῶν, ἅτινα πάλαι δεδημοσιευμένα τυγχάνουσι καὶ τῆς κοινῆς εὐφημίας ἀπολαύουσιν, οὐδένα δικαιούμεθα ποιήσασθαι λόγον, οὐδὲ ποιητικὸς ἐνταῦθα ὁ ἀγών, δυνάμεθα ὅμως ἐπὶ τούτων νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ὁ συλλογεὺς κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν αὐτῶν πολλαῖς ἀρρυθμίαις χρῆται, ὡς λ. χ. ἐν τῷ ἕκτῳ τῶν θρησκευτικῶν ᾀσμάτων τῷ ἐπιγραφομένῳ: Ὕμνος πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὸ Α. Ραγκαβῆ, κατὰ τὴν πέμπτην στροφὴν ἐν ἰαμβικῷ βαίνουσαν μέτρῳ

Ὦ! τί θ' ἀνταποδώσωμεν
ἀνθ' ὧν δίδεις εἰς ἡμᾶς;
τὸ ὄνομά Σου μὲ τιμὰς
καὶ ὕμνους θὰ ὑψώσωμεν.

ἐν τῷ δευτέρῳ στίχῳ «*ἀνθ' ὧν δίδεις εἰς ἡμᾶς*» παραλείπεται μία συλλαβὴ καὶ μετατρέπεται οὕτω τὸ μέτρον εἰς τροχαϊκόν, ὅπερ ὁ ποιητὴς οὐδέποτε προτίθεται, ὡς καταφαίνεται ἐν ἅπασι τοῖς στίχοις τοῦ ποιήματος ἐν ἰαμβικῷ χωροῦσι μέτρῳ. Ἐπίσης ἐν τῷ 54 τῶν Ποικίλων, ποιήματι Χριστοφόρου Σαμαρτζίδου, κατὰ τὴν πρώτην στροφὴν αὐτοῦ

Τὸ ὕδωρ τὸ ἀθάνατον προγονικῆς εὐκλείας
διψῶσαι ὡς ἔλαφοι μετ' ἄκρας ἀπληστίας.

ἐπίσης ὑφίσταται δύσηχος ἀρρυθμία ἐκλιπούσης μιᾶς συλλαβῆς. Ἐν δὲ τῷ δεκάτῳ τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν, ποιήματι Ν. Γ. Μαυρίδου, «ἡ προσευχὴ τοῦ μικροῦ παιδὸς» κατὰ τὴν ἕκτην στροφὴν πλεονάζουσι δύο συλλαβαὶ καθιστᾶσαι λίαν δύσηχον τὸν στίχον· οὕτω·

Μὴ θελήσῃς νὰ μένω ὀρφανὸν
καὶ ἡ μήτηρ μου, Πλάστα, ἂς ζήσῃ·
ἂν θέλῃ ζητῇς . . . ὦ ἡ χεὶρ Σου ἂς θύσῃ
ἐν τ's τὸν βωμόν.

Τοιαῦται ἀρρυθμίαι πολλαὶ ἐνυπάρχουσιν, εἰς ἃς οὐ προσέσχε τὸν νοῦν ὁ συλλογεύς, ὥστε ἄν, ὡς ἔχουσιν, ἐκτυπωθῶσι μετὰ τῶν ὑπαρχόντων ἐν τῷ χειρογράφῳ σφαλμάτων, κακόν, νομίζομεν, ἀντ' ἀγαθοῦ προσενεχθήσεται τοῖς σπουδάζουσι παισί, καθότι καὶ ἡ ἐλαχίστη ἀρρυθμία ἐν ἀπαγγελλομένῳ ποιήματι δυσαρεστότερον τῇ ἀληθείᾳ ἐπιφέρει ταραγμὸν τῷ πνεύματι παρὰ τὸν ἐκ σφοδρᾶς ἀπροσδοκήτου συγκρούσεως τοῦ ποδὸς ἐπὶ ἐδαφικῆς ἀνωμαλίας παραγόμενον.

Περὶ δὲ τῶν ποιημάτων τῶν ἀγνώστων ποιητῶν καὶ δὴ τῶν διὰ τριῶν ἀστερίσκων σημειουμένων, εἰ ἐλλανοδίκου θέσιν εἴχομεν πολλὰ θὰ ἐλέγομεν ἐλέγχοντες αὐτά, καθότι ταῦτα οὐκ ἔστι ποίησις ζωογονοῦσα, ἠλεκτρίζουσα καὶ ἀναπτεροῦσα τὸ πνεῦμα τῶν νεαρῶν παίδων, ἀλλ' ἀνούσιος στιχουργία, ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο, διότι οὐδὲ ὁμοιοκαταληξίαν ἔχουσιν ἐπιτυχῆ, ἥτις τῶν καλῶν παιγνίων οὖσα λίαν ἀγαπητὸν καὶ εὐάρεστον μελέτημα τοῖς φιλοπαίγμοσι παισὶ τυγχάνει καὶ τὸν νοῦν αὐτὸν ὡς ἐπαγωγικώτατα περισπᾶται.

Οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ ὀρθογραφικῶν σφαλμάτων ἀπηλλαγμένη ἐστὶν ἡ συλλογή, οἷον τὸ προστακτικὸν *δέξασθε* τῷ *αι* γράφει, ἀντὶ ἐφόρων, οὐκ οἴδαμεν τίσι ποτε λόγοις *ἐμφόρων* γράφει, τελώνης καὶ Φαρισαῖος ἀντὶ Φαρισαῖος κλπ. πολλά. Καίτοι δὲ πάντα ταῦτα τὰ ὀρθογραφικὰ ἁμαρτήματα διὰ τοῦ πρίσματος τῆς ἐπιεικείας διορώμενα δυνατὸν νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς παραδρομαὶ χειρός, οὐχ ἧττον ὅμως ταῦτά τε καὶ ἄλλα τῆς συλλογῆς μειονεκτήματα ἐλέγχουσι μεγάλην τοῦ συλλογέως ὀλιγωρίαν περὶ τὴν εὐπρέπειαν μεθ' ἧς ὤφειλε νὰ ἀποστείλῃ τὴν «Ἀνθοδέσμην» πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον.

Ταῦτα οὖν τὰ ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ μειονεκτήματα καὶ διὰ τὴν οὐχὶ τόσον καλὴν ἐκλογὴν ποιημάτων ἐνίων νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ ἐπιστραφῇ ἡ «Ἀνθοδέσμη» τῷ συλλογεῖ πρὸς ἐπιμελέστερον καταρτισμὸν αὐτῆς.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 9 μαρτίου 1883.

Οἱ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐκπαιδ. ἐπιτροπῆς
Κ. Ξανθόπουλος, πρόεδρος.
Χρ. Χατζηχρήστος, εἰσηγητής.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΑ'.

(Τακτική).

Τῇ 28/9 ἀπριλίου 1882.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιάδου.**

Ὁ κ. *πρόεδρος* εἰπὼν ὅτι ἡ ἀνάγνωσις τῶν πρακτικῶν, ἕνεκεν ἀσθενείας τοῦ εἰδικοῦ γραμματέως κ. Ὀδ. Ἀνδρεάδου, ἀναβάλλεται εἰς τὴν ἐπιοῦσαν συνεδρίασιν, ἀγγέλλει ὅτι μετέβη μετὰ τῶν κ. κ. Αἰδ. C. G. Curtis, ἀντιπροέδρου, Τηλ. Καραθεοδωρῆ, γενικοῦ γραμματέως καὶ Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως, παρὰ τῇ Α. Ἐξ. τῷ κ. de Radowitz, πρεσβευτῇ τῆς Γερμανίας παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ, καὶ ἐπέδωκεν αὐτῷ τὸ διπλωμα τῆς ἐκλογῆς ἐπιτίμου μέλους, ποιησάμενος καὶ τὴν δέουσαν προσφώνησιν, εἰς ἣν ἀπήντησε λίαν φιλοφρόνως ἡ Α. Ἐξ. ἐκφράσασα τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς ἐπὶ τῇ γενομένῃ Αὐτῇ τιμῇ.

Εἶτα ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεται περίληψις τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν·

Ἐπιστολῆς, τοῦ Κ. Κοντοπούλου ἀπὸ 15 μαρτίου, προτείνοντος ὅπως ὁ Σύλλογος ἀναλάβῃ τὴν σύνταξιν καὶ ἔκδοσιν γενικοῦ λεξικοῦ τῶν συγχρόνων Ἑλληνικῶν διαλέκτων.

Γεωργίου Τσιάκα, ἀπὸ 27 μαρτίου, παραιτουμένου ἀπὸ μέλους τῆς Ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου.

Ὁ κ. **Ἡρ. Βασιάδης** λαβὼν τὸν λόγον ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Κ. Κοντοπούλου λέγει ὅτι ὁ κ. Κοντόπουλος ἐποιήσατο λόγον ἐν τῇ Φιλολογικῇ ἐπιτροπῇ, ἧς μέλος ἐστί, περὶ τῆς προτάσεως αὐτοῦ ὡς ἰδέας ἁπλῆς. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς δ' αὐτοῦ ταύτης φαίνεται ὅτι ἐθεώρησε καλὸν ὅπως ὑποβάλῃ αὐτὴν ὡς πρότασιν τῷ Συλλόγῳ. Ἐπειδὴ δὲ ἀδύνατον ἵνα ἀμέσως γένηται ἡ συζήτησις ἐπὶ τοσοῦτον σπουδαίου

πράγματος, προτείνει τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως εἰς τὴν ἐπιοῦσαν συνεδρίασιν.

Μετά τινα συζήτησιν ἡ πρότασις τοῦ κ. Βασιάδου γίγνεται δεκτή.

Εἶτα ὁ κ. **Γεώργ. Τσιάκας** ἀναγινώσκει τὴν κρίσιν τῆς Ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ εἰς αὐτὴν πρὸς τοῦτο παραπεμφθέντος τοῦ κ. Μηνᾶ Χαμουδοπούλου Ἀναγνωσματαρίου, ἔχουσαν οὕτως.

«Ὑπὸ τὴν κοινὴν ἐπιγραφὴν «Μηνᾶ Χαμουδοπούλου Ἀναγνωσματάριον πρὸς χρῆσιν τῶν δημ. σχολείων» ἀπέστειλε πρὸς τὸν καθ' ἡμᾶς Σύλλογον ὁ κ. Μηνᾶς Δ. Χαμουδόπουλος δύο χειρόγραφα, ἐφ' ὧν ἐξαιτεῖται τὴν κρίσιν αὐτοῦ. Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπή, πρὸς ἣν τὸ ἐν λόγῳ ἔργον παρέπεμψε τὸ Προεδρεῖον, συσκεφθεῖσα ἐν τῇ δ' συνεδριάσει αὐτῆς, ἀνέθετο τὴν ἐξέτασιν τούτου εἰς τριμελῆ ἐπιτροπήν, συγκροτουμένην ἐκ τῶν κ. κ. Κ. Ξανθοπούλου, Κ. Γεωργαλᾶ καὶ Γεωργίου Τσιάκα, τοῦ τελευταίου ὁρισθέντος εἰσηγητοῦ. Ἡ εἰρημένη εἰδικὴ ἐπιτροπὴ μελετήσασα τὸ ἔργον τοῦ κ. Μ. Χαμουδοπούλου συνεκρότησεν ἔκθεσιν, ἥτις ὑποβληθεῖσα τῇ γενικῇ ἐπιτροπῇ μετά τινας παρατηρήσεις ἐγένετο δεκτή· ἔχει δὲ ὧδε·

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ τοῦ Ἑλλην. Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἐπιτροπὴ ἀναλαβοῦσα κατ' αἴτησιν τοῦ Προεδρείου τὴν ἐξέτασιν τοῦ Ἀναγνωσματαρίου τοῦ κ. Μηνᾶ Χαμουδοπούλου προσεπάθησεν, ὡς ὤφειλεν, ὅπως ἐξετάσῃ τοῦτο ὡς οἷόν τε δικαίως ἀποβλέπουσα μετ' ἐπιστασίας εἰς τὸ ἀληθὲς τῆς δημοτικῆς σχολῆς συμφέρον. Τῶν δύο μνησθέντων χειρογράφων μὴ ἐπιδοθέντων συγχρόνως, ἀλλὰ τοῦ δευτέρου ἐκδοθέντος μετὰ δύο ἑβδομάδας ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τοῦ πρώτου, ἐλήφθη ὑπ' ὄψει καὶ ἐξητάσθη μόνον τὸ πρῶτον, διότι κατὰ τὴν ἐπίδοσιν τοῦ δευτέρου, συμπεπληρωμένης οὔσης τῆς ἐργασίας τῆς ἐπιτροπῆς, οὐδεμία ὑπελείπετο αὐτῇ εὐκαιρία ὅπως καὶ τὸ δεύτερον ἐξετάσῃ.—Ἡ αὐτὴ ἐπιτροπὴ κρίνουσα πρό τινων ἡμερῶν τὸ ἔντυπον τοῦ κ. Κ. Ι. Μαρουδῆ Ἀλφαβητάριον δημοσίᾳ ἐξέθετο τὴν ἀμερόληπτον γνώμην αὐτῆς γνωρίζουσα σύναμα τῷ δημοσίῳ καὶ τὰς ἰδέας, ὧν ἐμφορεῖται ὡς πρὸς τὴν συγγραφὴν τῶν πρώτων ἀναγνωστικῶν βιβλίων.—Οὐδεὶς ἀρνεῖται ὅτι ἡ ὁδὸς ἡ εἰς τοιαύτην ἐργασίαν ἄγουσα πλήρης ἀκανθῶν καὶ τριβόλων ἐστί· τὴν δὲ ὀξύτητα αὐτῶν αἰσθάνεται πολλῷ πλέον ἐκεῖνος, ὅστις μετ' ἀληθοῦς ἐπιστημονικοῦ βλέμματος παρακολουθῶν τῇ πνευματικῇ τῶν παιδίων καταστάσει ἐπιχειρεῖ τὴν συγγραφὴν βιβλίων, ὧν ἡ χρῆσις αὐτὰ ἀφορᾷ. Ἐπειδὴ δ' εὐτυχῶς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν οὐκ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ ἐν τῷ σχολικῷ ὁρίζοντι ἐργαζόμενοι διδάσκαλοί τε καὶ μὴ καὶ παντοίοις προσπαθοῦσι τρόποις ὅπως τὴν ἀτμόσφαιραν αὐτοῦ ἐκκαθάρωσι, δίκαιόν ἐστι καὶ πρέπον ἅμα τὸ μὴ ἐπικροτεῖν ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει παντὸς βιβλίου, ἀλλὰ δέχεσθαι ἐκεῖνο, ὅπερ σχετικῶς ὑπὸ πλειόνων κοσμεῖται ἀρετῶν καὶ ὡς οἷόν τε ἀπηλλαγμένον ἐστὶν ἁμαρτημάτων μεθοδικῶν καὶ γλωσσικῶν.

Ὡς πρὸς τὴν συγγραφὴν τοῦ πρώτου ἀναγνωστικοῦ βιβλίου, ἤτοι τοῦ συνήθως Ἀλφαβηταρίου καλουμένου, ἡ τῆς παιδαγωγίας ἱστορία ἐνέκρινε τὴν ἀναλυτικοσυνθετικὴν καὶ τὴν διὰ κανονικῶν λέξεων μέθοδον, ἧς ἀχώριστός ἐστιν ἡ γραφική, ἐποπτικὴ καὶ ἰχνογραφικὴ διδασκαλία, ἤτοι τὸ γράφειν τὰ ἀναγινωσκόμενα, τὸ ἑρμηνεύειν καὶ περιγράφειν τὰ ἀντικείμενα ἐποπτικῶς καὶ τὸ ἰχνογραφεῖν ταῦτα.

Τὸ ἔργον τοῦ κ. Μηνᾶ Χαμουδοπούλου οὔτε ὁδηγία, οὔτε πρόλογός τις τοὐλάχιστον συνοδεύει ὅπως γνωρίσῃ ἡμῖν τὴν ἐν τῇ συντάξει αὐτοῦ πορείαν τοῦ συγγραφέως ἢ εἰς τὸν τῆς χρήσεως τρόπον, τοῦθ' ὅπερ λίαν ἀναγκαῖον τυγχάνει ἐν τοῖς σήμερον νεωτεριστικοῖς καιροῖς.

Περιττὸν ἡγούμενοι τὸ προτάξαι ἐνταῦθα καὶ ἐπαναλαβεῖν τὰς ἀρχάς, ἃς ἡ ἐπιτροπὴ ἀσπάζεται, εἰσερχόμεθα ἀμέσως εἰς τὸ τοῦ κ. Μηνᾶ Χαμουδοπούλου ἔργον· οὕτω δὲ πολλαχοῦ θὰ καταφανῶσι καὶ αἱ τῆς ἐπιτροπῆς ἀρχαί.

Τοῦτο σύγκειται ἐκ δύο τευχῶν, ὧν τὸ μὲν περιέχον σελίδας 19 προώρισται εἰς χρῆσιν τῶν τοῦ α' σχολικοῦ ἔτους μαθητῶν, καλεῖται «Ἀλφαβητάριον», τὸ δὲ συγκροτούμενον ἐκ 40 σελίδων προώρισται τοῖς μαθηταῖς τοῦ β' σχολικοῦ ἔτους.—Ἐξετάσωμεν ἑκάτερον ἀποβλέποντες πρῶτον μὲν εἰς τὴν μεθοδικὴν τῆς ὕλης κατάταξιν, εἶτα δὲ εἰς τὴν ποιότητα τῆς ὕλης καὶ τὴν γραμματικὴν καὶ γλωσσικὴν χροιάν.

Α' ΤΕΥΧΟΣ.

Α'. Μεθοδικὴ πορεία.

Ἐν τῇ α' σελίδι τοῦ Α' τεύχους ἡ Ἀλφαβηταρίου προτάσσονται ἅπαντα τὰ τοῦ ἀλφαβήτου γράμματα ἐν τῇ τέως συνήθει τάξει. Βεβαίως οὐδεὶς ἄλλος ὁ σκοπὸς τούτου ἢ ἡ διδασκαλία καὶ ἡ ἐκμάθησις αὐτῶν, διότι ἄλλως εἰσὶν ὅλως περιττά. Ἕπονται λέξεις: μάτι, ψάρι, κώδων κτλ., ἤτοι 11 τοιαῦται, ἐν αἷς διὰ πορείας μὲν ἀναλυτικοσυνθετικῆς καὶ συν-

δυασμῶν οὐχὶ δυσκόλων, ἀλλ' ὅμως συνήθως ἀσημάντων, συντίθεται ἡ προτασσομένη λέξις καὶ διδάσκεται ἡ ἀνάγνωσις αὐτῆς. Ἑκάστης λέξεως προτάσσεται θέσις δι' εἰκόνα, τοῦθ' ὅπερ ἔχει καλῶς. Ἐν τῇ συνθέσει δὲ τῆς λέξεως, ἐχούσῃ ἄλλως οὐχὶ τοσοῦτον κακῶς, παρατηροῦνται τοιαῦτά τινα μεθοδικὰ σφάλματα· α' Δὲν διδάσκεται διὰ τῶν ἀναλύσεων καὶ συνθέσεων ἐν πρώτοις αὐτὴ ἡ προτασσομένη λέξις, ἀλλὰ παρεμβάλλονται καὶ ἄλλοι συνδυασμοί, οἵτινες ὡς ἡ πεῖρα διδάσκει ἐπισκοτοῦσι τὸ σκοπούμενον· ἔδει δὲ προηγεῖσθαι μὲν τὴν πρώτην, ἔπονται δὲ τὰς ἄλλας καὶ οὕτω κάλλιστα θὰ ἐξεπληροῦτο ὁ παιδαγωγικὸς κανών: «Χώρει ἐκ τοῦ γνωστοῦ εἰς τὸ ἄγνωστον»· β' πανταχοῦ μεταξὺ τῶν συλλαβῶν κεῖνται διαιρετικά, ἅτινα οὐ μόνον περιττά, ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβῆ ἀποβαίνουσιν, ὁπόταν ὁ μαθητὴς διδαχθῇ, ὡς ὀφείλει, ν' ἀναγινώσκῃ πᾶν τὸ γεγραμμένον, ἑπομένως νὰ ὑπολαμβάνῃ πᾶν τοιοῦτον ὡς φωτογραφίαν, ὡς εἰκόνα φωνῆς τινος· γ' χρῆσις τῶν τόνων καὶ τῶν πνευμάτων γίνεται ἀμέσως ἐξ ἀρχῆς, ἐνῷ χάριν ἁπλοποιήσεως τῆς διδασκαλίας ἠδύναντο νὰ διδαχθῶσι ταῦτα ὀλίγον βραδύτερον. Τὰ μεθοδικὰ ταῦτα σφάλματα διήκουσι καὶ διὰ τῆς διδασκαλίας τῶν διφθόγγων καὶ τῆς συμπλοκῆς συμφώνων. Αἱ ἐν ἀνακεφαλαιώσεσιν ἐπαναλήψεις τῶν δεδιδαγμένων κεῖνται μὲν καλῶς, ἀλλὰ πλείονα θὰ εἶχον χάριν καὶ ἀξίαν, ἂν παρενείροντο ἐν φρασιδίοις καὶ μὴ ἔκειντο αἱ λέξεις οὕτω ξηραὶ καὶ ἀσύνδετοι. Κύριος σκοπὸς τοῦ Ἀλφαβηταρίου ἐστὶν ἡ τῆς ἀναγνώσεως καὶ γραφῆς διδασκαλία, καλὸν δὲ ἵνα ὁ σκοπὸς οὗτος μὴ περιπίπτῃ εἰς καθαρῶς μηχανικὴν καὶ ἀτερπῆ ἐργασίαν. Ἀφοῦ τοῖς μεγάλοις ἀρέσκει οὕτω πολὺ τὸ σπουδάζειν διὰ παιγνιδίων, πολλῷ πλέον δύναται τὸ τοιοῦτον κουφίζειν καὶ μαγεύειν τὰ παιδία, τεχνηέντως διεξαγόμενον.

Ἀπὸ τῆς διδασκαλίας συμπεπλεγμένων συμφώνων μεταβαίνει ὁ κ. Μηνᾶς Χαμουδόπουλος εἰς φράσεις, ἐν αἷς λήγει τὸ α' μέρος τοῦ α' σχολικοῦ ἔτους. Αἱ φράσεις αὗται μεθοδικῶς ἐξεταζόμεναι κεῖνται οὐχὶ τοσοῦτον καλῶς, διότι δὲν διατελοῦσιν ἐν τῇ δεούσῃ μεθοδικῇ σχέσει πρὸς τὰ προδεδιδαγμένα. Τὰ ἐν ἑπτὰ μόναις σελίσι περὶ ἀναγνώσεως ἐκτεθειμένα δὲν ἀρκοῦσι πρὸς διδασκαλίαν αὐτῆς. Βεβαίως καὶ τὰ ἑπόμενα αὐτὸ τοῦτο σκοποῦσιν, ἀλλ' ἡ τοῦ σκοποῦ ἐπιτυχία ἀσφαλὴς καὶ ἐναργὴς ἅμα ἐστίν, ὁπότε αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος φράσεις σχηματίζονται σκοπίμως ἐξ αὐτῶν ἐκείνων τῶν λέξεων, ὧν ἡ μεθοδικὴ ἀνάγνωσις ἐν τοῖς ἔμπροσθεν διεξήχθη.

Καὶ τοῦ δευτέρου μέρους τὸ περιεχόμενον οὐδεμίαν ἔχει συνάφειαν πρὸς τὸ περιεχόμενον τοῦ α' μέρους. Ἐντελῶς δὲ μεθοδικὴ θὰ ἦτο ἡ πορεία καὶ τὸ ἔργον τοῦτο δὲν θὰ ἦτο ἐκ τῶν συνήθων ἔν τισιν, ἀλλὰ θὰ ἐπαρουσίαζε νέον ἄγνωστον ἡμῖν, ἂν ἡ αὐτὴ λέξις, ἡ αὐτὴ ὑπόθεσις ἢ αἱ αὐταὶ φράσεις σκοπίμως ἐν τοῖς διαφόροις μέρεσιν ἐπανελαμβάνοντο, ἤτοι ἂν λέξις τις ἐν τῷ πρώτῳ μὲν μέρει ἐδιδάσκετο κυρίως ἀναγνωστικῶς, ἐν τῷ δευτέρῳ δὲ ἐσχηματίζοντο ἐξ αὐτῆς εὔληπτοι προτάσεις, καὶ ἐν τῷ τρίτῳ παιδικῶς, ἀφελῶς καὶ χαριέντως περιεγράφετο τὸ σημαινόμενον αὐτῆς. Σημειωτέον ἔτι ὅτι οὐδαμοῦ γίνεται λόγος περὶ συνδέσεως τῆς ἀναγνώσεως μετὰ τῆς γραφῆς, περὶ ἐποπτικῆς περιγραφῆς τῶν ἀναγιγνωσκομένων ἀντικειμένων καὶ περὶ ἰχνογραφήσεως αὐτῶν.

Β'. Ποιότης τοῦ περιεχομένου.

Αἱ πλεῖσται τῶν λέξεων, ὧν χρῆσις γίνεται πρὸς διδασκαλίαν τῶν γραμμάτων ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τοῦ Ἀλφαβηταρίου, καλῶς ἔχουσιν ὑπό τε τὴν γραμματικὴν ἔποψιν καὶ τὸ νοητὸν αὐτῶν. Ἀλλ' ἱκαναὶ τῶν ἐν τέλει αὐτοῦ ἐπισυνημμένων φράσεων φαίνονται λίαν ἠθικολογικαὶ ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν ἡλικίαν, δι' ἣν εἰσιν ὡρισμέναι· οἷον· Ὅστις δὲν ἐκτιμᾷ τὴν παρ' ἄλλου γενομένην εἰς αὐτὸν χάριν, λέγεται ἀχάριστος καὶ ἀγνώμων.—Τῆς ἀχαριστίας ἀχώριστος σύντροφος εἶναι ἡ ἀναισχυντία.—Τὸ παιδίον διὰ τῆς προσευχῆς ἱκετεύει τὴν εὐλογίαν καὶ βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. κτλ. Τινῶν δὲ ὁ ὁρισμὸς ἔχει οὐχὶ ὀρθῶς· οἷον· Εἶμαι καλὸν παιδίον καὶ ὑπάγω εἰς τὸ σχολεῖον· ὅθεν λέγομαι μαθητής. Ἐνταῦθα ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ τοὐλάχιστον ἡ λέξις μανθάνω, ἐξ ἧς τὸ μαθητής. Εἶτα· «Τὰ ἄλλα παιδία ὅσα μετ' ἐμοῦ ὑπάγουσιν εἰς τὸ σχολεῖον λέγονται συμμαθηταί μου». Οὐδεὶς ὁ μὴ διαβλέπων ὅτι ἡ λέξις συμμαθηταὶ δὲν προέρχεται ἐκ τῶν προτασσομένων. Ἐν τοῖς τοιούτοις πρέπει νὰ διευθύνῃ ἡ ἐπαγωγικὴ πορεία.

Τοῦ δὲ δευτέρου μέρους τὸ περιεχόμενον πολλὰς ἔχει ἠθικολογικὰς ὑποθέσεις. Ἀντὶ τῆς ἀναγνώσεως αὐτῶν τούτων, ἀρκεῖ ἡ τῶν ἐπιγραφῶν ἀπαρίθμησις· οἷον· ἡ πατρικὴ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, πρῶτος στοχασμός, ἡ πρωϊνὴ προσευχή, ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ, προσευχὴ τοῦ παιδίου πρὶν φάγῃ, τὸ καλὸν παιδίον ἐν τῇ τραπέζῃ, προσευχὴ μετὰ τὸ τέλος τοῦ γεύματος, κτλ. Οὐδεὶς ὁ τὴν ἀξίαν τῶν ὑποθέσεων τούτων ἀρνούμενος, ἀλλὰ δὲν ἔπρεπε νὰ πλεονάζῃ τοσοῦτον τοιαύτη ὕλη ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ. Περίεργοι δ' ἐφάνησαν ἡμῖν αἱ φράσεις, ἡ σαύρα εἶναι πράσινος, ἀλλὰ δὲν εἶναι χλωροτέρα τοῦ φλυάρου. Λοιπὸν ὁ φλύαρος εἶναι χλωρός; Αἱ χρονολογίαι εἰσὶ περιττά. Καὶ ὁ περὶ φιλοσοφικοῦ μανδύου λόγος ἂν ἔλειπεν, οὐδεμία, νομίζομεν, θὰ προσεγίνετο τοῖς μικροῖς σπουδασταῖς βλάβη. Ἀρκεῖ αὐτοῖς ἂν τοῦτον καὶ τὴν σημασίαν αὐτοῦ μάθωσι καὶ νοήσωσιν ἐν προβεβηκυίᾳ ἡλικίᾳ.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ λεκτικὸν καὶ τὴν σύνταξιν τῶν μερῶν τούτων παρατηρητέα τάδε· ἐν τῷ β' μαθήματι λέγεται «ἐξ οὗ πᾶν ἀγαθὸν χορηγεῖται, ἀντὶ ὅστις χορηγεῖ πᾶν ἀγαθόν»· ἀλλαχοῦ ὑπάρχουσι τάδε· τὰς ὁποίας ἐπαπολαύει· ἀντὶ ἁπλῶς τὰς ὁποίας ἀπολαύει ἢ ὧν ἀπολαύει, ἂν ὁ Θεὸς δὲν διατάξῃ, ἂν δὲν δοξολογήσῃ· ἀντὶ ἂν μὴ διατάξῃ κτλ., πρὸς σὲ προσδοκῶσιν· ἀντὶ παρὰ σοῦ προσδοκῶσιν. Εὐχαριστεῖ τὸν Θεὸν διὰ τὰ δωρήματα, εὐχαριστεῖ διὰ τὴν προστασίαν· ἀντὶ ἐπὶ τοῖς δωρήμασιν, ἐπὶ τῇ προστασίᾳ, συνειθίζουσιν ἀπὸ μικρά, ἀντί: μικρόθεν. Ἡ λέξις συκχαμερὸς καὶ μάλιστα δι' υ γεγραμμένη ἄγνωστος τοῖς ἑλληνικοῖς λεξικοῖς, Ἐπιμελοῦ εἰς τὰ μαθήματά σου, ἀντὶ τῶν μαθημάτων σου, ἀπόκτησιν· ἀντὶ κτῆσιν, πρόσκτησιν, ὅταν ἀπῆλθεν, ἀντὶ ὅτε ἀπῆλθε, βασιλεὺς ὢν ἐπήγαινεν, ἀντὶ ἐπορεύετο κτλ.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Ἀλφαβηταρίου. Ἤδη μεταβῶμεν ἐπὶ τὴν ἐξέτασιν τοῦ Ἀναγνωσταρίου, τοῦ προωρισμένου εἰς τὸ β'. σχολικὸν ἔτος, τηροῦντες τὴν αὐτὴν καὶ ἐνταῦθα πορείαν.

Β' ΤΕΥΧΟΣ.

Α'. Μεθοδικὴ πορεία.

Τὸ τῷ β' ἔτει ὡρισμένον βιβλιάριον συγκροτεῖται, ὡς καὶ πρὸ μικροῦ ἐρρήθη ἐκ 40 σελίδων, ἃς πληροῖ ὕλη ἐν πεζῷ καὶ ἐμμέτρῳ ἐκτεθειμένη λόγῳ. Ὁμολογήσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ἐν τῇ μελέτῃ αὐτοῦ ἐπὶ πολὺ ἐνδιατρίψαντες πρὸς ἀνεύρεσιν μεθοδικῆς συναφείας πρὸς τὸ πρῶτον τεῦχος μάτην δι' ὅλης νυκτὸς ἐκοπιάσαμεν βάλλοντες μετὰ προθυμίας τὰ δίκτυα ἡμῶν. Λέγομεν δὲ τοῦτο, διότι πεπεισμένοι ἐσμὲν ὅτι μεθοδικὴ συνάφεια τοῦ δευτέρου πρὸς τὸ πρῶτόν ἐστι λίαν λυσιτελής. Ἡ πεῖρα, ἥτις ἀδιαλείπτως πρέπει νὰ φωτίζῃ τὸν συγγράφοντα ἢ διδάσκοντα, μαρτυρεῖ ὅτι ὁ μαθητὴς οὐ μόνον κατὰ τὸ δεύτερον, ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτὸ τὸ τρίτον σχολικὸν ἔτος πολλὴν ἔχει ἀνάγκην πρὸς χειραγώγησιν ἵνα τέλος ἀναμαρτήτως καὶ ἐν συνειδήσει κατορθώσῃ ν' ἀναγινώσκῃ ὅ,τι ἐστὶ τετυπωμένον ἢ γεγραμμένον καὶ γράφῃ δὲ ὅ,τι κεν κατὰ φρένα καὶ θυμὸν μερμηρίζῃ. Ἡ δὲ τοιαύτη χειραγώγησις πρέπει νὰ ᾖ διεσπαρμένη ἐν τοῖς ἀναγνωστικοῖς βιβλίοις, ἅτινα οὕτως ἔχουσι κοινόν τι κέντρον καὶ καταφανῆ πρὸς ἄλληλα συγγένειαν. Διὰ ταῦτα καὶ οἱ Γερμανοὶ μετ' ἐπιστημονικῆς οὕτως εἰπεῖν τέχνης καὶ οὐχὶ εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε σπείρουσι τὰ ὡραῖα ἄνθη καὶ τὰ χλοερὰ χόρτα ἐν τοῖς ἀναγνωστικοῖς αὐτῶν κηπαρίοις ἀδιαλείπτως πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες καὶ τὰ προηγούμενα καὶ τὰ ἑπόμενα. Ἀλλὰ μὴ λησμονήσωμεν ὅτι τοιοῦτον ἔργον ἐστὶ δυσχερέστατον. Τυγχάνει δ' ὂν τοῦτο καὶ προϊὸν μακρᾶς πείρας καὶ ἐμβριθοῦς παιδαγωγικῆς μελέτης. Ἐν παρόδῳ δ' εἰρήσθω ὅτι ἔχομεν ὑπ' ὄψει σειρὰν Γερμανικοῦ ἀναγνωσματαρίου, ἐξ ὀκτὼ τευχῶν συγκειμένου δι' ὀκτὼ σχολικὰ ἔτη, οὗτινος ἡ συγκρότησίς ἐστι θαυμασία. Πλὴν συνεγράφη οὐχὶ ὑπὸ ἑνός, οὐχὶ ὑπὸ δύο, ἀλλ' ὑπὸ ἓξ Γερμανῶν ἐπισήμων διδασκάλων. Πόσον μακρὰν ἐσμὲν ἡμεῖς!

Β'. Ποιότης τοῦ περιεχομένου.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ β' σχολικοῦ ἔτους τοῦ Ἀναγνωσματαρίου τοῦ κ. Μηνᾶ Χαμουδοπούλου ἐστὶ τοιόνδε: Βιβλίον, ἡ παιδεία, ὁ Χριστὸς καὶ τὸ παιδάκι, ἡ τράπεζα, ὁ ἄρτος, ὁ σῖτος, ἡ Κυριακὴ προσευχή, ἡ ἔννοια αὐτῆς, ἀετὸς καὶ σταυρός, ὁ μύλος, ἡ παντεχνία τοῦ ἀνθρώπου, ὁ τυρός, τὸ πρόβατον, ἠθικὸς διάλογος, ἔσο καλοκάγαθος, ἡ περιστερὰ καὶ ὁ μύρμηξ, λέων καὶ μῦς, τὸ πουλί, μηδένα πρὸ τοῦ τέλους μακάριζε, τὰ παθήματα τοῦ βατράχου, διαίρεσις τοῦ χρόνου, περὶ τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους, ὁ οὐρανός, ὁ ἥλιος, ἡ δύσις τοῦ ἡλίου, ἡ ἑσπέρα, ἡ νύξ, ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη, οἱ ἀστέρες, ἡ γῆ, τὸ μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ, ὕμνος πρὸς τὸν Θεόν, ἤτοι Θεέ, ὑμνεῖ τὴν δόξαν Σου κτλ. Λυγκέως ὀφθαλμὸς ἐστι βεβαίως περιττὸς ὅπως ἀνευρεθῇ τί τὸ κατάλληλον καὶ τί τὸ μὴ κατάλληλον ἐκ τούτων καὶ προσενεχθῇ ὡς πνευματικὴ τροφὴ δευτεροετεῖ σπουδαστῇ. Τὰ μὲν πρῶτά εἰσι προσιτά· ἀλλ' ἡμεῖς τοὐλάχιστον ἂν ἐρωτηθῶμεν περὶ καταλληλότητος τῶν ἀστρονομικῶν ὑποθέσεων, τῶν ποιημάτων: ἡ παντεχνία τοῦ Θεοῦ, Θεέ, ὑμνεῖ τὴν δόξαν Σου

κτλ. θὰ τολμήσωμεν ν' ἀναβάλωμεν τὴν διδασκαλίαν τούτων, θὰ περιμείνωμεν ὀδόντας ἰσχυροτέρους. Καὶ μήπως δὲν θὰ ἐπιστῇ ἐν ἑπομένοις σχολικοῖς ἔτεσιν ὥρα εὐθετωτέρα πρὸς διδασκαλίαν τούτων ἄνευ μὲν πόνου, βεβαίας δ' ὠφελείας; Ἀλλὰ καὶ μήτοι ἔλειψεν ἡ τοῖς μαθηταῖς τοῦ δευτέρου σχολικοῦ ἔτους εὐπρόσιτος ὕλη;—Αἱ δ' ἄλλαι ὑποθέσεις ἔχουσι μὲν ἱκανὴν ἀξίαν, πλὴν λίαν *ἐκτενῶς* διεξάγονται. Αὐτὸ τὸ πρῶτον μάθημα, ἤτοι ἡ τοῦ βιβλίου περιγραφή, καταλαμβάνει ὑπὲρ τὰς 2 σελίδας. Τοιαύτη δὲ ἔκτασις δύναται νὰ παράγῃ κόρον. Πλὴν τούτου παρατηροῦνται ἐνιαχοῦ καί τινες ἀκατάλληλοι προσθῆκαι. Ὡς παράδειγμα ἔστω τὸ ἑπόμενον: Ἐν τῷ μαθήματι: «Μηδένα πρὸ τοῦ τέλους μακάριζε», προκειμένου περὶ Σάρδεων λέγεται: «Ὁ Κροῖσος εἶχε πρωτεύουσαν τὰς Σάρδεις, μεγάλην τότε πρωτεύουσαν, πλησίον τῆς ὁποίας σήμερον ὀλίγαι μόνον καλύβαι φαίνονται, δεικνύουσαι διὰ τῆς ἐλεεινότητος τῆς σημερινῆς αὐτῆς θέσεως μηδαμινότητα τῶν ἀνθρωπίνων μεγαλείων». Καὶ κατωτέρω: «Ἐπειδὴ τἀγαθοῦ πράγματος ἡ ὠφέλεια δὲν φαίνεται εἰς ἡμᾶς ἀμέσως, ἀλλὰ μετά τινα καιρόν, διὰ τοῦτο ὅταν πηγαίνωμεν εἰς τὸ σχολεῖον δὲν ἐννοοῦμεν τὴν ὠφέλειαν τῆς ἐκπαιδεύσεως, τὴν ὁποίαν κατανοοῦμεν ὅταν μεγαλώσωμεν καὶ ἀποροιτήσωμεν ἀπὸ τὸ σχολεῖον κτλ.» Ἀληθὲς ὅτι ἐν ἑκάστῳ σημείῳ δύναταί τις νὰ προσκολλᾷ τοιαύτας κρίσεις, ὠφελίμους ἄλλως καὶ ὀρθάς, ἀλλὰ μὴ διαφευγέτω ἡμᾶς ὅτι ὁ πολὺς πρὸς ἠθικολογίαν ζῆλος καὶ ταύτης τὴν σημασίαν ἀμβλύνει, καὶ τὸ ἴδιον τέρμα ἑκάστης ὑποθέσεως ταράσσει καὶ ἐπισκοτεῖ.—Ἐν δὲ τοῖς ὁρισμοῖς διαφόρων ἀντικειμένων διαφαίνεται καὶ ἐνταῦθα ἀδιαφορία περὶ τὴν ἐπαγωγικὴν συγκρότησιν αὐτῶν. Οὕτω προκειμένου περὶ τοῦ μύλου, τοῦ δι' ἀνέμου κινουμένου, καλεῖται μὲν οὗτος: *ἀνεμόμυλος*, πλὴν δὲν λέγεται ὅτι οὕτω καλεῖται ὁ δι'ἀνέμου κινούμενος, ἀλλ' ὁ δι' ἀέρος κινούμενος. Ἀλλὰ τότε ἔπρεπε νὰ ὀνομασθῇ: ἀερόμυλος. Παραλίπωμεν δ' ὅτι δὲν συμφέρει νὰ συγχέηται οὕτω καί: ἄνεμος καὶ ἀήρ. Καὶ ἄλλος μέν τις ἴσως μικροῦ λόγου ἄξια τοιαῦτα ὑπολάβῃ. Ἀλλ' ἡ ἐκπαιδευτικὴ τοῦ καθ' ἡμᾶς Συλλόγου ἐπιτροπὴ φρονεῖ, καὶ πράττει λίαν ὀρθῶς, ὅτι τοιαύτη πορεία ἐν τῇ τῶν λέξεων ἑρμηνείᾳ ἔχει πολλὴν παιδαγωγικὴν ἀξίαν, διότι καθίστησι τὸ πνεῦμα δημιουργικὸν καὶ αὐτενεργόν. Ἐν τούτοις ἄλλοι τὴν λέξιν λ. χ. φιλάργυρος ἑρμηνεύοντες λέγουσι: Φιλάργυρος λέγεται ὅστις ἀγαπᾷ τὰ χρήματα!—Τῶν ποιημάτων ἄλλα μὲν ἔχουσιν ὑψηλὴν ἔννοιαν, τινὰ δὲ πολὺ χυδαίαν γλῶσσαν καὶ ῥέουσι δὲ κακῶς.—Ὁ ἠθικὸς διάλογος ἔχει ἱκανὰ ἄτοπα.—Ἡ δὲ τῶν Κυριακῶν λόγων ἑρμηνεία διεξάγεται κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην οὐχὶ παιδικῶς. Τὸ παιδικῶς διεξάγειν ἔννοιάν τινά ἐστι τῶν δυσχερεστάτων. Τὴν δὲ δυσχέρειαν δοκιμάζει καὶ καλῶς αἰσθάνεταί τις ὅταν μὴ μόνον γράφῃ ἐν τῷ δωματίῳ αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ ἐφαρμόσῃ τὰ γραφόμενα. Ἀλλ' ἐνῷ περὶ τῆς ἐννοίας τῶν Κυριακῶν λόγων πρόκειται, διατί ἑρμηνεύεται μόνον ἡ αἴτησις: καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν» ἐν ᾧ αἱ ἄλλαι αἰτήσεις καὶ εὐληπτότεραί εἰσι καὶ τοῦ μέρους τούτου ἡ ὅλη Κυριακὴ προσευχὴ προτάσσεται; Καὶ ταῦτα μὲν γενικῶς ὡς πρὸς τὴν τοῦ περιεχομένου ποιότητα, ὡς πρὸς δὲ τὸ λεκτικὸν καὶ τὴν σύνταξιν σημειωτέα τὰ ἑπόμενα. Περίεργον ὅτι ἱκανὸν μέρος ἔχει λίαν καλῶς ὑπὸ ἀμφοτέρας τὰς ἐπόψεις ταύτας, οὐχὶ βεβαίως ἀπολύτως, ἀλλ' ἐν συγκρίσει πρός τινα ἐκδιδομένα ἀναγνωσματάρια. Ἐκ τοῦ δευτέρου τεύχους ἐσημειώσαμεν τάδε: ἐπιτυγχάνομεν τὴν περιστροφήν, ἀντὶ τῆς περιστροφῆς.—Ἀφοῦ τὸ γάλα βρασθῇ εἰς τρόπον ὥστε· ἀντί: οὕτως ὥστε. Γαλλισμός.—χρῆσιν κάμνομεν· ἀντί: ποιούμεθα.—εἰς κάθε δώδεκα ὥρας· ἀντί: μετὰ πᾶσαν δωδεκάτην ὥραν.—κάμνει νὰ βασιλεύῃ· Γαλλισμός· νὰ κάμωσιν ἐμπράκτως τὴν ἀνταμοιβὴν τῆς εὐεργεσίας· ἀσαφές!—ἑνὸς ὁδηγοῦ, ἑνὸς φύλακος· ἀντὶ ἁπλῶς: ὁδηγοῦ, φύλακος.—δέηται εἰς τὸν Θεόν· ἀντὶ πρὸς τὸν Θεόν, ἢ τοῦ Θεοῦ.—ὅταν ἐκυρίευσεν· ἀντί: ὅτε ἐκυρίευσε.—καλύπτεται ἀπὸ δέρμα· ἀντί: ὑπὸ δέρματος κτλ.—Πλὴν τούτων καὶ ἄλλα τινά εἰσι τὰ ψεκτέα εἴτε ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς οὐσίας τοῦ περιεχομένου εἴτε ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς συντάξεως καὶ τοῦ λεκτικοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἀνορθογραφίαι τινὲς ἀπαντῶσιν ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ, τούτων ὅμως μνείαν δὲν ποιούμεθα, διότι πεποίθαμεν ὅτι αὗται μόνον ἐκ τῆς τοῦ ἀντιγραφέως ἀπροσεξίας ἢ ἀμαθίας προέρχονται. Ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ παραλίπωμεν, τοὐναντίον μετὰ πλείστης εὐχαριστήσεως πράττομεν τοῦτο, ὅτι τὸ ἐν λόγῳ Ἀναγνωσματάριον φέρει ἐν πολλοῖς ἀξιόλογον ὕλην καὶ χαρακτῆρα θρησκευτικὸν καὶ ἠθικόν. Νομίζομεν δὲ μόνον ὅτι ὁ τρόπος τῆς διαμορφώσεως τοῦ καλοῦ τούτου χαρακτῆρος δὲν διεξάγεται πανταχοῦ ἐπιτυχῶς· ἐπ' ἴσης ὑπομιμνήσκομεν ὅτι ἂν ἡ ὕλη ἐνεκλείετο ἐν ταῖς τέσσαρσι τοῦ ἔτους ὥραις, θὰ εἶχε μείζονα ἀξίαν.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ Ἐκπαιδευτικὴ τοῦ καθ' ἡμᾶς Συλλόγου ἐπιτροπὴ δὲν καταδικάζει μὲν ὁλοσχερῶς τὸ τοῦ κ. Μ. Χαμουδοπούλου πονημάτιον, διότι ἀληθῶς πολλά εἰσι τὰ ἐν αὐτῷ καλῶς ἔχοντα, ἀλλὰ καὶ δὲν δύναται νὰ συστήσῃ αὐτὸ ταῖς σχολαῖς ὡς νῦν ἔχει. Ἐν τούτοις βεβαία ἐστὶν ὅτι ὁ συγγραφεὺς θὰ προσενέγκῃ τῇ ἀναγεννωμένῃ δημοτ. σχολῇ ἡμῶν τροφὴν εὔπεπτον, ὑγιᾶ καὶ ὠφέλιμον ἂν θελήσῃ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει τὰς σκέψεις αὐτῆς καὶ ἀναθεωρήσῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ ἱδρύων οἰκοδόμημα ἐπὶ βάσεων νέων. Τοιοῦτον δὲ καὶ ἐλπίζει ἡ ἐπιτροπή, ἐπὶ τὴν φιλοπονίαν, τὴν εὐφυΐαν καὶ τὴν πρὸς τὴν δημοτικὴν σχολὴν τοῦ κ. Μηνᾶ Χαμουδοπούλου ἀγάπην ἐρειδομένη».

Ἐν Σταυροδρομίῳ, τῇ 18 μαρτίου 1883.

Ἀνεγνώσθη καὶ ἐπεκυρώθη ἐν τῇ ιγ' συνεδριάσει.

Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ

Κ. Ξανθόπουλος.
Ηρ. Βασιάδης.
Θ. Σαλτέλης.
Α. Θεοδωρίδης.
Νικ. Παρανίκας.
Κ. Γ. Γεωργαλάς.
Αβραάμ Μαλιακάς.
Χριστος Χατζηχριστου.
Π. Παπαρρούσης.
Γεωργιος Τσιακας, γραμματεύς.

Εἶτα ὁ κ. **Ἠρ. Βασιάδης** ἀναγινώσκει τὴν συνέχειαν τῆς περὶ τοῦ Λαοκόοντος τοῦ Λεσιγγίου πραγματείας αὐτοῦ.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΒ'.

(Τακτική).

Τῇ 4/16 ἀπριλίου 1882.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιαδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης καὶ προηγουμένης συνεδριάσεως

Ὁ κ. *πρόεδρος* ἀγγέλλει ἀσμένως ὅτι πάρεστιν ἐν τῇ συνεδριάσει ταύτῃ καὶ ἡ Α. Ἐξ. ὁ κ. Π. Μαυρογένης, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος καὶ πληρεξούσιος ὑπουργὸς τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῆς Ρουμανίας Καρόλου παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ καὶ ἐσχάτως ἐκλεγεὶς μέλος ἐπίτιμον τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου.

Μετὰ δὲ τοῦτο ὁ κ. πρόεδρος ἀνακοινοῖ ὅτι μετέβη τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα μετὰ τῶν κ. κ. Τηλ. Καραθεοδωρῆ γενικοῦ γραμματέως, Κ. Ξανθοπούλου ἀντιπροέδρου καὶ Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως, βιβλιοφύλακος καὶ ἐπέδωκε τὸ δίπλωμα πρὸς τὸ ἐσχάτως ἐκλεγὲν ἐπίτιμον μέλος, τὴν Α. Ἐξ. τὸν μαρκήσιον de Noailles, πρεσβευτὴν τῆς Γαλλίας παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ, ᾧ καὶ προσεφώνησε τὰ εἰκότα. Εἰς δὲ τὴν προσφώνησιν λίαν εὐγενῶς ἀπήντησεν ἡ Α. Ἐξ. θεωρήσασα τὴν ἐκλογὴν Αὐτῆς ὡς ἔκτακτον τιμήν.

Εἶτα ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατιθέμεθα τὰς δε τὰς ἐπιστολάς·

Ἐπιστολήν, τῆς Α. Ἐξ. τοῦ ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας μαρκησίου de Noailles, ἀπὸ 13 ἐνεστῶτος (ν.χρ.), εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ὡς ἐπιτίμου μέλους ἐκλογῇ αὐτοῦ.

Τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἀπὸ 31 παρελθόντος, ἀπαντῶντος εἰς τὴν ἀπὸ 17 μαρτίου ἐπιστολὴν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου περὶ τῶν χρημάτων τῆς διαθήκης τοῦ ἀειμνήστου Σουλίνη.

Τοῦ ἐν Ἀδριανουπόλει Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 13 μαρτίου, ἐξαιτουμένου βιβλία τινὰ ἐκ τῆς ἡμετέρας βιβλιοθήκης.

Εἶτα ἀγγέλλονται προσφοραὶ βιβλίων ὡς καὶ προσφορὰ ἀγαλματίου καὶ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι πρὸς τοὺς ταύτας ποιησαμένους.

Ὁ κ. **Αθ. Παπαδόπουλος Κεραμεύς**, ἐπιμελητὴς τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν τοῦ Συλλόγου, λέγει ὅτι τὸ ἀγαλμάτιον παρίστησι τὴν Ἶσιδα, πλὴν δὲν φαίνεται δυστυχῶς ἀρχαῖον.

Ὁ κ. *πρόεδρος* ὑποβάλλει πρότασιν τοῦ προεδρείου ὅπως δωρηθῶσι τινὰ τῶν πολλαπλῶν βιβλίων τῆς ἡμετέρας βιβλιοθήκης τῷ αἰτοῦντι τοιαῦτα Συλλόγῳ Ἀδριανουπόλεως.

Ὁ κ. **Ἠρ. Βασιάδης** προτείνει ὅπως σταλῶσι καὶ τὰ τεύχη τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου, ἐὰν μὴ ἀπεστάλησαν.

Δεκτῶν γενομένων παμψηφεὶ ἀμφοτέρων τῶν ἄνω προτάσεων

Ὁ κ. *γενικὸς γραμματεὺς* ἀναγινώσκει τὴν ἐν τῇ ἡγουμένῃ συνεδριάσει ἐν περιλήψει ἀνα-

κοινωθεῖσαν καὶ ὁλόκληρον ἀναγνωσθεῖσαν ἐπιστολὴν τοῦ κ. Κ. Κοντοπούλου.

Ὁ κ. **Ἡρ. Βασιάδης** λέγει ὅτι μετ' ἀπορίας ἤκουσε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Κ. Κοντοπούλου, διότι ὁ κ. Κ. Κοντόπουλος ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς **Φιλολογικῆς** ἐπιτροπῆς, ἧς ἐστι μέλος, τῇ γενομένῃ τὴν παρελθοῦσαν παρασκευήν, εἶπεν ὅτι θέλει ἀποσύρει τὴν πρότασιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Συλλόγου καὶ ὑποβαλεῖ αὐτὴν τῇ **Φιλολογικῇ** ἐπιτροπῇ ἀπ' εὐθείας.

Ὁ κ. *πρόεδρος* παρατηρεῖ ὅτι ἐπειδὴ ἡ ἐπιστολὴ εἰσῆλθεν εἰς τὸ γραφεῖον καὶ ἐπρωτοκολλήθη ἐθεωρήθη ὡς οὐχὶ ὀρθὸν ἡ ἐπιστροφὴ αὐτῆς. Φρονεῖ ὅμως ὅτι ὁ Σύλλογος δύναται ν' ἀποφασίσῃ τὴν παραπομπὴν αὐτῆς τῇ Φιλολογικῇ ἐπιτροπῇ.

Ὁ κ. **Κ. Ξανθόπουλος** προτείνει τὴν εἰς τὴν Φιλολογικὴν ἐπιτροπὴν παραπομπὴν τῆς προτάσεως ὅπως αὕτη ἐξενέγκῃ γνώμην ἐπ' αὐτῆς. Ἡ πρότασις αὕτη ὑποστηριχθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Γεωργαλᾶ γίγνεται δεκτή.

Εἶτα ὁ κ. **Κ. Γεωργαλᾶς,** ὡς εἰσηγητὴς τῆς Ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει τὸ ὑπ' αὐτῆς συνταχθὲν πρόγραμμα τοῦ Καραπανείου ἀγῶνος πρὸς σύνταξιν γραμματικῆς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης (ἴδε σελ. 131).

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀναγνώσεως ὁ κ. **Κ. Κοντόπουλος** φρονῶν ὅτι κοινὴ μητρικὴ γλῶσσα ἀκριβῶς οὐχ ὑπάρχει, καθότι αὕτη παραλλάσσει ἐν τοῖς διαφόροις τόποις, προτείνει ὅπως ἐν τῷ μέρει τοῦ προγράμματος, ἐν ᾧ γίγνεται λόγος περὶ τοῦ μέλλοντος ὡς ἐστὶν ἐν χρήσει περιφραστικῶς διὰ τοῦ *θά*, ὃς καὶ συνιστᾶται ὑπὸ τῆς Ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς, τεθῇ σημείωσις ὅτι ὁ μέλλων ἐκφέρεται καὶ διὰ τοῦ *θέλω περιφραστικῶς, ὡς θέλω γράψει, θέλω εἰπεῖ* κτλ.

Τὸν δεύτερον δὲ τοῦτον μέλλοντα ὁ κ. Κοντόπουλος θεωρεῖ ἑλληνικώτερον καὶ κανονικώτερον, καθότι ἀπαντᾷ καὶ παρ' Ὁμήρῳ καὶ παρ' ἄλλοις συγγραφεῦσι τῆς ἀρχαιότητος. Τὸν δὲ διὰ τοῦ *θὰ* θεωρεῖ ὡς ἀντικείμενον εἰς τοὺς κανόνας τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ ὅλως ξενικὸν ὄντα, δι' ὃ καὶ ἀντικρούει τὴν γνώμην τῆς Ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς συνιστάσης τοῦτον ἐν τῷ προγράμματι αὐτῆς, καὶ αἰτεῖται τὴν τῆς συστάσεως ἀπάλειψιν. Ἐν τέλει δὲ ὁ κ. Κοντόπουλος παρατηρεῖ ὅτι ὁ μέλλων ὡσαύτως ἐκφέρεται περιφραστικῶς διὰ τοῦ *θέλω* μετ' ἀπαρεμφάτου.

Ὁ κ. **Κ. Γεωργαλᾶς** ἀπαντῶν λέγει ὅτι ἡ Ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ οὐδόλως ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ προγράμματος τοὺς κατὰ τόπους ἰδιωτισμοὺς τῆς γλώσσης. ἀλλὰ τοὺς δοκιμωτάτους τῶν νεωτέρων συγγραφέων, οἵτινες τὸν μέλλοντα ἐκφέρουσι διὰ τοῦ *θὰ* καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ *θέλω*. Τὴν διὰ τοῦ θέλω ἐκφορὰν τοῦ μέλλοντος θεωρεῖ ὁ κ. Κ. Γεωργαλᾶς ὡς ἀγνώστου καταγωγῆς. Τὸν δὲ μετ' ἀπαρεμφάτου μέλλοντα ἡ ἐπιτροπή, λέγει, ἀπὸ σκοποῦ παρέλειψεν, ὡς σπανίως ἀπαντῶντα.

Ὁ κ. **Κ. Κοντόπουλος,** μὴ συμφωνῶν τῷ προλαλήσαντι, παρατηρεῖ ὅτι οὗτος σφάλλεται τὸν διὰ τοῦ *θέλω* μέλλοντα ὡς ἀγνώστου καταγωγῆς θεωρῶν, διότι οὗτος ἁπαντᾷ παρ' Ὁμήρῳ, Ἡροδότῳ καὶ λοιποῖς καὶ ἐπομένως ἑλληνικώτατος ὑπάρχει. Τὴν προσθήκην δὲ σημειώσεως, οἵαν προὔτεινεν, ἐν τῷ προγράμματι ὑποστηρίζων θεωρεῖ αὐτὴν κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον ἀναγκαίαν καθ' ὅσον ὁ παῖς ἐξ ἅπαντος ἀκούσει τὸν μέλλοντα διὰ τοῦ θέλω, ὁπότε γενηθήσεται ἐν αὐτῷ ἀπορία περὶ τῶν διδαχθέντων αὐτῷ.

Ὁ κ. **Κ. Γεωργαλᾶς** παρατηρεῖ ὅτι εἰ ἡ ἔκφρασις τοῦ διὰ τοῦ θέλω μέλλοντος ἦν ὁμηρικὴ ἔδει ὅπως οἱ λόγιοι πάντες ἀποδεχθῶσιν αὐτόν. Ἀπ' ἐναντίας ὅμως παρατηρεῖ ὅτι οὗτοι μεταχειρίζονται τὸν διὰ τοῦ θὰ ἐκφερόμενον.

Ὁ κ. **Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς** τὴν συζήτησιν ταύτην θεωρεῖ περιττήν, τοῦ Συλλόγου ἔχοντος πλήρη ἐμπιστοσύνην τῇ συνταξάσῃ τὸ πρόγραμμα καὶ ἁρμοδίᾳ ἐπιτροπῇ αὐτοῦ· θεωρεῖ δ' εἶτα τὸ πρόγραμμα ἄριστον καὶ ἀντικρούει τὸν κ. Κ. Κοντόπουλον εἰπόντα ὅτι, ἐπειδὴ ὁ διὰ τοῦ θέλω μέλλων ἁπαντᾷ παρ' Ὁμήρῳ ἐστὶν ὁ μᾶλλον ἑλληνικός.

Ὁ κ. **Ἡρ. Βασιάδης** παρατηρεῖ ὅτι τὰ περὶ τῶν λογίων λεχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Γεωργαλᾶ οὐδόλως εἰσὶν ἀρκοῦσα ἀπόδειξις μὴ ὀρθότητος τοῦ διὰ τοῦ θέλω μέλλοντος. Ὑποστηρίζει δὲ τὴν περὶ προσθήκης πρότασιν τοῦ κ. Κ. Κοντοπούλου, οὗ ἀσπάζεται καὶ τὴν γνώμην ὅτι ὁ διὰ τοῦ θέλω μέλλων ἁπαντᾷ παρ' Ὁμήρῳ, διότι ὁ Ὅμηρος χρῆται τῷ ἁπλῷ καὶ τῷ περιφραστικῷ διὰ τοῦ θέλω μέλλοντι καὶ ἐνῷ που λέγει *δώσω* κατωτέρω λέγει *καὶ θέλω δώσειν* ὅπερ οὐκ ἔστι βουληντικὸν ὡς τινες εἶπον. Προστίθησι δὲ ὅτι δέον ὡσαύτως νὰ σημειωθῇ καὶ τύπος τοῦ μετ' ὀλίγον μέλλοντος τῆς ἀρχαίας, ὃς ἁπαντᾷ τὴν σήμερον ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ ἐκφερόμενος οὕτω *θὲ νὰ εἶναι γραμμένον* κτλ.

Ὁ κ. **Κ. Κοντόπουλος** ἀντικρούει τὴν γνώμην τοῦ κ. Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως ὅτι ὁ διὰ τοῦ θέλω μέλλων προῆλθεν ἐκ ξενικῶν ἐπιρροῶν, φέρων πρὸς τοῦτο διάφορα παραδείγματα διαφόρων τόπων μηδεμίαν ὑποστάντων ξενικὴν ἐπιρροήν, ἐν οἷς φέρεται ὁ μέλλων διὰ τοῦ *θέλω*.

Ὁ κ. **Κ. Ξανθόπουλος** ὑποστηρίζει τὸ πρόγραμμα ὡς συνετάχθη ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Κ. Γεωργαλᾶς** φρονεῖ ὅτι οὐδὲν ὑφίσταται ζήτημα, τῆς ἐπιτροπῆς ὁριζούσης ἐν τῷ προγράμματι αὐτῆς ὅτι οἱ διαγωνισθησόμενοι ὀφείλουσι ποιεῖσθαι γραμματικὰς σημειώσεις.

Ἡ πρότασις τοῦ κ. Κοντοπούλου περὶ προσθήκης σημειώσεως ἐν τῷ προγράμματι διὰ ψηφοφορίας οὐ γίγνεται δεκτή.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. **Ἡρ. Βασιάδης** παρατηρεῖ, ὅτι ἐν τῷ προγράμματι οὐδὲν ἀναφέρεται περὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ βραβείου. Ὁ Καραπάνειος ἀγὼν διετίθει διὰ τὴν γραμματικὴν φρ. 500 καὶ διὰ τὴν σύνταξιν Ὁδηγοῦ διδασκαλίας τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως ἕτερα 500. Ἐπειδὴ δὲ ἡ σύνταξις Ὁδηγοῦ ἀφῃρέθη ἀπὸ τοῦ ἀγῶνος τούτου, προεκηρύχθη δὲ ἴδιος, ὁ Βουτσιναῖος, ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, νομίζει ὅτι ἐκ τῶν ἐναπολειφθέντων 500 φρ. δέον νὰ προστεθῶσιν εἰς τὴν σύνταξιν τῆς γραμματικῆς, ἥτις ἐστὶ δυσκολωτάτη, τὰ 250 φρ. καὶ ἀποτελεσθῇ γέρας 750 φρ.

Ὁ κ. **Γεωργαλᾶς** φρονεῖ ὅτι δέον νὰ προστεθῶσι καὶ τὰ 500 καὶ καταστῇ τὸ βραβεῖον 1000 φρ., περιληφθῇ δὲ ἐν τῇ συντάξει τῆς γραμματικῆς καὶ ἡ σύνταξις Ὁδηγοῦ τῆς διδασκαλίας αὐτῆς.

Ὁ κ. **Ἡρ. Βασιάδης** οὐδαμῶς ἀποδέχεται τὴν τοῦ κ. Γεωργαλᾶ γνώμην, διότι τὰ 250 φράγκα δέον νὰ μείνωσι διὰ τὴν προκηρυχθεῖσαν Χρηστομάθειαν, ἧς ἡ σύνταξις ἐστὶ δυσχερεστέρα τῆς γραμματικῆς.

Μετά τινα δ' ἔτι συζήτησιν, καθ' ἣν οἱ κ. κ. **Τ. Καραθεοδωρῆ, Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς** καὶ **Γ. Τσιάκας,** ἀλληλοδιαδόχως τὸν λόγον λαβόντες, ὑπεστήριξαν, διὰ πολλῶν, τὴν γνώμην τοῦ κ. Βασιάδου, τεθέντος τοῦ ζητήματος εἰς ψηφοφορίαν ἐκράτησεν ἡ τοῦ κ. Η. Βασιάδου γνώμη.

Κατόπιν ἀποφασίζεται, τῇ τοῦ κ. **Γεωρ. Τσιάκα** προτάσει, ὅπως δημοσιευθῇ τὸ πρόγραμμα διά τε τῶν ἐφημερίδων καὶ δι' ἰδίου τεύχους.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΓ'.

(Τακτική).

Τῇ 11/23 ἀπριλίου 1883.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιάδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἠγουμένης συνεδριάσεως, ὁ κ. *πρόεδρος* ἀγγέλλει, ὅτι μετέβη μετὰ τῶν κ.κ. Τηλεμάχου Καραθεοδωρῆ, γενικοῦ γραμματέως, καὶ Ὀδυσσέως Ἀνδρεάδου, εἰδικοῦ γραμματέως, καὶ ἐπέδωκε τὸ δίπλωμα τῇ Α. Ἐξ. τῷ κ. de Nélidow, ἐκτάκτῳ ἀπεσταλμένῳ τῆς Ῥωσσικῆς Αὐτοκρατορίας ἐνταῦθα. Εἰς τὴν προσφώνησιν δ' αὐτοῦ ἀπήντησεν ἡ Α. Ἐξοχότης θερμῶς εὐχαριστοῦσα τῷ Συλλόγῳ.

Εἶτα ἀνακοινοῦται ἡ ἐξῆς ἐπιστολὴ τοῦ κ. Θ. Μαυρογορδάτου.

Κωνσταντινούπολις, τῇ 10 ἀπριλίου 1883.

Κύριε πρόεδρε,

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ὑμετέρας προεδρείας, προθυμοποιοῦμαι ν' ἀπευθύνω ὑμῖν τὴν παροῦσαν ἐπιστολήν μου, σκοπῶν ν' ἀποδείξω ἐμπράκτως, ὅση μοι δύναμις, τὸ ὀρθὸν καὶ λυσιτελὲς τῶν ὑμετέρων πρός με φιλικῶν λόγων περὶ τοῦ κατεπείγοντος σπουδαιοτάτου ἐθνικοῦ ἔργου, ὅπερ, διατελοῦν πάντῃ παρημελημένον, ἀντάξιον τυγχάνει τῆς προσοχῆς καὶ ὑποστηρίξεως τῶν ὁμογενῶν, πρὸς πρόληψιν τῶν ἐπιζημιωτάτων συνεπειῶν, αἵτινες νῦν μάλιστα παρουσιάζονται.

Ὄντως, κύριε πρόεδρε, ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν οἱ Εὐρωπαῖοι φιλόλογοι, ἐνθαρρυνόμενοι ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων αὐτῶν, ὑπὸ σοφῶν ἑταιριῶν καὶ ὑπὸ πλουσίων ἰδιωτῶν, ἐπιχειροῦσιν ἐν Ἀνατολῇ ἐρεύνας πρὸς ἀγοράν, ἀναγραφήν, ἀντιγραφὴν ἢ καὶ ἁρπαγὴν διαφόρων Ἑλληνικῶν χειρογράφων κατακειμένων ἐν ἡμετέραις βιβλιοθήκαις καὶ μοναστηρίοις.

Ἡ ἔρευνα αὕτη μεταβιβάζει εἰς τὴν Εὐρώπην πλείστην ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ὠφέλειαν, διότι διὰ μὲν τῆς ἐκδόσεως τῶν ἀναγραφῶν κοινοποιοῦνται τοῖς ἐξ ἐπαγγέλματος κριτικοῖς ὠφελιμώτατα λεπτομέρειαι, διὰ δὲ τῆς δημοσιεύσεως χειρογράφων βελτιοῦνται καὶ προάγονται ἅπασαι σχεδὸν αἱ ἱστορικαὶ ἐπιστῆμαι.

Ἐξεταζομένης δὲ τῆς Εὐρωπαϊκῆς ταύτης ἐρεύνης ὑπὸ ἔποψιν ἐθνικήν, καταφαίνεται ἀνυπολόγιστος ζημία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἀπογυμνουμένου βαθμιαίως τῶν πολυτιμοτέρων αὐτοῦ κειμηλίων καὶ ἀποστερουμένου πάσης ἐπιστημονικῆς προτεραιότητος, ἥτις τοσούτῳ δοξάζει καὶ μεγαλύνει τὰ ἔθνη. Ἐν Τουρκίᾳ πρὸ πάντων, ὡς πληροφοροῦμαι, διαπράττονται αἱ πλεῖσται ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν χειρογράχων καταχρήσεις, μηδεμιᾶς λαμβανομένης σοβαρᾶς φροντίδος περὶ κατατάξεως, ἀναγραφῆς, ἀντιγραφῆς καὶ διασώσεως αὐτῶν ἀπὸ τῆς φθορᾶς καὶ τῶν ἁρπαγῶν.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, προβλέπεται ὅτι ἐντὸς μικροῦ χρόνου θὰ στερηθῶμεν, ὡς ὀρθῶς καὶ ὑμεῖς φρονεῖτε, τῶν ὑπολοίπων πολυτίμων θησαυρῶν ἡμῶν καὶ τῆς ἐπὶ τούτων ἐπιστημονικῆς προτεραιότητος, ἐὰν δὲν ληφθῇ φροντὶς παρὰ τῶν ἁρμοδίων, καὶ μάλιστα παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, πρὸς τακτικὴν ἀποστολὴν εἰδικοῦ ἀνδρὸς ἐντεταλμένου τὴν ἐξερεύνησιν τῶν ἐν τοῖς ἡμετέροις μοναστηρίοις καὶ βιβλιοθήκαις Ἑλληνικῶν χειρογράφων, τὴν κατάταξιν καὶ ἀναγραφὴν αὐτῶν, τὴν ἀντιγραφὴν τῶν σημαντικωτέρων, καὶ πρὸς ἐνιαύσιον ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει δημοσίευσιν τῆς ὑπ' αὐτοῦ παρασκευαζομένης ἐργασίας.

Ἐπιθυμῶν ὅπως βοηθήσω τὸν Σύλλογον εἰς τὴν ὅσον ἔνεστιν ἐπιτυχῆ ἐκτέλεσιν τοῦ ἐθνωφελεστάτου τούτου ἔργου, ὅπερ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, καὶ τὰς φιλογενεῖς αὐτοῦ προθέσεις ἐξυπηρετεῖ καὶ τὸν κύκλον εὐρύνει τῶν φιλολογικῶν αὐτοῦ ἐρευνῶν, ἀγγέλλω ὑμῖν, κύριε πρόεδρε, διὰ τῆς παρούσης μου, ὅτι προσφέρω αὐτῷ, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἐπὶ τετραετίαν, ἀνὰ ἑκατὸν πεντήκοντα λίρας ὀθωμανικὰς ἐτησίως, προπληρωθησομένας τακτικῶς καθ' ἑξαμηνίαν εἰς τὸν κατὰ καιρὸν ταμίαν τοῦ Συλλόγου καθ' ἕκαστον μάϊον καὶ νοέμβριον, ἀρχομένης τῆς ἀποτίσεως τῶν ἑβδομήκοντα πέντε λιρῶν ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς μαΐου 1883. Ἐκ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τούτων λιρῶν παρακαλῶ ὅπως αἱ μὲν ἑκατὸν εἴκοσι χρησιμεύσωσιν ὡς ἀμοιβὴ χρονικὴ τοῦ ἀναληψομένου τὴν ἐπίπονον ταύτην ἐργασίαν, ὅστις ἐκλεγήσεται ἐπὶ τετραετίαν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου, τῇ προτάσει τοῦ προεδρείου, καὶ συμβληθήσεται μετὰ τοῦ ἡμετέρου σωματείου δι' ἐπὶ τούτῳ συμβολαίου, αἱ δὲ τριάκοντα ὧσιν ὡρισμέναι εἰς κάλυψιν τῶν πρὸς δημοσίευσιν τῆς ἀνὰ πᾶν ἔτος συλλεχθησομένης ὕλης ἀπαιτηθησομένων δαπανῶν. Ἴσως δ' ἐστὶν ὠφέλιμος καὶ ὁ ἀπὸ τοῦδε προσδιορισμὸς τῆς ἐποχῆς τῆς ἐν λόγῳ δημοσιεύσεως, ὡς τὴν μάλα κατάλληλον δὲ ὑποβάλλω ὑμῖν τὴν πρώτην ἑβδομάδα τοῦ μηνὸς μαΐου, μεθ' ἣν τελεῖται συνήθως καὶ ἡ ἐπέτειος ἑορτὴ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου.

Εὔχομαι ἵνα ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος, ὃν οἱ πάντες ἀγαπῶμεν καὶ σεβόμεθα, καρπωθῇ ἠθικήν τε καὶ ὑλικὴν ὠφέλειαν σημαντικὴν ἐκ τῆς ἐργασίας ταύτης, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ μετὰ τὴν τῆς τετραετίας παρέλευσιν θὰ δυνηθῇ, θείᾳ συνάρσει, νὰ συνεχίσῃ αὐτὴν μέχρι τελείας ἀποπερατώσεως, πρὸς δόξαν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ὧν πολλάκις ἀνεφάνη πιστὸς καὶ ὀτηρὸς θεράπων.

Ἐπὶ τούτοις δεχθῆτε, κύριε πρόεδρε, τὴν ἔκφρασιν τῆς ἐξόχου πρὸς ὑμᾶς τιμῆς καὶ ὑπολήψεώς μου, μεθ' ὧν διατελῶ

ὅλως πρόθυμος

[ὑπογ.] **ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ.**

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἀνακοινοῦται περίληψις καὶ ἄλλων ἐπιστολῶν, ἐν αἷς καὶ ἡ τοῦ κ. Ματθαίου Παρανίκα, ἐκ Σμύρνης, ἀγγέλλοντος ὅτι ποιήσεται δευτέραν ἔκδοσιν τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Σχεδίασμα» συγγράμματος αὐτοῦ.

Ἐπὶ τῆς περιλήψεως δὲ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὁ κ. **Ἠρ. Βασιάδης** λαβὼν τὸν λόγον λέγει, ὅτι, ὅτε ὁ κ. Μ. Παρανίκας ἀνέγνω ἐν τῷ Συλλόγῳ τὸ ἀκολούθως ἐκδοθὲν ὑπὸ τὸν τίτλον «Σχεδίασμα» σύγγραμμα αὐτοῦ κατὰ τὸ 1866, ὁ τότε πρόεδρος κ. Κ. Καραθεοδωρῆ προὔτεινε, καὶ ὁ Σύλλογος ἀπεδέξατο, ὅπως ἡ πραγματεία τοῦ κ. Μ. Παρανίκα, ἕνεκα τῆς σπουδαιότητος αὐτῆς, ἐκδοθῇ δαπάνῃ τοῦ Συλλόγου. Τοῦτο ὅμως οὐκ ἐγένετο ἐλλείψει χρημάτων, ὁ δὲ κ. Μ. Παρανίκας προέβη εἰς τὴν ἰδίᾳ αὐτοῦ δαπάνῃ ἔκδοσιν. Τὸ σύγγραμμα δ' αὐτοῦ τότε ἐπηνέθη καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Ἤδη δέ, ὡς καὶ ἐκ τῆς ἀνακοινωθείσης ἀγγελίας ἐγνώσθη, ὁ κ. Μ. Παρανίκας προβαίνει εἰς δευτέραν ἔκδοσιν τοῦ ἔργου αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Σύλλογος ἐξετίμησε τὸ ἔργον τοῦτο, ὥστε καὶ τὴν δημοσίευσιν αὐτοῦ ἀνέλαβεν ἰδίᾳ δαπάνῃ, ἀλλ' ὅπερ οὐκ ἐγένετο, προτείνει ὁ κ. Βασιάδης, ὅπως ὁ Σύλλογος ἐγγραφῇ συνδρομητὴς διὰ 20 ἀντίτυπα τῆς δευτέρας ταύτης ἐκδόσεως καὶ ἀπευθύνῃ ἐπιστολὴν τῷ κ. Μ. Παρανίκᾳ ἀγγέλλουσαν αὐτῷ τὴν ἀπόφασιν ταύτην καὶ ὅτι αὐτὸς (ὁ Σύλλογος) καὶ τὴν δευτέραν ταύτην ἔκδοσιν εὐμενῶς δέχεται.

Τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ κ. Βασιάδου ὑποστηρίζουσιν ὁ κ. **Τηλέμαχος Καραθεοδωρῆ,** λόγῳ τῶν πρὸς τὸν Σύλλογον ὑπηρεσιῶν τοῦ κ. Μ. Παρανίκα καὶ ὁ κ. **Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς** λόγῳ τῆς τοῦ ἔργου σπουδαιότητος.

Ὁ κ. *πρόεδρος* λέγει ὅτι, ἐὰν τὸ κεφάλαιον τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐξηντλήθη, ὁ Σύλλογος, ἀποδεχόμενος τὴν πρότασιν τοῦ κ. Βασιάδου, δέον ὅπως παράσχῃ τῷ προεδρείῳ καὶ τὴν ἀναγκαίαν πίστωσιν πρὸς ἀπότισιν τῶν 100 φρ.

Ὁ Σύλλογος παμψηφεὶ ἀποφαίνεται ὑπὲρ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Βασιάδου καὶ παρέχει τὴν ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἐξηντλήθη τὸ κεφάλαιον τοῦ προϋπολογισμοῦ αἰτηθεῖσαν πίστωσιν.

Ἀκολούθως ὁ κ. *πρόεδρος* ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. **Θ.** Μαυροκορδάτου λέγει, ὅτι τὸ προεδρεῖον, ἅμα τῇ λήψει τῆς ἐπιστολῆς ταύτης συνῆλθεν ἐπὶ τούτῳ καὶ συσκεψάμενον ἔγνω ὅπως ὑποβάλῃ τῷ Συλλόγῳ τὰς ἑξῆς προτάσεις.

Αἱ προτάσεις αὗται ἀναγινώσκονται ὑπὸ τοῦ κ. γενικοῦ γραμματέως ἔχουσαι οὕτως·

α'.) *Ὁ κ.* **Θ. Μαυρογορδάτος** *ἀναγράφεται μέγας δωρητὴς τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου.*

β'.) *Ἀποφασίζεται ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἡ σύνταξις καὶ ἔκδοσις γενικοῦ περιγραφικοῦ καταλόγου τῶν Ἑλληνικῶν χειρογράφων τῶν εὑρισκομένων ἐν ταῖς ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν βιβλιοθήκαις.*

γ'.) *Ὡς πρὸς τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἐπειδὴ ἡ ἀναγραφὴ τῶν ἐκεῖ χειρογράφων ἀνήκει τῇ Ἀθωνιάδι βιβλιοθήκῃ τοῦ ἀειμνήστου Σουλίου, ὁ Σύλλογος τὴν μὲν ἀναγραφὴν τούτων ἐν τῷ καταλόγῳ ἐξαιρεῖ, τὴν δὲ ἀντιγραφὴν αὐτῶν ἐπιτρέπει μετὰ παρέλευσιν τῶν δύο πρώτων ἐτῶν.*

δ'.) *Ἡ ἀπαιτουμένη πρὸς τοῦτο δαπάνη γενήσεται διὰ τοῦ ποσοῦ λιρῶν ὀθωμανικῶν ἑξακοσίων, ἃς προσφέρει ὁ κ. Θ. Μαυρογορδάτος ὑποσχεθεὶς ὅπως χορηγῇ τῷ Συλλόγῳ πρὸς τὸν ἄνω σκοπὸν ἐπὶ τετραετίαν λίρας ὀθωμανικὰς ἑκατὸν πεντήκοντα (150) κατ' ἔτος.*

ε'.) *Ὁ κατάλογος οὗτος κληθήσεται* **Μαυρογορδάτειος βιβλιοθήκη.**

ς'.) *Ἰδιαιτέρα μερὶς ἀνοίγεται ἐν τῷ ταμείῳ ἐπιγραφομένη* **Μαυρογορδάτειος βιβλιοθήκη.**

ζ'.) *Ὁ Σύλλογος ἀνατίθησι τὴν ἐργασίαν τῆς συντάξεως τῆς Μαυρογορδατείου βιβλιοθήκης τῷ ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ κ. Α. Παπαδοπούλῳ Κεραμεῖ, ἐπ' ἀμοιβῇ λιρῶν ὀθωμανικῶν 120 κατ' ἔτος ἐπὶ τετραετίαν. Αἱ ἀμοιβαὶ πρὸς τοῦτο ὑποχρεώσεις τοῦ Συλλόγου καὶ τοῦ κ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως καταρτισθήσονται δι' ἰδιαιτέρου συμβολαίου.*

η'.) *Ὁ Σύλλογος ἀνατίθησι τῇ Συντακτικῇ ἐπιτροπῇ τὴν φροντίδα τῆς ἐκτυπώσεως τῆς καθ' ἕκαστον ἔτος ὑπὸ τοῦ κ. Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως συλλεγομένης ὕλης, χορηγεῖ δ' αὐτῇ δι' ἔξοδα ἐκτυπώσεως λιρ. ὀθ. 30 κατ' ἔτος ἐπὶ τετραετίαν.*

θ'.) *Ἡ Μαυρογορδάτειος βιβλιοθήκη ἐκδοθήσεται ἐτησίως κατὰ τεύχη ἐξ ὀκτὼ τυπογραφικῶν φύλλων ἕκαστον. Τὰ τεύχη ἔχοντα τὸ διὰ τὸ περιοδικὸν τοῦ Συλλόγου ὡρισμένον σχῆμα φέρουσιν ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν· «Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος — Μαυρογορδάτειος βιβλιοθήκη, ἤτοι γενικὸς περιγραφικὸς κατάλογος τῶν ἐν ταῖς ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν βιβλιοθήκαις εὑρισκομένων Ἑλληνικῶν χειρογράφων, καταρτισθεὶς καὶ συνταχθεὶς κατ' ἐντολὴν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ὑπὸ Α. Παπαδοπούλου τοῦ Κεραμέως.*

Τεῦχος —, μαΐου 188 . (Τὸ σῆμα τοῦ Συλλόγου). Ἐν Κωνσταντινουπόλει κτλ.».

ι'.) *Τὰ τεύχη τῆς Μαυρογορδατείου βιβλιοθήκης δέον νὰ ὦσιν ἕτοιμα τῇ 1ῃ μαΐου ἑκάστου ἔτους.*

ια'.) *Ἕκαστον τεῦχος περιέχει α') τὴν μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς ἐκτυπώσεως συλλεχθεῖσαν καὶ κοινοποιηθεῖσαν τῷ Συλλόγῳ ὕλην. β'.) Πίνακας πανομοιοτύπων γραφῶν ἢ ἀπεικονισμάτων. γ'.) Πίνακα ἀναλυτικὸν καὶ ἀλφαβητικὸν τῶν περιεχομένων.*

ιβ'.) *Ἐν τοῖς ἐκδοθησομένοις τεύχεσι γενήσεται ἰδίᾳ εὔφημος μνεία τῶν μορῶν, σχολῶν ἢ βιβλιοθηκῶν, ἐν αἷς ὑπάρχουσι τὰ ἀναγραφόμενα χειρόγραφα καὶ εἰς ἃς πέμπονται δωρεὰν ἀντίτυπα ἑκάστου τεύχους.*

ιγ'.) *Ἡ τιμὴ ἑκάστου ἐκδιδομένου τεύχους ὁρίζεται ὑπὸ τοῦ Συλλόγου τῇ προτάσει τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς. Τὰ ἐκδιδόμενα τεύχη διανέμονται δωρεὰν τοῖς τακτικοῖς, ἐπιτίμοις καὶ ἀντεπιστέλλουσι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκδόσεως μέλεσι τοῦ Συλλόγου, ὡς καὶ τοῖς πανεπιστημίοις, βιβλιοθήκαις, ἐφημερίσι καὶ περιοδικοῖς, μεθ' ὧν ἀνταλλάσσει ὁ Σύλλογος τὰς δημοσιεύσεις αὐτοῦ.*

ιδ'.) Αἱ παροῦσαι ἀποφάσεις ἰσχύουσιν ἐπὶ τετραετίαν. Δὲν δύναται δὲ νὰ συζητηθῶσιν ἐκ νέου κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο εἰμὴ τῇ ἐγγράφῳ καὶ ἠτιολογημένῃ προτάσει πέντε τοὐλάχιστον μελῶν τοῦ Συλλόγου, συζητηθησομένῃ ἐν ἐκτάκτῳ συνεδριάσει, ἥτις ἐπὶ τούτῳ συγκαλεῖται ὑπὸ τοῦ προεδρείου.

Ὁ κ. Ἡρ. Βασιάδης ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ καὶ ὡς μέλος τοῦ Συλλόγου καὶ ὡς προεδρεύσας αὐτοῦ. Τὸ προσδιοριζόμενον δέ, λέγει, ποσὸν διὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς συλλεγησομένης ὕλης ἐστὶ σμικρόν, ἀλλὰ πέποιθεν ὅτι ὁ κ. Θεόδωρος Μαυρογορδάτος, ὅταν ἴδῃ τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἔργου, συμπληρώσει αὐτό. Τέλος δὲ προτείνει τὴν δημοσίευσιν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Θεοδώρου Μαυρογορδάτου ὡς καὶ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Συλλόγου.

Αἱ ἀνωτέρω προτάσεις τοῦ προεδρείου γίγνονται δεκταὶ παμψηφεὶ ὡς καὶ ἡ πρὸς δημοσίευσιν αὐτῶν τε καὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Θεοδώρου Μαυρογορδάτου πρότασις τοῦ κ. Βασιάδου.

Ἐκφράζονται δὲ θερμαὶ εὐχαριστίαι τῷ κ. Θ. Μαυρογορδάτῳ καὶ ἀποφασίζεται ἵνα καὶ ἐγγράφως ἀγγελθῇ τοῦτο τῷ δωρητῇ.

Εἶτα ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὸ ὑπὸ τοῦ προεδρείου συνταχθὲν συμβόλαιον, ὑπογραφησόμενον ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπὸ τοῦ προέδρου καὶ γενικοῦ γραμματέως ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀθανασίου Παπαδοπούλου τοῦ Κεραμέως. Τὸ συμβόλαιον ἔχει οὕτω.

ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΝ

Μεταξὺ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἀντιπροσωπευομένου ὑπὸ τῶν κ. κ. Κ. Καλλιάδου προέδρου καὶ Τηλ. Καραθεοδωρῆ γενικοῦ γραμματέως ἀφ' ἑνός, καὶ τοῦ κ. Ἀθανασίου Παπαδοπούλου Κεραμέως ἀφ' ἑτέρου, συνεφωνήθησαν τὰ ἑξῆς·

Ἄρθρον 1.—Ὁ κ. Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς ἀναδέχεται τὴν σύνταξιν γενικοῦ περιγραφικοῦ καταλόγου τῶν Ἑλληνικῶν χειρογράφων τῶν εὑρισκομένων ἐν ταῖς ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν βιβλιοθήκαις διὰ τὴν Μαυρογορδάτειον βιβλιοθήκην.

Ἄρθρον 2.—Ὡς πρὸς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἐπειδὴ ἡ ἀναγραφὴ τῶν ἐκεῖ χειρογράφων ἀνήκει τῇ Ἀθωνιάδι βιβλιοθήκῃ τοῦ ἀειμνήστου Σουλίνη, ὁ Σύλλογος τὴν μὲν ἀναγραφὴν αὐτῶν ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ ἐξαιρεῖ, τὴν δὲ ἀντιγραφὴν αὐτῶν ἐπιτρέπει μετὰ παρέλευσιν τῶν δύο πρώτων ἐτῶν.

Ἄρθρον 3.—Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος χορηγεῖ τῷ κ. Α. Παπαδοπούλῳ Κεραμεῖ διὰ τὴν ἀνωρηθεῖσαν ἐργασίαν λίρας ὀθ. ἑκατὸν εἴκοσι κατ' ἔτος ἐπὶ τετραετίαν πληρωνομένας αὐτῷ δι' ἐντάλματος τοῦ προέδρου ἀνὰ ἑξήκοντα λίρας καθ' ἑκάστην ἑξαμηνίαν τῇ 15ῃ Μαΐου καὶ τῇ 15ῃ Νοεμβρίου ἑκάστου ἔτους ἐπὶ τετραετίαν, ἀρχομένης τῆς πληρωμῆς ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Μαΐου.—Ἐν περιπτώσει ἀπουσίας ὁ κ. Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς διορίζει ἐγγράφως ἐπίτροπον πρὸς παραλαβὴν τῶν χρημάτων.

Ἄρθρον. 4.—Ὁ κ. Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀνατεθειμένης αὐτῷ ἐργασίας ὀφείλει νὰ περιέλθῃ αὐτοπροσώπως τὰς βιβλιοθήκας Μονῶν, Σχολῶν καὶ λοιπῶν ἱδρυμάτων, ἔνθα γινώσκει ὅτι ὑπάρχουσι χειρόγραφα καὶ καταγράψῃ ἀκριβῶς κατάλογον πάντων τῶν ἐν ἑκάστῃ ἐρευνωμένῃ βιβλιοθήκῃ περιεχομένων χειρογράφων, ἀντιγράψῃ δὲ καὶ τὰ κατ' αὐτὸν σπουδαιότερα.

Τὰ χειρόγραφα περιγραφήσονται ἐν πρὸς ἓν λεπτομερῶς καὶ οὕτως ὡς εἴθισται ἐν ταῖς τελειοτάταις τῶν τοιούτου εἴδους περιγραφῶν. Ληφθήσονται δὲ κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ ἀπομιμήματα πανομοιόγραφα τῶν γραφῶν καὶ εἰκόνων, αἵτινες ἤθελον κριθῇ ἄξιαι ἰδιαιτέρας μνείας.

Ἄρθρον 5.—Ὁ κ. Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς δὲν δύναται νὰ προβῇ ἰδιαιτέρως εἰς οὐδεμίαν δημοσίευσιν χειρογράφων ἀνηκόντων ταῖς ἐν τῷ ἄρθρῳ 1 τοῦ παρόντος συμβολαίου διαλαμβανομέναις βιβλιοθήκαις, οὐδὲ νὰ κοινοποιήσῃ ἄλλῳ ἢ τῷ κατὰ καιρὸν προέδρῳ τοῦ Συλλόγου τὴν συλλεγομένην ὑπ' αὐτοῦ ὕλην ἐπὶ ποινῇ ἀκυρώσεως τοῦ συμβολαίου τούτου.

Ἄρθρον 6.—Ὁ κ. Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς ὀφείλει νὰ τηρῇ τὸν Σύλλογον ἐνήμερον τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ κοινοποιῶν αὐτῷ καθ' ἑκάστην τριμηνίαν τακτικῶς τά τε ὑπ' αὐτοῦ γενόμενα ὡς καὶ πρόγραμμα τῆς σχεδιαζομένης πορείας κατὰ τὴν ἐπερχομένην τριμηνίαν.

Ἄρθρον 7.—Ἡ συλλεχθεῖσα καὶ καταρτισθεῖσα ὕλη δέον νὰ περιέλθῃ εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Συλλόγου τὸ βραδύτερον τῇ 1 μαρτίου ἑκάστου ἔτους.

Ἄρθρον 8.—Ὁ κ. Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς προσκαλεῖται ὑπὸ τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς ἐν ταῖς συνεδριάσεσιν αὐτῆς, ἔνθα γενήσεται λόγος περὶ τῆς ἐκδόσεως τῆς Μαυρογορδατείου βιβλιοθήκης καὶ συνεργάζεται μετ' αὐτῆς πρὸς τοῦτο, ἂν παρῇ.

Ἄρθρον 9.—Ὁ Σύλλογος παρέχει τῷ κ. Α. Παπαδοπούλῳ Κεραμεῖ πᾶσαν ἠθικὴν ἀρωγὴν καὶ συνδρομὴν πρὸς διευκόλυνσιν αὐτοῦ ἐν τῇ ἐργασίᾳ, ἣν ἀναλαμβάνει διὰ τοῦ συμβολαίου τούτου.

Ἄρθρον 10.—Τὸ παρὸν συμβόλαιον ἐγκριθὲν καὶ ἐπιψηφισθὲν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἐν τῇ ΨΓ'. τακτικῇ αὐτοῦ συνεδριάσει τῆς 11ης ἀπριλίου 1883, ἔχον δὲ κῦρος δημοσίου ἐγγράφου, ἐγένετο εἰς δύο ἴσα, ὧν τὸ μὲν κατατίθεται ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Συλλόγου, τὸ δὲ παραδίδεται τῷ ἑτέρῳ τῶν συμβαλλομένων κ. Ἀθ. Παπαδοπούλῳ Κεραμεῖ.

Πέραν, τῇ 11 ἀπριλίου 1883.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ, ὁ κ. Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς δηλοῖ, ὅτι ἀναδέχεται τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου ἐπὶ τῇ ἀποτίσει λιρ. ὀθωμανικῶν ἑξήκοντα καθ' ἑξαμηνίαν.

Ὁ κ. **Ἀθ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς** εὐχαριστεῖ τῷ Συλλόγῳ διὰ τὴν ὑψηλὴν ἐργασίαν, ἣν ἀνέθηκεν αὐτῷ, καὶ τὴν ἐκ τούτου ἐπιδεικνυμένην αὐτῷ ἐμπιστοσύνην καὶ ὑπισχνεῖται ὅτι ἐργασθήσεται πάσῃ δυνάμει πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀνατεθέντος αὐτῷ ἔργου.

Ὁ κ. *πρόεδρος* λέγει, ὅτι ὁ Σύλλογος πέποιθεν, ὅτι ὁ κ. Ἀθ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς ἐργασθήσεται μετ' εὐσυνειδησίας πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τοῦ Συλλόγου, καθ' ὅσον καὶ εἰδικὸς πρὸς τοῦτο ὑπάρχει. Ὁ Σύλλογος, προστίθησιν ὁ κ. πρόεδρος, ὃς ἔσχεν ἱκανὰς ὑπηρεσίας μέχρι τοῦδε τοῦ κ. Παπαδοπούλου Κεραμέως μετὰ ζήλου ἐργασθέντος ἐν αὐτῷ, βέβαιός ἐστιν ὅτι εὐχαριστηθήσεται καὶ ὡς πρὸς τὴν ποιότητα καὶ τὴν ποσότητα τῆς ἐργασίας αὐτοῦ.

Εἶτα ὁ κ. *πρόεδρος* λέγει, ὅτι τὸ προεδρεῖον σκεψάμενον ἐπὶ τῆς παραιτήσεως τοῦ κ. O. W. Haïdenstamm ἀπὸ τακτικοῦ μέλους, ἣν οὗτος διὰ ἐπιστολῆς ἤγγειλε τῷ Συλλόγῳ, ἔγνω νὰ προτείνῃ τῷ Συλλόγῳ τὴν ἀποδοχὴν μὲν τῆς ἀπὸ τακτικοῦ μέλους παραιτήσεως αὐτοῦ τὴν ἐκλογὴν δ' αὐτοῦ μέλους ἀντεπιστέλλοντος.

Ἡ πρότασις γίγνεται παμψηφεὶ δεκτή.

Ἀκολούθως ὁ κ. **Ἡρακλῆς Βασιάδης** ἀναγινώσκει συνέχειαν τῆς περὶ τοῦ Λασκούντος τοῦ Λεσιγγίου πραγματείας αὐτοῦ.

Τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ κ. Ἡρ. Βασιάδου ἔχει ἐν περιλήψει οὕτω.

«Καίτοι ὁ Λεσίγγιος ἱκανὰ εἶπε περὶ τῆς τέχνης τοῦ Σοφοκλέους, ἐνομίσαμεν καλόν, λέγει ὁ κ. Ἡρ. Βασιάδης, ὅπως ἐνδιατρίψωμεν μικρόν ἔτι, ἵνα καταδείξωμεν ὅτι αἱ θεωρίαι τοῦ Λεσιγγίου οὐ μόνον ἐν Γερμανίᾳ ἐκαρποφόρησαν, ἀλλὰ καὶ ἐν Γαλλίᾳ, ὅπου ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς ἄλλους καὶ μάλιστα εἰς τὸν Patin καὶ Saint-Marc-Girardin νὰ κρίνωσιν ὀρθότερον περὶ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τῶν Ἑλλήνων τραγικῶν ἢ ὅ τι ἐποίουν οἱ Γάλλοι κριτικοὶ καὶ ποιηταὶ κατὰ τὸν ΙΗ'. αἰῶνα. Καὶ πρῶτον ἀναγινώσκει ὁ κ. Βασιάδης τὴν σύγκρισιν τῶν τριῶν Φιλοκτητῶν τοῦ Εὐριπίδου, τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ Σοφοκλέους κατὰ τὸν Δίωνα τὸν Χρυσόστομον, ἐν ᾗ οὗτος ἀναπτύσσει τὰς ἀρετὰς ἑκάστης τραγῳδίας, ἀλλ' οὐδόλως ἀποφαίνεται τίς ἀνώτερος τῶν ἄλλων, καὶ εἶτα ἑξακολουθῶν λέγει ὅτι ὁ Γαλάτης Patin ἀκριβέστερον καὶ λεπτομερέστερον ἐξετάζει τὸν Φιλοκτήτην τοῦ Σοφοκλέους. Τὸ δρᾶμα κατ' αὐτὸν ἦν τοῖς ἀρχαίοις πρὸ πάντων ἠθικὸν κάτοπτρον, ἐν ᾧ θεωροῦνται τὰ πάθη τῶν ἄλλων· ἐνησμένιζον δὲ ν' ἀνευρίσκωσι τὴν ἑαυτῶν εἰκόνα. Τὸν χαρακτῆρα τοῦτον τοῦ ἀρχαίου δράματος κάλλιστα δηλοῖ ὁ περιβόητος ἐκεῖνος στίχος τοῦ Μενάνδρου

»Ἄνθρωπός εἰμι καὶ τἀνθρώπου μοι μέλει«.

Οὐδὲν ἕτερον δρᾶμα διαπρέπει τοσοῦτον ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἀξίᾳ τοῦ δεικνῦναι τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὅσον ὁ Φιλοκτήτης τοῦ Σοφοκλέους.

Τὰ αἰσθήματα, ἅπερ ἐν αὐτῷ ἀναπτύσσονται, ἐλήφθησαν ἐκ τῆς ἐνδομυχωτάτης καὶ καθολικωτάτης ἡμῶν φύσεως, διὸ καὶ συγκινοῦσιν ἡμᾶς βαθέως. Ὁ Patin θαυμάζει τὴν μεγάλην τέχνην τοῦ Σοφοκλέους, δι' ἧς ἁπλουστάτην ὑπόθεσιν κατώρθωσε νὰ πλέξῃ διὰ τῆς εἰσαγωγῆς νέου προσώπου, τοῦ Νεοπτολέμου, καὶ τῆς ἀντιθέσεως τῶν χαρακτήρων τοῦ Ὀδυσσέως τοῦ Φιλοκτήτου καὶ τοῦ Νεοπτολέμου, ἐξ ὧν ἐπέρχονται πᾶσαι αἱ περιπέτειαι τοῦ δράματος φυσικῶς ἄνευ βίας ἐξωτερικῆς. Ὁ μὲν χαρακτὴρ τοῦ Νεοπτολέμου ἐστὶν ἁπλοῦς, γενναῖος καὶ ἄδολος ὡς ὁ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὁ δὲ τοῦ Ὀδυσσέως πανοῦργος, πρὸς οὐδὲν ἄλλο ἀποβλέπων ἢ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ καὶ οὐδὲν μέσον ἀποφεύγων, ὁ δὲ τοῦ Φιλοκτήτου οὐκ ἔστι καταβεβλημένος, ὡς παρ' Αἰσχύλῳ, ἀλλὰ ζωηρὸς καὶ ἀδιάλλακτος, φυλάττων μῖσος κατὰ τῶν Ἀτρειδῶν καὶ μάλιστα κατὰ τοῦ Ὀδυσσέως.

Ἐνταῦθα διακόπτει ὁ κ. Ἡρ. Βασιάδης τὸ

ἀνάγνωσμα αὐτοῦ ἐπιφυλασσόμενος ἵνα ἀποπερατώσῃ αὐτὸ ἐν ἐπιούσῃ τινὶ συνεδριάσει.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἀναγνώσματος ὁ κ. *πρόεδρος* λύει τὴν συνεδρίασιν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΔ'.

(Ἔκτακτος).

Τῇ 13/25 ἀπριλίου 1883.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιαδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης ἐκτάκτου συνεδριάσεως τῆς 28 ἰουνίου παρ. ἔτους

Ὁ κ. **Τηλέμαχος Καραθεοδωρῆ** γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὴν ἔκθεσιν τῆς Ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς περὶ τῶν ἐτησίων αὐτῆς ἐργασιῶν ἔχουσαν οὕτω·

Κύριοι!

Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ τῆς ληγούσης συλλογικῆς περιόδου συγκειμένη ἐκ τῶν κκ. Κ. Ξανθοπούλου, προέδρου, Ἡρ. Βασιάδου, Χρ. Χατζηχρήστου, Α. Θεοδωρίδου, Ν. Παρανίκα, Π. Παπαρρούση, Κ. Γεωργαλᾶ καὶ Γεωργίου Τσιάκκα συνῆλθεν εἰς πρώτην συνεδρίασιν τῇ 15 ὀκτωβρίου ἔτους παρελθόντος, ἐν ᾗ τῇ προτάσει τοῦ προέδρου τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ὁμοψήφῳ ἀποφάσει τῶν μελῶν αὐτῆς ἐξελέγη γραμματεὺς ὁ κ. Γεώργιος Τσιάκκας, τοῦ μὲν τοῦ κ. Θ. Σαλτέλη μὴ μετασχόντος τῶν συνεδριάσεων διὰ λόγους σπουδαίους, τοῦ δὲ κ. Ἀβραὰμ Μαλιάκα παρευρεθέντος ἐν δυσὶ μόνον. Ἡ ἡμετέρα ἐπιτροπὴ συνεκρότησε μέχρι τοῦδε 15 συνεδριάσεις τακτικάς τε καὶ ἐκτάκτους, ἐν αἷς τῇ προθύμῳ καὶ ἀόκνῳ πάντων τῶν μελῶν συμπράξει διάφοροι ἐμελετήθησαν καὶ διεξήχθησαν ἐργασίαι, αἵτινες ὑπακτέαι εἰς τρεῖς κυρίως κατηγορίας. Καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιλαμβάνονται αἱ ἐκθέσεις ἐπὶ τῶν ἀποσταλέντων τῇ ἐπιτροπῇ παρὰ τοῦ Προεδρείου ἔργων, τῶν μὴ εἰς τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα ἀναφερομένων, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ περιέχονται αἱ περὶ συντάξεως προγράμματος γραμματικῆς διὰ τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα μακραὶ συζητήσεις καὶ ἀποφάσεις καὶ τὴν τελευταίαν ἀπαρτίζουσιν αἱ ἐπὶ τῶν εἰς τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα σταλεισῶν δύο χειρογράφων γεωγραφιῶν καὶ δύο φυσικῶν ἱστοριῶν κρίσεις καὶ ἀγωνοδικίαι. Καὶ τῶν μὲν τελευταίων τούτων τὸ ἀποτέλεσμα κοινωθήσεται ἐν τῇ ἐπετείῳ τοῦ Συλλόγου ἑορτῇ, νῦν δὲ περὶ τῶν ἄλλων ἔστω βραχὺς λόγος.

Εὐθὺς ἐν τῇ πρώτῃ συνεδριάσει σκέψις ἐγένετο περὶ ἐκλογῆς θέματος, εἰς ὃ ἔμελλε ν' ἀσχοληθῇ ἡ ἐπιτροπὴ κατὰ τὸ λῆγον συλλογικὸν ἔτος· καὶ προὐτάθη μὲν κατ' ἀρχὰς ὡς τοιοῦτον ὁ καταρτισμὸς προγράμματος ὁδηγοῦ τῆς μέσης παιδεύσεως, ἀλλὰ δευτέρας σκέψεως ἀρχῆς προτεθείσης, ἀπεφασίσθη ὅπως ἡ ἐπιτροπὴ ἀσχοληθῇ περὶ τὴν διαπόνησιν προγράμματος πρὸς σύνταξιν γραμματικῆς εἰς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν καὶ ἀστικῶν σχολῶν, ἀγωνοθετοῦντος καὶ αὖθις τοῦ φιλογενοῦς κ. Κ. Καραπάνου. Ἐν τῷ μεταξὺ πρότασις μὲν ἐγένετο ὅπως μελετηθῇ ἡ συγκρότησις προγράμματος πρὸς καλλιγραφικὸν ἀγῶνα, ἀλλὰ τῶν ἐκ Παρισίων ἀναμενομένων δειγμάτων τῆς γραφῆς Ἀγγέλου τοῦ Βεργικίου οὔπω ἀποσταλέντων, ἐγκατελείφθη ἡ ἐργασία αὕτη εἰς τὴν διάδοχον ἐπιτροπήν. Ἐν τῇ συγκροτήσει τοῦ τῆς γραμματικῆς προγράμματος ἅπαντα τὰ μέλη συνεισήνεγκον ἐν πολλῇ προθυμίᾳ τὸν πνευματικὸν ἔρανον αὐτῶν, ὅπως τὸ ἐπιδιωκόμενον ἔργον ὡς οἷόν τε καλῶς συντελεσθῇ. Κατὰ συμβουλὴν δὲ τοῦ κ. Ἡρ. Βασιάδου μεταγλωττισθεῖσαι ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Τσιάκκα ἀνεγνώσθησαν ἐν ταῖς συνεδριάσεσι δύο σχετικαὶ πραγματεῖαι, δι' ὧν κατενοήθη κάλλιον πῶς οἱ ἐν Εὐρώπῃ ἐργάζονται παραπλησίαις ἐπιχειροῦντες ἐπιχειρήσεσιν. Ἐργασθεῖσα δὲ ἡ ἐπιτροπὴ ἐπὶ δύο περίπου μῆνας ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ συνεκρότησε τέλος τὸ πρό τινων ἡμερῶν ἀναγνωσθὲν ἐν τακτικῇ τοῦ Συλλόγου συνεδριάσει πρόγραμμα, ὅπερ ἐπιψηφισθὲν δημοσιεύεται κατ' αὐτὰς ἐν ταῖς ἐφημερίσι.

Τὰ εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπιτροπὴν παραπεμφθέντα ἔργα τὰ μὴ εἰς τὸν Καραπάνειον ἀναφερόμενα ἀγῶνά εἰσι τρία, ὧν τὸ μὲν ἔντυπον Ἀλφαβητάριον ὑπὸ Κ. Ι. Μαρουδῆ ἐξητάσθη ὑπὸ τῶν κκ. Κ. Γεωργαλᾶ καὶ Γεωργ. Τσιάκα, τὸ δὲ τοῦ κ. Μηνᾶ Δ. Χαμουδοπούλου Ἀναγνωσματάριον ὑπὸ τριμελοῦς εἰδικῆς ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν κκ. Κ. Ξανθοπούλου, Κ. Γεωργαλᾶ καὶ Γεωργίου Τσιάκκα καὶ ἡ Ἀνθοδέσμη ἤτοι συλλογὴ ποιημάτων ὑπὸ Δημ. Πετρίδου ἐξητάσθη ὑπὸ τῶν κκ. Κ. Ξανθοπούλου καὶ Χρ. Χατζηχρήστου. Καὶ αἱ τρεῖς ἐπὶ τῶν εἰρημένων ἔργων ἐκθέσεις τῶν εἰδικῶν ἐπιτροπῶν ἐν καιρῷ παρασκευασθεῖσαι καὶ ἐν τῇ γενικῇ ἐκπαιδευτικῇ ἐπιτροπῇ συζητηθεῖσαι ἀνεγνώσθησαν καὶ ἐν τακτικαῖς τοῦ Συλλόγου συνεδριάσεσιν. Ὡς γνωστὸν οὐδενὸς τῶν πονημάτων τούτων τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν εὐνοϊκόν, οὗ ἕνεκα αὐτὴ πρώτη ἡ ἐπιτροπὴ μεγάλως ἐλυπήθη. Ἀλλὰ μὴ λησμονήσωμεν ὅτι ὁ ἡμέτερος Σύλλογος καθῆκον ἱερὸν ἔχει, ὅπως ἑταστικώτατα ῥίπτῃ βλέμματα, ὁπότε ἐρευνᾷ ἔργα τὴν ἀναγεννωμένην δημοτικὴν σχολὴν ἡμῶν ἀποβλέποντα. Οὐδεμία δὲ ἀνάγκη ὅπως εἰς λεπτομερείας ἐπὶ τῶν εἰρημένων ἐκθέσεων ἐνδιατρίψωμεν, διότι αὗται καὶ γνωσταί εἰσιν ἤδη καὶ δημοσιευθήσονται ὡς ἔχουσιν ἐν τῷ τοῦ Συλλόγῳ περιοδικῷ. Σημειωτέον δ' ἐνταῦθα, ὅτι πλὴν τοῦ Γεωργίου Τσιάκα παραιτηθέντος διὰ λόγους ἰδίους τὰ ἄλλα μέλη ἐνέμειναν μέχρι τέλους.

Τέλος ἐξαιτούμεθα μὲν τὴν προσήκουσαν παρὰ τοῦ Συλλόγου ἐπιείκειαν ἐπὶ ταῖς τυχὸν ἐλλείψεσιν ἐν τῇ ἐπιτελέσει τοῦ καθήκοντος ἡμῶν, εὐχόμεθα δὲ τοῖς ἡμετέροις διαδόχοις σταδιοδρομίαν εὐδοκιμωτέραν καὶ ἐπιτυχίαν ἀξιολογωτέραν.

Τὰ μέλη τῆς Ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς

Κ. Ξανθοπουλος, πρόεδρος.
Ηρ. Βασιαδης.
Χρηστος Χατζηχρηστου.
Θ. Σαλτελης.
Α. Θεοδωριδης.
Νικ. Παρανικας.
Π. Παπαρρουσης.
Κ. Γ. Γεωργαλας.

Ὁ κ. **Τηλ. Καραθεοδωρῆ** λέγει, ὅτι τὸ προεδρεῖον, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ τῆς καλλιγραφίας περὶ ἧς γίγνεται λόγος ἐν τῇ ἐκθέσει, ἔγραψε τῷ ἐν Παρισίοις κ. Γ. Χασιώτῃ περὶ τῶν ὑποδειγμάτων, ἀλλ' εἰσέτι καθυστερεῖ ἡ ἀπάντησις.

Εἶτα ὁ κ. **Ἀθ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς** εἰσηγητὴς τῆς Φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς ἀναγινώσκει τὴν ἔκθεσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης οὕτως ἔχουσαν.

Ἡ Φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ ἀπαρτιζομένη ἐφέτος ἐκ τῶν κ.κ. Ἡρ. Βασιάδου, προέδρου, Κ. Ξανθοπούλου, Χρήστου Χ" Χρήστου, Ἀβρ. Μαλιάκα, Θ. Σαλτέλη, Κ. Κοντοπούλου καὶ Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως, γραμματέως, ἐποιήσατο ἔνδεκα συνεδριάσεις· καὶ πρῶτον μὲν ἐπεμελήθη νὰ ἑτοιμάσῃ γλωσσικὴν ὕλην πρὸς δημοσίευσιν ἔν τε τῷ ΙΔ' καὶ ἐν τῷ ΙΕ' τόμῳ τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου· καὶ ἤδη, ἐπιστασίᾳ τοῦ γραμματέως αὐτῆς, ἐξετυπώθη ἐν τῷ ΙΔ' τόμῳ ἡ τοῦ Θ. Πουσίου συλλογὴ λέξεων, παραμυθίων, ἀσμάτων κτλ. τῷ ἐν Ζαγορίῳ τῆς Ἠπείρου ἑλληνικοῦ λαοῦ, καταλαβοῦσα ἑβδομήκοντα καὶ τρεῖς ὅλας σελίδας, καὶ ἡ τοῦ κ. Ἰ. Βαλαβάνη νέα συλλογὴ ζώντων μνημείων τῆς ἰδιωτικῆς τοῦ Πόντου, καταλαβοῦσα δέκα καὶ τρεῖς μόνον σελίδας. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγούμεθα νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ ἐκτύπωσις τῆς ὕλης ταύτης ἀπερρόφησεν οὐ μικρὸν χρόνον, διότι ἐδέησε τὸ μὲν νὰ περικοπῶσιν ὅλα κεφάλαια ὡς περιττὰ ἢ ἄσχετα πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς συλλογῆς τῶν Ζώντων Μνημείων τῆς γλώσσης τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τὸ δὲ ν' ἀφαιρεθῶσι πλεῖσται τολμηραὶ καὶ ἀνεπιτυχεῖς ἐτυμολογικαὶ παρατηρήσεις, σκοποῦ τεθέντος τῆς ὅσον ἐνεστὶ κοινοποίησεως καθαρᾶς καὶ πραγματικῆς ὕλης μετὰ τῶν ἀναγκαίων παρατηρήσεων καὶ φρασεολογιῶν· εἰ δὲ καὶ ἐνιαχοῦ οὐδεμία ἐπηνέχθη τροποποίησις, ἀφεθεισῶν τῶν ἐν τοῖς χειρογράφοις παρατηρήσεων ἀνεπάφων, τοῦτο ἐγένετο ὅπως καταφανῇ ὁ βαθμὸς τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ προόδου τῶν γλωσσολογικῶν σπουδῶν.

Τῆς ἐργασίας ταύτης πεπερατωθείσης, ἡ Ἐπιτροπὴ σκεφθεῖσα ὅτι οἱ ἐτησίως εἰς τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα συμβαλλόμενοί εἰσι πάνυ ὀλίγοι καὶ ὅτι ἐκ πολλῶν ἐπαρχιῶν, καὶ μάλιστα τῶν κυριωτέρων, στερούμεθα συλλογῶν, ἐνέκρινε νὰ καταστρώσῃ κατάλογον λογίων διαμενόντων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ δυναμένων ἐργασθῆναι πρὸς εὐόδωσιν τοῦ εἰρημένου διαγωνίσματος, οὗτινος σκοπός ἐστιν ἡ ἐκ πάσης γῆς ἑλληνικῆς συλλογὴ γλωσσαρίων καὶ ἄλλων, οἷον παραμυθίων, αἰνιγμάτων, ἀσμάτων κτλ. Ἐῤῥόντισε λοιπὸν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ νὰ καταστρώσῃ τοιοῦτον κατάλογον, ὅστις περιέχων πρόσωπα διαμένοντα ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου ἀνεκοινώθη τῷ Προεδρείῳ, παρακληθέντι ν' ἀποστείλῃ τὰς δεούσας πρὸς αὐτὰ ἐπιστολὰς μετ' ἀντιτύπων τοῦ προγράμματος τοῦ Ζωγραφείου διαγωνίσματος. Ὁ χρόνος ἦν βραχύς· καὶ ὅμως, κύριοι, ἡ ἡμετέρα ἐνέργεια ἔτυχεν ἐνθέρμου ὑποδοχῆς, διότι ἀπεστάλησαν ἤδη τῷ Συλλόγῳ συλλογαὶ ἐκ μερῶν, ἀφ' ὧν οὐδέποτε εἴχομεν λάβει τοιαύτας· ἐλπίζομεν δὲ ὅτι τὸ ἐπόμενον ἔτος ἔξομεν πλείονας, διότι τινὰ τῶν προσκληθέντων προσώπων ἔσπευσαν νὰ διαβιβάσωσι τῷ Προεδρείῳ τὴν περὶ συλλογῆς τῶν αἰτουμένων ὑπόσχεσιν αὐτῶν.

Ὑπεβλήθησαν λοιπὸν ἐφέτος τῇ Φιλολογικῇ ἐπιστροπῇ αἱ ἑπόμεναι συλλογαί:

α') *Ἀνωνύμου*, νεοελληνικὰ ἀνάλεκτα Σμύρνης καὶ Πάτμου.

β') *Σ. Μαρασσείδου*, συλλογὴ ἑτέρων ζώντων μνημείων.

γ') *Γ. Ζηκίδου*, τεῦχος η' νεοελλ. ἀναλέκτων τῆς Ἠπείρου.

δ') *Κ. Καρελλάκη*, ἐκ Νενήτων Χίου 1) δημοτικὰ ᾄσματα ᾀδόμενα ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ θέρους. —2) Λέξεις καὶ φράσεις καὶ ὀνόματα ἐργαλείων χιακῶν.—3) Ἀντίγραφα ἐπισήμων ἐγγράφων ἐκ τῶν κωδίκων Νενήτων.—4) Λέξεις γεωργικῶν ἐργαλείων μετὰ τῶν σχημάτων αὐτῶν.

ε') *Α. Γ. Πουλάκη*, ἐν Τσεσμὲ (Κρήνῃ) τῆς Ἐυρθραίας χερσονήσου 1) ἐπαρχία Κρήνης καὶ Ἀνέων· συλλογὴ μυρολογίων.—2) Ἕτερα δημοτικῶν ᾀσμάτων.

ς') *Κ.Λ. Νικολαΐδου*, συλλογὴ ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ ἐκ τῶν τῆς Μακεδονίας κωμῶν Νιγρίτης καὶ Πολυγέρου.

ζ') *Μαριάρας Γρ. Καμπούρογλου*, ἀθηναϊκὰ παραμύθια.

η') *Γεωρ. Δροσίνη*, δημώδη δίστιχα, ἐξ Ἀθηνῶν.

θ') *Ν. Γ. Πολίτη*, ἐν Ἀθήναις, 1) αἱ ἀσθένειαι κατὰ τοὺς μύθους τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.—2) Ἑλληνικαὶ παραδόσεις.

ι') *Δημ. Χαβιαρᾶ*, ἐν Σύρᾳ, συλλογὴ συμαϊκῶν παραδόσεων.

ια') *Γ. Γονίου*, συλλογὴ λέξεων, φράσεων κτλ., καὶ

ιβ') *Ι. Βαλαβάνη*, μνημείων τῆς ἀνὰ τὸν Πόντον ἰδιωτικῆς συνέχεια.

Μετὰ τὴν μελέτην καὶ ἐξήγησιν τῶν συλλογῶν τούτων ὑπὸ τεσσάρων τῆς ἐπιτροπῆς μελῶν, ἐξελέγη εἰσηγητὴς τῆς περὶ αὐτῶν ἐκθέσεως αὐτῆς ὁ κ. Κ. Κοντόπουλος, παρ' οὗ τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς τοῦ Συλλόγου θέλετε ἀκούσει τὰς κρίσεις τῆς Φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἡ ἐπιτροπὴ σκεφθεῖσα προσέτι ὅτι αἱ ειδικαὶ αὐτῆς ἐργασίαι ὤφειλον νὰ ἐπαναληφθῶσι ζωηρότερον, ὡς ἄλλοτε, ἐνέκρινε ν' ἀνανεώσῃ μετά τινας τροποποιήσεις καὶ προσθήκας, μέρη τινὰ τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτῆς κανονισμοῦ, ὅστις τοῦ λοιποῦ ὁρίζει αὐτῇ: α') ἵνα μεριμνᾷ περὶ τῆς ἐκδόσεως ἑλλήνων συγγραφέων καὶ Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας· β') ἵνα ἀσχολῆται εἰς ἔρευναν τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις χειρογράφων· γ') ἵνα κρίνῃ τὰ πρὸς αὐτὴν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου παραπεμπόμενα βιβλία· δ') ἵνα κρίνῃ καὶ γνωμοδοτῇ περὶ τῶν ἐν τῷ Συλλόγῳ ἀναφερομένων εἰς τὰς ειδικὰς αὐτῆς ἐργασίας· ε') ἵνα προτείνῃ εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Συλλόγου ὡς μέλη ἐπίτιμα καὶ ἀντεπιστέλλοντα ἄνδρας ἐπὶ φιλολογικαῖς διαπρέποντας γνώσεσιν· ς') ἵνα προβάλλῃ εἰς συζήτησιν τῷ Συλλόγῳ σπουδαῖα θέματα· ζ') ἵνα κοινοποιῇ τῷ Συλλόγῳ τὰ μᾶλλον λόγου ἄξια ἐκ τῶν πρακτικῶν τῶν συνεδριάσεων αὐτῆς· η') ἵνα κοινοποιῇ τῷ Συλλόγῳ τὰς νεωτέρας φιλολογικὰς προόδους· θ') ἵνα καθυποβάλλῃ ἔκθεσιν τῶν ἐτησίων αὐτῆς ἐργασιῶν· ι') ἔκθεσιν περὶ τῶν βραβείων τῶν διαγωνισμάτων, ἃ ἂν τύχωσιν αὐτῇ πρὸς κρίσιν ἀνατεθειμένα, καὶ ια') ἵνα ἀσχολῆται περὶ τὴν συλλογὴν τῶν ζώντων μνημείων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ κρίνῃ τὰ περὶ τούτων πεμπόμενα αὐτῇ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου χειρόγραφα.

Καὶ ἕνεκα μὲν τοῦ βραχέος χρόνου ὀλίγιστα τῶν ἄρθρων τούτων ἐξεπληρώθησαν ἐφέτος· οὐχ ἧττον προὔτεινε τῷ Συλλόγῳ τὸν ἐν Ἀθήναις καθηγητὴν κ. Κ. Κωστῆν ὡς μέλος ἐπίτιμον, ὁ δὲ γραμματεὺς αὐτῆς ἠσχολήθη εἰς τὴν λεπτομερῆ ἀναγραφὴν τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου χειρογράφων· ἀντηλλάγησαν δὲ καὶ σκέψεις περὶ τῆς σημαντικότητος τῆς συμπαραβολῆς τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις χειρογράφων κωδίκων ἑλλήνων καὶ βυζαντινῶν συγγραφέων πρὸς τὰς νεωτάτας κριτικὰς ἐκδόσεις, ὡς καὶ περὶ τῆς σπουδαιότητος διαφόρων ἐγγράφων ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἱστορίας τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

Περὶ δὲ τῆς Ζωγραφείου βιβλιοθήκης, ἡ Φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ συμφώνως τῇ ἐπιθυμίᾳ, ἣν ἐξέφρασεν ὁ ἱδρυτὴς αὐτῆς, ἵνα ἴδῃ ὅσον τάχιον ἐκδόσεις τῶν ἑλλήνων συγγραφέων, παρεκάλεσε τὸν κ. πρόεδρον τοῦ Συλλόγου ἵνα ὑπομνήσῃ τοῖς ἀναλαβοῦσι τὴν ἔκδοσιν συγγραφέων τινῶν, ὅτι ὀφείλουσι νὰ ἐπιταχύνωσι τὴν πρὸς τοῦτο ἐργασίαν αὐτῶν· εὐχαρίστως δὲ ἤδη σημειοῦμεν, ὅτι ὁ κ. Ν. Γ. Πολίτης ἐδήλωσεν ἐγκαίρως, ὅτι ἡ τῶν κωμῳδιῶν τοῦ Ἀριστοφάνους μελέτη καὶ ὑπομνηματίσις αὐτοῦ περατοῦται ἐντὸς μικροῦ.

Καὶ τοιαῦτα μὲν ὡς ἐν συντόμῳ τὰ κατὰ τὸ λῆξαν ἤδη συλλογικὸν ἔτος πεπραγμένα.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 12 ἀπριλίου 1883.

Ἡ Φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ

Ηρ. Βασιάδης, πρόεδρος.
Θ. Σαλτέλης.
Χρ. Χατζηχρήστου.
Κ. Κοντόπουλος.
Α. Παπαδοπουλος Κεραμευς, γραμματεύς.

Ὁ κ. *πρόεδρος* εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἐπιτροπάς, ὧν αἱ ἐκθέσεις τῶν ἐτησίων ἐργασιῶν ἀνεγνώσθησαν, ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου καὶ λύει τὴν συνεδρίασιν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΕ'.

(Ἔκτακτος).

Τῇ 21/3 μαΐου 1883.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιαδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης ἐκτάκτου συνεδριάσεως

Ὁ αἰδ. **C. G. Curtis,** πρόεδρος τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει τήνδε τὴν ἔκθεσιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς.

Κύριε πρόεδρε καὶ κύριοι.

Περιγίγνεταί μοι καὶ αὖθις ἡ τιμὴ τοῦ ἀναγνῶναι εἰς τὸν Σύλλογον τὴν ἐτησίαν ἔκθεσιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἀποδοῦναι τὰς εὐχαριστίας μου τοῖς τοιαύτην τερπνὴν εὐθύνην ἐπιφορτίσασί με μέλεσι τῆς ἐπιτροπῆς· πρὶν ὅμως ἢ ὑποβάλω αὐτὴν τῇ εὐμενεῖ τοῦ Συλλόγου κρίσει, δέον ὁμολογῆσαι ὅτι δὲν θέλω ὁμιλήσει ἐξ ἰδίας πάντοτε ἀντιλήψεως, διότι δέν μοι ἦτο εὔκολον τὸ παρίστασθαι ἐν πάσῃ συνεδρίᾳ τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ διότι φθίνοντος μηνὸς ὀκτωβρίου ἀπεδήμησα τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπί τινας ἑβδομάδας· κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου ἀνεπλήρωσέ με ἡ Α. Ἐξ. ὁ κ. Ἀριστάρχης βέης, παρακληθεὶς μὲν ὑπ' ἐμοῦ εἰς τοῦτο δι' ἐπιστολῆς ἀπὸ 13 ὀκτωβρίου, παμψηφεὶ δὲ ἐν συνεδρίᾳ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς 22 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐκλεγείς, ἐπὶ τῇ δηλώσει αὐτοῦ ὅτι «θὰ ἀνεδέχετο τὴν προσωρινὴν ταύτην προεδρείαν ἐὰν εἶχε τὴν ψῆφον τῶν συναδέλφων αὐτοῦ». Ὅθεν χάριτας ὁμολογῶ τοῖς τε συναδέλφοις μου καὶ τῇ Α. Ἐξ. ἐπὶ τῇ ἀναπληρώσει ταύτῃ· ἀλλὰ καὶ συνάμα δηλῶ τὴν λύπην τῆς ἐπιτροπῆς, διότι ἡ Α. Ἐξ., ἐργασθεῖσα ἀόκνως καὶ ἀποτελεσματικῶς ἀπὸ τῆς συστάσεως ταύτης τοῦ Συλλόγου, ἀποστερεῖ αὐτὴν ἀπό τινος τῆς συνεργασίας αὐτοῦ. Ταῦτα προλογισάμενος ἐπιλαμβάνομαι τοῦ θέματος, κύριοι, τῆς ἀφηγήσεως τουτέστι τῶν ἡμῖν πεπραγμένων κατὰ τὴν λήξασαν περιοδον, ὁριζομένων καὶ διαιρουμένων εἰς τὰ ἑπόμενα κεφάλαια.

Α'. Μελέται τῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ Dr κ. J. Mordtmann ἔκαμε λόγον περὶ δύο ἐπιγραφῶν εὑρεθεισῶν ἐν Σινώπῃ· ἡ μὲν ἔφερε τὸ ὄνομα «Ποσειδῶν ἑλικώνιος»· τοῦθ' ὅπερ ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν τὴν ἐν Κωνσταντζῃ ὑπὸ τοῦ Dr Cullen ἐπιδειχθεῖσαν ἡμῖν, κοινοποιηθεῖσαν δὲ ἄλλοτε τῷ Συλλόγῳ διὰ τοῦ μακαρίτου Dr Millingen· ἡ ὑπὸ τοῦ Dr J. Mordtmann ὑποβληθεῖσα ἐπιγραφή, καθορίζουσα τὰ χρέη καὶ τὰ προνόμια τῶν ἱερέων, παρεμφερὴς ἐτύγχανε τῇ ἐν τῷ Ἱερῷ τοῦ Βοσπόρου εὑρεθείσῃ· ἡ δ' ἄλλη ἦτο τοῦ τρίτου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος καί, κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ Dr J. Mordtmann, ἀφεώρα θεὸν Σινωπέα, ὅμοιον τῷ ἐν Αἰγύπτῳ λατρευομένῳ Σεράπιδι, — καὶ πιθανῶς συνταυτισθέντα μετ' αὐτοῦ ἀφοῦ ἐγένετο δεκτὸς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Ὁ δόκτωρ παρετήρει τὴν σύνθεσιν τῶν ὀνομάτων τῶν θεῶν ἐπικρατοῦσαν ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, μνημονεύσας τῶν ὀνομάτων Ἡλιοσεράπιδός καὶ Ζηνοποσειδῶνος, καὶ ὅτι ὁ ἥλιος δύων ἐλογίζετο μεταξὺ τῶν καταχθονίων θεῶν.

Ἐν ἄλλῃ συνεδρίᾳ ὁ αὐτὸς κ. J. Mordtmann ἐξέφρασεν ἐνδοιασμοὺς σχετικῶς πρὸς τὴν θέσιν τοῦ τάφου τοῦ Ἀννίβα καὶ στηρίζων τὴν γνώμην αὐτοῦ εἰς τὰς τοῦ περιηγητοῦ Leake παρατηρήσεις, προὐτίμα τὴν γνώμην ὅτι ὁ τάφος ἔκειτο χαμηλότερον τῆς Γκέγπουζε, πλησίον δὲ τῆς ἀκτῆς καὶ τῆς κοίτης ποταμοῦ.

Εἰς τὸν δόκτορα κ. J. Mordtmann ἐδόθησαν ὑπὸ τῆς Α. Ἐξ. τοῦ κ. Ἀριστάρχου βέη πολλαὶ ἐπιγραφαὶ τῆς Περίνθου ὡς καὶ ἕτεραι προερχόμεναι ἐκ Θράκης.

Ὁ κ. Κ. Περδικίδης ὁμιλήσας περὶ τῆς ἀρχαίας ἀριθμητικῆς καὶ τῆς εὑρέσεως τῶν ἰνδικῶν ἀριθμῶν, κατέστησεν ἡμᾶς κοινωνοὺς τῶν γνώσεων αὐτοῦ ἐπὶ τῶν παραδόσεων τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ὠφέλησεν ἡμᾶς ἐκ τῶν παρατηρήσεων αὐτοῦ ἐπὶ τῆς συγκριτικῆς Μυθολογίας καὶ τῆς ἐτυμολογίας τῶν ὀνομάτων διαφόρων συριακῶν θεοτήτων. Ὡς βάσιν αὐτοῦ ἔσχε τὸ ἑπόμενον χωρίον τοῦ 36 κεφαλαίου τῆς Εὐτέρπης τοῦ Ἡροδότου: «γράμματα γράφουσι καὶ λογίζονται ψήφοισι Ἕλληνες μὲν ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ φέροντες τὴν χεῖρα, Αἰγύπτιοι δὲ ἀπὸ τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερά». Ὁ κ. Περδικίδης ἀποκλίνει εἰς τὴν θεωρίαν ὅτι οἱ Ἰνδοὶ παρεδέχοντο σύστημά τι σημειω-

σεως, ὅτι συνεκοινώνουν αὐτοῖς οἱ Ἕλληνες καὶ ὅτι οἱ Ἄραβες ἀνῆγον αὐτὸ εἰς τοὺς Ἰνδούς. Ἐὰν οἱ Ἄραβες μεσοῦντος τοῦ δεκάτου τρίτου μ. Χ. αἰῶνος φαίνονται γιγνώσκοντες τοὺς δεκαδικοὺς ἀριθμούς, καὶ οἱ Ἰνδοὶ ἔχουσι δίκαιον ἀποδίδοντες τὸ ἐγχειρίδιον τῆς ἀριθμητικῆς Lilawaté εἰς συγγραφέα τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος, εὐχόμεθα νὰ ἴδωμεν τῶν σοφῶν ἡμῶν ἀσιανολόγων ἐρεύνας περὶ τῶν σχέσεων τῶν ὑπαρξασῶν κατὰ τὸν μεσαίωνα μεταξὺ τῶν Βυζαντινῶν καὶ Ἰνδῶν, δεικνυμένων διά τινος ὀνοματολογίας ἑλληνικῆς σχετιζομένης εἰς τοὺς χάρτας τῆς ἀρχαίας γεωγραφίας καὶ ἥτις ὑποφώσκει ἐν τοῖς ὀνόμασι «Βυζάντιον τὸ παρὸν» καὶ «ἑπτανήσια» ἀμφότερα παρὰ τὴν θέσιν τῆς πόλεως Βομβάης.

Ὁ κ. Α. Π. Κεραμεὺς προὐτίθετο νὰ κάμῃ τινὰς παρατηρήσεις ἐπὶ πλίνθων φερουσῶν χριστιανικὰς ἐπιγραφάς· ἀπουσιάζων, φαίνεται, δὲν ηὐτύχησα ν' ἀκούσω τὸ σπουδαιότατον τοῦτο θέμα· ἂς ἐλπίζωμεν ὅτι κάτοχος τῆς σπανίας γνώσεως, τῆς ἀρμενικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας, νέους θησαυροὺς τῆς τῶν πρώτων αἰώνων χριστιανικῆς φιλολογίας εἰς φῶς προάξει.

Β'. Ἐπιγραφαί.

Αἱ τῇ ἐπιτροπῇ ἀνακοινωθεῖσαι ἐπιγραφαὶ ἐμφαίνουσι σπουδαίαν αὔξησιν· ἐξ αὐτῶν δὲ αἱ ἑπόμεναι ἀνεκοινώθησαν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου:

α') Ἐπιγραφὴ Μιτυλήνης πεμφθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Φωτίου.

β') Εἴκοσιν ἐπιγραφαὶ Βερατίου πεμφθεῖσαι ὑπὸ τῆς Α. Παν. τοῦ ἁγίου Βελεγράδων κυρίου Ἀνθίμου, σὺν χειρογράφῳ τοῦ ἱερομονάχου Δανιὴλ τοῦ ἔτους 1400.

γ') Ἓξ ἐπιγραφαὶ σὺν ἓξ σχεδιογραφήμασιν ἀρχαίων πραγμάτων πεμφθεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἐν Μαρσιβᾷν κ. Ι. Βαλαβάνη.

Ὁ κ. Dorigny ἀνεκοίνωσεν ἔκτυπον ἐπιγραφῆς εὑρισκομένης ἐν τῇ συνοικίᾳ τῆς Ἁγίας Σοφίας κατὰ τὴν γωνίαν τοῦ Μπάμπ-ι-χουμαγιοῦν καὶ Μεϊδὰν-δὸρτ-γιολοῦ.

Ὁ κ. Φιλαλήθης ἅμα τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ἀπέστειλε τῇ ἐπιτροπῇ ἀντίγραφον ληφθὲν ὑπ' αὐτοῦ ἐξ ἐπιγραφῆς διατάγματος εὑρισκομένης ἐν τῇ Τρωάδι, καὶ ἑτέρας ἐν Μουνδανίοις ἐν τῷ Παλαιοχώρῳ μνημονευούσης τὸ ὄνομα Ἀπάμεια.

Ἡ Α. Ἐξ. ὁ κ. Ἀριστάρχης βέης συνέταξε διπλοῦν κατάλογον ἐπιγραφῶν δεδημοσιευμένων ὑποδείξας τὰ συγγράμματα ἐν οἷς εὑρηνται, καὶ ἑτέρων οὔπω δημοσιευθεισῶν, καὶ κατέγραψε πολλὰς ἑκατοντάδας αὐτῶν εἰς τὸν κώδικα τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Συλλόγου κεφαλαίοις γράμμασι.

Γ'. Ἐργασίαι τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὅ,τι ἰδίᾳ ἀπασχολεῖ τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ἦν ἡ διττὴ δημοσίευσις πρῶτον τοῦ παραρτήματος καὶ δεύτερον τοῦ χάρτου τῶν χερσαίων τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ἡτοιμάσθη δὲ ὅ,τι πρὸς τοῦτο χρειῶδες, καὶ ἡ τῶν δοκιμίων διόρθωσις ἀνετέθη εἰς τὴν φροντίδα τῆς Α. Ἐξ. τοῦ κ. Ἀριστάρχου βέη.

Τὰ ἑτοιμασθέντα ἄρθρα εἰσί·

α') Πραγματεία ἀνεκδότων ἐπιγραφῶν Κωνσταντινουπόλεως παρασκευασθεῖσα ὑπὸ τῆς Α. Ἐξ. τοῦ κ. Ἀριστάρχου βέη καὶ ἐμοῦ, ἐξ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα περίπου ἐπιγραφῶν, ἀναγνωσθεῖσα δὲ ὑπ' ἐκείνου ἐν τῇ τῆς 18 Ἰουνίου συνεδρίᾳ τῆς Ἐπιτροπῆς.

β') Συλλογὴ ἐπιγραφῶν Θεσσαλίας ἃς συνέλεξεν ὁ κ. Dr J. Mordtmann ἐν τῇ ἑστίᾳ ταύτῃ τῆς μαγείας. Ἐῤῥωμένος ὁ Σύλλογος φωτίσειε καὶ διαλύσειε τὰ σκότη τῆς ἐπαρχίας ταύτης.

γ') Πραγματεία τοῦ κ. Α. Π. Κεραμέως περί τινων ἐγγράφων εἰς ἀρμενικὴν γλῶσσαν ἀφορώντων εἰς τὰ σταθμὰ καὶ τὰ μέτρα τὰ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι καὶ Ῥωμαίοις ἐν χρήσει, σὺν μεταφράσει καὶ σημειώσεσιν ἑλληνικαῖς τοῦ ἀρμενικοῦ κειμένου.

Λυπηρὸν ὅτι χρημάτων ἀπορίᾳ οὐ συμπεριληφθήσονται τῷ τεύχει τούτῳ ἕτεραι δύο πραγματεῖαι, ἡ μὲν περὶ τοῦ *Στατῆρος* τῶν Ῥωμαίων καταλειφθεῖσα ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Dr A. Mordtmann, ἡ δὲ περὶ τῆς *Χαρσίας Πόρτας* ὑπὸ τοῦ δόκτορος A. A. Mordtmann, ἰατροῦ. Ἀλλ' ἡ παροῦσα ἀπώλεια κέρδος τῆς ἐπιούσης ἔσται, καὶ ἐλπὶς τοῦ μέλλοντος ἡ τοῦ παρελθόντος ἀπελπισία. Ὅθεν δυνάμεθα ἐλπίσαι ὅτι εὐμενεῖ ἀδείᾳ τοῦ υἱοῦ ἐφ' ᾧ σεμνύνεται ὁ Σύλλογος, τὸ παράρτημα τοῦ προσεχοῦς ἔτους πλουτισθήσεται καὶ διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ πραγματείας ὡς καὶ τῶν ἐσχεῖ πολυτίμων λειψάνων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

Μεταβῶμεν ἤδη εἰς τὸ ἔργον τοῦ χάρτου τῶν χερσαίων τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἔργον ἀπαιτῆσαν χρόνον ὅσον καὶ ἡ τῆς Τροίας πολιορκία. Ἡ ἐπιθεώρησις αὐτοῦ ἀνετέθη ἐπίσης τῇ Α. Ἐξ. τῷ κ. Ἀριστάρχῃ βέῃ ἔχοντι εἰδικότητα πρὸς τοῦτο· παραδεξάμενος οὗτος τὴν σύνταξιν καταλόγου καὶ συγγραφὴν προ-

λόγου, ἤγαγεν αὐτὰ εἰς πέρας μετὰ λεπτομερῶς αὐστηρότητος καὶ μετὰ γοργῆς ἐξετάσεως φερομένων καθόλου ἀκατασχέτως, συμβολὴν ποιούμενος, καὶ ἔστιν ὅτε γνωσιμαχῶν, πάσας τὰς γνώσεις τῶν εἰδικῶς ἀσχολουμένων περὶ τὰ ἱστορικὰ ταῦτα μνημεῖα, μετὰ πλείστων παραπομπῶν εἰς τοὺς μνημονεύοντας αὐτῶν συγγραφεῖς. Ὁ μὲν πρόλογος ἱστορικὴ ἔστιν εἰσαγωγὴ εἰς τὴν τοῦ χάρτου δημοσίευσιν, καταχωρισθησόμενος ἐν ἀρχῇ τοῦ τὸν χάρτην περιλαμβάνοντος παραρτήματος· ὁ δὲ κατάλογος συνίσταται ἀπὸ συγκριτικῆς ὀνοματολογίας τῶν βυζαντινῶν τειχῶν καὶ τῶν νεωτέρων ὀνομασιῶν τῶν χερσαίων τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετὰ παραπομπῶν εἰς ἀρχαίους συγγραφεῖς καὶ περιηγητάς, καὶ μετάφρασιν γαλλικὴν τῶν ὀνομάτων· κατ' αὔγουστον ἡ Α. Ἐξ. ἀνέγνω τὰ τοῦ χάρτου ὀνόματα καὶ ἀρχομένου σεπτεμβρίου τὸν χάρτην παρουσίασε τῶν χερσαίων τειχῶν ἐπὶ μιᾶς μόνον γραμμῆς σχεδιασθέντα, τῇ εὐγενεῖ προθυμίᾳ τοῦ κ. Τηλεμάχου Καραθεοδωρῆ, καὶ συγχρόνως ὑπέδειξε τὸν τρόπον καθ' ὃν ὑπὸ τοῦ λιθογράφου κ. Loeffler ἐκτυπωθήσεται. Ἐῤῥωμένως οὕτως εἰς μακρὰν φωνήσωμεν «Finis coronat opus».

Δ'. Μελῶν ἀπώλεια.

Ἐπειδὴ ἡ ἐργασία ἀπαιτεῖ ἐργάτας, καιρίως ἐθλίβη ἡ ἐπιτροπὴ τεσσάρων μελῶν στερηθεῖσα, τῶν μὲν κ. ἱππότου Kutschera καὶ δόκτορος κ. Schroeder, δύο σπουδαίων ἀσιανολόγων ἐγκαταλειψάντων τὴν Κωνσταντινούπολιν, τοῦ δὲ κ. Α. Γ. Πασπάτη, τοῦ συγγραφέως τῶν «Βυζαντινῶν μελετῶν», μεταβάντος εἰς Ἀθήνας, αἵτινες εὐτυχοῦσιν ἐπὶ τούτῳ, ἐνῷ ἡ Κωνσταντινούπολις ἀπώλειαν ὑρίσταται, καὶ τοῦ κ. Sartoris, τοῦ προσφιλοῦς, ἐνεργοῦ, πεφωτισμένου καὶ συνετοῦ συμπολίτου μου, ὃν οὐδέποτε δυνήσομαι καλέσαι συνεργόν.

Ε'. Μελῶν πρόσληψις.

Ἀγαθῇ δ' ἀφ' ἑτέρου τύχῃ προσελάβομεν δύο διακεκριμένα μέλη, τοὺς κκ. Φιλαλήθην καὶ Κ Ξανθόπουλον. Ὁ τοῦ Συλλόγου πρόεδρος καὶ ὁ γενικὸς γραμματεὺς δι' ἐπιστολῆς αὐτῶν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 30 ἰουνίου συγχαρητήρια διαβιβάζουσι τῇ ἀρχαιολογικῇ ἐπιτροπῇ «ἐπὶ τῇ προσκτήσει τοῦ σοφοῦ διδασκάλου τοῦ ἔθνους ὡς μέλους αὐτῆς»· τὰ αὐτὰ συγχαρητήρια δυνάμεθα παραδέξασθαι καὶ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τοῦ συναδέλφου αὐτοῦ καὶ ζηλωτοῦ μαθητοῦ τοῦ μεγάλου Σταγειρίτου.

ΣΤ'. Δωρεαί.

Ἕτερα συγχαρητήρια· ταῦτα ὅμως ἐπὶ τοῖς γονιμοποιοῦσι τὰς ἐργασίας, καὶ ὧν τὴν ἀνάγκην ἐπαισθητὴν κατέστησεν ἡ πεῖρα, καὶ τὴν ἔμφασιν ὑπέδειξεν ἡ φιλοσοφία, τοῦ Ἀριστοτέλους εἰπόντος (ν. 15) «τὸ νόμισμα πάντα μετρεῖ»· ὁ κανὼν ἐφαρμόσιμος τυγχάνει τοῖς τε διδοῦσι τοῖς τε λαμβάνουσιν· ὡς δ' ἀποδεχόμεθα τὰς τῶν σοφῶν παραινέσεις οὕτω καὶ τὰς τῶν πλουσίων χορηγίας· ὁ Σύλλογος ἤδη διὰ τρόπου προσφορωτάτου ἐξετίμησε τὰς γεναιοδώρους χορηγίας τοῦ μὲν κ. Εὐσταθίου Εὐγενίδου πρὸς εὐκολωτέραν ἔκδοσιν τοῦ χάρτου τῶν χερσαίων τειχῶν, τοῦ δὲ κ. Θεοδώρου Μαυροκορδάτου πρὸς γνῶσιν τῶν ἐν ταῖς μοναστηριακαῖς βιβλιοθήκαις ἀποκειμένων χειρογράφων· εἰς ταῦτα προστίθεμεν συγχαρητήρια τῷ τε Συλλόγῳ καὶ τῇ Ἐπιτροπῇ διότι ἡ ἐργασία αὕτη ἀνετέθη τῇ ἀξίᾳ χειρὶ τοῦ ἐντίμου ἡμῶν συναδέλφου κ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως.

Ζ'. Εὐχαὶ τῆς Ἐπιτροπῆς.

Πρὶν ἢ πέρας δῶ τῇ ἐκθέσει, κύριοι, ἣν ὑποβάλλω ὑμῖν κατὰ τὴν ἑσπέραν ταύτην, τολμῶ νὰ σᾶς ὑπομνήσω ἐλλειποντά τινα (Desiderata).

α'. Ἀνταλλαγὴ δημοσιεύσεων μετ' ἄλλων ἑταιριῶν. Ὁ ἰατρὸς κ. Πασπάτης προὔτεινε τὸ παρελθὸν ἔτος ὅπως γράψω τῷ γραμματεῖ τῆς ἐν Λονδίνῳ ἑταιρίας πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν· καίτοι δ' ἔγραψα ἐγκαίρως, ἐν τούτοις εἰσέτι στεροῦμαι ἀπαντήσεως.

β'. Ὁ δόκτωρ κ. J. Mordtmann προὔτεινε τὴν ἀγορὰν τοῦ συγγράμματος τοῦ Lekas, Voyage Archéologique, χρησιμωτάτου ὅ τι μάλιστα τῇ Ἐπιτροπῇ ἡμῶν.

γ'. Προὔτεινα κἀγὼ τὴν κατασκευὴν λευκώματος (Album) πρὸς ἀποταμίευσιν ἐν αὐτῷ φωτογραφημάτων, ἰχνογραφημάτων, σχεδιογραφημάτων κτλ. Θέλει χρησιμεύσει συνάμα καὶ ὡς ἀποθήκη σκιαγραφιῶν τοὐλάχιστον τῶν ἱστορικῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως μνημείων ἐκλειπόντων ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν.

Ἐπιτραπήτω μοι, ἐνταῦθα γενομένῳ, ἐκφράσαι τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ κατορθωθῇ ὥστε ὁ Σύλλογος νὰ δημοσιεύῃ πρῶτος πάντοτε τῶν μελῶν αὐτοῦ τὰς ἐργασίας· ἀναμένω δὲ ὅπως

τὸ δικαίωμα τοῦτο ζητηθῇ πρὶν ἢ κοινοποιηθῶσι τῇ ἀρχαιολογικῇ ἡμῶν Ἐπιτροπῇ ἐνενήκοντα μία ἐπιγραφαὶ τὸ πλεῖστον ἑλληνικαί, συλλεγεῖσαι λήγοντος τοῦ παρελθόντος ἔτους ὑπ' ἐμοῦ ἐν Σικελίᾳ διὰ τὸν κώδικα ἰδίᾳ τοῦ Συλλόγου, καὶ μήπω δημοσιευθεῖσαι ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Παλέρμου. Ἀναφέρω μίαν μόνον λέξιν ἐκ ταύτης τῆς συλλογῆς, λέξιν ἣν εἶδον ἐπὶ λιθίνου ἀρχαίου μνημείου ἐξαχθέντος ἐκ τῶν ἐρειπίων τῶν Therma Himerenses. Ἡ λέξις αὕτη δείκνυσι τὴν ἄγουσαν οἱονδήποτε σωματεῖον εἰς τὸ ἄκρον τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ· ἡ κλείς ἐστι τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ σκοπουμένου· ἀναγινώσκων δ' αὐτὴν ἐμνήσθην τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, καὶ ἐσημείωσα τὴν σημαντικὴν ταύτην λέξιν «ὁμόνοια»· συνάμα δὲ ἐμνήσθην καὶ τῆς παροιμίας «ἡ ἑνότης παράγει τὴν δύναμιν»· ἔτι δὲ καὶ τὸ τοῦ Συλλόγου ἔμβλημα ὅπερ ἀκριβῶς ἐμφαίνει τὴν ἀληθῆ ἐπίρροιαν τῶν ἀγώνων ὑμῶν, τὰς προνοητικὰς διαθέσεις τῶν ἱδρυτῶν ὑμῶν. Ἀλλεπάλληλα διαδέχονται τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου καὶ κατὰ Λουκρέτιον «quasi cursores vitae lampada tradunt» καὶ παρακατατίθενται ἄλλων χερσὶν ἃ παρ' ἄλλων καὶ οὗτοι ἐκομίσαντο φῶτα, μάλιστα ὑπὸ ἄλλην ἔποψιν τὰ ἐνεργητικὰ ταῦτα τοῦ ὑμετέρου Συλλόγου ἑπόμενα τοῖς λαμπαδηφόροις τούτοις, ὑπὸ τὴν ὁριζομένην ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος (v. Smith) «ἡ λαμπαδηφορία ἦν ἀγὼν— οἱ θέοντες ἡμιλλῶντο». Προσπαθήσωμεν οὖν πάντες ἀλλήλοις ἁμιλλᾶσθαι διαχέοντες τὰ φῶτα τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου.

C. G. Curtis.

Ὁ κ. *πρόεδρος* χάριτας ὁμολογεῖ τῷ τε προέδρῳ τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς καὶ τῇ ἐπιτροπῇ καὶ ἐπιπροστίθησιν ὅτι περὶ τῶν ἐν τῇ ἐκθέσει διατυπουμένων προτάσεων γενήσεται σκέψις κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ἐπιόντος ἔτους.

Εἶτα ὁ κ. **Τηλ. Καραθεοδωρῆ,** γραμματεὺς τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει τὴν ἔκθεσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἔχουσαν οὕτω.

Κύριοι συνάδελφοι,

Ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἐπιτροπὴ δὲν δύναται ἀτυχῶς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο νὰ ἐπιδείξῃ ὑμῖν καρποὺς ἀναλόγους τοῦ σκοποῦ δι' ὃν ὑφίσταται. Τὰ αἴτια τούτου εἰσὶ πολλαπλᾶ, ἀντὶ δὲ πάσης ἀώρου καὶ ἄνευ ἀποτελέσματος ἀνελίξεως αὐτῶν νομίζει καλὸν ὅπως κατὰ τὸ ἐρχόμενον συλλογικὸν ἔτος συστηθῇ ἰδίως αὐτῇ ἵνα ἅμα τῇ συστάσει αὐτῆς μελετήσασα καλῶς τὰ προσκόμματα, ἅπερ παρεμποδίζουσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς προόδου καὶ τελειοποιήσεως ἐν ταῖς ἐργασίαις αὐτῆς, ἀναζητήσῃ τὰ μέσα θεραπείας δι' ὧν θὰ δυνηθῇ ν' ἀνυψωθῇ καὶ δικαιώσῃ τὸν τίτλον ὃν φέρει, τίτλον ὑπεμφαίνοντα εὐρὺν κύκλον γνώσεων καὶ μελετῶν.

Ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἐπιτροπὴ ἀπετελεῖτο κατ' ἀρχὰς ἐκ τῶν κυρίων Σ. Ἀριστάρχου, Ι. Γεωργαντοπούλου, Τ. Καραθεοδωρῆ, Γ. Κωστομύρη, Β. Λούση, Κ. Μακρῆ, Δ. Σταματιάδου, Μ. Καραβοκυροῦ, Ἀλεξ. Ναούμ, Αἰμ. Νοννόττη, Ἀν. Τάγη καὶ Δ. Χαρμαντᾶ. Μετέπειτα προσετέθη καὶ ὁ κ. Charles Bonkowski. Ἐκ τῶν μελῶν τούτων ὁ μὲν κ. Γ. Κοστομύρης ἀνεχώρησεν εἰς Ἀθήνας, ὁ δὲ κ. Σ. Ἀριστάρχης παρητήθη κατὰ τὸν ἰανουάριον τρέχοντος ἔτους.

Συνελθοῦσα ἡ Ἐπιτροπὴ κατὰ πρῶτον τῇ 4 ἰουνίου λήξαντος ἔτους ἐξελέξατο πρόεδρον μὲν αὐτῆς τὸν κ. Σ. Ἀριστάρχην, γραμματέα δὲ τὸν κ. Τ. Καραθεοδωρῆ, ὁρίσασα ἐνταὐτῷ καὶ ὅπως συνεδριάζῃ κατὰ δεκαπενθημερίαν. Ἀλλὰ μόνον τέσσαρας συνεδριάσεις ἐτέλεσε. Τὸ μὲν ἕνεκα μὴ προσελεύσεως ἀρκοῦντος ἀριθμοῦ μελῶν, τὸ δὲ ἕνεκα λόγων ὅλως ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως αὐτῆς μὴ συγκληθείσης ἐπί τινα χρόνον καὶ τρίτον ὡς ἐκ τῆς ἐπελθούσης ἀνωμαλίας διὰ τῆς παραιτήσεως τοῦ κ. Σ. Ἀριστάρχου ὡς προέδρου καὶ μέλους αὐτῆς ἀντικαταστάντος διὰ τοῦ κ. Ι. Γεωργαντοπούλου. Ἐκ τῶν τεσσάρων τούτων συνεδριάσεων τῶν μὲν δύο προήδρευσεν ὁ κ. Σ. Ἀριστάρχης, τῆς μιᾶς ὁ κ. Αἰμ. Νοννόττης καὶ τῆς τετάρτης ὁ κ. Ι. Γεωργαντόπουλος· ἐγένοντο δὲ αὗται τῇ 4 ἰουνίου, τῇ 16 ἰουλίου, τῇ 12 νοεμβρίου λήξαντος ἔτους καὶ τῇ 19 μαρτίου τρέχοντος ἔτους. Προσῆλθον δ' ἐν αὐταῖς ἐκ τῶν μελῶν ἐκ διαλειμμάτων οἱ κ. κ. Σ. Ἀριστάρχης, Ι. Γεωργαντόπουλος, Τ. Καραθεοδωρῆ, Β. Λούσης, Κωνστ. Μακρῆς, Μιλτ. Καραβοκυρός, Ἀλέξ. Ναοὺμ καὶ Αἰμ. Νοννόττης.

Ἐκοινοποιήθησαν δὲ τὰ ἑξῆς·

Ὁ κ. Β. Λούσης ἐποιήσατο προφορικὴν κοινοποίησιν περὶ τῆς ἀνακαλύψεως ὀργάνου ἀκοῆς τῶν ἐντόμων ὑπὸ γερμανοῦ φυσιοδίφου κατὰ τὸν ὁποῖον τὸ ὄργανον τοῦτο ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ ἄνω καὶ κάτω σκέλους. Ἐκεῖ εὕρηται μῦς πλατυνόμενος ἐν εἴδει μεμβράνης καὶ ἀντιπροσωπεύων τὸ τύμπανον τοῦ ὠτός. Ἐπ' αὐτοῦ ἐφαρμόζονται λεπτὰ δονάκια ὡς ἐπὶ κλειδοκυμβάλου. Αἱ δονήσεις τοῦ ἀέρος προσβάλλουσι τὸν μῦν, οὗτος τὰ δονάκια, ταῦτα δὲ φέρουσιν εἰς κίνησιν τὸ νευρικὸν σύστημα καὶ οὕτω παράγεται ἐν τῷ ζῴῳ ἡ συνείδησις τῶν ἤχων. Καὶ περὶ τεττίγων συμπεραίνει ὅτι ἀνάλογόν τι ὑπάρχει. Οἱ τέττιγες ᾄδουσιν ὅπως προσελκύσωσι τὰς θήλεις, παρατηρεῖται δὲ ὅτι αὗται ᾄδοντος τοῦ ἄρρενος κινοῦσι τὰ σκέλη.

Ἑτέρα προφορικὴ κοινοποίησις ἐνδιαφέρουσα τὴν χειρουργίαν ἐγένετο ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Μακρῆ ἐπὶ ἐπεισοδίου ἐπισυμβάντος μεταξὺ Ταχὴρ ἐφέντη τινὸς καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. Οὗτος πυροβολήσας κατὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἠθέλησεν εἶτα ν' αὐτοκτονήσῃ. Καὶ ἡ μὲν γυνὴ ἀπεβίωσεν, αὐτὸς δὲ ἐπέζησε λαβὼν τραῦμα εἰς τὴν κοιλίαν. Ἡ σφαῖρα διετρύπησε τὸ ἔντερον εἰς τὴν δεξιὰν ἰλιακὴν χώραν 4 5 δακτύλους μεταξὺ τοῦ ὀμφαλοῦ καὶ τοῦ ἰλιακοῦ ὀστοῦ. Ἡ ὀπὴ στρογγύλη τὸ σχῆμα εἶχε διάμετρον ἑνὸς καὶ ἡμίσεος ἑκατοστοῦ τοῦ μέτρου. Διὰ τῆς ὀπῆς ταύτης ἐξήρχοντο τὰ περιττώματα καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τῶν ἐντέρων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ σφαῖρα εἶχε διατρήσει τὸ τυφλὸν ἔντερον, περίεργον, ἐπάγεται ὁ κ. Κ. Μακρῆς, πῶς δὲν ἐγένετο ἔκχυσις ἐντὸς τοῦ περιτοναίου. Φαίνεται ὅτι ὡς ἐξ ἐπελθόντος ἐρεθισμοῦ συνεκολλήθη τὸ τυφλὸν ἔντερον μετὰ τοῦ ἔμπροσθεν τοιχώματος τῆς κοιλίας. Ὁ ἀσθενὴς τοῦ κ. Κ. Μακρῆ ἰάθη ἐπὶ τέλους ὁλοτελῶς. Ἡ ἐνδιαφέρουσα αὕτη κοινοποίησις ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς σπουδαίας συζητήσεις μεταξὺ τῶν ἀσκληπιαδῶν τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς, ἰδίᾳ δὲ ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἐὰν ἡ λέξις *διάτρησις* σημαίνῃ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ σφαῖρα ἤθελε διαπεράσει εἰς δύο ἀντίθετα μέρη τὸν ἐντερικὸν σωλῆνα ἢ εἰς ἓν μόνον.

Ἑτέραν σπουδαίαν πραγματείαν ἀνέγνω ὁ κ. Μακρῆς περὶ ζυμώσεως. Ἡ ἱστορία τῆς ζύμης ἐστὶ συνδεδεμένη στενῶς μετὰ τῶν ὀνομάτων τοῦ Loewenkoeck, Gabroni, Thénard, Gay Lussac, Colin, Cagniard Latour, Liebig, καὶ Pasteur. Ἐκ τῶν ἐργασιῶν τῶν ἀνδρῶν τούτων παρήχθησαν τρεῖς θεωρίαι· α) ἡ τοῦ Pasteur ζωϊκὴ λεγομένη θεωρία, ἥτις παραδέχεται ὅτι τὰ ἔντερα πρὸς διατροφὴν αὐτῶν λαμβάνουσι τὸ ὀξυγόνον τῆς ζακχάρεως καὶ παράγουσι τὴν ἀποσύνθεσιν αὐτῆς· β) ἡ τοῦ Βερζελιόν, ὅστις οὐδεμίαν ἐνέργειαν ἀποδίδων τοῖς μικροζῴοις, παραδέχεται ὅτι δι' ἰδιαιτέρας δυνάμεως (χημικῆς) γίνεται ἡ ἀποσύνθεσις· γ') ἡ τοῦ Liebig μηχανικὴ θεωρία, ἥτις ἁπλῶς εἰς τὰς κινήσεις τοῦ μικροζῴου ἀποδίδωσι τὴν ἀποσύνθεσιν τῆς ζακχάρεως. Τὰ συμπεράσματα τοῦ κ. Κ. Μακρῆ εἰσὶν ὅτι τὴν σήμερον ἡ τοῦ Pasteur θεωρία φαίνεται ἐπικρατοῦσα καὶ ὅτι τὰ μικρόζωα ταῦτα ὡς ἐκ τῆς χυμικῆς συνθέσεως αὐτῶν εἰσὶ φυτικῆς οὐσίας. Οἱ μύκητες οὗτοι πρὸς διατροφὴν αὐτῶν ἔχουσιν ἀνάγκην τοῦ ὀξυγόνου τῆς ζακχάρεως. Αὕτη εἰσέρχεται εἰς τὸν ὀργανισμὸν τῆς κυψέλης δι' ἐνδοσμόσεως καὶ ἀποσυντίθεται εἰς οἰνόπνευμα καὶ ἀνθρακικὸν ὀξύ.

Ὁ κ. Μ. Καραβοκυρὸς ἀνέγνω σπουδαίαν πραγματείαν ἐπιγραφομένην Δίκαια Πατριαρχείου, Μητροπόλεων Ἐπισκοπῶν καὶ τοῦ κλήρου ἐν γένει τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ πραγματεία αὕτη ἐδημοσιεύθη νῦν ἐν τῷ συγγράμματι ὅπερ ὁ κ. Μ. Καραβοκυρὸς νεωστὶ ἐξέδωκεν ὑπὸ τὸν τίτλον *Κλεὶς τῆς Ὀθωμανικῆς Νομοθεσίας*, ἐπιχειροῦμεν ὅμως ἐνταῦθα σύντομον ἀνάλυσιν αὐτῆς, ὅπως οἱ μὴ ἀναγνόντες ταύτην παρακινηθῶσιν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς, λίαν διδακτικὴν καὶ ἐνδιαφέρουσαν. Ὁ κ. Μ. Καραβοκυρὸς ἔλαβεν ὡς πηγὰς τῆς ἐργασίας αὐτοῦ ἐκτὸς τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων, Ἀθ. Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν, τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους τοῦ Χάμμερ, τὸ Συνταγμάτιον Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ, τὴν Ἱστορίαν τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους τοῦ Montreuil, ἐγγραφα κυβερνητικὰ καὶ πατριαρχικά, πρακτικὰ Συνόδων κτλ. Διὰ βαθείας γνώσεως τῶν πραγμάτων καὶ διὰ πρακτικῆς καὶ μεθοδικῆς ἐργασίας ὁ κ. Μ Καραβοκυρὸς παρουσίασε τῇ Ἐπιτροπῇ εἰκόνα λεπτομερῆ τῶν εἰς τὸν ἡμέτερον κλῆρον ἀφορώντων ἤτοι τὴν διαίρεσιν τοῦ κλήρου εἰς ἀνώτερον καὶ κατώτερον, τὰ δικαιώματα τοῦ Πατριάρχου, τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ, τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ, τὰ περὶ μητροπολιτῶν, ἀρχιεπισκόπων, ἐπισκόπων, ἱερέων καὶ περὶ μοναχῶν, τὰ περὶ περιουσίας τοῦ κλήρου κτλ. ἡ δὲ περιγραφὴ αὕτη περιλαμβάνει ἅπασαν τὴν ἀπὸ τῶν βυζαντινῶν χρόνων μέχρι τῆς σήμερον περίοδον, διαιρουμένη εἰς τρία μέρη, ἤτοι πρὸ τῆς ἁλώσεως, μετὰ τὴν ἅλωσιν μέχρι τοῦ 1862 ὅτε εἰσήχθησαν οἱ Κανονισμοὶ καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μέχρι τῆς σήμερον, ποικίλλεται δὲ καὶ διὰ πρωτοτύπου μεταφράσεως τοῦ Βερατίου τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακεὶμ τοῦ Β'.

Ἡ πραγματεία τοῦ κ. Μ. Καραβοκυροῦ ἐκίνησε γενικὸν ἐνδιαφέρον καὶ ἐκτενεῖς συζητήσεις ἐπηκολούθησαν τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς.

Ταῦτα, κύριοι, τὰ ἐν τῇ Ἐπιστημονικῇ

Ἐπιτροπῇ γενόμενα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ὀλίγα μὲν ἀλλὰ δεικνύοντα ἐναργῶς τί δυνατὸν γενέσθαι ἐὰν συστηματοποιηθῇ ἡ ἐργασία αὐτῆς ὡς ἐλπίζομεν ὅτι γενήσεται μελετωμένου τοῦ ζητήματος ἅμα ἀρχομένου τοῦ προσεχοῦς συλλογικοῦ ἔτους.

Πέραν, τῇ 21 Ἀπριλίου 1882.

Ἡ Ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπὴ

ΜΙΑΤ. ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΟΣ
Α. ΝΟΝΝΟΤΤΗΣ
Α. ΝΑΟΥΜ
Δ. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ
Β. ΛΟΥΣΗΣ
Τ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ, γραμματεύς.

Ὁ κ. *πρόεδρος* ἐξ ὀνόματος τοῦ Συλλόγου εὐχαριστεῖ τὴν Ἐπιστημονικὴν ἐπιτροπὴν ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτῆς.

Ἀκολούθως ὁ κ. **Ὀδ. Ἀνδρεάδης,** γραμματεὺς τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει τὴν ἔκθεσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης οὕτως ἔχουσαν·

Κύριοι συνάδελφοι,

Ὅτε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου ὁ τῆς ἡγουμένης Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς εἰσηγητής, ὁ καὶ νῦν τοιοῦτος, ἔκθεσιν ἐποιεῖτο τῶν ἐνιαυσίων ἐργασιῶν αὐτῆς, ἠύξατο, τὸν λόγον καταστρέφων, ὅπως ὁ διάδοχος αὐτοῦ ἀγγείλῃ τὴν ἔκδοσιν «οὐχὶ ἑνὸς οὐχὶ δύο ἀλλὰ τριῶν τευχῶν τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ συγγράμματος». Ἡ νῦν εὐθύνας διδοῦσα Ἐπιτροπή, ἐκ τῶν κκ. Χρ. Χατζηχρήστου, προέδρου, Ι. Δ. Ἀριστοκλέους, Κ. Κοντοπούλου, ἀναπληρώσαντος τὸν ἕνεκα ἀποδημίας παραιτηθέντα κ. Γ. Σεϊτανίδην, Ν. Παρανίκα, ἀναπληρώσαντος τὸν ἕνεκα λόγων ὑγιείας παραιτηθέντα κ. Ἡρ. Βασιάδην, Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως καὶ τῶν δύο τοῦ Συλλόγου γραμματέων τῶν κκ. Τ. Καραθεοδωρῆ καὶ Ὀδ. Ἀνδρεάδου, τοῦ τελευταίου καὶ γραμματέως τῆς ἐπιτροπῆς διατελέσαντος, κατήρξατο τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἐμφορουμένη ὑπὸ τῆς ἰδέας τοῦ πραγματῶσαι τὴν ἐξενεχθεῖσαν εὐχήν. Ἀμέσως δὲ μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ νομίμου συμβολαίου μετὰ τῆς διευθύνσεως τοῦ *Νεολόγου* προέβη εἰς τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ ΙΔ′ τεύχους. Δεομένη δὲ χρόνου πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ ὅλου ἔργου αὐτῆς ἐπέσπευδε τὴν ἐκτύπωσιν, ὅσον ἦν δυνατόν, καὶ οὕτω τὸν ὀκτώβριον καὶ τὰ τεσσαράκοντα τυπογραφικὰ φύλλα, ἅτινα ἔδει κατ' ἀπόφασιν τῆς ἐπιτροπῆς ν' ἀποτελέσωσι τὸ τεῦχος, ἐξήρχοντο τοῦ τυπογραφείου. Πλὴν δὲ τῶν καταλόγων, πρακτικῶν, ἀναγνωσμάτων, καὶ ἐκθέσεων, πάντων ἐπιθεωρηθέντων καί τινων ἐπεξεργασθέντων, περιελήφθη ἐν τῷ τεύχει τούτῳ καὶ ἱκανὴ ὕλη ἐκ τοῦ Ζωγραφείου διαγωνίσματος τῆς συλλογῆς ζώντων μνημείων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τῇ τοῦ λαοῦ τῆς σήμερον, ἐπιθεωρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἡμετέρας ἐπιτροπῆς καὶ γραμματέως τῆς Φιλολογικῆς κ. Ἀθ. Παπαδ. Κεραμέως.

Τὸ οὕτω δὲ ἀποτελεσθὲν ΙΔ′ τεῦχος τοῦ συγγράμματος τοῦ Συλλόγου ἔδει νὰ διανεμηθῇ τοῖς μέλεσιν αὐτοῦ. Τίνος δ' ἕνεκεν οὐκ ἐγένετο τοῦτο; Λόγων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως τῆς ἐπιτροπῆς ἕνεκεν.

Αἱ γενόμεναι δὲ δαπάναι ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς διὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ ΙΔ′ τόμου εἰσὶν αἱ ἑξῆς·

Δι' ἀγορὰν λευκοῦ τυπ. χάρτου δεσμ. 44 πρὸς Λ. Τ. 1	Λ.Τ. 44.—	
Δι' ἐκτύπωσιν τῶν 40 τυπογρ. φύλλων πρὸς Λ. Τ. 1,75	»	70.—
Δι' ἀγορὰν κεχρωματ. χάρτου δι' ἐξώφυλλον δεσμ. 4 πρὸς φρ. 36	»	6.33
Δι' ἀχθοφορικὰ διάφορα	»	0.25
Τὸ ὅλον	Λ Τ.	120.58

Αἱ τέσσαρες δεσμίδες τοῦ κεχρωματισμένου χάρτου δι' ἐξώφυλλον οὐδόλως ἐδαπανήθησαν πᾶσαι εἰς τὸν ΙΔ′ τόμον, ἀλλ' ἡ μία μόνον, καὶ αὕτη μὴ περιβαλοῦσα ἔτι τὸ περιοδικόν. Ἐπειδὴ δὲ τὴν προμήθειαν ταύτην ἐποιήσατο ἡ ἐπιτροπὴ ἐξ Εὐρώπης, καθότι ἐνταῦθα οὐδαμοῦ εὗρε τὸν κατάλληλον χάρτην, προέβη εἰς τὴν ἀγορὰν τεσσάρων ὁμοῦ δεσμίδων, ὅπως χρησιμεύσωσι καὶ διὰ κατόπιν τεύχη. Καθ' ἅπαντα δὲ τὸν χρόνον τὸν ἀπὸ τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ ΙΔ′ τεύχους μέχρι σήμερον, ὡς καὶ πρότερον, ἡ ἐπιτροπὴ οὐδόλως ἔμενεν ἀργοῦσα, ἀλλ' ἐλπίζουσα ἀεὶ ἐπὶ τὴν ταχεῖαν ἄρσιν τῶν ἐμποδίων, παρεσκεύαζε τὴν διὰ τοῦ ΙΕ′ τόμου δημοσιευθησομένην ὕλην, ἥτις νῦν ἐστὶν ἑτοίμη. Ἕνεκα δὲ δυστυχῶς ἀσθενείας τοῦ κ. Ἡρ. Βασιάδου, ὃς ἐποιήσατο σχεδὸν πάντα τὰ ἀναγνώσματα τῆς συλλογικῆς περιόδου 1880-81, εἰς ἣν ἀνήκει ὁ ΙΕ′ τόμος, καὶ ὃς οὐκ ἠδυνήθη ταῦτα παρασκευάσαι πρὸς δημοσίευσιν, ἡ ἐπιτροπὴ ἔγνω τὸν ΙΕ′ τόμον νὰ ἐκδῷ εἰς δύο τεύχη, ὧν τὸ μὲν ἀμέσως δημοσιευθησόμενον περιλήψεται τὰ ὑπάρχοντα ἀναγνώσματα, τὰς ἐκθέσεις, τὰ πρακτικὰ καὶ γλωσσικὴν ὕλην ἐκ τοῦ Ζωγραφείου διαγωνίσματος, τὸ δὲ τὰ ἀναγνώσματα τοῦ κ. Βασιάδου. Τοῦτο δὲ ἀγγελθὲν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῷ Συλλόγῳ ἐγένετο δεκτὸν ὑπ' αὐτοῦ.

Πρὶν ἢ ἀποπερατώσωμεν τὴν ξηρὰν ταύτην ἔκθεσιν οὐχὶ ἄσκοπον ἡγούμεθα ποιήσασθαι λόγον καὶ περὶ ἑτέρας ἀποφάσεως τῆς ἐπιτροπῆς, ἀφορώσης τὴν γλωσσικὴν ὕλην. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐξετάσασα καὶ εὑροῦσα ὅτι ἡ ὕλη αὕτη οὐχὶ μετὰ τῆς δεούσης τάξεως δημοσιεύεται, καθότι ἡ χρονολογικὴ σειρὰ τῶν βραβευομένων οὐδόλως τηρεῖται, ἐψηφίσατο νὰ δημοσιεύῃ πρῶτον τὰ ἀρχαιότερα καὶ εἶτα τὰ νεώτερα ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς Φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς βραβευθέντων· ἅμα δὲ νὰ ἐπεξεργάζηται αὕτη ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τιθῶνται αἱ τυχὸν ἀναγκαῖαι κρινόμεναι ὑποσημειώσεις.

Ταῦτα τὰ τῆς ἡμετέρας ἐπιτροπῆς ἔργα κατὰ τὸ λῆγον συλλογικὸν ἔτος· ἐβουλόμεθα ἀλλ' οὐκ ἐδυνήθημεν πλείω πρᾶξαι. Ἡ ἐπιτροπὴ ἦν πλήρης καὶ ζωηρὰ ἐν ταῖς 20 αὐτῆς συνεδριάσεσιν, ἐν αἷς ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων παρῆσαν ἅπαντα αὐτῆς τὰ μέλη, ἀλλ' ἦν ἀτυχής. Τὸ δ' ἀτύχημα αὐτῆς εὐχόμεθα καὶ ἐλπίζομεν, ὅπως ἡ διάδοχος μὴ σχῇ, ἀλλὰ τῷ ἐπιόντι ἐνιαυτῷ ἡ ἔκθεσις τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς ὑπάρξῃ τὰ μάλιστα εὐχάριστος.

Ἐν Κ/πόλει, τῇ 12 ἀπριλίου 1883.

Ἡ Συντακτικὴ ἐπιτροπὴ

ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ, πρόεδρος.
Κ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ.
Ι. Δ. ΑΡΙΣΤΟΚΛΗΣ.
Τ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ.
Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΕΡΑΜΕΥΣ.
Ν. ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ.
ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ, γραμματεὺς καὶ εἰσηγητής.

Ὁ κ. *πρόεδρος* ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου τῇ Συντακτικῇ ἐπιτροπῇ ἐπὶ τῇ ἐνδελεχεῖ αὐτῆς ἐνεργείᾳ πρὸς ἔκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου συγγράμματος.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ψ′.

(Τακτική).

Τῇ 15/25 ἀπριλίου 1883.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. ΚΑΛΛΙΑΔΟΥ.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης τακτικῆς συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεται ἐνταῦθα περίληψις τῆσδε τῆς ἐπιστολῆς·

Τοῦ Ἐξ. Χρηστάκη ἐφένδη Ζωγράφου, ἀπὸ 24 (ν.χ.) ἰσταμένου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν τῆς ἐτησίας ἑκατονταλίρου χορηγίας διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα.

Εἶτα ἀνακοινοῦνται αἱ τῶν βιβλίων προσφοραί, μεθ' ὃ κ. *πρόεδρος* ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου τοῖς δωρηταῖς.

Ὁ κ. **Ἰορδ. Καρολίδης** ἀναγινώσκει τὴν συνέχειαν τῆς «περὶ τῆς ἀπαισιοδοξίας τοῦ Σχοπεναυέρου» πραγματείας αὐτοῦ (ἴδε σελ. 37).

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ψ′.

(Ἔκτακτος).

Τῇ 26 ἀπριλίου 1883.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. ΚΑΛΛΙΑΔΟΥ.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης ἐκτάκτου συνεδριάσεως ὁ κ. **Κ. Ξηνθόπουλος,** ἀντιπρόεδρος, ἀναγινώσκει τὴν ἔκθεσιν περὶ τῶν δημοσίων διαλέξεων κατὰ τὸ παρὸν συλλογικὸν ἔτος[1].

Ἀκολούθως ὁ μὲν κ. **Τ. Καραθεοδωρῆ,** γενικὸς γραμματεύς, ἀναγινώσκει τὴν ἔκθεσιν τῆς ἀλληλογραφίας ὁ δὲ κ. **Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς** ἀναγινώσκει ἔκθεσιν τῆς εἰδικῆς πρὸς σύνταξιν τοῦ καταστατικοῦ τῆς οὐσίας τοῦ Συλλόγου ἐπιτροπῆς.

Μετά τινας παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως ταύτης, γενομένας ὑπὸ τῶν κκ. Ἡρ. Βασιάδου, Τ. Καραθεοδωρῆ καὶ Ὀδ. Ἀνδρεάδου, ὁ κ. *πρόεδρος* εὐχαριστεῖ ἐξ ὀνόματος τοῦ Συλλόγου τὴν ἐπιτροπὴν καὶ διαλύει τὴν συνεδρίασιν.

---

1. Ἐπειδὴ ἐν περιλήψει τὰ τῶν ἐκθέσεων τούτων τῶν κοσμητόρων περιέχονται ἐν τῇ γενικῇ ἐκθέσει τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου, ἥτις κατωτέρω δημοσιεύεται, ἡ ἔκθεσις αὕτη ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν κοσμητόρων, πλὴν τῆς τοῦ ταμίου, παραλείπονται πρὸς οἰκονομίαν χώρου. Σ. Σ. ἐ.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΗ'.

(Ἔκτακτος).

Τῇ 29 ἀπριλίου 1883.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιαδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης ἐκτάκτου συνεδριάσεως, ὁ κ. **Τ. Καραθεοδωρῆ,** γενικὸς γραμματεύς, ἀναγινώσκει τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐλεγκτικῆς τοῦ ταμείου ἐπιτροπῆς ἔχουσαν ὧδε·

Κύριε πρόεδρε τῆς Οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου.

«Συνῳδὰ τῇ ἀνατεθείσῃ ἡμῖν ἐντολῇ ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς 20 ἰσταμένου, προέβημεν εἰς τὴν ἐξέλεγξιν τῶν βιβλίων τοῦ ταμείου τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, ἅτινα εὕρομεν ἐν πλήρει τάξει καὶ ἀκριβείᾳ.

Τὸ μόνον ὅπερ παρετηρήσαμεν εἶναι ὅτι ἐλλείπουσιν, ὡς μήπω εἰσέτι ἐκδοθέντα παρὰ τοῦ Προεδρείου, τὰ ἐντάλματα Λ.Ο. 23.55 διὰ πυρασφάλιστρα, καὶ 31.80 δικαίωμα πρὸς 15 % Ν. Κριτικίδου ἐπὶ τῶν εἰσπραττομένων συνδρομῶν.

Τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ταμείου μέχρι σήμερον ἀνέρχεται εἰς Λ.Ο. 341 76 1/2 πλέον δὲ ₰15, κληροδότημα Β. Γ. Σουλίνη, μὴ ἀναφερομένας ἐν τῷ ταμείῳ, αἵτινες ὅμως, κατὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ κυρίου ταμίου, εἰσὶ τοκισμέναι ἀπὸ 1 μαΐου 1882 πρὸς 7 % μὲ ἐνέχυρον Κονσολιτέ.

Ἀφορμὴν λαμβάνοντες ἐκ τούτου, παρατηροῦμεν ὅτι ἴσως θὰ ἦτο καλὸν ὁ Σύλλογος, ἵνα συνεννοούμενος μετά τινος Τραπέζης, φροντίσῃ νὰ καταθέσῃ ἐντόκως καὶ τὰ λοιπὰ περισσεύματα τὰ ἐν τῷ ταμείῳ εὑρισκόμενα, ὅπως μὴ ἀργὰ καὶ ἄκαρπα διαμένωσι παρὰ τοῖς κατὰ καιρὸν ταμίαις.

Δέξασθε, κύριε πρόεδρε τῆς Οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξαιρέτου τιμῆς καὶ ὑπολήψεως, μεθ' ἧς διατελοῦμεν.

Ἐν Κ/πόλει, τῇ 28 ἀπριλίου 1883.

Οἱ ἐλεγκταί.

Θ. Α. Κοσουδης.
Φ. Α. Μαυρογορδατος.

Τῷ αἰδεσιμωτάτῳ
κυρίῳ C. G. Courtis,
προέδρῳ τῆς Οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς
τοῦ ἐν Κων/πόλει Ἑλλ. Φιλολογικοῦ Συλλόγου.

Μετὰ μικρὰν δὲ συζήτησιν ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως ταύτης ὁ κ. **Ὀδ. Ἀνδρεάδης,** εἰδικὸς γραμματεύς, ἀναγινώσκει ἀντὶ τοῦ ταμίου, τὴν ἔκθεσιν τοῦ ταμείου, ἔχουσαν οὕτως·

Προσερχόμενος σήμερον ἐνώπιον ὑμῶν ὅπως ποιήσωμαι τὴν ἔκθεσιν τῆς καταστάσεως τοῦ ταμείου τοῦ Συλλόγου δὲν ἔχω εἰμὴ ξηρούς καὶ ἀχάριτας νὰ παρουσιάσω ὑμῖν ἀριθμούς καί, ὅπερ τὸ δυσάρεστον, ἔλλειμα ἐν τῇ τοῦ λήγοντος ἔτους διαχειρίσει, ὡς ἐκ τῶν ἐπισυνημμένων ἰσοζυγίων θέλετε ἰδεῖ.

Συνῳδὰ τῷ 11 ἄρθρῳ τοῦ ἡμετέρου Κανονισμοῦ ὀφείλω νὰ εἴπω περὶ τῶν καθυστερούντων μελῶν ὅτι ταῦτα ἀνέρχονται εἰς ἀρ. 138

ἐξ ὧν ἀφαιρέσει 3 ἀποβιωσάντων
14 παραιτηθέντων
4 διαγραφέντων — 21

ὑπολείπονται 117

ἐκ τῶν ὁποίων 64 διαμένουσιν ἐνταῦθα καὶ 53 ἐν τῷ ἐξωτερικῷ· ἐκ τούτων 2 ὀφείλουσι καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ διπλώματος μήπω εἰσέτι ἀποτιθέντος.

Περιττὸν εἰπεῖν ὅτι πᾶσα καταβάλλεται φροντὶς πρὸς εἴσπραξιν τῶν καθυστερήσεων τούτων, αἵτινες ἐξ οὐδενὸς ἄλλου αἰτίου προέρχονται εἰμὴ ἐκ τῆς ἐν γένει δυσχεροῦς καταστάσεως τῶν οἰκονομικῶν, περὶ ἧς καὶ ἄλλοτε ἐγένετο λόγος.

Εὐχαριστῶν τὰ ἀξιότιμα μέλη ἐπὶ τῇ τιμῇ ἣν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο περιεποιήσαντό μοι καταπαύω τὸν λόγον τὰ βέλτιστα τῷ Συλλόγῳ ἐκ καρδίας εὐχόμενος.

Ἐν Κ/πόλει, τῇ 29 ἀπριλίου 1883.

Ὁ ταμίας
Ν. Βαμβακης.

Ἡ Οἰκονομικὴ ἐπιτροπὴ
C. G. Courtis, πρόεδρος.
Ν. Πλεσσας.
Μ. Βελλογιαννης.
Β. Σαρακιωτης.
Ι. Κουππας.
Ιωαννης Γκιων.
Φ. Α. Μαυρογορδατος.
Θ. Α. Κοσουδης.

ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΑΜΕΙΟΥ

τοῦ ἐν Κ/πόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου

κατὰ τὸ συλλογικὸν ἔτος 1882—83.

Εἰσέπραξεν

Ἀπὸ ὑπόλ. ταμείου παρελθ. συλλογικοῦ ἔτους	Λ.Τ.	591.48	
» συνδρομὰς τακτικὰς	»	134.—	
» » καθυστερούσας	»	52.—	
» δικαίωμα διπλωμάτων	»	11.—	
» Ἐκπαιδ. καὶ Φιλανθρ. Ἀδελφότητα	»	130.—	
» Εὐστάθιον Εὐγενίδην	»	43.47	
» Στεφ. Π. Σκυλίτζην	»	11.—	
» Γ. Ν. Πασπάτην	»	4.40	
» Χρ. ἐφένδην Ζωγράφον	»	100.—	
» τοκομέρισμα πιζωτικῶν	»	13.50	
» πωλήσεις βιβλίων	»	14.06	
» τόκους κληροδοτήματος Β. Σουλίνη	»	19.—	
» Ἀδελφότητα Κίου	»	23.—	1146.91
	Λ. Τ.		1146.91

Ἐδαπάνησεν

Εἰς μισθοδοσίας	Λ.Τ.	209.—	
» διάφορα ἔξοδα	»	32.45	
» διαγωνίσματα	»	30.—	
» πυρασφάλιστρα	»	23.55	
» ἐκτάκτους δαπάνας	»	133.03 50	
» περιοδικὸν	»	130.31	
» δικαίωμα εἰσπράξεως συνδρομῶν 15 %	»	31.80	
» ταμεῖον μετρητῶν	»	556.76 50	1146.91
	Λ. Τ.		1146.91

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 29 Ἀπριλίου 1883.

Ὁ Ταμίας
Ν. ΒΑΜΒΑΚΗΣ.

Ἐξαγόμενον

τῆς διαχειρήσεως τοῦ συλλογικοῦ ἔτους 1882—83.

Εἰσπράξεις

Ἀπὸ συνδρομὰς τακτικὰς	Λ.Τ.	134.—	
» συνδρ. καθυστερούσας	»	52.—	
» δικαίωμα διπλώματος	»	11.—	
» Ἐκπ. Ἀδελφότητα	»	130.—	
» Εὐστάθ. Εὐγενίδην	»	43.47	
» Στεφ. Π. Σκυλίτσην	»	11.—	
» Γ. Ν. Πασπάτη	»	4.40	
» τοκομέρισμα πιστωτικῶν	»	13.50	
» πωλήσεις βιβλίων	»	14.06	
» ἔλλειμμα τῆς παρούσης διαχειρήσεως	»	146.71 50	560.14 50
	Λ. Τ.		560.14 50

Δαπάναι

Εἰς μισθοδοσίας	Λ.Τ.	209.—	
» διάφορα ἔξοδα	»	32.45	
» πυρασφάλιστρα	»	23.55	
» ἐκτάκτους δαπάνας	»	133.03 50	
» περιοδικὸν	»	130.31	
» δικαίωμα εἰσπράξεως συνδρομῶν 15 %	»	31.80	560.14 50
	Λ. Τ.		560.14 50

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 29 Ἀπριλίου 1883.

Ὁ Ταμίας
Ν. ΒΑΜΒΑΚΗΣ.

Ὁ κ. *πρόεδρος* παρατηρεῖ ὅτι τὸ παρουσιαζόμενον ἔλλειμμα οὐκ ἔστι πραγματικόν, καθότι παρελείφθησαν ἐκ τῶν ἐσόδων τὰ περισσεύματα τῆς ἑκατονταλίρου χορηγίας τοῦ ἐξ. Χρ. Ζωγράφου.

Εἶτα ὁ κ. **Ὀδ. Ἀνδρεάδης,** εἰδικὸς γραμματεύς, ἀναγινώσκει περιληπτικὴν ἔκθεσιν τῶν κατὰ τὸ λῆγον ἔτος ἐργασιῶν τοῦ Συλλόγου καὶ τοῦ προεδρείου αὐτοῦ.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. **Α. Παπαδόπουλος Κεραμεύς,** βιβλιοφύλαξ, ἀναγινώσκει τὴν ἔκθεσιν τῆς βιβλιοθήκης. Τῷ κ. βιβλιοφύλακι, κατὰ πρότασιν τοῦ κ. Μ. Βελλογιάννη, ἐκφράζονται αἱ εὐχαριστίαι τοῦ Συλλόγου ἐπὶ τῇ διατάξει τῶν τῆς βιβλιοθήκης.

Ἀκολούθως ἀναγινώσκονται αἱ ἑξῆς ἐκθέσεις·

α') Ἔκθεσις περὶ τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν ὑπὸ τοῦ ἐπιμελητοῦ αὐτῶν κ. *Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως*·

β') Ἔκθεσις τῆς ὀργανοθήκης ὑπὸ τοῦ ἐπιμελητοῦ αὐτῆς κ. *Τηλ. Καραθεοδωρῆ*.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΘ'.

(Ἔκτακτος).

Τῇ 1 μαΐου 1883.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιάδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης ἐκτάκτου συνεδριάσεως ὁ Σύλλογος, παρόντων 23 μελῶν αὐτοῦ, ποιεῖται τὰς ἀρχαιρεσίας αὐτοῦ, καθ' ἃς ἀναδείκνυνται πρόεδρος ὁ κ. Κ. Καλλιάδης (διὰ ψήφων 21), ἀντιπρόεδροι οἱ κκ. Χρ. Χατζηχρήστου (17) καὶ Εὐστ. Εὐγενίδης (17), γεν. γραμματεὺς ὁ κ. Τηλ. Καραθεοδωρῆ (21), εἰδ. γραμματεὺς ὁ κ. Ὀδ. Ἀνδρεάδης (20), βιβλιοφύλαξ ὁ κ. Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς (16), ταμίας ὁ κ. Θ. Κοσούδης (διὰ ψήφων 11 ἐπὶ 21).

Ἐπιμεληταὶ δὲ τῆς μὲν ὀργανοθήκης, κατὰ πρότασιν τοῦ προεδρείου, ὁ κ. Τηλ. Καραθεοδωρῆ, τῶν δὲ ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν, ὡσαύτως κατὰ πρότασιν τοῦ προεδρείου, ὁ κ. Ἀθ. Παπαδόπουλος Κεραμεύς.

Μέλη δὲ τῶν διαρκῶν ἐπιτροπῶν, τῇ προτάσει τοῦ προεδρείου ἐκλέγονται·

α') *τῆς Ἐκπαιδευτικῆς.*

Βασιάδης Ἡρ.,— Θεοδωρίδης Ἀθ.,— Ξανθόπουλος Κωνστ.,— Παρανίκας Νικ.,—Πετρίδης Ἀντων.,— Τάγης Φίλιππος, — Τσιάκας Γεώργιος.

β') *τῆς Φιλολογικῆς.*

Βασιάδης Ἡρ.,—Κεραμεὺς Ἀθ. Παπαδόπουλος.,—Κοντόπουλος Κ.,— Λούσης Β., — Νοννόττης Αἰμ., — Ξανθόπουλος Κωνστ.,— Πασπαλλῆς Δ.,—Πυλάδης Β.,—Σαλτέλης Θεμ., —Χατζηχρήστου Χρ.

γ') *τῆς Οἰκονομικῆς.*

Βαμβάκης Ν.,—Βελλογιάννης Μ.,—Γκιών Ἰω.,—Κούππας Ἰω., – Μαυρογορδάτος Φρ., —Μπλέσας Ν.,—Σαρακιώτης Β.

δ') *τῆς Ἀρχαιολογικῆς.*

Ἀριστάρχης Στ.,—Dorigny Al. S.,—Κεραμεὺς Ἀθ. Παπαδ.,—Curtis C G.,—Millingen Al.,– Mordtmann A., —Mordtmann J.,—Νικολσων Α.,—Pears Edwin,—Περδικίδης Κυριακός.,—Φιλαλήθης Ἰωάννης.

ε') *τῆς Ἐπιστημονικῆς.*

Ἀριστάρχης Σ.,—Bonkowski Ch.—Γεωργαντόπουλος Ἰω.,— Ζῖφος Ἰω.,—Ζωγράφος Ξ.,—Καραβοκυρὸς Μ.,—Καραθεοδωρῆ Τηλ., —Λούσης Βασ.,—Μακρῆς Κ.,—Ναοῦμ Ἀλ., —Νοννόττης Αἰμ.,—Σταματιάδης Δ.

ς') *τῆς Συντακτικῆς.*

Ἀριστοκλῆς Ἰω.,—Κοντόπουλος Κ.,—Χατζηχρήστου Χρ.

Ἀκολούθως ἐγείρεται ἱκανὴ συζήτησις, τινῶν τῶν παρευρισκομένων γνωματευόντων ὅτι καὶ τὰ μέλη δύνανται νὰ προτείνωσι μέλη τῶν ἐπιτροπῶν. Κρατεῖ ὅμως ἡ γνώμη ὅτι, κατὰ τὸν κανονισμόν, τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως τῶν μελῶν τῶν ἐπιτροπῶν κέκτηται τὸ προεδρεῖον τοῦ Συλλόγου.

Ἐν τέλει ἡ Α. Ἐξ. ὁ *Σπ. Μαυρογένης* προτείνει ὅπως ἐκφρασθῶσιν εὐχαριστίαι τοῖς μέλεσι τοῦ ἀποχωροῦντος προεδρείου, ἀνθ' ὧν ἔπραξαν ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου.

Τῆς προτάσεως ταύτης δεκτῆς γενομένης ὁ κ. *πρόεδρος* διαλύει τὴν συνεδρίασιν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΙ'.

(Τακτική).

Τῇ 2 μαΐου 1883.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιάδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης ἐκτάκτου συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

καὶ μετὰ ταῦτα αἱ τῶν βιβλίων προσφοραί. Ἐκφρασθεισῶν δὲ εὐχαριστιῶν τοῖς δωρηταῖς, ἀγγέλλονται τὸ πρῶτον τακτικὰ μέλη οἱ κκ. Γ. Μακρίδης, δημοσιογράφος ἐνταῦθα, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κκ. Ἡρ. Βασιάδου, Ν. Καρίου καὶ Α. Παπαδ. Κεραμέως, Σπ. Ἀλεξανδρίδης, γεν. γραμματεὺς τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπιμελητηρίου, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κκ. Τ. Καραθεοδωρῆ, Ὀδ. Ἀνδρεάδου καὶ Ν. Καρίου, καὶ Γ. Ἀφίδης, διδάσκαλος ἐνταῦθα, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κκ. Ἡρ. Βασιάδου, Κ. Γεωργαλᾶ καὶ Γ. Τσιάκα.

Εἶτα κατὰ πρότασιν τοῦ προεδρείου, διὰ τοῦ προέδρου γενομένην, ψηφίζεται δῶρον ἑκάστῳ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυνσιν ἐν τῷ ἔργῳ.

Ἀκολούθως ὁ κ. **Ἡρ. Βασιάδης** ποιεῖται τὴν συνέχειαν τῆς ἀναλύσεως τοῦ Φιλοκτήτου τοῦ Σοφοκλέους, δι' ἧς δείκνυται ἡ ἔντεχνος πλοκὴ τῆς τραγῳδίας ταύτης. Ἀφορμὴν δὲ λαβὼν ἐξ ὧν λέγει ὁ Λεσσίγγιος περὶ τοῦ Φιλοκτήτου τοῦ Σοφοκλέους, παρεκβατικῶς παρεμβάλλει καὶ τὰς κρίσεις τῶν γάλλων Patin καὶ Saint-Marc Girardin περὶ τῆς παραστάσεως τῶν φυσικῶν ὀδυνῶν, ἣν κατέκρινεν ὁ Κικέρων καὶ πολλοὶ τῶν νεωτέρων· ἀλλ' ὁ Patin καὶ ὁ Saint Marc Girardin, συμφώνως τῷ Λεσσιγγίῳ, ἀντικρούουσι τὰς κατακρίσεις ταύτας, διότι ὁ Σοφοκλῆς οὐδόλως παρέστησε μόνον τὴν φυσικὴν ὀδύνην, οὐδ' αὕτη ἐστὶν ἡ κυρία τοῦ δράματος ὑπόθεσις, τοὐναντίον αὐτὴ χρησιμεύει πρὸς ἔνδειξιν τῆς εὐσταθείας τοῦ ἠθικοῦ χαρακτῆρος τοῦ Φιλοκτήτου. Ὁ κ. Βασιάδης καταστρέφει τὸν λόγον διὰ τῶν ἑξῆς: «Τοιαύτη ἐστὶν ἡ τραγῳδία αὕτη τοῦ Σοφοκλέους, ἣν ἔκτακτοι ἀρεταὶ ἀνυψοῦσιν ἐν τῇ τάξει τῶν ἀρίστων ἔργων τῆς δραματικῆς ποιήσεως οὐ μόνον τῶν Ἑλλήνων ἀλλὰ καὶ πάσης χώρας. Ὁ Φιλοκτήτης ἐστὶ θαῦμα τῆς τέχνης· διότι διὰ τριῶν προσώπων, ἕνεκα τῆς ἀντιθέσεως αὐτῶν, τὸ ἐνδιαφέρον διατηρεῖται ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους καὶ ἀεὶ αὐξάνει· αἱ δὲ ποικίλαι περιπέτειαι, ἃς ἐλευθέρα ἀνάπτυξις τῶν χαρακτήρων γεννᾷ, χρησιμεύουσιν ὡς πίναξ πρὸς τὴν ἀφελεστάτην καὶ βαθυτάτην ἔκφρασιν τῶν γενικωτάτων αἰσθημάτων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως».

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΙΑ'.

(Τακτική).

Τῇ 9 μαΐου 1883.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιάδου.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται περίληψις τῆς

ἀλληλογραφίας,

ἐξ ἧς παρατίθενται αἱ ἑξῆς ἐπιστολαί·

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Εὐστ. Εὐγενίδου, ἀπὸ 2 τρέχοντος, ὑποβάλλοντος τὴν παραίτησιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἀντιπροεδρείας ἕνεκα τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἀσχολιῶν.

Τοῦ κ. Δ. Σταματιάδου, παραιτουμένου τῆς Ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἀκολούθως ἀγγέλλονται αἱ τῶν βιβλίων προσφοραί. Πρὸς τοὺς δωρητὰς ἐκφράζονται εὐχαριστίαι.

Ἀγγέλλονται δὲ τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφοροῦνται μέλη τακτικὰ οἱ κ. κ. Γ. Μακρίδης, Σπ. Ἀλεξανδρίδης καὶ Γ. Ἀφίδης.

Ἀκολούθως γενομένων δεκτῶν τῶν παραιτήσεων τῶν κ. κ. Εὐστ. Εὐγενίδου, ἀντιπροέδρου, καὶ Δ. Σταματιάδου, ἐκλέγεται ἀντιπρόεδρος τοῦ Συλλόγου ὁ κ. Ἰωάννης Γεωργαντόπουλος.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. **Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς** ἀναγινώσκει πραγματείαν «περί τινων θεοτήτων λατρευομένων τὸ πάλαι ἐν Σμύρνῃ».

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἀναγνώσματος ὁ κ. *πρόεδρος* λύει τὴν συνεδρίασιν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΙΒ'.

(Ἔκτακτος).

Τῇ 15 μαΐου 1883.

ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΕΟΡΤΗ.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Κ. Καλλιάδου.**

Τῇ 2 μ. μ. ὥρᾳ ἀκριβῶς ἡ μεγάλη τοῦ Συλλόγου αἴθουσα ἦν πλήρης φιλομούσων ἐξ

ἑκατέρου τῶν φύλων, ἐν οἷς διεκρίνοντο ὁ θεοφιλέστατος Εἰρηνουπόλεως χωρεπίσκοπος Σταυροδρομίου κ. Φώτιος, ἐκπροσωπῶν τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ἡ Α. Π. ὁ μητροπολίτης Σκυθουπόλεως κ. Γεράσιμος, ἀντιπρόσωπος ἐνταῦθα τοῦ μακ. πατριάρχου Ἱεροσολύμων, ἡ Α. Ε. ὁ κ. Πέτρος Μαυρογένης, πρεσβευτὴς τοῦ βασιλέως τῆς Ῥουμανίας παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ, ἡ Α. Ἐξ. ὁ κ. Σπ. Μαυρογένης πασσᾶς, ἀρχίατρος καὶ ἰδιαίτερος ἰατρὸς τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου, ὁ πανοσ. ἀρχιμανδρίτης κ. Γρ Παλαμᾶς, διευθυντὴς τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, ἡ Α. Ε. ὁ Κονεμένος βέης, ἀντιπρόσωποι τῶν ἐνταῦθα ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων καὶ ἄλλοι ἐκ τοῦ ἐπιστημονικοῦ, ἐμπορικοῦ καὶ τραπεζιτικοῦ κόσμου.

Κηρυχθείσης τῆς ἐνάρξεως τῆς ἑορτῆς ὁ κ. *γεν. γραμματεὺς* ἀναγινώσκει τὰς ἐξῆς ἐπιστολάς·

Τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἐκφράζοντος τὴν λύπην αὐτοῦ, διότι ἀδυνατεῖ νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν ἑορτήν.

Τῆς Α. Ἐξ. τοῦ Μουσταφᾶ πασσᾶ, ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργοῦ, ἐκδηλοῦντος τὴν λύπην αὐτοῦ ὅτι ἕνεκα ὑπουργικοῦ συμβουλίου δὲν δύναται νὰ παρευρεθῇ.

Τοῦ κ. Jean Mordtmann, ἐξ ὀνόματος τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γερμανίας ἐνταῦθα κ. de Radowits, ὡσαύτως τὴν λύπην τοῦ πρεσβευτοῦ ἐκφράζοντος ὡς κωλυομένου νὰ παρευρεθῇ.

Τῆς Α. Ἐξ. τοῦ Ἀλεξάνδρου Καραθεοδωρῆ πασσᾶ, τοῦ αὐτοῦ καὶ αἱ ἄνω περιεχομένου.

Τοῦ κ. Heap, γενικοῦ προξένου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ὡσαύτως τοῦ αὐτοῦ περιεχομένου.

Ἀκολούθως ὁ κ. *πρόεδρος* ἀναγινώσκει τήν δε τὴν ἔκθεσιν :

Κύριοι συνάδελφοι καὶ λοιπὸν φιλόμουσον ἐκκλησίασμα.

Τῇ τοῦ Ὑψίστου πανσθενεῖ συνάρσει καὶ προστασίᾳ, ὑπὸ τὴν κραταιὰν αἰγίδα τοῦ γαληνοτάτου καὶ μεγαλειοτάτου Σουλτάνου ἡμῶν Ἀβδοὺλ-Χαμὶτ χάν, διὰ τῶν βαρυτίμων εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', χάρις καὶ τῷ ἀκαμάτῳ ἀρχαίων τε καὶ νέων αὐτοῦ μελῶν καὶ ἀκαταβλήτῳ ζήλῳ, ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος, ὁ σεβαστὸς οὗτος πατὴρ ἁπάντων τῶν παρ' ἡμῖν ὁμοειδῶν σωματείων, διήνυσε καὶ τὸ εἰκοστὸν δεύτερον ἔτος τοῦ πολυμόχθου αὐτοῦ βίου ἐν εὐημερίᾳ, ἐμπεδώσει, προαγωγῇ καὶ γενικῇ τῶν πάντων, ὁμογενῶν ἡμῶν καὶ ξένων, ὑπολήψει καὶ τιμῇ. Καὶ ἴσως μὲν ἡ ἡμετέρα πρὸς αὐτὸν ἐγνωσμένη ἀγάπη μείζω τῶν κατὰ τὸ λῆγον συλλογικὸν ἔτος ἔργων αὐτοῦ ποθεῖ καὶ ἀπεκδέχεται· ἀλλ' ἀναλογιζομένη τὴν τῶν καιρῶν ἐν παντὶ χαλεπότητα, εὐμενῶς καὶ εὐαρέστως, ἐλπίζω, πληροφορηθήσεται περὶ τῶν ἐν περισπασμοῖς καὶ προσκόμμασι πεπραγμένων αὐτῷ, ἅπερ κέκληται ὅσον οἷόν τε λεπτομερῶς καὶ συντόμως ὑμῖν ἀφηγήσασθαι.

Ὁ Σύλλογος ἡμῶν συνεκρότησε τριάκοντα καὶ ἑπτὰ συνεδριάσεις, τριάκοντα μὲν τακτικάς, ἑπτὰ δὲ ἐκτάκτους, ὧν τὰ πρακτικά, ὡς καὶ τὰ τοῦ προεδρείου, μηδεμιᾶς ἐξαιρουμένης συνεδριάσεως, συνέταξε μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν ἱκανότητος καὶ ἀκριβείας ὁ κ. Ὀδυσσεὺς Ἀνδρεάδης, εἰδικὸς γραμματεύς, πρὸς ὃν ἀπονέμω τὴν τῆς εὐαρεσκείας ἔκφρασιν καὶ τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου. Ἐν ταῖς τακτικαῖς συνεδριάσεσιν ἐκοινοποιήθησαν τὰ ἐξῆς ἀναγνώσματα.

«Περὶ τῶν ἠθικῶν νικομαχείων τοῦ Ἀριστοτέλους», ὑπὸ τοῦ κ. Κωνσταντίνου Ξανθοπούλου, ἐν πέντε συνεδριάσεσι.

«Περί τινος ἀνεκδότου νεαρᾶς τοῦ Φωκᾶ», ὑπὸ τοῦ ἐξοχωτάτου κ. Σ. Ἀριστάρχου, ἐν μιᾷ συνεδριάσει.

«Περὶ ζώντων μνημείων τῆς ὁμηρικῆς γλώσσης», ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Κοντοπούλου, ἐν μιᾷ συνεδριάσει.

«Περὶ ἐπιστολῶν ἑλλήνων λογίων τῆς Ις' ἑκατονταετηρίδος» ὑπὸ τοῦ κ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως, ἐν μιᾷ συνεδριάσει.

«Περὶ τοῦ Λαοκόοντος τοῦ Λεσσιγγίου» καὶ «τοῦ Φιλοκτήτου τοῦ Σοφοκλέους» ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Ἡροκλέους Βασιάδου, ἐν ἓξ συνεδριάσεσι.

«Περί τινων λογίων τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος», ὑπὸ τοῦ κ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως, ἐν μιᾷ συνεδριάσει.

«Περὶ τῆς περὶ τὴν θεραπείαν τῶν ἑλκῶν, πληγῶν καὶ τραυμάτων μεθόδου τοῦ Λίστερ», ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Β. Λούση, ἐν μιᾷ συνεδριάσει.

«Περὶ τῆς ἀπαισιοδοξίας τοῦ Σχοπεναβέρου καὶ Χαρτμάννου», ὑπὸ τοῦ κ. Ἰορδάνου Καρολίδου, ἐν δυσὶ συνεδριάσεσι.

«Περὶ τῆς σημασίας τῶν ὀνείρων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις», ὑπὸ τοῦ κ. Φιλίππου Τάγη, ἐν δυσὶ συνεδριάσεσι.

«Περὶ ἐπιστολῶν τινων Μαξίμου τοῦ Μαργουνίου», ὑπὸ τοῦ κ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως, ἐν μιᾷ συνεδριάσει.

«Περὶ μεταξοσκώληκος καὶ τῶν ἀσθενειῶν αὐτοῦ», ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Κ. Μακρῆ, ἐν δυσὶ συνεδριάσεσι.

«Περὶ τῆς πρώτης σχολῆς τῶν ἁρμενίων μεταφραστῶν», ὑπὸ τοῦ κ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως, ἐν μιᾷ συνεδριάσει.

«Περὶ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς ἀρχαίας πόλεως Μοραίας νῦν Μοργιοτάδας καὶ περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Μωρέως», ὑπὸ τοῦ ἐν Ἑλλάδι διατρίβοντος κ. Ἀθανασίου Πετρίδου, ἀναγνωσθὲν ὑπὸ τοῦ κ. γενικοῦ γραμματέως ἐν τρισὶ συνεδριάσεσι.

«Περὶ τοῦ Δέρκων Διονυσίου τοῦ Σαμαρκάση», ὑπὸ τοῦ ἐν Σμύρνῃ διατρίβοντος κ. Ματθαίου Παρανίκα, ἀναγνωσθὲν ὑπὸ τοῦ κ. γενικοῦ γραμματέως ἐν μιᾷ συνεδριάσει.

«Περί τινων θεοτήτων λατρευομένων τὸ πάλαι ἐν Σμύρνῃ», ὑπὸ τοῦ κ. Π. Κεραμέως, ἐν μιᾷ συνεδριάσει.

Πλὴν δὲ τῶν ἀναγνωσμάτων τούτων ἐκοινοποιήθησαν τῷ Συλλόγῳ, κατὰ τὰς τακτικὰς αὐτοῦ συνεδριάσεις, καὶ αἱ ἀκόλουθοι ἐκθέσεις.

Κρίσις τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ ἀλφαβηταρίου τοῦ κ. Κ. Μαρουδῆ, ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ αὐτῆς κ. Γεωργίου Τσιάκα.

Κρίσις τῆς αὐτῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς ἀνθοδέσμης τοῦ κ. Δ. Πετρίδου, ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ αὐτῆς κ. Χρήστου Χατζηχρήστου.

Κρίσις τῆς αὐτῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ ἀναγνωσματαρίου τοῦ κ. Μηνᾶ Χαμουδοπούλου, ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ αὐτῆς κ. Γ. Τσιάκα.

Πρόγραμμα τοῦ Καραπανείου ἀγῶνος πρὸς σύνταξιν γραμματικῆς, ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς αὐτῆς Ἐπιτροπῆς κ. Κ. Γεωργαλᾶ.

Κρίσις εἰδικῆς ὑπὸ τῶν κυρίων Κ. Ξανθοπούλου, Δ. Πασπαλλῆ καὶ Εὐστρατίου Παπαδοπούλου συγκροτηθείσης Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ περὶ μουσικῆς παιδαγωγίας πονήματος τοῦ κ. Σ. Μανασσείδου, ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ αὐτῆς κ. Πασπαλλῆ.

Τὰς κρίσεις ταύτας καὶ τὰ προμνημονευθέντα ποικίλα ἀναγνώσματα ἐπηκολούθησαν ἔστιν ὅτε καὶ σπουδαῖαι συζητήσεις, μέγα ἐμφαίνουσαι ἐνδιαφέρον τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου ὑπὲρ τῆς ἐξακριβώσεως, ἀναπτύξεως καὶ προόδου παντὸς φιλολογικοῦ, ἐπιστημονικοῦ ἢ ἐκπαιδευτικοῦ ζητήματος. Παρῆν δὲ σχεδὸν πάντοτε καὶ πολυπληθὲς ἀκροατήριον, μετὰ προσοχῆς παρακολουθοῦν τὰς ἡμετέρας ἐρεύνας.

Τῶν δ' ἐκτάκτων συνεδριάσεων ἡ ἡμερησία διάταξις ἐπληρώθη ἐν μὲν τῇ ἀρχῇ τοῦ συλλογικοῦ ἔτους, διὰ τῆς συζητήσεως καὶ ἐπιψηφίσεως τοῦ ἡμετέρου προϋπολογισμοῦ, ἐν δὲ τῷ τέλει αὐτοῦ, διὰ τῆς κοινοποιήσεως τῶν ἐτησίων ἐκθέσεων τῶν τε διαρκῶν ἐπιτροπῶν καὶ τῶν κοσμητόρων, πρὸς δὲ καὶ τῆς πρὸς ἀπογραφὴν τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἀκινήτου καὶ κινητῆς περιουσίας τοῦ Συλλόγου ἐκ τῶν κ. κ. Ν. Βαμβάκη, Μ. Βελλογιάννη, Ἰωάννου Γκιὼν καὶ Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως, εἰσηγητοῦ αὐτῆς, συγκροτηθείσης εἰδικῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ Σύλλογος ἐξελέξατο, τῇ προτάσει τοῦ Προεδρείου, μέλη αὐτοῦ ἐπίτιμα τέσσαρα· τὸν ἐξ. κ. de Radowits, πρεσβευτὴν τῆς Γερμανίας παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ, τὸν ἐξ. κ. μαρκήσιον de Noailles, πρεσβευτὴν τῆς Γαλλίας παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ, τὸν ἐξ. κ. de Nelidow, ἀπεσταλμένον τῆς Ῥωσσίας παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ, τὸν ἐξ. κ. Πέτρον Μαυρογένην, ἔκτακτον ἀπεσταλμένον καὶ ὑπουργὸν πληρεξούσιον τῆς Ῥουμανίας παρὰ τῇ Ὑψ Πύλῃ, καὶ τὸν κ. Κωνσταντῖνον Κωστῆν, καθηγητὴν τοῦ Ἀθήνησι Πανεπιστημίου, τῇ προτάσει τῆς Φιλολογικῆς αὐτοῦ ἐπιτροπῆς, οἵτινες εὐγνωμόνως ἀποδεξάμενοι τὸ δίπλωμα τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν, ἣν ὡς μεγάλην καὶ λίαν κολακευτικὴν ἐλογίσαντο τιμήν, ἐξέφρασαν λόγους τὰ μάλα ἐνθαρρυντικοὺς διὰ τὸν ἡμέτερον Σύλλογον καὶ ἐν γένει διά τε τὰ γράμματα καὶ τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμόν· θρηνεῖ δὲ ὁ Σύλλογος ἡμῶν τὸν θάνατον τριῶν ἐπιτίμων αὐτοῦ μελῶν, τῶν ἀειμνήστων Stillfried d'Alcantara, τελετάρχου τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, Ἀλεξάνδρου Κουμουνδούρου, πρώην πρωθυπουργοῦ τῆς Ἑλλάδος, καὶ Λέοντος Γαμβέττα, τέως προέδρου τῆς γαλλικῆς Βουλῆς. Καὶ ὁ μὲν κατάλογος τῶν τακτικῶν αὐτοῦ μελῶν ηὐξήθη διὰ τῆς προσκτήσεως ἑκκαίδεκα νέων συνεταίρων ἡμῶν καὶ ἠλαττώθη κατὰ τεσσαράκοντα, διαγραφέντα ἕνεκα μὴ ἀποτίσεως ἀναμφισβητήτων πολυετῶν ὀφειλομένων συνδρομῶν, ὁ δὲ τῶν ἀντεπιστελλόντων ἐπλουτίσθη διὰ τῆς ἐγγραφῆς τοῦ ὀνόματος τοῦ κ. Oscar von Heindestamm, παραιτηθέντος ὡς μέλους τακτικοῦ μετὰ τὸν ὑπὸ τῆς ἰδίας κυβερνήσεως διορισμὸν αὐτοῦ ὡς γενικοῦ προξένου τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας ἐν Καίρῳ.

Ὁ Σύλλογος, περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὴν εἰς τὸ δημόσιον τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης τακτικὴν παροχὴν ποικίλης καὶ εὐχύμου πνευματικῆς τροφῆς, ἀνέθετο ἐπιλέκτοις αὐτοῦ μέ-

λεσι τὴν ἀπὸ τοῦ βήματος αὐτοῦ διδασκαλίαν δημοσίων μαθημάτων. Καὶ δή, ὁ κ. Ι. Δ. Ἀριστοκλῆς ὡμίλησε πεντάκις «περὶ τοῦ ζωϊκοῦ βίου ἐν τῷ ἀνθρώπῳ»· ὁ κ. Ἡροκλῆς Βασιάδης τετράκις «περὶ τῆς διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς καταστάσεως τῆς γυναικὸς ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων μέχρι τῆς τετάρτης π. Χ. ἑκατονταετηρίδος»· ὁ κ. Ἀναστάσιος Τάγης ἅπαξ «περὶ τῆς οἰκίας ἐν τοῖς ἱστορικοῖς χρόνοις τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος»· ἡ μουσοφιλὴς κ. Καλλιόπη Κεχαγιᾶ ἅπαξ «περὶ τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλέους παιδαγωγικῶς ἀναλυομένης»· ὁ κ. Ἀνδρέας Σπαθάρης τετράκις «περὶ φυσικῆς», ἰδίᾳ δὲ περὶ ὀπτικῆς· ὁ πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης κ. Γρηγόριος Παλαμᾶς ἅπαξ «περὶ τῆς θρησκείας ὡς βάσεως τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀνθρώπου»· ὁ κ. Φίλιππος Τάγης ἅπαξ «περὶ τοῦ ἠθικοῦ νόμου»· ὁ κ. Β. Λούσης δὶς «περὶ ὑγιεινῆς»· ὁ κ. Ὀδυσσεὺς Ἀνδρεάδης δὶς «περὶ ἑστιάσεων καὶ συμποσίων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων»· ἡ μουσοφιλὴς κ. Σαπφὼ Λεοντιάς ἅπαξ «περὶ τῆς γυναικὸς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ τραγῳδίᾳ»· καὶ ὁ ἰατρὸς κ. Ι. Ζῖφος ἅπαξ «περὶ τῆς νόσου φθίσεως». Τὰ θέματα τῶν δημοσίων τούτων μαθημάτων ὑπῆρξαν, ὡς βλέπετε, ὠφελιμώτατα καὶ λίαν τερπνά, οἱ δὲ ἀγορηταὶ διεκρίθησαν ἐπὶ σαφηνείᾳ, εὐφραδείᾳ καὶ χάριτι λόγου· ἀλλά, καίτοι ἀνταξίους ἐν παντὶ ἀναδειχθέντας τοῦ συλλογικοῦ ὀκρίβαντος, οὐκ ἐνεθάρρυνε πάντας τὸ καθ' ἡμᾶς δημόσιον διὰ τῆς πρὸς ἔνδειξιν ἐκτιμήσεως καὶ κάρπωσιν ἰδίας ὠφελείας ἀπαιτουμένης συρροῆς. Ὁ Σύλλογος ἡμῶν, κυρίαι καὶ κύριοι, μετὰ λύπης εἶδεν ὑμᾶς εἰς εὐάριθμα μόνον μαθήματα ἀθρόους προσελθόντας, εὐελπιστεῖ δὲ ὅτι κατὰ τὴν τοῦ προσεχοῦς ἔτους ἐπέτειον αὐτοῦ ἑορτὴν ὁμολογήσει ὑμῖν χάριτας ἐπὶ μᾶλλον προφανεῖ ἀναγνωρίσει τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ τελεσφόρου τῶν πρὸς τερπνὴν καὶ γόνιμον διδασκαλίαν καταβαλλομένων ὑπ' αὐτοῦ προσπαθειῶν, ἐπὶ τὸ ἑαυτοῦ παρήγορον ἀναπαυόμενος ἔμβλημα·

Θαρσεῖν χρή· τάχ' αὖριον ἔρσετ' ἄμεινον.

Κατὰ τὸν διέποντα τὰς ἡμετέρας ἐργασίας Κανονισμόν, λειτουργοῦσι πρὸς παρασκευήν, διευκόλυνσιν ἢ ἀνάπτυξιν αὐτῶν ἓξ διαρκεῖς ἐπιτροπαί, ὧν τὰ μέλη, ὡς καὶ τὰ τοῦ προεδρείου, ὁ Σύλλογος ἐκλέγει κατ' ἔτος. Ἐπειδὴ δὲ ὁ θεμελιώδης ἡμῶν νόμος δὲν ὁρίζει λεπτομερῶς τὸν τρόπον τῆς λειτουργίας αὐτῶν, καὶ ἐκ τῆς ἐλλείψεως ταύτης προῆλθον ἔστιν ὅτε παρεννοήσεις καὶ συγκρούσεις ἥκιστα συμβάλλουσαι εἰς τὴν κανονικὴν τῶν ἡμετέρων ἐργασιῶν διεκπεραίωσιν, ἔγνω ὁ Σύλλογος ἵνα συζητήσῃ, ἐγκρίνῃ καὶ ἐπιψηφίσῃ «ἰδιαιτέρας διατάξεις» περὶ τῶν σχέσεων τῶν ἐπιτροπῶν πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς ἀλλήλας, αἵτινες καὶ ἰσχύουσιν ὡς παράρτημα τοῦ Κανονισμοῦ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐκοινοποιήθησαν αὐταῖς, ἤτοι ἀπὸ τῆς 22 ἀπριλίου 1883. Συνεισδύσωμεν δέ, φιλόμουσος ὁμήγυρι, καὶ εἰς ἑκάστης τούτων τὰς μελέτας καὶ ἐργασίας.

Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπή, συγκειμένη ἐκ τῶν κυρίων Κ. Ξανθοπούλου, τοῦ εὐπαιδεύτου καὶ ἀκαμάτου ἀντιπροέδρου τοῦ Συλλόγου καὶ προέδρου αὐτῆς, Ἡρ. Βασιάδου, Χρ. Χατζηχρήστου, Ν. Παρανίκα, Ἀθ. Θεοδωρίδου, Κ. Γεωργαλᾶ, Π. Παπαρρούση, Α. Μαλιάκα, Θ. Σαλτέλη καὶ Κ. Τσιάκα, γραμματέως αὐτῆς, συνεκρότησε δέκα καὶ ἑπτὰ συνεδριάσεις, ἐν αἷς διάφοροι ἐμελετήθησαν καὶ διεξήχθησαν ἐργασίαι, αἵτινες εἰς τρεῖς ὑπακτέαι κατηγορίας. Ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιλαμβάνονται αἱ ἐκθέσεις ἐπὶ τῶν ἀποσταλέντων τῇ ἐπιτροπῇ παρὰ τοῦ προεδρείου ἔργων, τῶν μὴ εἰς τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα ἀναφερομένων, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ περιέχονται αἱ περὶ συντάξεως προγράμματος γραμματικῆς διὰ τοῦτον τὸν ἀγῶνα συζητήσεις καὶ ἀποφάνσεις καὶ τὴν τελευταίαν ἀπαρτίζουσιν αἱ ἐπὶ τῶν εἰς τὸν αὐτὸν ἀγῶνα σταλεισῶν δύο χειρογράφων γεωγραφιῶν καὶ δύο φυσικῶν ἱστοριῶν κρίσεις καὶ ἀγωνοδικίαι. Καὶ τῶν μὲν τελευταίων τούτων τὸ ἀποτέλεσμα ἀνακοινωθήσεται ὑμῖν μετ' οὐ πολύ ἐκ στόματος φιλοπόνου εἰσηγητοῦ, ἐμοὶ δὲ ἐπιτραπήτω λόγος βραχὺς περὶ τῶν λοιπῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης. Πρῶτον μέν, ἐσκέφθη καὶ συνεζήτησε διὰ μακρῶν τὸν καταρτισμὸν προγράμματος ὁδηγοῦ τῆς μέσης παιδεύσεως, ἀναβληθέντα εἰς καιροῦς αἰσιωτέρους, ἐμελέτησε τὴν συγκρότησιν προγράμματος πρὸς καλλιγραφικὸν ἀγῶνα, ἀναβληθεῖσαν ἕνεκα τῆς μὴ ἐγκαίρου ἐκ Παρισίων ἀφίξεως τῶν ἀναμενομένων δειγμάτων τῆς γραφῆς Ἀγγέλου τοῦ Βεργικίου, καί, ἐμβριθῶς ἐπὶ χρόνον μακρὸν ἀσχοληθεῖσα περὶ τὴν πόνησιν προγράμματος πρὸς σύνταξιν γραμματικῆς εἰς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν καὶ ἀστικῶν σχολῶν διὰ τὸ Καραπάνειον διαγώνισμα, συνεκρότησε τὸ ἐπ' ἐσχάτων ἐν τακτικῇ τοῦ Συλλόγου συνεδριάσει, ὡς ἄνω ἐρρέθη, κοινοποιηθέν, ὅπερ, συζητηθὲν καὶ ἐπιψηφισθέν, ἐδημοσιεύθη καὶ διὰ τῶν ἐφημερίδων πρὸς γνῶσιν παντὸς φίλου τῆς παιδεύσεως, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἀγωνισθησομένων. Δεύτερον δέ, ἐπιληφθεῖσα τῶν διὰ τοῦ προεδρείου διαβιβασθέντων αὐτῇ προμνημονευθέντων πονημάτων τῶν κυρίων Κ. Μαρουδῆ, Δ. Πετρίδου καὶ Μ. Χαμουδοπούλου, ἐξήνεγκεν εὖ καὶ ἐπισταμένως τὰς ἑαυτῆς ἐτυμηγορίας, ἀσυζητητεὶ σχεδὸν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἐπιψηφισθείσας, οὐχ ἧττον αὐτῆς λυπηθέντος ἐπὶ τοῖς τῶν κρίσεων τούτων μὴ εὐνοϊκοῖς συμπεράσμασιν, ἀλλ' ὀφείλοντος, κατὰ καθῆκον ἱερόν, ἐταστικώτατα ῥίπτειν βλέμματα ἐπὶ τοῖς τῇ ἐρεύνῃ αὐτοῦ καθυποβαλλομένοις ἔργοις, τὴν ἀναγεννωμένην δημοτικὴν ἡμῶν σχολὴν ἀποβλέπουσιν. Ἀπώλεσε δ' ἐπ' ἐσχάτων ἡ ἐπιτροπὴ τὴν συνεργασίαν τοῦ ἐπὶ πολύμηνον χρονικὸν διάστημα ἐν αὐτῇ μοχθήσαντος φερεπόνου κ. Γ. Τσιάκα, οὗτινος τὴν δι' εὐλόγους αἰτίας ὑποβληθεῖσαν παραίτησιν ὁ Σύλλογος κατ' ἀνάγκην παρεδέξατο.

Ἡ Οἰκονομικὴ ἐπιτροπή, συγκειμένη ἐκ τῶν κυρίων αἰδεσιμωτάτου Canon G. Curtis, ἀντιπροέδρου τοῦ Συλλόγου καὶ προέδρου αὐτῆς, Ν. Μπλέσσα, Μ. Βελλογιάννη, Β. Σαρακιώτου, Ι. Γκιών, Ι. Κούππα, Φ. Μαυρογορδάτου, Θ. Κοσούδη καὶ Ν. Βαμβάκη, ταμίου, προσεπεκύρωσε τὸν ὑπὸ τοῦ προεδρείου παρασκευασθέντα ἐτήσιον προϋπολογισμόν, ἐλαττώσαντα τούς τε μισθοὺς τῶν ὑπαλλήλων κατὰ τὸ τρίτον καὶ ἄλλας τινὰς δαπάνας, καὶ προσυπέγραψε τὴν ταμειακὴν ἔκθεσιν. Ἠδύνατο βεβαίως μείζω τούτων ἀναλαβεῖν καὶ διεκπεραιῶσαι πρὸς βελτίωσιν τῶν οἰκονομικῶν μέσων τοῦ Συλλόγου, ἅπερ, καίπερ ἐν οὐ δυσαρέστῳ διατελοῦντα καταστάσει, οὐχ ἧττον χρήζουσι συντονωτέρας τακτοποιήσεως καὶ εὐρυτέρας ἀναπτύξεως πρὸς θεραπείαν ἄνετον καθημερινῶν ἀναγκῶν καὶ ἐξυπηρέτησιν ἀπρόσκοπτον φιλολογικῶν, ἐπιστημονικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν σκοπῶν· ἀλλ' ἡ παρ' ἡμῖν ἐπικρατοῦσα καχεξία ἐστὶν ἴσως ἡ τῆς λυπηρᾶς ταύτης ἀπραξίας κυριωτέρα αἰτία.

Ἡ Φιλολογικὴ ἐπιτροπή, συγκειμένη ἐκ τῶν κ.κ. Ἡρ. Βασιάδου, τοῦ σεβαστοῦ καὶ πολυμαθοῦς προέδρου αὐτῆς, Κ. Ξανθοπούλου, Χρ. Χατζηχρήστου, Α. Μαλιάκα, Θ. Σαλτέλη, Κ. Κοντοπούλου καὶ Α. Παππαδοπούλου Κεραμέως, γραμματέως αὐτῆς, σκεφθεῖσα πρὸ παντὸς ὅτι οἱ ἐτησίως εἰς τὸν περὶ ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ Ζωγράφειον ἀγῶνα ἀποδυόμενοι πάνυ ὀλίγοι τυγχάνουσι καὶ ὅτι ἐκ πολλῶν ἐπαρχιῶν, καὶ μάλιστα τῶν κυριωτέρων, ὁ Σύλλογος ἡμῶν στερεῖται συλλογῶν, κατέστρωσε κατάλογον λογίων διαμενόντων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ δυναμένων ἐργασθῆναι πρὸς μείζονα εὐόδωσιν τοῦ εἰρημένου διαγωνίσματος, οὗτινος σκοπός ἐστιν ἡ πανταχόθεν συλλογὴ γλωσσαρίων, παραμυθίων, αἰνιγμάτων, ᾀσμάτων καὶ λοιπῶν ἀρχαίων γλωσσικῶν κειμηλίων. Ἐπιστολαὶ συνῳδαὶ τῷ καταλόγῳ τούτῳ ὑπὸ τοῦ Προεδρείου ἐγκαίρως ἀπολυθεῖσαι μετ' ἐπισυνημμένων τοῦ διαγωνίσματος προγραμμάτων ἔτυχον ἐνθέρμου ὑποδοχῆς, καὶ ἤδη ἀπεστάλησαν ἡμῖν συλλογαὶ ἐκ μερῶν ἀφ' ὧν οὐδέποτε εἴχομεν λάβει, ἔτι δὲ πλείους ἔξομεν ἐν τῷ μέλλοντι, ὑποσχεθέντων καὶ ἄλλων, πλὴν τῶν ἀποστειλάντων, τὴν προσοχὴν ἱκανοποίησιν τῆς ἡμετέρας ἀξιώσεως. Εὔλαλος εἰσηγητὴς μετ' ὀλίγον ἀνακοινώσεται ὑμῖν τὴν μετὰ ὥριμον μελέτην καὶ ἐπισταμένην ἐξέτασιν κρίσιν τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ δυοκαίδεκα διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα πεμφθεισῶν συλλογῶν. Ἀλλά, σὺν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ, ἡτοίμασεν ἡ ἐπιτροπὴ καὶ γλωσσικὴν ὕλην πρὸς δημοσίευσιν ἔν τε τῷ ΙΔ' καὶ ἐν τῷ ΙΕ' τόμῳ τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ, ἤδη δὲ ἐξετυπώθησαν ἐν τῷ πρώτῳ τούτῳ ἡ τοῦ κ. Θ. Πουσίου συλλογὴ λέξεων, παραμυθίων καὶ ᾀσμάτων τοῦ ἐν Ζαγορίῳ τῆς Ἠπείρου ἑλληνικοῦ λαοῦ, καταλαβοῦσα ἑβδομήκοντα καὶ τρεῖς σελίδας, καὶ ἡ τοῦ κ. Ι. Βαλαβάνη νέα συλλογὴ ζώντων μνημείων τῆς ἰδιωτικῆς τοῦ Πόντου, καταλαβοῦσα τρεισκαίδεκα σελίδας. Ἡ πρὸς ἐκτύπωσιν προπαρασκευὴ τῆς ὕλης ταύτης οὐ μικρὸν ἀπερρόφησε χρόνον καὶ κόπους ἀπῄτησεν οὐκ εὐκαταφρονήτους, καθότι ἐδέησεν ἵνα τὸ μὲν περικοπῶσιν ὁλόκληρα κεφάλαια ὡς περιττὰ ἢ ἄσχετα πρὸς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπόν, τὸ δὲ ἀφαιρεθῶσι πλεῖσται τολμηραὶ καὶ ἀνεπιτυχεῖς ἐτυμολογικαὶ παρατηρήσεις, ἀφεθεισῶν ἐνιαχοῦ ἀνεπάφων τῶν ἐν τοῖς χειρογράφοις τροποποιησίμων παρατηρήσεων μόνον ὅπως καταφανῇ ὁ βαθμὸς τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ προόδου τῶν γλωσσολογικῶν σπουδῶν. Πρὸς δὲ ἐτροποποίησεν ἡ ἐπιτροπὴ τινὰς τῶν ἰδιαιτέρων αὐτῆς διατάξεων πρὸς ἐπίτευξιν ἐν τῷ μέλλοντι τακτικωτέρας καὶ ἀρθονωτέρας πνευματικῆς συγκομιδῆς, συνεζήτησε περὶ τοῦ τελεσφόρου τῆς συμπαραβολῆς τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις χειρογράφων κωδίκων ἑλλήνων καὶ βυζαντινῶν συγγραφέων πρὸς τὰς νεωτάτας κριτικὰς ἐκδόσεις, καί, συμφώνως τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ τῆς

Ζωγραφείου βιβλιοθήκης ίδρυτοῦ καὶ τοῦ Συλλόγου, προὐκάλεσεν ἐπιστολὰς τοῦ Προεδρείου πρὸς τοὺς ἀναλαβόντας τὴν ἔκδοσιν ἑλλήνων συγγραφέων πρὸς ἐπίσπευσιν τῆς ἐθνωφελεστάτης ταύτης ἐργασίας, ἧς τὰς ἀπαρχὰς ὑπισχνεῖται ἡμῖν ὁ κ. Ν. Γ. Πολίτης, δηλώσας εἰς ἀπάντησιν ὅτι ἡ τῶν κωμῳδιῶν τοῦ Ἀριστοφάνους μελέτη καὶ ὑπομνημάτισις αὐτοῦ περατοῦται μετ' οὐ πολύ.

Ἡ Συντακτικὴ ἐπιτροπή, συγκειμένη ἐκ τῶν κ.κ. Χρ. Χατζηχρήστου, προέδρου αὐτῆς, Ι. Ἀριστοκλέους, Κ. Κοντοπούλου, ἀναπληρώσαντος τὸν ἕνεκεν ἀποδημίας παραιτηθέντα κ. Γ. Σεϊτανίδην, Ν. Παρανίκα, ἀντικαταστήσαντος τὸν διὰ λόγους ὑγιείας ἀποσυρθέντα κ. Ἡρ. Βασιάδην, Α. Π. Κεραμέως, τοῦ γενικοῦ γραμματέως τοῦ Συλλόγου Τ. Καραθεοδωρῆ καὶ τοῦ εἰδικοῦ Οδ. Ἀνδρεάδου, γραμματέως αὐτῆς συνεκρότησεν εἴκοσι συνεδριάσεις ἐργασθεῖσα μετὰ ζήλου καὶ δραστηριότητος πρὸς ταχεῖαν ἔκδοσιν δύο τοὐλάχιστον τῶν καθυστερουμένων τόμων τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ. Καὶ ὄντως, ὁ μὲν ΙΔ' τόμος, ἐκ τεσσαράκοντα συγκείμενος τυπογραφικῶν φύλλων, πρὸ ἑπτὰ μηνῶν ἐξῆλθε τοῦ τυπογραφείου, ἡ δὲ ὕλη τοῦ ΙΕ' πρὸ πολλοῦ ὡσαύτως ἑτοίμη διατελεῖ, ἀναμφιβόλως δὲ καὶ τοῦ Ις' ἡ ἐργασία ἤθελεν ἱκανῶς μέχρι σήμερον προχωρήσει, ἐὰν ἡ ἐπιτροπὴ ἐνεθαρρύνετο ὑπὸ τῆς ἐπιτεύξεως τῆς πρὸς διανομὴν τοῦ ΙΔ' τόμου ἀπαιτουμένης κυβερνητικῆς ἀδείας, ἣν ὁ Σύλλογος ἀπὸ χρόνου μακροῦ ἀπεκδέχεται παρὰ τῆς ἐριτίμου διευθύνσεως τοῦ *Νεολόγου*, ἀναλαβούσης τὴν περὶ λήψεως αὐτῆς φροντίδα καὶ ἐνέργειαν δι' ἐπὶ τούτῳ μεθ' ἡμῶν ἀνταλλαγέντος συμβολαίου ὑπὸ ἡμερομηνίαν 22 ἰουνίου 1882. Τοῦ λόγου δὲ προκειμένου περὶ τοῦ περιοδικοῦ ἡμῶν, ὀφείλω χάριτας ἐξ ὀνόματος τοῦ Συλλόγου πανδήμως ὁμολογῆσαι τῷ ἐξ. Χρηστάκῃ Ἐφέντῃ Ζωγράφῳ ἐπὶ τῇ προθυμίᾳ μεθ' ἧς παραδέχεται πάντοτε αἴτησιν χορηγίας πρὸς ἔκδοσιν αὐτοῦ ἑκατονπεντηκονταλίρου, ἥτις, προστιθεμένη ταῖς ὑπ' αὐτοῦ δι' ἄλλα φιλολογικὰ ἔργα ἐτησίως χορηγουμέναις πεντακοσίαις πεντήκοντα λίραις, ἀποτελεῖ μετ' αὐτῶν σειρὰν σπουδαιοτάτων καὶ βαρυτίμων πρὸς τὸν Σύλλογον εὐεργεσιῶν, ἀνθ' ὧν οὗτος ἀνεξίτηλόν τε καὶ ἄϊδιον αἰσθάνεται τὴν πρὸς τὴν Αὐτοῦ ἐξοχότητα εὐγνωμοσύνην.

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ ἐπιτροπή, συγκειμένη ἐκ τῶν κ. κ. αἰδεσιμωτάτου C. G. Curtis, προέδρου αὐτῆς, Σ. Ἀριστάρχου, Ι. Φιλαλήθους, Κ. Περδικίδου, Α. Παππαδοπούλου Κεραμέως, διδάκτορος A. Mordtmann, A. Dorigny, A. Nicolson, G. Berggren, ἀπουσιάσαντος, S. Sartoris, ἀποβιώσαντος, καὶ διδάκτορος J. Mordtmann, γραμματέως αὐτῆς, εἰργάσθη λίαν ἐπιστημονικῶς καὶ μετὰ ζήλου δεόντως ἐξυπηρετοῦντος τὸν ὑπέρμετρον πόθον τοῦ Συλλόγου πρὸς πᾶν τὸ συντελοῦν εἰς τὴν παρ' ἡμῖν ἀνάπτυξίν τε καὶ διάδοσιν ἀκριβῶν ἀρχαιολογικῶν εἰδήσεων. Καὶ πρῶτον μὲν περὶ τὰς ἐπιγραφὰς ἀσχοληθεῖσα, ἐμελέτησε τὰς ὑπὸ τοῦ Συλλόγου διαβιβασθείσας αὐτῇ μίαν ἐκ Μιτυλήνης, σταλεῖσαν ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Φωτίου, ἓξ ἐκ Μαρσοβάν, ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Βαλαβάνη, καὶ εἴκοσιν ἐκ Βερατίου, ὑπὸ τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου Βελεγράδων κυρίου Ἀνθίμου πεμφθείσας μετὰ καὶ χειρογράφου Δανιὴλ ἱερομονάχου τοῦ σωτηρίου ἔτους χιλιοστοῦ τετρακοσιοστοῦ· ὁ δ' ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς κ. Σ. Ἀριστάρχης ἐνέγραψεν ἑκατοντάδας ἐκδεδομένων τε καὶ ἀνεκδότων ἐν τῷ τοῦ Συλλόγου κώδικι τῶν ἐπιγραφῶν, ἔνθα καὶ ὁ κ. C. G. Curtis προτίθεται προσεχῶς ἐγγράψαι ἐννενήκοντα καὶ μίαν, πρὸς τοῦτο ἐντελῶς παρασκευασθείσας, ὧν αἱ πλεῖσται ἑλληνικαί, ἅπασαι δὲ ἀνέκδοτοι, συνελέγησαν ὑπ' αὐτοῦ ἐν Σικελίᾳ διὰ τὸν ἡμέτερον Σύλλογον. Εἶτα δὲ ἡτοίμασε πρὸς ἔκδοσιν τὴν ὕλην τοῦ ἀρχαιολογικοῦ ἡμῶν δελτίου, ἣν ἀπαρτίζουσι τρία σπουδαιότατα ἔργα, ἤτοι «Ἀνέκδοτοι ἐπιγραφαὶ Βυζαντίου», ὑπὸ τῶν κ. κ. Σ. Ἀριστάρχου καὶ C. G. Curtis, «Ἐπιγραφαὶ Θεσσαλίας», ὑπὸ τοῦ διδάκτορος κ. J. Mordtmann, καὶ «Προσθῆκαι εἰς τοὺς ἀρχαίους μετρολόγους, ἑλληνάς τε καὶ ῥωμαίους, ἐξ ἀρμενικῶν κειμένων», ὑπὸ τοῦ κ. Α. Παππαδοπούλου Κεραμέως, παρασκευάσασα συνάμα καὶ ἕτερα δύο ἐπίσης λίαν σπουδαῖα ἔργα, ἤτοι «Περὶ τινος ῥωμαϊκοῦ στατῆρος», ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου διδάκτορος Mordtmann, πατρός, καὶ «Περὶ τῆς Χαρσίας πύλης», ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. A. Mordtmann, ἅτινα μόνον ὅπως ἐπαρκέσῃ ἡ διὰ τὸ ἀρχαιολογικὸν ἡμῶν δελτίον ὁρισθεῖσα πίστωσις δὲν συμπεριελήφθησαν ἐν αὐτῷ. Συντόνως δ' ἐνησχολήθη ἡ ἐπιτροπὴ καὶ περὶ τοῦ χάρτου τῶν χερσαίων τειχῶν Κωνσταντινουπόλεως, οὗτινος οὐδεὶς ἐστιν ὁ ἀγνοῶν τὰ ἀπὸ ἐτῶν λυπηρὰ ἐπεισόδια καὶ τὰς ποικίλας καὶ ἀπροόπτους περιπετείας, ἐνθαρρυνθεῖσα ὑπὸ τῆς τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ ἐξασφαλισάσης χιλιοφράγκου προσφορᾶς τοῦ φιλογενοῦς κ. Εὐσταθίου Εὐγενίδου, πρὸς ὃν χαίρω ἀπονέμων καὶ ἐνώπιον ὑμῶν τὰς

εἰλικρινεστάτας καὶ ἐγκαρδίους τοῦ Συλλόγου εὐχαριστίας. Ὁ ἐν λόγῳ χάρτης ἐπλουτίσθη καὶ δι' ἱκανῶν ἀπόψεων τῶν κυριωτέρων μερῶν τῶν χερσαίων τειχῶν, προηγοῦνται δ' αὐτοῦ «Πρόλογος», ἤτοι ἱστορικὴ ἀφήγησις τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἐργασίας ἑκάστου τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ δὴ καὶ τοῦ τέως αὐτῆς ἐπιλέκτου μέλους, τοῦ ἐν τῷ Συλλόγῳ μέγα καὶ δυσαναπλήρωτον καταλιπόντος κενὸν φιλτάτου καὶ σεβαστοῦ ἡμῖν συνεταίρου κ. Α. Πασπάτη, καὶ «Κατάλογος» συγκριτικὸς τῶν νεωτέρων πρὸς τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα τῶν ἐπὶ τοῦ χάρτου τοποθεσιῶν, ὃν τὰ μάλα ἐπιστημονικῶς συνέταξεν ὁ ἐξ. κ. Σ. Ἀριστάρχης, μνημονεύσας ἑκάστου τὰς γνώμας, προσθεὶς δ' ἐξ ἰδίων τὰς παραπομπὰς καὶ σημειώσας τὸν συγγραφέα, ὅστις πρῶτος, κατ' αὐτόν, ἔδωκε τὴν ὀνομασίαν, ἣν ἀκολούθως ἠσπάσθη ἡ ἐπιτροπή. Ἡ ἐργασία αὕτη μεγάλην περιποιεῖ τιμὴν τῷ σοφῷ ἡμῶν συναδέλφῳ, οὗτινος τὴν κατὰ ἰανουάριον ὑποβληθεῖσαν ἀπό τε τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἥκιστα ἠτιολογημένην παραίτησιν ἐν μηνὶ μαρτίῳ μετὰ λύπης παρεδέξατο ὁ Σύλλογος, ἀναγνωρίζων καὶ ἐκτιμῶν τὴν σπουδαιότητα τῶν πολυετῶν αὐτοῦ ὑπηρεσιῶν καὶ λίαν λυσιτελῆ θεωρῶν τὴν ἐν ταῖς ῥηθείσαις ἐπιτροπαῖς συνεργασίαν αὐτοῦ. Τὸν κ. Σ. Ἀριστάρχην διεδέχθη ὁ κ. Κ. Ξανθόπουλος. Τὸ ἀρχαιολογικὸν δὲ δελτίον καὶ ὁ χάρτης ἐναγωνίως ἀναμένουσι τὴν περὶ τοῦ περιοδικοῦ ἡμῶν ἐλπιζομένην κυβερνητικὴν ἀπόφασιν ὅπως πάραυτα τὸ μὲν παραδοθῇ εἰς τὸν τυπογράφον, ὁ δέ, οἷς δεῖ διανεμόμενος, ἐφελκύσῃ τὸν θαυμασμὸν τῶν τε μελῶν τοῦ Συλλόγου καὶ παντὸς ἐν γένει φιλοκάλου καὶ φιλαρχαίου.

Ἡ Ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπή, συγκειμένη ἐκ τῶν κυρίων Σ. Ἀριστάρχου, προέδρου αὐτῆς, (οὗ παραιτηθέντος ἀντικατέστησαν κατὰ μάρτιον ὡς μέλος μὲν ὁ κ. Ch. Bonkowski, ὡς πρόεδρος δὲ ὁ κ. Ι. Γεωργαντόπουλος), Δ. Σταματιάδου, Β. Λούσῃ, Μ. Καραβοκυροῦ, Γ. Κοστομύρῃ, Α. Ναούμ, Κ. Μακρῆ, Α. Τάγγ, Αἰμ. Νοννόττη, Ι. Γεωργαντοπούλου, Δ. Χαρμαντᾶ καὶ Τ. Καραθεοδωρῆ, γραμματέως αὐτῆς, καὶ ὁρίσασα ὅπως συνεδριάζῃ κατὰ δεκαπενθημερίαν, τέσσαρας συνεκρότησε συνεδριάσεις, τὸ μὲν ἕνεκα μὴ προσελεύσεως τῶν μελῶν τακτικῶς, τὸ δὲ ἕνεκα λόγων πάντῃ ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως αὐτῆς, μὴ συγκληθείσης ἐπὶ μακρόν. Ἀλλ' οὐχ ἧττον ἐκοινοποιήθησαν ἐν αὐτῇ πραγματεῖαι ἰατρικαί τε καὶ νομικαὶ λίαν ἐνδιαφέρουσαι, ἃς ἐπηκολούθησαν καὶ ζωηραὶ συζητήσεις, ἐν αἷς τὰ συζητοῦντα μέλη ἐπεδείξαντο πλήρη γνῶσιν τῶν νεωτάτων ἐπιστημονικῶν ἀνακαλύψεων καὶ γνωμῶν. Πρὸς καρποφορωτέρας δ' ἐν τῷ μέλλοντι ἐπιστημονικῆς συγκροτήσεως ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἐπιτεύξιν νομίζομεν ἀναγκαίαν τὴν διακανόνισιν διὰ τῆς καθ' ὕλην διαιρέσεως τῆς ἐργασίας τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτῆς διοργανισμοῦ. Τοῦτο καὶ αὐτὴ συναισθανομένη, ἐπιφέρει τὰς ἀκολούθους σκέψεις ἐν τῇ ἐπ' ἐσχάτων τῷ Συλλόγῳ κοινοποιηθείσῃ ὑπὸ τοῦ κ. Τ. Καραθεοδωρῆ, εἰσηγητοῦ, ἐκθέσει τῶν ἐτησίων αὐτῆς ἐργασιῶν. «Ἡ Ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπή, λέγει, δὲν δύναται ἀτυχῶς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο νὰ ἐπιδείξῃ ὑμῖν καρποὺς ἀναλόγους τοῦ σκοποῦ δι' ὃν ὑφίσταται. Τὰ αἴτια τούτου εἰσὶ πολλαπλᾶ, ἀντὶ δὲ πάσης ἀώρου καὶ ἄνευ ἀποτελέσματος ἀνελίξεως αὐτῶν νομίζει καλὸν ὅπως κατὰ τὸ ἐρχόμενον συλλογικὸν ἔτος συστηθῇ ἰδίως αὐτῇ ἵνα, ἅμα τῇ συγκροτήσει αὐτῆς μελετήσασα καλῶς τὰ προσκόμματα, ἅπερ παρεμποδίζουσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς προόδου καὶ τελειοποιήσεως ἐν ταῖς ἐργασίαις αὐτῆς, ἀναζητήσῃ τὰ μέσα θεραπείας δι' ὧν θὰ δυνηθῇ ν' ἀνυψωθῇ καὶ δικαιώσῃ τὸν τίτλον ὃν φέρει, τίτλον ὑπεμφαίνοντα εὐρὺν κύκλον γνώσεων καὶ μελετῶν».

Μεταβῶμεν νῦν εἰς τὴν τοῦ Συλλόγου ἀλληλογραφίαν. Αὕτη περιλαμβάνει ἐν συνόλῳ ὀκτακοσίας πεντήκοντα τέσσαρας ἐπιστολὰς καὶ ἔγγραφα, ἐξ ὧν διακόσια ἑβδομήκοντα ἓξ εἰσελθόντα, πεντακόσια ἑβδομήκοντα ὀκτὼ δὲ ἐξελθόντα· διαλαμβάνονται δὲ τὰ ἀκόλουθα ποικίλα θέματα· περὶ τῆς ἐσωτερικῆς τοῦ Συλλόγου ὑπηρεσίας, περὶ τῶν πρὸς κρίσιν σταλεισῶν διατριβῶν, περὶ τῶν προτάσεων τακτικῶν, ἐπιτίμων καὶ ἀντεπιστελλόντων μελῶν, περὶ τῶν διαγωνισμάτων, περὶ τῶν ἀποστολῶν βιβλίων ἢ ἀρχαιολογικῶν ἀντικειμένων, περὶ πλουτισμοῦ τῆς ἡμετέρας βιβλιοθήκης, περὶ τῶν δημοσίων μαθημάτων, περὶ τῶν ἀναγνωσμάτων, περὶ παραιτήσεων καὶ ἀποδοχῶν συλλογικῶν λειτουργημάτων, περὶ ἱδρύσεως σωματείων καὶ αἰτήσεως ὑπ' αὐτῶν τε καὶ τῶν ἀπὸ πολλοῦ ὑφισταμένων ἠθικῆς ὑποστηρίξεως καὶ ὑλικῆς συνδρομῆς, περὶ ἀπαιτήσεων διδασκάλων ἐχόντων λαμβάνειν παρὰ κοινοτήτων ἄλλοτε τακτικῶς ὑπὸ τοῦ Συλλόγου βοηθουμένων, περὶ συστάσεως μαθητῶν εἰς διαφόρους σχολάς, περὶ τοῦ ζωτικοῦ ζητήματος τῶν ὑπὸ τακτικῶν μελῶν καθυστερουσῶν συνδρομῶν, περὶ τῆς μήπω εἰσπραχθείσης πεντα-

κοσιολίρου δωρεᾶς τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ς', περὶ τοῦ μήπω ὡσαύτως εἰσπραχθέντος ἐξ ἑκατὸν φλωρίων συνισταμένου κληροδοτήματος τοῦ ἀοιδίμου διδασκάλου Βιλκίου, περὶ τῆς τοῦ ἀειμνήστου Σουλήνη «Ἀθωνιάδος βιβλιοθήκης», περὶ χρηματικῶν προσφορῶν καὶ περὶ φιλολογικῶν ἢ ἐπιστημονικῶν ζητημάτων. Καὶ περὶ μὲν τῶν τελευταίων τούτων, ἐξαιρουμένων τῶν διὰ τοὺς ἀγῶνας ἀποστελλομένων, μετὰ λύπης ὁμολογῶ ὅτι εἰς ἐλάχιστον περιορίζονται ἀριθμόν, ἐκ τῶν πολλῶν τοῦ Συλλόγου ἀντεπιστελλόντων μελῶν ὀλιγίστων ὀλίγιστα πεμπόντων πορίσματα τῶν ἐρευνῶν αὐτῶν καὶ μηδόλως δυστυχῶς ἀκολουθούντων τὸ ἀξιοζήλον παράδειγμα τῶν κυρίων Μ. Παρανίκα, Ι. Βαλαβάνη, Α. Πετρίδου καὶ τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου Βελεγράδων κ. Ἀνθίμου. Περὶ δὲ τῶν ἐγγράφων τῶν διαλαμβανόντων αἰτήσεις ὑλικῆς συνδρομῆς, μετὰ ψυχικοῦ ἄλγους ἐπίσης δηλῶ ὅτι ταύτας δι' ἀποστολῆς μόνον βιβλίων ἐκ τῶν πολλαπλῶν τῆς βιβλιοθήκης αὐτοῦ ἠδυνήθη ἱκανοποιῆσαι ὁ Σύλλογος καὶ ὅτι εἰς τοῦτο ἄκων περιορισθήσεται ἐφ' ὅσον δὲν κανονισθῇ τὸ ἐκκρεμὲς ζήτημα τῶν καθυστερουσῶν διὰ τὰ ἄπορα σχολεῖα συνδρομῶν. Τί δ' ἂν εἴποι τις περὶ τῶν ἐπιστολῶν δι' ὧν ἀνακοινοῦνται τῷ ἡμετέρῳ Συλλόγῳ ἁδραὶ μεγατίμων ὁμογενῶν χρηματικαὶ προσφοραί; Καὶ περὶ μὲν τῶν προσφορῶν τοῦ ἐξ. Χρηστάκη ἐφένδη Ζωγράφου καὶ τῆς τοῦ κ. Ευσταθίου Εὐγενίδου ἐρρέθησαν ἤδη τὰ ὑπὸ δικαίου εὐγνωμοσύνης αἰσθήματος ὑπαγορευθέντα ῥήματα· ὀφείλω δὲ καὶ ἐνώπιον ὑμῶν ἀπονείμαι τὰς τοῦ Συλλόγου ἀδελφικὰς εὐχαριστίας τῇ Ἐκπαιδευτικῇ καὶ Φιλανθρωπικῇ Ἀδελφότητι, ἥτις, τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ δεόντως ἐκτιμῶσα καὶ ἀρωγὸς αὐτῷ προθύμως προσελθοῦσα, τὴν δὲ ἰδίαν ἀποστολὴν βαθέως συναισθανομένη καὶ τῆς ὅσον ἔνεστι λυσιτελοῦς αὐτῆς ἐκπληρώσεως ἐφιεμένη, προσήνεγκεν αὐτῷ λίρας ὀθωμανικὰς ἑκατὸν καὶ τριάκοντα μετα ὄντως ἀδελφικῶν καὶ τὰ μάλα ἐνθαρρυντικῶν εὐχῶν ὑπὲρ τῆς τοῦ ποσοῦ τούτου ἐν τῷ μέλλοντι αὐξήσεως. Τελευταία δὲ δωρεὰ ἠγγέλθη ἡμῖν, κυρίαι καὶ κύριοι, δι' ἐπιστολῆς τοῦ κ. Θεοδώρου Α. Μαυρογορδάτου. Ὁ ἐρίτιμος οὗτος ἀνὴρ προσήνεγκεν ἡμῖν ἑξακοσίας λίρας πληρωτέας ἐπὶ τετραετίαν ἀνὰ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα κατ' ἔτος πρὸς τὸν σκοπὸν καταγραφῆς καὶ ἀναγραφῆς τῶν ἐν ταῖς ἡμετέραις βιβλιοθήκαις τῆς Ἀνατολῆς εὑρισκομένων ἑλληνικῶν χειρογράφων, ἀντιγραφῆς τῶν κυριωτέρων καὶ ἐτησίου τῆς ἐργασίας ταύτης δημοσιεύσεως πρὸς ὄφελος τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου. Τὸ δυσχερές μὲν ἀλλὰ τιμητικὸν τοῦτο ἔργον ἐνεπιστεύθημεν τῷ ἐκ τῶν συνεταίρων ἡμῶν περὶ τὰ τοιαῦτα ειδικῷ κ. Α. Παππαδοπούλῳ Κεραμεῖ, παρ' οὗ, δι' ἐπὶ τούτῳ συνομολογηθέντος μετὰ τοῦ Συλλόγου λεπτομεροῦς συμβολαίου, ἀπεκδεχόμεθα ἐπιστημονικὴν καὶ φιλόκαλον κατάρτισιν τῆς «Μαυρογορδατείου βιβλιοθήκης». Ἐπὶ τῇ κατὰ πάντα βαρυσημάντῳ ταύτῃ δωρεᾷ, δι' ἧς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα πλουτισθήσονται ἴσως δι' ἀγνώστων καὶ πολυτίμων θησαυρῶν, μετ' ἀφάτου ἀγαλλιάσεως διαβεβαιῶ τὸν φιλόμουσον καὶ φιλογενῆ κ. Θεόδωρον Α. Μαυρογορδάτον περὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ ἡμετέρου σωματείου καί, τῷ ὀγδοηκοστῷ ἄρθρῳ τοῦ Κανονισμοῦ ἡμῶν ἑπόμενος, κηρύττω αὐτὸν ἐν τῇ πανδήμῳ ταύτῃ ἑορτῇ «Μέγαν δωρητὴν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου». Τοιαῦτα ἐν συνόψει περιέχουσαν τὴν ἡμετέραν ἀλληλογραφίαν, ὡς καὶ πάντα τὰ λοιπὰ ἔγγραφα καὶ πάντα τὰ τοῦ Συλλόγου ἀρχεῖα, τηρεῖ ἐν πλήρει τάξει καὶ κανονικότητι ὁ κ. γεν. κὸς γραμματεύς, ὅστις, συναισθανόμενος τὸ ἀπαραίτητον τῆς ταχείας καὶ συμφώνου πρὸς τὰς τῆς ὑπηρεσίας ἀνάγκας τούτων εὑρέσεως, κατήργησε τὸ ἄλλοτε ἐπικρατῆσαν σύστημα διευθετήσεως τῶν ἀρχείων, πλημμελέστατον καταδειχθὲν ἐκ πολυχρονίου πείρας, καὶ παρεδέξατο νέον, καθ' ὃ τὰ μὲν ἔγγραφα τάττονται ἐν τοῖς ἀρχείοις κατὰ τὴν ἐν τῷ τοῦ πρωτοκόλλου βιβλίῳ σειράν, δελτία δὲ περιέχοντα ἕκαστον περίληψιν τοῦ σχετικοῦ ἐγγράφου τίθενται ἐν ἰδιαιτέρῳ ἐπίπλῳ κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν, ἀποτελοῦντα μεθοδικώτατον εὑρετήριον, διηνεκῶς αὐξάνον καὶ τελειούμενον. Ἡ πρὸς τὴν τάξιν ἔφεσις, ἡ περὶ τὴν γενικὴν γραμματείαν εἰδικότης, ἡ ἐν τῇ ἐκπληρώσει τοῦ καθήκοντος ἀκρίβεια, μάλιστα δὲ καὶ ἡ μέχρις αὐταπαρνησίας ἀφοσίωσις εἰς τὰ τοῦ Συλλόγου συμφέροντα τοῦ κ. Τ. Καραθεοδωρῆ πασίγνωστοι μέν εἰσι ἀρεταί, ἀλλ' οὐχ ἧττον σπεύδω κἀγὼ ἀναγνωρίσαι καὶ ἀνομολογῆσαι αὐτὰς ἀπὸ τῆς ἕδρας ταύτης καὶ ἀπονείμαι αὐτῷ τὴν τῆς εὐαρεσκείας ἔκφρασιν καὶ τὰς εὐχαριστίας τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου.

Ὁ κ. Τ. Καραθεοδωρῆ ἐτακτοποίησεν, ἀρωγὸς προσδραμών εἰς πολυάσχολον βιβλιοφύλακα, καὶ τὸ Ἀναγνωστήριον τοῦ Συλλόγου καταγράψας ἐν ἰδίοις καταλόγοις τοὺς ἀριθμοὺς

ἅπαντας ἀπάντων τῶν ἐν αὐτῷ εὑρισκομένων περιοδικῶν καὶ ἐφημερίδων, ἀσφαλῶς διατηρουμένων δι' εὐμεθόδου κατατάξεως καὶ καταλλήλου ἐνίων βιβλιοδέσεως, δι' ἧς λίαν εὐχερὴς κατέστη ἡ τῶν εἰσερχομένων τε καὶ ἐξερχομένων ἐξ αὐτῶν ἐπιτήρησις, τὰ μάλα δὲ δυσχερὴς ἡ ἔστω καὶ ἑνὸς τούτων ἀπώλεια. Εἰσῆλθον δὲ εἰς τὸ Ἀναγνωστήριον ἡμῶν, δωρεὰν στελλόμενα, τὰ περιοδικὰ *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια*, *Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιθεώρησις* καὶ *Κόσμος*, ἐκ τῆς ἡμετέρας πρωτευούσης. *Ἔσπερος*, ἐκ Λειψίας, *Πλάτων*, *Παρνασσὸς* καὶ *Mittheilungen des deutschen Archæologischen Iustituts*, ἐξ Ἀθηνῶν, καὶ *Bulletino del' Instituto di correspondenze archeologiche*, ἐκ Ρώμης, καὶ αἱ ἐφημερίδες *Νεολόγος*, *Αὐγή*, *Ἀνατολικὸς ἀστήρ*, *Βυζαντὶς*, *Phare du Bosphore* καὶ *Stamboul*, ἐντεῦθεν, *Φιλιππούπολις*, ἐκ τῆς ὁμωνύμου πόλεως, *Ἀνεξαρτησία*, ἐκ Λαρίσσης, *Κλειώ*, ἐκ Τεργέστης, *Αἰών*, *Πρωΐα* καὶ *Messager d'Athènes*, ἐξ Ἀθηνῶν, *Σύλλογοι*, ἐκ Βουκουρεστίου, *Ἀλήθεια* ἐκ Λεμησσοῦ τῆς Κύπρου, καὶ *Ἀμάλθεια*, παύσασα ἀπὸ τοῦ ἰουλίου, ἐκ Σμύρνης. Πρὸς τοὺς φιλομούσους τῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν τούτων διευθυντὰς ἀπονέμω τὰς θερμὰς τοῦ Συλλόγου εὐχαριστίας, αἵτινες ἀπονέμονται δι' ἐμοῦ καὶ ἐπὶ τῇ προθυμίᾳ μεθ' ἧς δημοσιεύονται δωρεὰν αἱ εἰδοποιήσεις ἡμῶν καὶ πᾶν ἕτερον συλλογικὸν ἔγγραφον πρὸς τὰς παρ' ἡμῖν ἐκδιδομένας ἀξιολόγους ἐφημερίδας *Αὐγήν*, *Νεολόγον*, δημοσιευούσας ἔστιν ὅτε καὶ ἐνθαρρυντικὰς περιλήψεις τῶν ἡμετέρων πρακτικῶν, *Eastern Express*, *Phare du Bosphore*, *Stamboul* καὶ *Turquie*.

Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐπιμελητὴς τῆς ὀργανοθήκης τελεσφόρως πάνυ εἰργάσθη ὁ κ. Τ. Καραθεοδωρῆ, ἀναλαβὼν τὴν ταύτης τακτοποίησιν ἐπὶ τῶν σκέψεων τῶν διαλαμβανομένων ἐν ἐκθέσει πρὸ ἱκανοῦ χρόνου τῷ Συλλόγῳ ἀνακοινωθείσῃ ὑπ' αὐτοῦ τε καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Δημητριάδου, μετὰ προσοχῆς καὶ ἀκριβείας ἐρευνησάντων τότε τὴν κατάστασιν ἐν ᾗ αὕτη διετέλει καὶ πίστωσιν αἰτησαμένων πρὸς κάλυψιν τῶν διὰ τὰς μᾶλλον κατεπειγούσας πρὸς ἐπισκευὴν ἐργασίας ἀπαιτουμένων δαπανῶν. Ἐκ τῆς ἐπ' ἐσχάτων δὲ ἀναγνωσθείσης ἐκθέσεως τοῦ κ. Τ. Καραθεοδωρῆ εὐχαρίστως μὲν ἐπληροφορήθη ὁ Σύλλογος ὅτι πάντα τὰ εἰς τὴν ὀργανοθήκην αὐτοῦ εἰσελθόντα ὄργανα, ἅπερ εὖ οἶδεν ὅτι εὐμεθόδως τε καὶ ἐπιστημονικῶς διερρυθμίσθησαν, διατελοῦσι σῶα καὶ ἀνελλιπῆ, δυσθύμως δ' ὅτι χρήζουσιν ἔτι βασιμωτέρας ἐπισκευῆς καὶ μετὰ μείζονος ἀθυμίας ὅτι καὶ ἑτέρων ἀπαιτεῖται ἡ ταχεῖα πρόσκτησις ὅπως ἡ ἡμετέρα ὀργανοθήκη ἀνταποκρίνηται εἰς τὰς σημερινὰς προόδους τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Εὐχήθητε μετ' ἐμοῦ ἀπὸ καρδίας, κυρίαι καὶ κύριοι, ἵνα μετ' οὐ πολὺ ἀναφανῇ ὁ δι' ἐπαρκοῦς πρὸς πλουτισμὸν αὐτῆς χρηματικῆς δωρεᾶς χορηγήσων τῷ Συλλόγῳ τὰ μέσα τερπνῆς καὶ ὠφελίμου πειραματικῆς δημοσίου διδασκαλίας, ὡς ἐπίσης καὶ ὁ διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου εὐχερῆ καταστήσων τὴν ἐπισκευὴν καὶ συμπλήρωσιν τῶν ἐπίπλων καὶ σκευῶν αὐτοῦ πρὸς ἀνετωτέραν καὶ εὐπρεπεστέραν ὑμῶν φιλοξενίαν.

Ὁ Σύλλογος βαθέως συνησθάνθη καὶ τὰς σπουδαίας ὑπηρεσίας τὰς ὑπὸ τοῦ βιβλιοφύλακος αὐτοῦ προσενεχθείσας τῇ βιβλιοθήκῃ, ὑπὲρ ἧς μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως ἐμόχθησεν ἄλλοτε ὁ πολύκλαυστος ἡμῶν συνεταῖρος Μανουὴλ Καμάρας. Ὁ κ. Ἀθανάσιος Παπαδόπουλος Κεραμεύς, μελετήσας λεπτομερῶς τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς κατάστασιν καὶ ἐξακριβώσας τὴν προϋφισταμένην ἐν αὐτῇ διάταξιν, προέβη εἰς νέαν, μεθοδικωτέραν, ἐπιστημονικωτέραν καὶ ἀσφαλεστέραν κατάταξιν πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν ἐν αὐτῇ βιβλίων καὶ χειρογράφων. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον, εἰς τὴν ἡμετέραν βιβλιοθήκην, κεκτημένην, πλὴν τῶν διπλῶν ἢ πολλαπλῶν ἀντιτύπων, συγγραφὰς πέντε χιλιάδας καὶ τετρακοσίας εἴκοσιν, ἀποτελούσας τόμους ἀρτίους ὀγκώδεις ἢ λεπτοὺς ἓξ χιλιάδας καὶ ἐννεακοσίους ἑξήκοντα καὶ τεύχη τόμων ἀτελῶν συγγραφῶν χίλια τριακόσια τριάκοντα, εἰσήχθησαν α') μεθοδικὸν βιβλιοθηκονομικὸν σύστημα δυνάμενον περιλαμβάνειν ὅσας καὶ οἱασδήτινας ἐν τῷ μέλλοντι ἀπαιτηθησομένας προσθήκας, β') μέθοδος πρὸς ταχεῖαν ἐν πάσῃ ὥρᾳ ἐξέλεγξιν, γ') ἀκριβὲς καὶ πλῆρες εὑρετήριον, κατὰ τὸ καὶ διὰ τὰ ἀρχεῖα εἰσαχθὲν σύστημα, δ') γενικὸς καταστατικὸς πίναξ τῆς ἀριθμήσεως πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν βιβλίων. Ἐφ' ᾧ καὶ συνετάχθησαν οἱ ἑπόμενοι κατάλογοι· κατάλογος ἀλφαβητικός, κατάλογος τοπικός, κατάλογος ἐπιστημονικός, κατάλογος τῶν προσφερομένων βιβλίων μετὰ τοῦ ὀνόματος τῶν δωρητῶν, κατάλογος τῶν διπλῶν καὶ πολλαπλῶν, κατάλογος ἐπιγραφόμενος «Ἔλεγχος ἤτοι καταστατικὸς πίναξ τῶν ἀριθμῶν τῆς βιβλιοθήκης», κατάλογος τῶν ἐν αὐτῇ χειρογράφων, ἐν ᾧ διακρίνεται ἡ ἐποχὴ αὐτῶν, κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς

παλαιογραφίας, λέγεται τὸ σχῆμα καὶ τὸ ποσὸν τῶν φύλλων αὐτῶν, σημειοῦνται αὐτολεξεὶ πᾶσαι αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν περιεχομένων, ἀντιγράφεται μέρος τῆς ἀρχῆς ἔστιν ὅτε δὲ καὶ τοῦ τέλους αὐτῶν, διαλαμβάνονται αἱ σημειώσεις τῶν ἀντιγραφέων, μεταφέρονται τεμάχιά τινα πολυσήμαντα καὶ τέλος ὑποδεικνύονται μὲν τὰ ἀνέκδοτα, τῶν δὲ ἐκδιδομένων γίνεται ἡ δέουσα βιβλιογραφία. Τοῦ καταλόγου τούτου τὴν ἔκδοσιν σφόδρα ἐπιποθεῖ ὁ ἡμέτερος Σύλλογος. Ἐπισκευασθέντων δὲ ὅσον οἷόν τε πρὸς τοῦτο καταλλήλως τῶν τῆς βιβλιοθήκης ἐρμαρίων, ἅπαντα τὰ ἐν αὐτῇ χειρόγραφά τε καὶ βιβλία κατέλαβον ἤδη, ἐπιστημονικῇ διατάξει, τὴν προσήκουσαν ἑκάστῳ θέσιν καὶ πρόκεινται φιλοκάλως καὶ εὐχρήστως ἐκτεθειμένα τῷ τε ἐπὶ ἐξωτερικῇ ἐναρμονίῳ διακοσμήσει ἀγαλλομένῳ καὶ τῷ τῆς μετ' αὐτῶν οἰκειοτέρας ἐφιεμένῳ ἀναστροφῆς. Ὁ Σύλλογος, ὁ καὶ ἐμπράκτως τὴν εὐαρέσκειαν αὐτοῦ καὶ ἐμπιστοσύνην ἐπιδειξάμενος τῷ κ. Α. Παπαδοπούλῳ Κεραμεῖ, εὐχαριστεῖ αὐτῷ δι' ἐμοῦ σήμερον δημοσίᾳ ἀνθ' ὧν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀκαταβλήτως καὶ λυσιτελῶς εἰργάσθη. Αἱ τοῦ Συλλόγου εὐχαριστίαι ἀπονέμονται δι' ἐμοῦ καὶ τοῖς συντελέσασι διὰ προσφορῶν βιβλίων εἰς τὸν τῆς βιβλιοθήκης πλουτισμόν, ἤτοι τῷ ἐν Στρασβούργῳ Πανεπιστημίῳ, προσενεγκόντι τόμους δέκα καὶ ἑπτά, τῷ ἐν Μαδρίτῃ «Ἀθηναίῳ», εἴκοσι καὶ πέντε καὶ ὀκτὼ φυλλάδια τοῦ ἰδίου περιοδικοῦ, τῷ Πανεπιστημίῳ Ἄλης-Βυττεμβέργης, ἑκατὸν δέκα τρεῖς, τῷ κ. Α. Παπαδοπούλῳ Κεραμεῖ, τεσσαράκοντα καὶ ἓν χειρόγραφον Εὐαγγελίου τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, τῷ ἱεροδιακόνῳ κ. Μελετίῳ, δέκα καὶ τέσσαρας, τῷ κ. Α. Εὐαγγελίδῃ, δέκα, καί, σὺν τῷ ὑπουργείῳ τοῦ πολέμου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, τοῖς κ. Κ. Κόντῳ, Γ. Νικολαΐδῃ, Μ. Καραβοκυρῷ, H. Kœhl, Γ. Δροσίνῃ, Ν. Πολίτῃ, Rubio y Ors, Rubio y Sluch, G. Weber, Π. Καρολίδῃ, Δημητρίῳ Μαυρογένει καὶ τῷ πανιερωτάτῳ ἁγίῳ πρώην Λαρίσσης κυρίῳ Δωροθέῳ Σχολαρίῳ, ἴδια συγγράμματα ἢ ἐκδόσεις ἰδίας δωρησαμένοις. Ἐδωρήσατο δὲ καὶ ὁ Σύλλογος, ἐκ τῶν πολλαπλῶν τῆς βιβλιοθήκης αὐτοῦ, ἑξήκοντα καὶ ἐννέα τόμους τῷ ἐν Σμύρνῃ Μουσείῳ τῆς Εὐαγγελικῆς σχολῆς, ἑβδομήκοντα καὶ ἕνα, συστάσει τοῦ σεβασμιωτάτου γέροντος ἁγίου Ἐφέσου κυρίου Ἀγαθαγγέλου, τῇ βιβλιοθήκῃ Μαγνησίας καὶ ἑκατὸν δέκα τέσσαρας, μετὰ τεσσαράκοντα πινάκων ἀναγνώσεως, τῇ σχολῇ τῆς ἐν Πισιδίᾳ Σπάρτης.

Ἀλλὰ καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἀρχαίων τοῦ Συλλόγου ἀντικειμένων, μετακομισθέντα εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην, μεθοδικῶς κατετάχθησαν καὶ ἠριθμήθησαν ὑπὸ τοῦ ἐπιμελητοῦ τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν κ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως, τοῦ καὶ κατάλογον τούτων συντάξαντος ἕτοιμον πρὸς δημοσίευσιν διατελοῦντα. Καὶ ἡ μὲν τῶν ἐνταῦθα τοποθετηθέντων ἀρχαίων ἀντικειμένων συλλογὴ ηὐξήθη διὰ μιᾶς μαρμαρίνης ἐπιγραφῆς, εἰς τέσσαρα τεμάχια, ἡ δὲ μέρος ἐπίσης τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν ἀποτελοῦσα νομισματοθήκη ἡμῶν δι' ἑνδεκα καθαρῶν χαλκῶν νομισμάτων τῶν ἀρχαίων πόλεων Ἐρυθρῶν, Σμύρνης, Χίου, Ἀπαμείας καὶ Σαϊττηνῶν.

Τὸ προεδρεῖον τέλος, φιλόμουσος ὁμήγυρις, καίτοι ἀναξίως προεδρευόμενον, οὐ μόνον κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ καὶ πλειστάκις, τῷ τοῦ Ὁμήρου ἑπόμενον ἔπει «οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα», νύκτωρ, ἐν δέκα καὶ ἓξ πολυώροις συνεδριάσεσιν, ἐργασάμενον, περὶ παντὸς σχετικοῦ πρὸς τὰ τιμαλφῆ τοῦ Συλλόγου συμφέροντα συνεσκέφθη, συνεζήτησε, συναπεφήνατο, ἐνήργησεν ἐν ἁρμονίᾳ καὶ φλογερᾷ πρὸς τὸ γεραρὸν τοῦτο σωματεῖον στοργῇ καὶ ἀφοσιώσει. Βεβαίως δὲ πλείω καὶ μείζω ἐπεθύμει ὅπως ἐπιδείξηται ὑμῖν σήμερον ἔργα ὁ ἡμέτερος Σύλλογος, ἀλλ' οὐχ ἧττον εὐελπιστεῖ ὅτι καὶ ταῦτα, καίτοι κατώτερα τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐφέσεως, ἴσως δὲ καὶ τῶν ἡμετέρων ἐλπίδων, εὐαρέστως ἀντήχησαν εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν καὶ ἔπεισαν τὴν ὑμετέραν φιλομουσίαν περί τε τῆς καλλονῆς καὶ τοῦ εὐόσμου τῶν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ ἀναφυομένων ποικιλοχρόων πνευματικῶν ἀνθέων καὶ περὶ τῆς ἀνάγκης διηνεκοῦς ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ὁμογενῶν ἐνθαρρύνσεως αὐτοῦ καὶ ἀρωγῆς. Ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἱδρύθη ὁ Σύλλογος οὗτος, ὁπόσους τῶν γραμμάτων θεράποντας ἐμόρφωσέ τε καὶ ἀνέδειξεν, ὁπόσα φιλολογικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ ἔργα παρήγαγε καὶ ἐδημοσίευσεν, ὁπόσας κοινότητας ἐβοήθησεν, ὁπόσα σχολεῖα ὑπεστήριξε καὶ ἵδρυσεν, ὁπόσην διδασκαλίαν τῷ καθ' ἡμᾶς δημοσίῳ ἐχορήγησεν, ὁπόσους ἀγῶνας προεκήρυξε καὶ ἀμοιβάς τε καὶ βραβεῖα ἀπένειμεν, ὁπόσους διακεκριμένους ἄνδρας, ὁμογενεῖς ἡμῖν καὶ ξένους, ἑαυτῷ προσεπορίσατο, ὁπόσην ἔν τε τῇ Ἀνατολῇ καὶ τῇ Δύσει καὶ ἔτι μακρὰν φήμην προσεκτήσατο, ὁπόσην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἐκπαιδεύσεως ἐξήσκησεν, ὁπόσην περὶ τὰς σπουδαίας συζητήσεις δεινότητα ἀνέπτυξεν, ὁπόσα ἀρχαιολογικῶν

ἐπιγραφῶν μυστήρια διεσαφήνισεν, ὁπόσον περὶ τὴν μελέτην τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς ἀραβικῆς, τῆς περσικῆς καὶ τῆς τουρκικῆς ἐνδιέτριψεν, ὁπόσας τῶν χρόνων τούτων ἀνακαλύψεις καὶ νέας γνώμας γνωστὰς ἐνταῦθα ἐποίησεν, ὁπόσα φωτοβόλα ἐκπαιδευτικὰ κέντρα, περὶ αὐτὸν τανῦν στρεφόμενα, ἐγέννησεν, ἐγαλούχησεν, εἰς νομὰς σωτηρίους ὡδήγησεν, ὁπόσον, διὰ τῶν προσπαθειῶν τούτων καὶ πλείστων ἄλλων ἃς ἐπιλείψει με ὁ χρόνος ἀφηγούμενον, τὰ πανταχοῦ πανταχόθεν καταπολεμούμενα ἑλληνικὰ γράμματα περιεφρούρησεν, ἀνεζωπύρησεν, ἐνίσχυσε καὶ εἰς τὴν ὅσον ἔνεστι ταχεῖαν καὶ λελογισμένην αὐτῶν διάδοσιν τὴν ἑαυτοῦ συμβολὴν ἐπὶ ἐνιαυτοὺς δύο ἐπ' εἰκάδι ἀθορύβως καὶ ἀόκνως εἰσήνεγκεν! Ἐπὶ ταῖς ἐνεργείαις ταύταις ἐρειδόμενος, πλανᾶται ἆρά γε φρονῶν ὅτι δικαιοῦται παρὰ πάντων προσδοκᾶν ἀγάπην καὶ συναντίληψιν πρὸς ἐπιτυχεστέραν ὁσημέραι ἐκτέλεσιν τῆς φιλογενοῦς αὐτοῦ καὶ εὐρείας ἀποστολῆς; Ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος, τὸ μὲν ἐπαναπαυόμενος, διὰ τῆς ἀκριβοῦς καὶ αὐστηρᾶς ἐκπληρώσεως τῶν πρὸς τὴν κραταιὰν βασιλείαν καθηκόντων αὐτοῦ, τῇ εὐνοίᾳ τῆς κυβερνήσεως τοῦ σεπτοῦ καὶ φιλολάου ἡμῶν ἄνακτος, ἐν ᾗ λειτουργοῦσιν ὑπὸ τὰς εὐεργετικὰς ἐμπνεύσεις τῆς Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος ὁ Ὑψ. μέγας βεζίρης Σαὶτ πασσᾶς, ὁ Ὑψ. πρώην μέγας βεζίρης Σαφβὲτ πασσᾶς, ὁ Ὑψ. πρώην μέγας βεζίρης καὶ νῦν ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν Ἐτχὲμ πασσᾶς καὶ ἕτεροι τοῦ κράτους μεγιστᾶνες καὶ μέλη αὐτοῦ ἐπίτιμα, τὸ δὲ ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ θαρρῶν καὶ τῇ ἐκτιμήσει τῶν φιλομούσων καὶ φιλοπροόδων καρδιῶν, ἀδιστάκτως καὶ μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου συνεχίσει ἐν τῷ μέλλοντι τὴν διαφωτιστικὴν αὐτοῦ σταδιοδρομίαν, καὶ ἴσως, ἴσως οὐκ ἐς μακράν, τὸ Γένος ἡμῶν, ἀναγνωρίζον καὶ ἐκτιμῶν ἔτι μᾶλλον ὁσημέραι πολυχρονίους μετ' αὐταπαρνησίας καταβαλλομένους κόπους, ἴσως ἀναφωνήσει αὐτῷ ἐν συγκινήσει καὶ ἀγαλλιάσει ψυχῆς· «Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ· ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω».

Εἶτα ὁ κ. **Κ. Ξανθόπουλος,** εἰσηγητὴς τῆς Ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει τὴν ἔκθεσιν αὐτῆς περὶ τῶν εἰς τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα ὑποβληθέντων πονημάτων (ἴδε σελ. 131).

Ὁ δὲ κ. **Κ. Κοντόπουλος,** εἰσηγητὴς τῆς Φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει τὴν ἔκθεσιν τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης περὶ τῶν εἰς τὸν Ζωγράφειον ἀγῶνα ὑποβληθεισῶν συλλογῶν ζώντων μνημείων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης (ἴδε σελ. 117).

Μετὰ ταῦτα ὁ Θεοφ. ἅγιος Εἰρηνουπόλεως, ἐξ ὀνόματος τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, συγχαίρει τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ αὐτοῦ καὶ εὔχεται αὐτῷ τὰ βέλτιστα.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΠΡΟΣΕΝΕΧΘΕΝΤΩΝ ΤΩι ΣΥΛΛΟΓΩι ΒΙΒΛΙΩΝ

κατὰ τὸ συλλογικὸν ἔτος 1882—83.

ΣΗΜ. Τὸ ἐν τέλει ἑκάστης ἀναγραφῆς καὶ ἐν παρενθέσει ὄνομα ἐστὶ τὸ τοῦ προσενεγκόντος· παραλείπεται δὲ τοῦτο ὅταν ὁ προσενεγκὼν ᾖ καὶ ὁ συγγραφεύς.

ABARZUZA (FRANCISCO de).—Poesías leidas en el Ateneo cientifico y literario de Madrid el sabado 2 de abril 1881. Madrid, 1881. (Ἀθήναιον Μαδρίτης).

ΑΔΟΣΙΔΟΥ (Κ.).—Στοιχεῖα τῆς ὀθωμανικῆς γραμματικῆς. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1850. (Μελέτιος ἱεροδιάκονος).

ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ (ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ). — Παλμοὶ καὶ στόνοι. Λυρικὰ ποιήματα. Ἐν Σάμῳ, 1880. (Ἀνώνυμος).

ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ (ΑΝΔΡΕΟΥ). — Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ τὴν 26 νοεμβρίου 1878. Ἀθήνησι, 1879. (A. Π. Κεραμεύς).

Annuaire de l'Association pour l'encouragement des études Grecques en France 15e année, 1881.

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ (ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ).—Ἀνθρωπολογίας, ἤτοι σωματολογίας καὶ ψυχολογίας στοιχεῖα. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, 1880. (A. Π. Κεραμεύς).

AZCARATE (GUMERSINDO de).—Resumen de un debate sobre el problema Social. Madrid, 1881. (Ἀθήναιον).

BAEGE (MAXIMILIANUS).—De Ptolemæo Ascalonita. Halis Saxonum, 1882. Ἐναίσιμος[1].

BARANTE (de).—Tableau de la littérature française au dix-huitième siécle. Paris, 1847. (7me édition). (A. Π. Κεραμεύς).

RAUSCH (ALFRED).—Quaestiones Xenophonteae. Halis Saxonum, 1881.

BEDEL (RENÉ).—Dictionnaire français-hébreu sans points-voyelles etc. Paris. (A. Εὐαγγελίδης).

BENNECKE (KARL HEINRICH HANS). — Die Rechte und Pflichten der Generalversammlung einer Aetiengesellschaft nach dem allgemeinen deutschen Handelsgesetzbuch. Halle, 1882. Ἐναίσιμος.

BENET (Brigadier General S. V.).—Chief of Ordnanse U. S. A. Report of the Chief of Ordnanse to the Secretary of War for the Year, 1881. (Ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς).

ΒΕΝΕΤΟΚΛΕΟΥΣ ΡΟΔΙΟΥ (ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ).—Ποιήματα. Ἐν Σμύρνῃ, 1846. (A. Π. Κεραμεύς).

ΒΕΡΓΩΤΗΣ (Η.).—Τὰ Παραδείσια τῆς Κολάσεως. Ἐν Ἀργοστολίῳ, 1882.

BERNARDAKIS (A. N.). — Les Banques dans l'antiquité. 1881.

BIASI (S. G. V. de).— Alcuni documenti intorno l'accidentale catastrofe avvenute nell'isolle di Cotfù nell anno 1718. (A. Π. Κεραμεύς).

Βιογραφία τοῦ Ἀρθούρου Γόρδωνος (ἀμερικανοῦ). Ἐν Βιέννῃ, 1857. (A. Τζορτζιάν).

Blätter für das Bayerische Gymnasialschulwesen redigirt von H. Bauer und G. Friedlein. (Ἀνώνυμος).

BODE (HUGO). — Die Beziehungen zwischen Düngung und Zusemmensetzung der Zuckerrüben. Halle a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

BOETGER (MAX). — Ueber Tumorem insbesondere über epitheliale Ovarialtumoren. Halle a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Boletin de Ateneo Organo oficial be Ateneo de Madrid A ή ὸ I. Num. 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 1877 μαρτίου—νοεμβρ. A n o II. Num 11, 12 1878, ἰανουαρίου—φεβρουαρίου ἐννέα φυλλάδια εἰς 8ον (Ἀθήναιον).

BOZA (F. de HENESTROSE Y).—Concepto de la Democratia. Discurso leido en el Ateneo etc. curso de 1881. Madrid, 1882. (Ἀθήναιον).

BOTTERMUND (GUILELMUS). — De republica Rhodiorum commentatio. Halis Saxonum, 1882. Ἐναίσιμος.

BRINKMANN (ADOLFIUS). — De anacoluthis apud Aristophanen capita quinque Halis Saxonum, 1882 Ἐναίσιμος.

BROHM (ERNST).—Iohann von Aldrihgen Halle a-s, 1882. Ἐναίσιμος.

Dr BRUNETII.—L'art de conserver et de prolonger la vie. Constantinople, 1871. (A. Π. Κεραμεύς).

——— Les connaissances utiles Accidents pendant l'existence. Constantinople, 1880. (A. Π. Κεραμεύς).

BULIE (MAX.).—Die Hebraische Proposition V. Halle, a/s. 1882. Ἐναίσιμος.

Bulletin de l'Athenée Oriental Revue Critique internationale—Présidence Mr le Deur de Meissas. Année, 1882. N° 2. (Δημήτριος Ἀριστάρχης βέης).

Balletin de l'Institut Egyptien. Année, 1872-73. N° 12. Alexandrie, 1873.

BURGOS (DON LUIS GONZALES).—Memoria leida en el Ateneo cientifico literario y artistico de Madrid en la punta general de 30 de decembre 1876. Madrid, 1876. (Ἀθήναιον).

GEORG. (KONRAD).—Ueber stil und ausdruct veniger altfranzœsischem prosaübersetzungen. Halle, 1882. Ἐναίσιμος.

GENGNAGEL (KARL).—Die Kurzung der pronomina hinter vokalischem auslaut im altfranzœsischen. Halle, a/s. 1882. Ἐναίσιμος.

GERITS (RICHARD).—Zur Geschichte des Erzbischofs Schann II. von Mainz 1396-1419 Erster Theil: sein Regierungsantritt. Halle, 1882. Ἐναίσιμος.

GERICKE (WILHELM).—Die Kindernährung im säuglingsalter. Halle, a/s. 1882. Ἐναίσιμος.

ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ (ΣΑΒΒΑ).—Ἡ πυροτεχνία, ἐν Σμύρνῃ, 1878. (A. Π. Κεραμεύς).

ΓΟΥΑΙΜΗ (ΗΛΙΟΥ).—Λόγος εἰς μνήμην τοῦ ἀειμνήστου Ἀλεξάνδρου Κουμουνδούρου. Βουκουρέστιον, 1883.

GUIZOT.—Essais sur l'histoire de France par M. Guizot Ministre des Affaires Etrangers et pour servir de complément aux observations sur l'histoire de France de l'abbé de Mably. Cinquième édition. Paris, 1841. (Ἀνώνυμος).

DIESTERWEG (WALTER).—Ueber die Verbiegungen der Diaphysen nach Oseomyelitis acuta. Halle, a/s. 1882. Ἐναίσιμος.

DISSELINS (CAROLUS). — De Admeti et Alcestidis fabula commentatio archæologica. Halis Saxonum, 1882. Ἐναίσιμος.

DITTMAR (FRANCISCUS).—Prolegomenon ad hymnum in Cererem Homericum specimen. Halis Saxonum, 1882. Ἐναίσιμος.

ΔΟΣΙΟΥ (Γ. Ν.).—Ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ ἔποψιν φυσικὴν (ὀντολογικὴν) καὶ ὁ ἀληθὴς προορισμὸς αὐτοῦ κατὰ τοὺς νεωτάτους Φυσιοδίφας. Μελέτημα ἀναγνωσθὲν ἐν ἔτει 1876 ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1882.

DRAPEYRON (LUDOVIC).—La Constitution de Carthage d'après Aristote et Polybe étude de Ethnographique. Paris, 1882.

ΔΡΟΣΙΝΗ (ΓΕΩΡΓΙΟΥ). — Ἱστοὶ Ἀράχνης. Ἀθήνησι, 1880.

——— Σταλακτῖται. Ἀθήνησι, 1881.

——— Ἀγροτικαὶ Ἐπιστολαί. Ἀθήν. 1882.

EDLER (FRIEDRICH).—Die Bewegung eines materiellen Punktes unter dem Einflusse einer Constentedcentralkraft. Halle a/s. 1882. Ἐναίσιμος.

EICHTHAL (de GUSTAVE).—Mémoire sur le texte primitif du 1er récit de la création (Genève Ch. I, II. 4) suivi du texte de 2e recit. Paris, 1875. (Ἀνώνυμος).

Ἔκθεσις τῶν πεπραγμένων τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν κατὰ τὸ ἔτος 1881. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1883.

EKLAND (Dr FR.).—Om Spetelska (elefentiasis greccorum vel lepra arelum). Stockholm, 1879. (A. Π. Κεραμεύς).

ELSTE (OSCAR).—De «Dum» particulae usu Plautino. Halis Saxonum, 1882. Ἐναίσιμος.

ENGELEX (HEINR).—Die ersten Versuche zur Gründung des Kirchenstaates. Halle, a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

ENGELMANN (HERMANNUS). — Ueber die Entstehung der Nasalvocale im Altfranzösischen. Halis Saxonum, 1882. Ἐναίσιμος.

1. Αἱ ἐναίσιμοι διατριβαὶ πᾶσαι προσηνέχθησαν ὑπὸ τῆς πρυτανείας τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Halle Witenberg ἐν Ἄλλῃ τῆς Σαξωνίας.

ERDMANN (MARTINUS).—De Pseudolysiæ Epitaphii Codicibus. Lipsiae, 1881. (Πανεπιστήμιον Στρασβούργου).

ESSNER (BENNO).—Ueber den diagnostischen Werth der Anzahl und Höhe der Markhstrahlen bei den Coniferen. Halle a/s, 'Εναίσιμος.

Ἑταιρία τῶν Μεσαιωνικῶν Ἐρευνῶν.—Ἔκθεσις τοῦ γενικοῦ γραμματέως Ν. Β. Χρυσανθίδου «Περὶ τῆς εἰς Ἅγιον Ὄρος Ἀθω ἀποστολῆς αὐτοῦ» ,αωπα'.

EXANVILLEZ (de).—Histoire de Godefroi de Bouillon. Nouvelle edition. 1852. (Μελέτιος ἱεροδιάκονος).

HANDTMANN (IOHN).—Ueber Hautveränderungen bei septischen Erkrankungen. Halle a/s, 1882. 'Εναίσιμος.

HAUSTEIN (ALFREDUS). — De Genetivi adiectivis accomodati in lingua Latina usu. Halis Saxonum, 1882. 'Εναίσιμος.

HEMPEL (OTTO). – Quaestiones de Xenophontis qui fertur libello de republica Atheniensium. Halis Saxonum, 1882. 'Εναίσιμος.

HESSLER (Dr MED. HUGO).—Beitrag zur physiologie des gehörs Leipzig, 1882. 'Εναίσιμος.

HERRMANN (ALBERD). — Ein mechanisches Problem welches auf Abel'sche Integrale führt. Halle a/s, 1882. 'Εναίσιμος.

HERRMANN (IOHANNES).—Ibn al Haitem's Abhandlung über das Licht. Halle a/s, 1882. 'Εναίσιμος.

HEYER (CARL).— Zur Kenntniss der Oxydation des Rohrzuckers. Halle a/s, 1882. 'Εναίσιμος.

HOFFMANN (HEINRICH). — Untersuchungen über den weissen Infarct der Placenta. Halle a/s, 1882. 'Εναίσιμος.

Biblia Hebraica, Secundum editiones Ios. Athiae Ioannis Leusden, Io. Simonis aliorumque inprimis Everardi van der Hoogt recensuit Aug. Hehn Ed. Stereot. Caroti Jauchitü, 1867. (Μελέτιος ἱεροδιάκονος).

HOLZ-HAUSEN (PAUL).—Ballade und Romenze von dem ersten auftiden in der deutchen Kunstdichtung bis in ihrer ausbildung durch Berger. Halle, 1882. 'Εναίσιμος.

HOMOBLE (TH.)—Fouilles sur l' emplacement du Temple d' Apollon à Delos (Extrait du Bulletin de Corresp. Hell. (Α. Π. Κεραμεύς).

ZABROCKI (R.).—Pharmakologische und chemische Untersuchungen über das Erythrophleïn, das Alkaloïd der Sassy-Rinde. Halle a/s, 1882. 'Εναίσιμος.

JAHN (PAUL).—Ueber das Geschlecht der Substantiva bei Froissart Halle a/s, 1882. 'Εναίσιμος.

ΖΑΚΑ (ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Ι.). — Διορθωτικὰ εἰς ἕλληνας συγγραφεῖς. Διατριβὴ διδακτορική. Δύο ἀντίτυπα.

JAFFÉ (PHILIPPUS).—Diplomata Quadragixta ex achelypis. 1863. ('Ανώνυμος).

ZENTER (AUGUSTES).—De imperfecti atque aoristi apud Herodotum usu. Halis Saxonum, 1882. 'Εναίσιμος.

JIMENEZ (J. MARTOS). — Crisis politico-religiosa de nuestro tiempo sus causas, caracteres y soluciones. Memoria leida en el Ateneo de Madrid con motivo de la apertura de la seccion de ciencas morales y politicas. Madrid, 1880. ('Αθήναιον Μαδρίτης).

JOSÉ MORENO NICTO (D.). — Discurso pronunciato, il dia 3 de noviembre 1876.

——— Discurso pronunciato, il dia 8 noviembre 1877.

——— Discurso pronunciato, il dia 31 de octobre 1878.

——— Discurso pronunciato, il dia 17 de noviembre 1879.

——— Discurso pronunciato, il dia 30 de noviembre 1881.

JUNGBLUT (HENRICUS).—Quaestionum de paroemiographis pars prior. De Zenobio. Halis Saxonum, 1882. 'Εναίσιμος.

Ἱστορία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ μάχης τῷ 1402, συγγραφεῖσα μὲν τὸ πρῶτον γαλλιστὶ ὑπὸ Ph. de Bas, ἑταίρου τοῦ πανακαδημείου τῆς Γαλλίας, συντελεσθεῖσα δὲ ὕστερον ὑπὸ Cheron, νῦν δὲ ἐκ τῆς γαλλικῆς εἰς τὴν ἡμετέραν μετενεχθεῖσα ὑπὸ * * * δαπάνῃ καὶ ἐπιστασίᾳ τοῦ αἰδεσιμωτάτου οἰκονόμου Ἰωάννου Παπαδοπούλου Κεραμέως. Ἐν Σμύρνῃ, 1881. (Α. Π. Κεραμεύς).

ΙΩΑΝΑΝΙΑΝ (ΒΟΓΟΣ). —Ἐπίτομος γεωγραφία (ἀρμενιστὶ) ἐν Βιέννῃ, 1835. (Α. Τζορτζιάν).

Index Scholarium κτλ. per hiemen 1882-1883. Halae.

Κ. (Δ). — Ἐπίκρισις χωρίων τινῶν ἐκ τοῦ περὶ τῶν Ο' συγγράμματος τοῦ κ. Κωνσταντίνου Οἰκονόμου. Ἐν Λειψίᾳ, 1846. (Α. Εὐαγγελίδου).

KAEHNE (HERMANN). — Die Rechtsverhältnisse einer Zweigniederlassung, insbesondere auch die Zulässigkeitihrer Umwandlung in ein selbständiges Handelsgeschäft nach Deutschem Handelsrecht Halle, 1882. 'Εναίσιμος.

Καλλιτίκου μητροπολίτου Θεσσαλονίκης. —Ποιμαντορικὴ ἐπιστολὴ ἐπὶ τῇ Κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας. Ἐν Θεσσαλονίκῃ, 1883. Δύο ἀντίτυπα.

KAPP HERR (HANS VON).—Die Abendländische Politik Kaiser Menuds mit besonderer Rücksicht auf Deutschland. Strasburg, 1881. (Πανεπιστήμιον Στρασβούργου)

ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΟΥ (ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ Γ. Μ.), διδάκτορος τὰ νομικὰ κτλ.—Κλεῖς τῆς συνήθους ὀθωμανικῆς νομοθεσίας ἤτοι τοῦ ἀστικοῦ κώδηκος (μεσζιτὲ) κτλ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1882.

ΚΑΡΑΚΑΤΣΙΑΝ (ΜΑΤΘΙΑ).—Νιγαραὶρ σισμάντζ. Τουτέστι περὶ ῥητορικῶν κτλ. Ἐν Βιέννῃ, 1845. (Α. Τζορτζιάν).

HARLT (GUILELMUS).–De Aeschinis emendatione. Halis Saxonum. typ. 1882. 'Εναίσιμος.

ΚΑΡΟΛΙΔΟΥ (Π.).—Τὰ Κόμανα καὶ τὰ ἐρείπια αὐτῶν ἤτοι μονογραφία ἀρχαιολογικὴ καὶ τοπογραφικὴ περὶ Κομάνων. Ἐν Ἀθήναις. Δύο ἀντίτυπα, 1882. (Κ. Ξανθόπουλος).

KARSTEN (GUALTHERUS). — De titulorum Jonicorum dialecto commentatio. Halis Saxonum, 1882. 'Εναίσιμος.

CASTILLO (D. A. CENOVAS del).—Discurso pronunciado por el Exemo Senor D. Antonio del Castillo el dia 25 de novembre de 1873 en el Ateneo cientifico y literario de Madrid con motivo de la apertura de sur catedras. Madrid, 1873. ('Αθήναιον Μαδρίτης).

CASTILLO (D. A. CENOVAS del).—Discurso pronunciado por el Exemo Senor D. Antonio Cenovas del Castillo el dia 25 de noviembre 1871 en el Ateneo cientifico y literario de Madrid co motivo de la apertura de sur catedral. Madrid, 1873.

Catalogo de las obras existentes en la biblioteca del Ateneo cientifico y literario de Madrid, 1873. ('Αθήναιον Μαδρίτης).

KEIL HENRICUS.—Λογοδοσία τοῦ διευθυντοῦ μετὰ τοῦ διατάγματος τῆς ἱδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου Ἄλλης Βυττεμβέργης. Halis, 1882.

ΚΕΡΑΜΕΩΣ (Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ). — Ἀνέκδοτος συνοδικὸς Ὅρος θεσπισθεὶς ὑπὸ τῆς ἐν Νυμφαίῳ συγκροτηθείσης συνόδου τῷ 1233 ἔτει. (Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς *Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας*). Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1882.

CERDA (D. CHRISTOBAL COLON de la). — Memoria presentada en el Ateneo cientifico y literario de Madrid en la punta general de 31 diciembre 1863. ('Αθήναιον Μαδρίτης).

KIEPERT (HEINRICH).—Leitfaden der alten Geographie für die mittleren Gymnasien. Berlin, 1879. ('Ανωνύμου).

KLEINECKE (PAULUS).—De Penthemimere et Hephthemimere caesuris a Virgilio usurpatis. Halis Sexonum, 1882. 'Εναίσιμος.

CLODIUS (ARMINIUS).—Fasti tonici. Halis Saxonum, 1882. 'Εναίσιμος.

KNEHN (CAROLUS) —De priscorum Romanorum poesi populari. Halis Saxonum, 1882. 'Εναίσιμος.

KOETTMITZ (ALBIN).—Beiträge zür Pneumonie im Kindesalter. Halle a/s. 1882. 'Εναίσιμος.

KOHLWEY (HEINRICH).—Uber Bau und Leben von Halòdactylus Diaphanus (Farre) Beitrag zur Kentniss. Halle, 1882. 'Εναίσιμος.

ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ (Ν.).—*Ὁ Σωτὴρ* ποίημα ἐπικόν, Ἀθήνησι, 1878. (Α. Π. Κεραμεύς).

ΚΟΝΤΟΥ (ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Σ.).—Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις ἀναφερόμεναι εἰς τὴν νέαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, Ἀθήνησιν, 1882.

KOOB (HERMANUS).—De mutis quae vocantur personis in Graecorum tragoediis. Halis Sexonum, 1882. 'Εναίσιμος.

ΚΟΡΔΕΛΑΑ (ΑΝΔΡΕΟΥ).—Ἡ Ἑλλὰς ἐξεταζομένη γεωλογικῶς καὶ ὀρυκτολογικῶς. Ἀθήνησι, 1878. (Α. Π. Κεραμεύς).

CORDELLE (ANDRÉ).—Le Laurium, 1869, (Α. Π. Κεραμεύς).

KRIELE (JOHANNES).—Ueber die Zerreissung der Beckengelenke während die Geburt. Halle, 1882. 'Εναίσιμος.

CROHN (HERMANNUS).—De Trogi Pompei apud antiquos auctoritate. 1882. (Πανεπιστήμιον Στρασβούργου).

KRONBERG (NEHEMIAS). – Raschi als Exeget mit besonderer Rücksicht anf das Sprachwissenschaftliche in seinem Ribgl-commentar. Halle ad. s. 'Εναίσιμος.

KUBITZ (OTTO).—Zur Behandlung der Leistenbubonen. Halle, 1882. 'Εναίσιμος.

Kuhl (Ernest). — Das Verhältniss der Massora zum Septuagintaim Jeremia. Halle, 1882. Ἐναίσιμος.

Kulz (Richard). — Ueber dass Laserpitin. Halle a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Κυριακου (Παναγιωτου Γ.), τακτικοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κτλ. — Λόγος ἀπαγγελθεὶς τὴν 17 δεκεμβρίου τοῦ 1882 ἐπὶ τῇ παραλαβῇ τῆς πρυτανείας. Ἀθήνησι, 1883.

Labra (Rafael M. de). — El Ateneo de Madrid sur origenes desenvolvimiento representacion y porvenir. Madrid, 1879. (Ἀθήναιον Μαδρίτης).

Λαμπριδου (Ευστ. Γ.).—Τὰ κατὰ τὴν Οἰνόην ἤτοι ἄσματα ἑπτά. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1881.

Lelandais (L'abbé). —Choix de la Prédication contemporaine formant un Cours complet de Lermoni; de Conférences et d' Instruction sur le Dogme, la Morale etc. Troisième Edition. Par-le-duc Louis Guérin, 1872. Τόμοι πέντε. (Μελέτιος Ἱεροδιάκονος).

Libri Sibyllistarum veteris Ecclesiae crisis quatenus Monumenta christiana sunt subjecti.—Disquisitio auctore *Birgero Thorlacio*. Harniae, 1815. (Ἀνώνυμος).

Lohmeyer (Eduard). — Die Handschriften des Willhelm Ulrichs von Türheim. Halle, 1882. Ἐναίσιμος.

Mantey (Otto). –De Gradu et statu quaestorum in municipiis coloniisque quaestio epigraphica. Halis Saxonum, 1882. Ἐναίσιμος.

Mathaei (Adelbertus).—Die Haendel Ottos II. mit Lothar von Frankreich. 978-980. Halis Saxonum, 1882. Ἐναίσιμος.

Ματθεϊν (Χριστιανου Φριδερικου).—Ἐκλογαὶ ἐκ τῶν ἑλληνίδι φωνῇ γραψάντων, μεταφρασθεῖσαι δὲ ἐκ τῆς τῶν Ἑλλήνων φωνῆς ἐπὶ τὴν τῶν Ῥώσσων διάλεκτον εἰς χάριν τῶν ἐν Σμολένσκῳ διδασκαλείῳ μαθητῶν ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ ποιητικῆς, Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας καὶ Ἑλληνικῆς διαλέκτου διδασκάλου Μπορὶς τοῦ Φλονώφ, 1785· εἰς 8ον (Α. Εὐαγγελίδης).

Mathias (Franciscus. — Quaestionum Blandinianarum capita tria. Halis Saxonum, 1882. Ἐναίσιμος.

Μαυρογενους (Σ.), διδάκτορος τῆς ἰατρικῆς. — Βίος Κωνσταντίνου τοῦ Καραθεοδωρῆ, ψηφίσματι τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου συνταχθεὶς καὶ ἀναγνωσθείς. (Ἐκ τοῦ περιοδικοῦ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου). Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1882. Τρία ἀντίτυπα.

Melsheimer (Otto). — Die Stederburger Chronik des propstes Gerhard (teil. I) Halle, 1882. Ἐναίσιμος.

Merle (Wilhem). — Ueber die Bewegung eines Punktes auf einem Rotation paraboloïd. Halle, a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Μηλιαρακη (Ανт.).—Οἱ Πέρσαι τοῦ Αἰσχύλου ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ Paul de Saint Victor «les deux Masques» μετάφρασις. Ἀθήνησι, 1882.

Mission scientifique au Mexique et dans l'Amérique centrale. ouvrage publié par ordre du Ministre de l'instruction publique.

1. Troisième partie 2me Section 2re Livraison. Texte feuilles 1 à 7 Planches I à V, IX, X Etudes sur les Batraciens par M. Brocchi.

2. Troisième partie 7e Livraison. Texte feuilles 56 à 61. Planches XXIIE, XXIIF, XXIIG, XXIIH, XXIII, XXIIJ. Etudes sur les Reptiles et les Batraciens par M. M. Auguste Duméril et Bocourt.

3. Cinquième partie 7me Livraison. Texte feuilles 34 à 39. Planches XXXIA, XLIX à LIV. Etudes sur les Xiphasures et les Crustacés Potopthalmairs par M. Alphonse Milne Edwards.

4. Cinquième partie 8me Livraison. Texte feuilles 40 à la fin et titre. Planches LV à LXI. Etudes sur les Crustacés Podopthalmairs par M. Alphonse Milne Edwards.

Molins (Marqués de). — Discurso pronunciado por el Eximo Marqués de Molins el dia 18 de novembre de 1874 en el Ateneo cientifico y literario de Madrid con motivo de la apertura de sur catedras. Madrid, 1874. (Ἀθήναιον Μαδρίτης).

Mourelo (José Rodriguez). — Concepto actual del Cosmos. Memoria leide en el Ateneo etc. Madrid, 1880. (Ἀθήναιον Μαδρίτης).

——— La materia raliente confesiencias dadas en el Ateneo de Madrid con un prologo de D. José Echegarey. Madrid, 1880.

——— La civilization Moderna por J. Rodrignes Mourelo Madrid impr. de Maxuel et Hernandes, 1880.

Muchen (Hermannus). — Observationes de sermone inscriptionum atticarum saeculi quinti. Halis Saxonum, 1882.

Mullensiefen (Paulus).—De titulorum laconicorum dialecto. 1882. (Πανεπιστήμιον Στρασβούργου).

Muller (Augustus).—De anctoribus rerum a M. Claudio Marcello in Sicilia questarum. Halis Saxonum, 1882. Ἐναίσιμος.

Mueller (Heinrich) – Zur Entstehungsgeschichte der Bronchialerweiterungen. a/h. 1882. Ἐναίσιμος.

Munz (Hilhelm). — Die Grundlagen der Kantschen Erkenntisstheorie. Ἐναίσιμος.

Museum (Britsch). — Catalogue of Oriental Coins in the Britisch Museum. Pol. VII. London Printed by order of the Trustees, 1882.

Musset de (Alfred).—Νέαι ἐμπνεύσεις μεταφρ. Πέτρου Τερτζιὰν ἐν Σμύρνῃ, 1878. (Α. Τζορτζιάν).

Neubaner (Fridericus).—Atheniensium rapublic es quaenam Romanorum Temporibus fuerit condicio. Halis Saxonum, 1882. Ἐναίσιμος.

Νικολαϊδου (Γεωργιου).—Ἰλιάδος στρατηγικὴ διασκευὴ καὶ τοπογραφία μετὰ δύο στρατηγικῶν πινάκων. Ἀθήνησι, 1883.

Nicolas (Paul).—Ueber lokale Blutentziehungen als antiphlogistische Operationen nebst einschlägigen Experimenten. Halle a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Ohnesorge (Adolf). — Ueber ein Problem der analytischen Mechanik, welches auf hyperelliptische Transcendente II. und III. Gattung fuhzt. Halle a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Official Army Register for Jannary 1883. Washington. (Ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν).

Μοντεχριστος (ο κομης). — Μετάφρασις Δεδεγιὰν ἐν Σμύρνῃ, 1866. Εἰς τόμος εἰς 8ον, σελ. 326. (Α. Τζορτζιάν).

Ογγω (Βικτωρος).—Ὁ Πάπας. Μετάφρασις (ἀρμενιστὶ) Σεβατζιάν. Ἐν Σμύρνῃ, 1879. (Α. Τζορτζιάν).

Παγιδα (Γεωργιου). — Τὰ τῆς τοπογραφίας τῶν Ἑπταπύλων Θηβῶν ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἀρχαιολόγων διερευνώμενα. Ἐν Ἀθήναις, 1882.

Palm (Gustavus).—De Juvenalis Satira quinta decima. (Περὶ τῆς ιε' σατύρας τοῦ Ἰουβεναλίου). Halis Saxonum, 1882. Ἐναίσιμος.

Παπαγεωργιου (Σπ. Κ.).—Λόγος ἐναρκτήριος εἰς τὰς ἐνιαυσίους ἐξετάσεις τοῦ ἑλληνικοῦ ἐκπαιδευτηρίου Π. Α. Οἰκονόμου. Ἐν Κερκύρᾳ, 1882. (Π. Α. Οἰκονόμου).

Παπαζη (Κωνστ. Α.). — Ὁρισμός, ὑποκείμενον καὶ ἀντικείμενον καὶ σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς. Ἐν Χίῳ, 1879. (Α. Π. Κεραμεύς).

Παπαμαρκου (Χαρισιου).—Περὶ τοῦ νῦν δὴ προσήκοντος ἡμῖν τοῖς Ἕλλησι διδασκαλείου. Λόγος ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐν Ἑπτανήσῳ διδασκαλείου ὑπὸ τοῦ γράψαντος διευθυντοῦ τοῦ διδασκαλείου. Ἐκδίδοται δαπάνῃ τοῦ δήμου Κερκυραίων. Ἐν Κερκύρᾳ, 1882. Τρία ἀντίτυπα.

Παπαμιχαηλοπουλου (Κ. Ν.). — Ὁ Ἄρειος Πάγος ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις. Ἀθήνησι, 1881.

Papers relating to the Foreign relations of the United Stales transmitted to Congress with the annual Messuge of the President. December 5, 1881. (Department of state U. I. A.).

Πατκανιαν (Γ.).—Ποίημα περὶ Ἰησοῦ ἀρμενιστί. Ἐν Ροστοβίῳ 1875. (Α. Τζορτζιάν).

Plaehn (Gustavus).—De Nicandro alüsque poetis græcis ab Ovidio in metamorphosibus consenquendis adhibitis. Halis Saxorum, 1882. Ἐναίσιμος.

Poehnicke (Hermanus).— Die philosophie Epicuri. Halle, 1882. Ἐναίσιμος.

Pohl (Augustinus).—De oratione pro Polystrato Lysiae, 1881. (Πανεπιστήμιον Στρασβούργου).

Ποιητου (Ν. Γ.).—Ὁ ἥλιος κατὰ τοὺς δημώδεις μύθους. Ἐν Ἀθήναις, 1882.

——— Λόγος εἰσιτήριος εἰς τὸ μάθημα τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας. Ἀθήνησιν, 1882.

Popke (Ludwig).—Zur Casuistik und Therapie der inveterirten und habituellen Schulterluxationen. Halle a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Potworowski von (Georg). — Beitrag zur Kenntniss des Acetonbasen. Halle a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Putz (Franz).—Ueber Vergiftung durch Produkte der unvollständigen Verbrennung speciell durch Kohlenoxyd. Halle, a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Radecke (Richard).—Ueber die Rotation ebener Curven auf denen unter dem Finfluss des Newtonn'scher Gesetzes ein schwerer materieller Punkt beweglich ist, um eine in ihra Ebene liegende verticate Achse. Halle, a/s. Ἐναίσιμος.

Raebel (Otto). — De usu admonitationis apud romanorum poetas comicos. Halis Saxonum. Ἐναίσιμος.

Rassfeld (Carl) — Zwei Monate Wallenstein'scher Kriegsführues. September und October 1627. Halle a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Rauschenbusch (Felix). — Ueber das Papillon der Harnblase. Halle, 1882. Ἐναίσιμος.

Raymond (F.).—Edition Diamant Dictionnaire Français augmantè d' environ vingt mille mots etc. Huitième Edition, Paris, 1847. (Μελέτιος ἱεροδιάκονος).

Reglamento de Ateneo, cientifico, literario y artistico de Madrid. Madrid. (Ἀθήναιον).

Regnier (Ad.). — Dictionnaire étymologique de mots Français tirés du Grec. Paris, 1843. (Α. Π. Κεραμεύς).

Relation de l'ambassade de Mohammed Effendi. texte turc, Paris. Firmin Didot, 1841. (Α. Π. Κεραμεύς).

Richter (Oskar). — Die Französische Litteratur am Hofe der Herzoge von Burgund. Halle a/s. Eisleben, 1882. Ἐναίσιμος.

Richter (Otto). — Beitrag zur Behandlung der Kniezen lenksentzündung. Halle, a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Riehm (D. Ednard). — Zur Revision der Lutherbibel. Oster-programm der Va. F-Un. H. W. Halle a/s, 1882. (Πανεπιστήμιον).

Rieux (Franeis).—Essai sur Parmenide d'Elée. Suivi du texte et de la traduction des fragments. Paris, 1840. (Α.Π.Κεραμεύς).

Rochs (Arthur).—Ueber der Veilchen Roman und die Wanderung der Euriat-sage. Halle a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Rohl (Hermann). — Jahresbericht über die Griechische Epigraphik fur 1878-1882 in Berlin Separatabdruck aus dens Jahresbericht über die Fortschritte der classischen Altathumswissenchaft.

In Franciscum Lenormant inscriptio falsarium. Renponsio altera.

Rohdy (Paul).—Die Quellen einer romanischen Weltchronik. Halle, 1882. Ἐναίσιμος.

Röhl (Kirchhof).—In Franciscum Lenormant inscrip'ionum falsarium.

Ronbuhd (Max.).—Dryden als Shakespeare-bearbeiter. Halle a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Rosa (D. Francisco Martinez de la).—Discurso pronunciado por el Excmo S. D. Francisco Martinez de la Rosa et dia 12. Noviembre de 1859 con motivo de la apertura de las catédras del Ateneo cientifico y literario de esta corte. Madrid, 1859. (Ἀθήναιον).

Rose (Adolf). — Kaiser Anastasius I. Erster Theil. Die äussere Politik des Kaisers. Halle a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Rubio y Lluch (D. Antonio).—El sentimento del honor en el teatro de Calderon. Monografia premiada par la real academia de Buenas letteras de Barcelona.

Rubio y Ors. (D. Ioaquin). — Ausias March y su epoca-Barcelona, Smprenta de la vinda à Hijos de J. Subirana ealle della puerta ferissa num. 16, 1882.

Salpins (Richard).—Ueber Osteotomien bei Ankylosen des Kniegelenks. Halle a/s, 1881. Ἐναίσιμος.

Sanssaye (L. de la).—Notice sur le chateau de Blois. Blois M. D. CCCLXVI. (Α. Εὐαγγελίδου).

Scheibe (Robertus). — Krystallographische Untersuchungen des Lupinins und seiner Zalze. Halis Saxonum, 1882. Ἐναίσιμος.

Schimff (Ernestus). — Eine Verallgemeinerung des Pendelproblems. Halis Saxonum, 1882. Ἐναίσιμος.

Schmilt (Henricus).—Milton considera as a political writer. Halis Saxonum, 1882. Ἐναίσιμος.

Schoenlank (Bruno). — Harttey und Priestley die Begründer des Associationismus in England. Halle a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Schroeder (Friderieus). — De iteratis apud tragicos graecos. 1882. (Πανεπιστήμιον Στρασβούργου).

Schrötter (Hugo). — Beitrage zur Kenntniss des Camphers und seiner Derivate. Halle, 1882. Ἐναίσιμος.

Schwrtz (Paulus). — De Invenali Horatii imitatore. Halis Saxonum, 1882. Ἐναίσιμος.

Sechaussen (Richard).—Schweizer Politik während des dreissigjährigen Krieges. Halle a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Σολομωνιδου (Σωκρ.). — Victor Hugo. Θρησκεῖαι καὶ θρησκεία. Ἔμμετρος μετάφρασις. Ἐν Σμύρνῃ 1881.

——— Τρικυμία καὶ φλοῖσβος. Λυρικὰ ποιήματα. Ἐν Ἀθήναις, 1880. (Α. Π. Κεραμεύς).

Σουρη (Χ. Γεωργιου).— Τὰ ἀποκρεάτικα Ἐν Ἀθήναις, 1880. (Α. Π. Κεραμεύς).

Σπαθακη (Αριστειδου Κ.).—Ὁ παιδαγωγός. Ἀθήνησι, 1882. Τόμοι δύο.

Σταματιαδου (Επαμ. Ι.).— Σύμμικτα ἤτοι ἱστορία τῆς νήσου Σάμου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς. Ἀθήνησι. 1862. (Α. Π. Κεραμεύς).

Stangl (Th.). — Textkritische Bemerkungen zu Ciceros rhetorischen Schriften (Separatabdrunk aus den Blättern für dar bayer. Gymnasialschulwesen Band XVIII. 6 und 7 Hefft). München, 1882.

Strube (August).—Ueber die Ausbreitung des Abdominaltyphus in Halle. Ἐναίσιμος.

Steffen (Mex.).—Ueber die Landwirthschaft bei den altamerikanischen Kulturvölkern. Halle a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Stemm (Adolfus).—Tres canones harmonici. Berolini, 1881. (Πανεπιστήμιον Στρασβούργου).

Συλλόγου Μακεδονικοῦ Φιλεκπαιδευτικοῦ ἐν Σέρραις.—Ἔκθεσις ἀναγνωσθεῖσα τῇ 20 ἰουνίου 1882, κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ Συλλόγου ἑορτήν, ὑπὸ τοῦ γραμματέως Ι. Τσικοπούλου. Ἐν Θεσσαλονίκῃ, 1882.

Συνοπτικὴ περίληψις τῶν ἡρωϊκῶν κατορθωμάτων τοῦ ὑψηλοτάτου, εὐσεβεστάτου τε καὶ τροπαιούχου αὐθέντου ἡμῶν, καὶ ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας κυρίου κυρίου Ἰω. Νικολάου Πέτρου Μαυρογένη Βοεβόδα, συντεθεῖσα παρὰ τοῦ εὐγενεστάτου τε καὶ ἐλλογιμωτάτου ἄρχοντος μεγάλου Καμινάρη κυρίου Μανολάκη τοῦ περσιάνου. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1879 ἐν μηνὶ φεβρουαρίῳ παρὰ Δημητρίῳ τυπογράφῳ, ἧς προηγεῖται βιογραφία Νικολάου Μαυρογένη, (ἀνατυπώσει Δ. Μαυρογένους) 2 ἀντίτυπα (Δ. Μαυρογένης).

Σχολαριου (Δωροθ.), μητροπολίτου πρώην Λαρίσσης. — Ἔργα καὶ Ἡμέραι. Ἀθήνησι, 1877.

Σχολαριου (Δωροθεου), πρώην μητροπολίτου Λαρίσσης τοῦ Θεσσαλοῦ.—Κλεὶς Πατρολογίας καὶ βυζαντινῶν συγγραφέων, ἤτοι εὑρετήριον κτλ. τῶν περιεχομένων ἐν τῇ Πατρολογίᾳ Μιγνίου (Migne). Ἀθήνησι 1879.

Svergel (Alfred). — Die englischen Maskenspiele. Halle a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Σωτηριου (Γεωργιου Ν.).—Λυκούργου λόγος κατὰ Λεωκράτους. Ἐν Ἀθήναις, 1882.

Tablettes d' un diplomate italien. Ἐν φυλ. εἰς 8ον. (Α. Π. Κεραμεύς).

Ταντααιδου (Παια). — Ἄσματα παιδικὰ εἰς εὐρωπαϊκὴν μελῳδίαν στιχουργηθέντα. Ἀθήνησι, 1876. 2 ἀντίτυπα. (Δημ. Πασπαλλῆς).

Tänzer (Hermann). — Ueber hepatitis fibrosa. Halle a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

The saturday revier of politiec literature and science and art. Volume XLIV. XLV. XLVI. XLVII. London publeita at the office, southampton Strat Strand 1877, 1878, 1878, 1879. Τέσσαρες τόμ. (Α. Π. Κεραμεύς).

Thiemann (Maximilianus).— Questiones Polybianae. Halis Saxonum, 1882. Ἐναίσιμος.

Thomas (Hermann).—Ueber Carbonsäure vom physiologisch-chemischen und toxicologischen Standpuncte aus. Halle, 1882. Ἐναίσιμος.

Timmermann (Richard) — Ueber Ton und Doppeltoubildung in der Regio inginalis speciell in der Vena cruralis. Halle, a/s, 1882.

Υπεριδου (Γ. Κ.). — Λυκόφως. Λυρικαὶ ποιήσεις. Ἐν Σμύρνῃ, 1879. (Α. Π. Κεραμεύς).

Fabricius (Ernestus).—De architectura graeca commentatio epigraphica prior. Berolini, 1881. (Πανεπιστήμιον Στρασβούργου).

Φαιδρου (Γεωργιου Κ.).—Πραγματεία περὶ τοῦ σμυρναϊκοῦ Μανὲ ἢ τοῦ παρ' ἀρχαίοις Μανέρω ὡς καὶ περὶ ἀνευρέσεως τοῦ Αἰλίνου καὶ ἑλληνικῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων διασωζομένων εἰσέτι παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ. Ἐν Σμύρνῃ, 1881. (Α. Π. Κεραμεύς).

Fleischer (Oscar).—Das acentualtionssystem Notkers in seimen Bocthius. Halle a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Fontanella (Francesco).—Vocabolario ebraico-italiano et italiano-ebraico del pret Francesco Fontanella. Venezia, 1824. (Α. Π. Κεραμεύς).

Frenke (August Herman).—Die Stellung des Iohannes zum Volke des alten Bundes. Halle a/s. Ἐναίσιμος.

Franzosische (Egon Freyberg).—Personennannen aus Guimant Urkunderbuch von Arras. Halle a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Fulgosio (Don Fernando). — Memoria leida en el Ateneo cientifico literario y artistico de Madrid en la punta general de 31 diciembre 1861. Madrid, 1862. (Ἀθήναιον).

—— Memoria leida en el Ateneo cientifico y literario de Madrid en la punta general de 31 diciembre 1859 por Don Eernande Fulgosio, secreterio primo del nusmo. Madrid, 1860. (Ἀθήναιον).

Χειρόγραφον ἐπὶ βομβυκίνου χάρτου, τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος, περιλαμβάνον τέσσαρα Εὐαγγέλια. Εἷς τόμος χαρτοδεμένος ἐκ σελ. 497. (Α. Π. Κεραμεύς).

Valdés (Armando Palacio).—Les oratores de Ateneo semblanzas 7 perfiles criticos por Armando Palacio Valdés. Madrid. (Ἀθήναιον).

Voltaire.—Précis du siecle de Louis XV par M. de Voltaire. Dresde 1769 chez George Conrad Wather libraire de la Cour. Deux vol. (Μελετίου ἱεροδιακόνου).

Weber (Carl). — Ueber die Sprache und Quelle des Afrz. Hg. Georg. Halle a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Weber (G.).—Le Sipylos et ses monuments. Ancienne Smyrne (Nalochon) monographie historique et topographique contenant une carte, quatre planches lithographiques et deux photographies par G. Weber, Paris, Ducher et Cie 1880. Εἷς τόμος εἰς 8ον. (Κωνσταντῖνος Ξανθόπουλος).

Wehrmann (Martinus). — De herodotei codicis Romani auctoritate. Halis Sexonum. 1882. Ἐναίσιμος.

Weidling (Ludwig).—Die Prognose der Geburt bei engem Becken nach statistischen Ergebnissen der Hallenser Klinik und Paliklinik. Halle a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Weltzien (Gerhard). — Untersuchung italienischer Quellen zum Römerzüge Ludwigs des Baierm 1327–1331. Halle, 1882. Ἐναίσιμος.

Wenderhold (Bernhard).—Zur Metaphysik und Psychologie des Raumes. Halle a/s, 1882. Ἐναίσιμος.

Wollerstorff (Hermann).—Das Perfekt zweiten schwachen Conjugatison im Altfranzösischen. Halle, 1882. Ἐναίσιμος.

Würthembergische Jahrbücher für Statistik und Landeskund. herrausgegeben von dem K. statistisch-typographische Bureau. Jahrgang 1882. Stuttgart W. Kolhammer 1882-83 4 τόμοι εἰς 4ον. (Γραφεῖον τῆς στατιστικῆς καὶ τοπογραφίας Βυρττεμβέργης).

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ.

Ἱδρυταὶ **(1861)** ..... Σελ. γ' — δ'
Τακτικὰ μέλη ..... » ε' — ιδ'
Ἐπίτιμα μέλη ..... » ιε'—ιη'
Ἀντεπιστέλλοντα μέλη ..... » ιθ'—κβ'
Μεγάλοι Εὐεργέται ..... » κγ'
Εὐεργέται ..... » »
Μεγάλοι Δωρηταὶ ..... » »
Δωρηταὶ ..... » »
Πρόεδροι τοῦ Συλλόγου ..... » »
Κοσμήτορες **(1882-83)** ..... » »

ΜΕΛΗ ΤΩΝ ΔΙΑΡΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ (1882-83).

Α'. Φιλολογικῆς ..... Σελ. κδ'.
Β'. Ἐκπαιδευτικῆς ..... » »
Γ'. Ἀρχαιολογικῆς ..... » »
Δ'. Συντακτικῆς ..... » »
Ε'. Ἐπιστημονικῆς ..... » »
Ϛ'. Οἰκονομικῆς ..... » »

ΕΠΙΜΕΛΗΤΑΙ

— Ἐπιμελητὴς τῆς ὀργανοθήκης ..... » »
— Ἐπιμελητὴς τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν ..... » »

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Κ. Ξανθοπουλου	Τὰ Ἠθικὰ Νικομάχεια τοῦ Ἀριστοτέλους	Σελ.	1—36
Ι. Καρολιδου	Περὶ τῆς τῶν νεωτέρων καὶ ἰδίᾳ τῆς Σοπενανέρου ἀπαισιοδοξίας	»	37—49
Α. Παπαδοπ. Κεραμεως.	Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας	»	50—93
Κ. Μακρη	Περὶ τοῦ μεταζοσκώληκος καὶ τῶν ἀσθενειῶν αὐτοῦ	»	94—116

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ

Φιλολογικῆς Επιτροπῆς.. Ἔκθεσις περὶ τοῦ Ζωγραφείου ἀγῶνος..... Σελ. 117—130
Εκπαιδευτικῆς Επιτροπῆς. Ἔκθεσις περὶ τοῦ Καραπανείου ἀγῶνος..... » 131—138
Καραπανειου Αγωνος.... Γενικὸν πρόγραμμα περὶ ἐκδόσεως μεθοδικῶν βιβλίων πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων. » 138—139
» » Εἰδικὸν πρόγραμμα πρὸς σύνταξιν γραμματικῆς. » 139—144

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

Ἀπὸ τῆς ΧΟΕ' μέχρι τῆς ΨΙΒ' συνεδριάσεως..... Σελ. 145 - 213

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΑΘ' ΥΛΗΝ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΡΑΚΤΙΚΟΙΣ.

Α'. ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΩΝ

Αθ. Πετριδου..... Περὶ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς ἀρχαίας πόλεως Μοραίας νῦν Μορι̯οτάδας καὶ περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Μωρέως..... Σελ. 146—147
Στ. Αριστάρχου.... Περί τινος ἀνεκδότου νεκρᾶς τοῦ Φωκᾶ..... » 148—149
Μ. Παρανικα..... Περὶ τοῦ Δέρκων Διονυσίου τοῦ Σαμουρκάση (1772).. » 153
Φ. Ταγη..... Περὶ τῆς σημασίας τῶν ὀνείρων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Σελ. 154—155,158
Κ. Κοντοπουλου... Περὶ ζώντων μνημείων τῆς ὁμηρικῆς γλώσσης..... Σελ. 156—157
Ηρ. Βασιλειου..... Περὶ τοῦ Λαοκόωντος τοῦ Λεσιγγίου..... » 174—175
» » Περὶ τοῦ Φιλοκτήτου τοῦ Σοφοκλέους..... » 189,203

Β'. ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΩΝ

Ἐπὶ τῆς «περὶ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς ἀρχαίας πόλεως Μοραίας νῦν Μοριοτάδας καὶ περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Μωρέως» πραγματείας τοῦ κ. Ἀθ. Πετρίδου..... Σελ. 147
Ἐπὶ τῶν Ἠθικῶν Νικομαχείων τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπὸ τοῦ κ. Κ.Ξανθοπούλου. » 152
Ἐπὶ τῆς «περὶ τῆς σημασίας τῶν ὀνείρων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις» πραγματείας τοῦ κ. Φ. Τάγη..... » 155,158
Ἐπὶ τῆς «περὶ μεταξοσκώληκος καὶ τῶν ἀσθενειῶν αὐτοῦ» πραγματείας τοῦ κ. Κ. Μακρῆ..... » 161

Γ'. ΠΡΟΣΛΑΛΙΑΙ

Κ. Καλλιαδου..... Προσλαλιὰ ἐναρκτήριος τῆς προεδρείας αὐτοῦ.... Σελ. 145—146

Δ'. ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Ειδικῆς Επιτροπῆς..... Ἔκθεσις περὶ τοῦ πονήματος τοῦ κ. Σ. Μανασσείδου *Μουσικῆς Παιδαγωγικῆς*..... Σελ. 161—163
Εκπαιδευτικ. Επιτροπῆς. Περὶ τοῦ ἀλφαβηταρίου τοῦ κ. Κ. Μαρουδῆ..... » 166—173
» » Περὶ τοῦ Ἀναγνωσματαρίου τοῦ κ. Μηνᾶ Χαμουδοπούλου..... » 179—183
» » Περὶ τῶν ἐτησίων αὐτῆς ἐργασιῶν..... » 190—191
Φιλολογικῆς Επιτροπῆς. Περὶ τῶν ἐτησίων αὐτῆς ἐργασιῶν..... » 191—192
Αρχαιολογικ. Επιτροπῆς. Ὡς ἡ ἄνω..... » 193—196
Επιστημονικ. Επιτροπῆς. Ὡς ἡ ἄνω..... » 196—198
Συντακτικῆς Επιτροπῆς. Ὡς ἡ ἄνω..... » 198—199
Ελεγκτικῆς Επιτροπῆς. Περὶ τῆς τοῦ ταμείου καταστάσεως..... » 200
Ταμιου..... Περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ταμείου..... » 200 - 201

Ε'. ΠΡΟΣΦΟΡΑΙ ΧΡΗΜΑΤΩΝ

Θ. Α. Μαυρογορδάτου..... Σελ. 185
Ἐκπαιδευτικῆς καὶ Φιλανθρωπικῆς Ἀδελφότητος ἐνταῦθα..... » 201
Εὐσταθίου Εὐγενίδου..... » »

Ϛ'. ΓΕΝΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Περὶ τῶν σχέσεων τῶν ἐπιτροπῶν πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τὸν Σύλλογον. » 175—177
Περὶ τῆς Μαυρογορδατείου Βιβλιοθήκης..... » 187—188

Ζ'. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Τὰ κατ' αὐτήν..... Σελ. 185—188

Θ'. ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΕΟΡΤΗ

Κ. Καλλιαδου Λόγος προεδρικὸς ἢ γενικὴ ἔκθεσις τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συλλόγου κατὰ τὸ ἔτος 1882-83..... Σελ. 203

Η'. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1882-83 προσενεχθέντων βιβλίων τῷ Συλλόγῳ. Σελ. 214
Πινακ τῶν περιεχομένων..... » 223

SISMANOGLIO
MEGARO